

SALMOS

(Wiyaegü)

Taãxê i aixcuma ixĩxũ

1 ¹Rũ tataãxê ya yíxema tama naga ãnũxe i ngêma chixexũ i duũxũgũarũ ucuxê rũ tama nagu ixũxê i ngêma chixexũ ügũxũcũma rũ tama nanaãxêraxũxe i ngêma duũxũgũ i Tupanaxũ cugũexũ. ²Notürũ tümaarũ taãxê nixĩ nax nagu tamaxũxũ i Tupanaarũ mugũ rũ guxũguma chũtacũ rũ ngunecũ ngêmagu tarũxĩnũ. ³Rũ yíxema duũxê rũ nhama wũxi i nanetũ i natũanacũ toxũ rũ guxũguma oxũ rũ taguma rũnhêxatũxũrũxũ tixĩ. Rũ guxũma i taxacũ i taxũxũwa rũ mea tũxũ ãnanguxuchi. ⁴Notürũ ngêma duũxũgũ i chixexũ ügũxũ rũ tama ngêmaãcũ mexũ nüxũ naxũpetũ. Rũ nhama maxê ya pacũ ya buanecũema cuenagũxũrũxũ nixĩgũ. ⁵Rũ ngêmacax i ngêma duũxũgũ i chixri maxêxũ rũ ngêxguma Tupana nüxũ icagũgu, rũ taxumaxãtãma nügũ ãnapoxũgũ rũ poxcu i taguma gũxũ tá namaxã naxuegu. Rũ ngêma chixexũ ügũxũ rũ tá nangechica natanũwa i ngêma duũxũgũ i aixcuma Tupanapexewa imexũ. ⁶Erũ nüma ya Cori ya Tupana rũ meama

nüxũ nacux i tümaarũ maxũ rũ tüxna nadau ya yíxema aixcuma naga ãnũxe, notürũ ngêma chixexũ i duũxũgũ i tama naga ãnũxêchãxũ rũ nagagu tãtama poxcuwa naxĩ.

Cuma nixĩ i chaune quixĩxũ

2 ¹Taxacũcax nügũmaxã narũnuetanũcũxũ i nhama i naanecũãx i tama Tupanaxũ cuãxgũxũ? ²Rũ tüxcũũ i nügũmaxã nagu narũxĩnũe i taxacũ i taxuwama mexũ nax nhuxãcũ norũ cuãxmaxã Tupanaxũ nügũ nayexeragũxũ? ³Rũ nhama i naanecũãx i nachixũanegũarũ ãêxgacũgũ rũ Tupanamaxã rũ yimã nüma yangucuchixêecũmaxã nanue, rũ wũxigu nagu narũxĩnũe nax nhuxãcũ yimãxũ ãnataxũchigũxũ. ⁴Rũ tagaãcũ nhanagürũgũ: “¡Ngexrũma nax naga ixĩnũexũ! ¡Rũ ngĩã naxmexwa yĩgũ ãtangũxũxêxê nax tama natũũwa ãngexmagũxũcax!” nhanagürũgũ. ⁵Notürũ nüma ya Cori ya Tupana ya ãêxgacũ ixĩcũ i dauxũgũxũ i naanewa rũ nüxũ nacugũmare. ⁶Rũ nhuxũchi norũ numaxã ãnabãxgũ rũ nugaãcũ nayangãgũ rũ nhanagürũ nüxũ: ⁶“Chama

rü marü nüxũ chaxuneta ya yimá ãëxgacü ya chama chanaxwaxecü nax namaxã inacuáxũcax ya yima ñane ya Yerucharéü ya yima ma xpúne ya üinene ya Chiáüwa ngexmane”, nhanagürü. ⁷Rü nüma ya yimá nüxũ naxunetacü rü nanangãxũ rü nhanagürü: “Rü nhuxmax, Pa Chaunatüx, rü tá chanaxunagü i ngëma cuma nagu curüxĩnũxũ, erü cuma rü nhacurügü choxũ: ‘Cuma rü chaune quixĩ, rü chama nixĩ i cuxũ chamaxëëxũ i nhuxmax. ⁸¡Rü choxna naxcax naca nax cuxmexwa changexmagüxëëxũcax i guxũma i nachixüanegü i nhama i naanewa ngëxmagüxũ nax cuxrü yixĩxũcax! Rü chama rü tá cuxna chanaxã. ⁹¡Rü inawex i curü pora rü ngëmamaxã nadai i ngëma nachixüanegüarü ãëxgacügü nhama férumenaxãmaxã ya buetare ya waixümünaxcaxwa nacuaixcagurüxũ!’ nhacurügü choxũ.” ¹⁰Rü ngëmacax i pemax, Pa ãëxgacügüx ¡rü iperüxĩnie i nhaa ucuxë rü naga pexĩnie i nhaa pemaxã nüxũ chixuxũ! ¹¹⁻¹²¡Rü taãxëäcü rü nüxũ pengechaügüäcü nüxũ pecuaxüxügü ya Cori ya Tupana! ¡Rü nüxũ pemuñeäcüma napexegu pecaxápüpügü, rü naga pexĩnie nax tama pemaxã nanuxũcax, rü ngëmaäcü namagu peyuxũcax! Erü ngëxguma düxwa pemaxã nanuxgu rü tá ipeyarütaxe. Notürü tataãxëgü ya yixema naxmexwa tügü ngëxmaxëëgüxe.

**Dawí rü norü yumüxëwa
Tupanaarü ngüxëëcax ínaca**

3 ¹Pa Corix, namuxüchi i chorü uanügü rü namuxüchi i ngëma chauxchi aiexũ. ²Rü namuxüchi i ngëma

chauchigagu nhagüxũ: “Tupana rü taxütáma ínanapoxũ”, nhagüxũ. ³Notürü cumax, Pa Corix, rü chorü poxüruxũ quixĩ. Rü cuma nixĩ i choxũ cuporaxëëxũ nax nüxũ charüporamaexũcax i chorü uanügü. ⁴Rü Cori ya Tupanacax aita chaxü nax choxũ nangüxëëxũcax. Rü nüma rü choxũ naxĩnũ ya yima napata ya ma xpúne ya Chiáüwa ngexmanewa, rü choxũ nangãxũ. ⁵Rü ngëmacax ngëxguma ichacaxgu rü mea chape, rü taãxëäcü chabaixächi erü nüma ya Cori ya Tupana rü choxna nadau. ⁶Rü tama namaxã chabaixächi i nhaa muxüchixũ i chorü uanügü i choxũ íchomaeguächixũ nax choxũ yamaxgüxũcax. ⁷Pa Corix, Pa Chorü Tupanax ¡chauxétüwa ínayuxu rü choxũ ínapoxũ nüxna i nhaa chorü uanügü! Rü cuma tá nixĩ i nachiwewa tá quimáxü rü cunabüüpütaxũ i ngëma chorü uanügü i chauxchi aiexũ. ⁸Rü cuma nixĩ, Pa Corix, i äücümáxüwa toxũ ícunguxüxëëxũ. ¡Rü mexũ namaxã naxuegu i curü duüxügü!

**Aixcuma Cori ya Tupanagu
tayaxögü**

4 ¹Pa Chorü Poxüruxũx, Pa Tupanax ¡rü choxũ nangãxũ ega cuxna chacaxgu! Rü cuma rü ngëxguma ngüxũ chingexgu, rü cuma nixĩ i choxũ cutaãxëëëxũ. ¡Rü cuxũ changechaxütümüxũ rü choxũ nüxũ naxĩnũ i chorü yumüxë! ²Rü pema nax pegü pecuaxüügüxũ ¡rü nhuxguxüratá i nüxũ perüxoexũ nax choxũ picugüexũ rü ñane choxũ pingexëëxũ? ¡Rü nhuxguxüratá i nüxna pexígachixü nax nagu pemaxëxũ i pecümagü i

chixexũ i taxuwama mexũ rü
 notüçaxmamare ixĩxũ? ³Rü dücax, rü
 nüma ya Cori rü aixcuma natümwaxe
 ya yíxema duĩxê ya aixcuma naga
 ññuxe. Rü nüma rü choxũ naxĩnũ ega
 nüxna chacaxgux. ⁴Rü nüxũ
 pemuñeácüma nüxũ iperüxĩñue, rü
 marütama nax chixexũ pexügüxũ! Rü
 ngêxguma ipeyacaxãchitanügu i
 pexchíãxũwa ꞑrü peãxêwa pegü
 pengügü nax nhuxãcü yixĩxũ i perü
 maxũ i Tupanapexewa! ⁵Rü Tupanana
 penaxã i ngêma ãmaregü i nüma
 aixcuma namaxã nataãxêxũ, rü
 guxüguma nagu peyaxögü! ⁶Rü
 muxũma i duĩxügü rü nhanagürügü:
 “¿Texe tá tüxũ tarüngüxêxê?”
 nhanagürügü. Pa Corix ꞑcuxũ
 tangechaütümüxũãcüma toxũ nadawenü
 rü toxũ rüngüxêxê! ⁷Cuma rü taãxê
 choxna cuxã i norü yexera i ngêma
 duĩxügü i muxũma i trígu rü wíü nüxũ
 ngêxmagüxũ. ⁸Chama rü taãxêácü
 ichayacaãchi rü ngêxgumatama mea
 chape, erü nüxũ chacuax, Pa Corix, nax
 cuma rü choxna cudauxũ.

Tupanamaxã itanaxügü i ngunexũ

5 ¹⁻²Pa Corix, Pa Chorü ãxgacüx, Pa
 Chorü Tupanax ꞑchoxũ nüxũ naxĩnũ
 i nhaa chorü dexa i cumaxã nüxũ
 chixuxũ! ꞑRü choxũ nayaxu i nhaa chorü
 yumüxê i auxãcüma cumaxã nüxũ
 chixuxũ! ꞑRü nüxũ naxĩnũ i ngêma
 cuxna naxçax chacaxũ! Erü cumaxã nixĩ
 i nüxũ chixuxũ i chorü yumüxêwa. ³Rü
 exũwa noxri yangóonegu rü tá nüxũ
 cuxĩnũ i chauga. Rü paxmama tá
 cumaxã nüxũ chixu i taxacü nixĩ i
 chanaxwaxexũ. Rü íchanangüxêxê nax

choxũ cungãxũxũ. ⁴Rü nüxũ chacuax, Pa
 Tupanax, rü tama namaxã cutaãxê i
 taxacürü chixexũ. Rü ngêma duĩxügü i
 chixri maxêxũ rü taxucürüwama
 cuxütawa nangexmagü. ⁵Rü cupexewa
 rü nangechica i ngêma nügü
 icuaxũügüxũ. Rü cuma rü naxchi cuxai i
 ngêma chixexũ ügüxũ. ⁶Rü ngêma
 idorataaxgüxũ rü cunadai. Rü cuma rü
 nüxũ cuxo i ngêma cuechitawaxegüxũ
 rü máetagüxũ. ⁷Notürü i chamax rü
 curü ngechaũgagu choxũ natauxcha nax
 nagu chaxicuxũ ya yima cupata. Rü
 choxũ natauxcha nax cuxũ
 changechaũãcüma cuxũ chicuaxüüxũ i
 ngêxguma cupata ya üünene
 íngexmaxüguama chadawenügu. ⁸Pa
 Corix ꞑchoxna nadau naxchaxwa i
 ngêma chorü uanügü! ꞑRü curü
 namawaama choxũ naxüxêxê nax tama
 taxacüçax choxũ yaxugüxüçax! ⁹Erü
 ngêma chorü uanügü rü taguma nhuxgu
 aixcumaxũ nixugü. Rü
 chixexũgüxicatama narüxĩñue. Rü
 ngêma naãx rü nhama wüxi i yuetamaxũ
 i ngenaxürüxũ nixĩ. Rü yimá norü conü
 rü nidorataax. ¹⁰Rü ngêmacax, Pa Chorü
 Tupanax ꞑnapoxcue i ngêma duĩxügü!
 ꞑRü naxoxêxê i ngêma chixexũ i nagu
 naxĩñuexũ! ꞑRü norü pecádugügagu
 nüxũ naxo, erü cumaxã nixĩ i nanuexũ!
¹¹Notürü guxãma ya yíxema naxçax
 daugüxe i curü ngüxêxê rü tataãxêgü. Rü
 guxüguma taãxêácüma tawiyaegü erü
 cuma rü tüxũ ícupoxũ. Rü guxãma ya
 yíxema cuxũ ngechaũgüxe rü cugagu
 tataãxêgü. ¹²Erü cuma rü mexũ
 tũmamaxã cuxuegu ya yíxema aixcuma
 cuga ññuxe rü ngêma curü ngechaũ rü
 tũmaarü poxürüxũ nixĩ.

**Tupanana taca ega guxchaxũ taxçax
inguxgu**

6 ¹Pa Corix ;tauxũ i choxũ cuxúáxũ ega chaugagu cunuxgu! ;Rũ tauxũ i curũ nugagu choxũ cupoxcuxũ! ²Pa Corix ;cuxũ changechaũtũmũxũ erũ chama rü chatura! ;Rũ chauxçax yataanexẽxẽ! Erũ poraãcü chidaxawe. ³Rũ nhuxmax rü chorũ muũmaxã chiduxrux. Rũ cumax, Pa Cori Pa Tupanax ;rũ nhuxguxiratáta i choxũ curũngũxẽxũ? ⁴Pa Corix ;nua naxũ rü chauxçax yataanexẽxẽ! ;Rũ cuxũ changechaũtũmũxũgagu choxũ ínapoxũ! ⁵Erũ yíxema yúxe rü marũ taxucürüwa cuxna tacuaxãchi. ;Rũ nhuxãcü tá cuxũ ticuaxũxũxũ ya yíxema yuxe ya tũmamaxũwa ngẽxmaxe? ⁶Rũ marũ chipa nax chaxaxuxũ. Rũ guxũ i chũtaxũgu rü poraãcü chaxaxu rü ngẽmacax düxwa chaugũxũtũmũmaxã chayawaixẽxẽ i chorũ cüxeruxũ. ⁷Rũ ngẽma ngúxũ nax chingexũgagu rü daa chauxetũgũ rü marũ nixogũ. Rũ ngẽma chorũ uanũgũgagu rü chixogũxetũ. ⁸;Rũ choxna pexĩgachi, Pa Chixexũarũ Üruxũgũx, erũ nũma ya Cori ya Tupana rü marũ nüxũ naxĩnũ i chorũ axu! ⁹Rũ nũma rü marũ nüxũ naxĩnũ nax nüxna chacaxaxũ, rü marũ choxũ nanayaxu i chorũ yumixẽ. ¹⁰Rũ guxũma i ngẽma chorũ uanũgũ rü tá nabãixãchie rü namũie, rü ngẽmacax cugüruxũ tá nixĩgũ. Rũ ngẽmaãcü paxa norũ ãnemaxã tá nibuxmũ.

**Cori ya Tupana rü ãẽxgacũ ya mea
duũxũgũmaxã icuácũ nixĩ**

7 ¹Rũ cuxmexwa chaugũ changexmaxẽxẽ, Pa Cori Pa Chorũ Tupanax, nax ngẽmaãcü choxũ

ícupoxũxũçax nüxna i ngẽma chawe ingẽxũtanũxũ. ²;Rũ naxmexwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ! Erũ nhama aigũ i chagu wagũchaũgũxũrũxũ nixĩgũ. Rũ tataxuma ya texe ya nüxna choxũ ípoxũxe. ³Pa Corix, Pa Chorũ Tupanax ;rũ taxacürũ chixexũ chaxũ? ;Rũ ẽxna chamáeta? ⁴;Rũ ẽxna ngẽxguma chamücü mexũ chamaxã üxguyane rü chixexũmaxã tũxũ chanatãeguxẽxẽ? ;Rũ ẽxna wüxi i chorũ uanũ rü ngürũmare chanapoxcux? ⁵Rũ ngẽxguma chi ngẽmaãcü chanaxũxgux, rü marũ name nax chorũ uanũgũ chawe yangẽxũtanũxũ rü waixũmũanegu choxũ nanhagũxũ rü ãxtexeanexũgu napuxcuchigũaxũ i chorũ maxũ. ⁶Pa Corix ;curũ numaxã chauétũwa nachogũ rü nadai i ngẽma chorũ uanũgũ i choxũ imãxgũchaũxũ! Cuma rü cunaxuegu nax cunapoxcuxũ i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ügũxũ. Rũ nhuxmax rü chanaxwãxe nax chauétũwa cuhogũxũ. ⁷;Rũ cugũpexegu nangutaquexegũxẽxẽ i guxũma i nachixũanecũãxgũ i duũxũgũ! ;Rũ guxũma i ngẽma nachixũanecũãxgũarũ ãẽxgacũgüétũwa cugũ nangexmaxẽxẽ rü namaxã inacua! ⁸Rũ cuma nax guxũ i nachixũanecũãxgũmaxã icucuáxũ, rü chanaxwãxe i duũxũgũpexewa nüxũ quixu nax aixcuma cupexewa chamexũ rü chawa rü nataxuxũma i taxacürũ chixexũ. ⁹Pa Cori Pa Tupana ya Ixaixcumacũx, cuma rü cunangugũ i wüxichigũ i duũxũgũarũ ínũgũ rü norũ ngũchaũgũ i naãxẽwa nagu naxĩnũexũ. ;Rũ íyanaxoxẽxẽ i norũ chixexũ i ngẽma chixri maxẽxũ i duũxũgũ! Notürũ ngẽma mea maxũxũ i duũxũ ;rũ nüxna

nadau nax guxũguma cugu yaxõgüechaxũca! ¹⁰Rü Tupana ya guxãétüwa ngẽxmacü rü chorü poxũruxũ nixĩ. Rü nüma nixĩ i tüxũ namaxẽxẽxũ ya yixema namaxã ixaxcumagüxe. ¹¹Rü Tupana rü ãẽxgacü ya aixcuma wexgucü nixĩ, rü nüma rü guxũguma naxchi naxai i ngẽma chixexũ. ¹²Rü ngẽxgumachi taguma Tupanacax natãeguxgu i wüxi i duũxũ rü nüma ya Tupana rü tá nanawaixmagu i norü tara rü tá tüxũ nadai. Rü yima norü würa rü marü ínaporamaãxũ. ¹³Rü marü narütonümare ya norü chuchigü ya iyauxramagugüne. Rü marü ínamemare ya naxnegü ya tüxũ imáxüne. ¹⁴Rü dücax, nüxũ pedax i ngẽma chixexũarü üruxũ! Rü nhama wüxi i ngexũ i ixíracüchaxũürüxũ nixĩ erü nanaxĩxãchiãxẽ. Rü ngẽma chixexũ i nawa ngẽxmaxũ rü nawa tá ínguxuchi i ngẽma dora. ¹⁵Rü nüma rü toguecax nanaxü i maxmaxũxũ i ãxmaxũ notürü nümatátama nagu ningucuchi i ngẽma. ¹⁶Rü ngẽma chixexũ i togücax naxũxũ rü ngẽma máeta i nagu naxĩnũxũ, rü nagu tátama nangu. ¹⁷Notürü i chamax rü Cori ya Tupanaxũ tá chicuaxũxũ erü nüma rü aixcumacü nixĩ. Rü chama rü chorü wiyaemaxã tá chanataxẽxẽ ya yimá Tupana ya guxãétüwa ngẽxmacü.

**Tupana rü guxũarü yora nixĩ
notürü yima duũxũmexẽwa
nanangexmaxẽxẽ i nhama i naane**

8 ¹Pa Cori Pa Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacüx, rü cuéga rü guxũma i nhama i naanewa nüxũ nacuxgü. Rü

ngẽma curü üüne rü dauxũguxũ i naanearü yexerawa nangu. ²Rü ngẽma buxũgü rü woo ngẽma maiexũ rü nüxna cunanguxẽxẽ nax cuxũ yacuaxũũgũxũcax nax ngẽmaacü nangóxũcax i curü pora, rü ngẽma curü uanügü rü cupexewa naxãneexũcax rü yanangeaxgũxũcax. ³⁻⁴Rü ngẽxguma chütacü dauxũgu chadawenügu rü nüxũ chadau i ngẽma cumatama cuxũxũ ya tauemacü rü õxtagü i ngẽma cunxmagüxẽxẽxũ. Rü chaugüna chaca rü nhachagürü: “¿Taxacüwa cuxũ name i duũxũgü rü ngẽmacax nagu curüxĩnũxũ? ¿Rü tüxçüü nüxna cucuaxãchixũ rü naxcax cuxoégaãxũ?” nhachagürü. ⁵Rü wixgutaax cugüraxũxũchiãcü cunaxü ya yimá yatü, rü cunataxẽxẽ, rü nagu cuyaxõ. ⁶Rü guxũma i ngẽma cuxũxũétüwa cunangexmaxẽxẽ ya yimá yatü, rü namaxã nüxũ icucuaxẽxẽ. ⁷Rü carnérugüétüwa rü wocagüétüwa rü naexũgüétüwa cunangexmaxẽxẽ. ⁸Rü werigü i dauxũanegu ixüxũxũétüwa, rü choxnigü i natüwa maxẽxũétüwa rü guxũma i márwa ngẽxmagüxũétüwa cunangexmaxẽxẽ ya yimá yatü. ⁹Pa Cori ya Guxũétüwa Ngẽxmacüx, rü cuéga rü guxũma i nhama i naanewa nüxũ nacuxgü.

Tupanaxũ ticuaxũxũ erü mexũ naxü

9 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuxũ chicuaxũxũchãũ guxũne ya chorü maxũnemaxã. Rü nüxũ chixuchigachaũ i ngẽma muxũma i mexũgü i cuxũxũ. ²Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx, rü chorü taãxemaxã poraãcü cuxũ chicuaxũxũ. Rü cuxcax chawiyachaũ. ³Rü ngẽma chorü uanügü rü cuxcaxwa

nibuxmü rü nayayi rü nayue. ⁴Cuma rü ãëxgacü ya ixaixcumacü quixĩ. Rü curü tochicaxüwa curüto nax ngéma chauétüwa cuchogüxüçax. ⁵Rü cuyangagü i ngéma tama cuxü yaxögüxü, rü cunadai i ngéma chixri maxëxü. Rü noxtacüma ícunapi i naégagü i curü poperawa. ⁶Rü ngéma chorü uanü rü marü nayu, rü yima norü íanegü rü namaxátama narüxogü. Rü cumax, Pa Tupanax, nixĩ ga cuyanaxoxëxü. Rü taxuxüma i taxacü nawa inayaxügü rü bai i taxacü i nawa nüxna nax icuaxächixüçax. ⁷Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü guxügutáma ãëxgacü nixĩ. Rü nüma rü norü tochicaxüwa narüto nax ngéma nangugüaxüçax i wüxichigü i duüxügüarü maxü. ⁸Rü nüma rü tá mea guxü i duüxügüarü maxü nangugü. Rü nhüxüchi tá nüxü nixu i taxacü tá nixĩ i namaxã naxueguxü. ⁹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nadau ya yíxema chixri tümamaxã inacuaxgüxe. Rü tüxü narüngüxëë ega ngúxü tingegügu. ¹⁰Pa Corix, yíxema cuxü cuaxgüxe rü cugu tayaxögü. Rü taguma tüxü icuyarüngüma ya yíxema cuxçax daugüxe. ¹¹¡Rü naxçax pewiyaegü ya Cori ya Tupana ya Yerucharéüwa ãëxgacü ixicü! ¡Rü guxüma i íanegüwa nüxü pexu i ngéma mexügü i naxüxü! ¹²Rü nüma ya Tupana rü tüxna nacuaxächi ya yíxema ngechaügüxe rü tama nüxü inarüngüma i ngéma tümäärü axu. Nottürü nanapoxcue i ngéma chixri tümamaxã icuaxgüxü. ¹³Pa Corix ¡cuxü changechaxütümüxü! ¡Rü dücax, nüxü nadawenü i nhuxäcü choxü nachixeäxë i ngéma chauxchi aiexü! ¡Rü nawa choxü ínanguxuchixëxë i ngéma yu! ¹⁴Rü ngëxguma choxü

íconguxuchixëëgu rü chama rü tá Yerucharéüarü íaxwa cuxü chicuaxüxü napexewa i guxüma i duüxügü. Rü namaxã tá nüxü chixu nax chataãxëxü erü choxü íconguxuchixëxë. ¹⁵Rü ngéma tama yaxögüxü i duüxügü, rü nümátátama nagu nayi i ngéma äxmaxü i toguxecax namagu naxügüxü. Rü nümátátama nagu ínanue i ngéma püxcha i toguxecax bexma ngëxma naxügüxü. ¹⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nügü nangoxëxë i ngëxguma napoxcuäxgu i ngéma chixexü ügüxü. Rü ngëmacax i ngéma chixexü ügüxü rü tá napoxcue nagagu i ngéma chixexü i nümägütama bexma toguxecax naxügüxü. ¹⁷Rü ngéma chixexü ügüxü rü ngéma tama yaxögüxü rü ngéma Tupanaxü iyarüngümaexü rü poxcu i taguma gúxüwa tá naxĩ. ¹⁸Notürü yíxema yaxna ínüexe ega woo guxchaxügü tümacaç ínguxgu rü tama notüçaxma Tupanaarü ngüxëë ítananguxëëgü, erü nüma ya Tupana rü taxütáma tüxü inarüngüma rü tá tüxü narüngüxëë. ¹⁹Pa Cori Pa Tupanax ¡tauxü i cunaxüchicaxü i ngéma duüxügü i cuétüwa nügü ügüxëëchaüxü! ¡Ëcü cugüpexewa nagagü i ngéma tama yaxögüxü nax nüxna cucaxaxüçax nachiga i norü chixexügü! ²⁰Pa Corix ¡namuüexëxë i ngéma chixexü ügüxü! ¡Rü nüxü nüxü nacuaxëxë nax nümägü rü duüxügümare yixügüxü!

**Yumüxë i nawa Tupanaarü
ngüxëëçax íçaxaxü**

10 ¹Pa Corix, Pa Tupanax ¿Tüxcüü toxna cuyáxügu? ¿Rü tüxcüü iquicux ega ngúxü tingegügu? ²Erü

ngêma chixri maxũxũ rü nügü írutaxũ
 rü norü numaxã tüxũ nachixewe ya
 yíxema tama nüxũ cuáxe nax tügü
 ítapoxũxũ. Notürü nümatátama naga
 nangu i ngêma chixexũ i toguxemaxã
 naga naxĩnũxũ. ³Rü ngêma chixexũ i
 duũxũ rü nügü namaxã nicuaxũxũ i
 noxrütama ngúchaũ. Rü ngêma duũxũ i
 ngêmaxũgü nügüna nanuxũchixũ, rü
 Cori ya Tupanamaxã naguchiga rü nüxũ
 naxo. ⁴Rü ngêma yatü i chixexũ rü nügü
 nicuaxũxũ rü nhanagürü: “Nataxuma ya
 Tupana. Rü taxúetáma choxna taca
 nachiga i ngêma chaxũxũ”, nhanagürü.
 Rü ngêmaguxicatama narüxĩnũ. ⁵⁻⁶Rü
 ngêma naxũxũwa rü guxũguma mea
 nüxũ ínanguxuchi. Rü nüma rü nüxna
 nixũgachi i curü mugü rü naga
 naxĩnũgü rü tagutáma cunapoxcu, Pa
 Tupanax. Rü norü uanũgũxũ nacugü rü
 naga narüxĩnũ nax taxúetáma
 iyanguxẽxũ rü tagutáma guxchaxũ
 nüxũ ngêxmaxũ. ⁷Rü naãxwa ínaxũxũ i
 chixexũ i dexa rü doraxũ nixu rü
 naguxchigawaxe. Rü ngêxguma
 yadexaxgu rü mexũ i oregu nayacux i
 ngêma chixexũ i naga naxĩnũxũ, rü
 ngêmaacü tüxũ nawomüxẽxẽ ya
 duẽxẽgü. ⁸Rü chütacü rü íaneacügü i
 éanexũgü tüxũ ínicuxẽxũ rü ngêxma
 tüxũ nimax ya yíxema ngêma úpetüxe.
 Rü guxũguma bexma tüxũ
 ínidawenũchigũxũ ya yíxema turaxe i
 taxucürüwama tügü ípoxũxe. ⁹Rü
 nhama ai i naxmaxũwa naexũcax
 idawenũxũrũxũ nügü nixĩxẽxẽ i ngêma
 yatü i chixexũ. Rü ngêma íyacúxũwa
 tüxũ nananguxẽxẽ ya yíxema turaxe nax
 ngêmaacü tüxũ yayaxuxũcax. Rü
 ngêxguma tüxũ yayaxuxgu rü marü

taxucürüwama nüxna tinha. ¹⁰Rü
 nhama ai i yaxuxũchaũxũrũxũ norü
 poramaxã tüxũ narüyexera ya yíxema
 turaexe rü ngêmaacü naxmexgu tayi.
¹¹Rü ngêma yatü i chixexũ rü naga
 narüxĩnũ nax nüma ya Tupana rü marü
 nüxũ yanangũmaxũ rü nügü
 yadũxchiwexũ nax tama nüxũ
 nadauxũcax i ngêma norü chixexũ i
 naxũxũ i ngêma duũxũ. ¹²¡Nachi Pa
 Corix, Pa Tupanax, rü
 naxunagũchacixü! ¡Rü tauxũ i tüxũ
 curũngũmaxũ ya yíxema
 naxĩxãchiãxẽgũxẽ! ¹³¡Rü tüxcüũ, Pa
 Tupanax, icunaxũchicaxũ nax cuxũ
 nacugũxũ i ngêma chixexũ i duũxũgü?
 Erü nümagü naga narüxĩnũe rü
 tagutáma nüxna cuca nachiga i ngêma
 chixexũ i naxũgũxũ. ¹⁴Pa Corix,
 cumatama nüxũ cudau i ngêma chixexũ
 i naxũgũxũ. ¡Ëcü napoxcue naxcax i
 ngêma guxchaxũgü i naxũgũxũ rü
 ngũxũ nax duũxẽgũxũ yangexẽẽgũxũ!
 Rü yíxema turaexe rü curü ngũxẽẽcax
 nixĩ itadaugũxũ, erü cuma nixĩ i
 túmaarü poxũruxũ quixĩxũ. Rü cuma
 nixĩ i tüxũ curũngũxẽxẽxũ ya yíxema
 taxcutagü. ¹⁵¡Rü íyanaxoxẽxẽ i ngêma
 norü pora i ngêma chixexũgü! ¡Rü
 nüxna naca nachiga i norü chixexũgü,
 rü bai tá i wüxi i nüxũ cuxũpetũmarexũ!
¹⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i
 ãẽxgacü yixĩxũ i guxũguma. Rü ngêma
 duũxũgü i tama Tupanaaxũ yaxõgũxũ,
 rü Tupanaarü naanewa tá ínawoxũ.
¹⁷Pa Corix, cuma rü nüxũ cuxĩnũ i
 túmaarü yumüxẽ ya yíxema tama tügü
 icuaxũgũgũxe. Rü cuma rü tüxũ
 cutaãxẽgũxẽxẽ rü tüxũ curũngũxẽẽ.
¹⁸¡Rü ëcü túmaétüwa nachogü ya

yíxema taxcutagü rü yíxema
 togümexêwa ngêxmagüxe! Rû yima
 yatü ya waixümüwa cunaxücü, rü tama
 tanaxwaxe nax wena muñ naxçax
 ínanguxêxü i curü duñxügü.

**Cori ya Tupana rü aixcuma tórü
 poxüruxü nixí**

11 ¹Chama rü Cori ya
 Tupanamexêwa chaugü
 changexmaxêxê nax choxü
 ínapoxüxüçax nüxna i chorü uanügü.
 ¿Rü tñxcüü choxü nhapegürü:
 “¡Máxpúneanewa nanha nax ngéma
 werigürüxü cugü quicüxüçax!”
 nhaperügü choxü? ²¡Rü dücax, nangugü
 i ngéma chixexü ügüxü i duñxügü! Rû
 yima naxnegü rü pexcunüne ya norü
 würawa nanadagü rü yacuxgüácüma
 duñxügü i mea maxêxüguama
 nanamaxgü. ³Rü ngêxguma chi nüma ya
 ãêxgacü marü chixexügu nanguxgu ¿rü
 nhuxácü tá nügü ínapoxü ya yimá mecü
 ya duñ? ⁴Notürü nüma ya Cori ya
 Tupana rü napata ya üünenewa
 nangexma. Rû nüma ya Cori rü
 dauxügüxü i naanewa nüxü nangexma i
 norü tochicaxü, rü ngéma meama
 ínadawenü rü nanangugü i duñxügü.
⁵Rü nüma ya Tupana rü nanangugü i
 ngéma mexü ügüxü rü ngéma chixexü
 ügüxü, rü naxchi naxai i ngéma
 máxwaxegüxü. ⁶Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü nhama pucürüxü tá ngéma
 chixexü ügüxüétügu nanayixêxê ya
 áxwe rü üxiema i êsúrfremaxá ãêxüxü.
 Rû tá naxçax ínananguxêxê ya wüxi ya
 buanecü nax yaxaexüçax i guxüma. Rû
 nüma ya Cori ya Tupana rü ngémaäcü
 tá nanapoxcue i ngéma duñxügü i

chixexü ügüxü. ⁷Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü íxaixcumacü nixí, rü
 ngêmacax nüxü nangechañ i ngéma
 wexguxü. Rû ngêmacax ya yíxema
 aixcuma imexe rü tá nüxü
 tadaugüxüchi.

**Yumüxê i nawa Tupanaarü
 ngüxêçax íçaxaxü**

12 ¹Pa Cori Pa Tupanax ¡paxa
 toxü rüngüxêxê! Erü marü
 nataxuma i ngéma aixcuma cuxü
 yaxögüxü. Rû marü inarüxo i ngéma
 duñxügü i aixcuma mexügu rüxñüexü.
²Rü nügütanüwa i duñxügü rü nügü
 nawomüxêégü. Rû mea nidexagüneta
 notürü tama aixcumaxü nixügü. ³Pa
 Tupanax ¡yanaxoxêxê i guxüma i
 ngéma nügü írümegünetaxü rü ngéma
 nügü icuaxüügüxü! ⁴¡Rü napoxcue i
 ngéma nhagüxü: “Toma rü mea nüxü
 tacuaxgü nax tidexagüxü rü torü
 oremaxá togü ítapoxü. ¿Rü texê tá toxü
 tarüngeaxgüxêxê?” nhagüxü! ⁵Notürü
 nüma ya Cori ya Tupana rü pexü
 nangäxü rü nhanagürü pexü: “Yíxema
 ngearü ngêmaxüãxgüxe rü chixri
 tümamaxá ipecuaxgüxe rü ngüxü tüxü
 pingexêégü. Rû ngêmacax i nhuxmax i
 chama rü tá tümaétüwa chachogü rü tá
 tüxü charüngüxêxê erü ngéma nixí i
 guxüguama tüma tanaxwaxegüxü”,
 nhanagürü. ⁶Rü ngéma Cori ya
 Tupanaarü uneta rü aixcuma nixí. Rû
 nüma rü tama nidora ega taxacüxü
 yaxuxgux. Rû ngéma nüxü yaxuxü rü
 aixcumama nayanguxêxê. Rû ngéma
 diêrumü i ⁷expüxcüna i guxürüxü nixí
 nax namexü i norü uneta. ⁷⁻⁸Pa Cori Pa
 Tupanax, rü woo guxüma i duñxügü rü

namaxã nataãxê i ngêma chixexũ i naxügüxũ rü woo guxũwama toxũ ínachomaeguãchi i ngêma duũxügü, notürü i cuma rü tá toxna cudarü rü guxũgutãma toxũ ícupoxũ nüxna i ngêma chixexũ ügüxũ.

Yumüxê i nawa ngüxêêçax íçaxaxũ

13 ¹Pa Cori Pa Tupanax ¿Rü nhuxguxüratãta nüxũ curüchaxũ nax choxũ icurüngümaxũ? ¿Êxna choxũ icurüngümaxüchi? ¿Rü nhuxguxüratãta nüxũ curüchaxũ nax çaxçaxwa iquicúxũ? ²¿Rü nhuxguxüratãta iyanaxoxũ i ngêma guxchaxügü i choxũ ngêxmaxũ? ¿Rü tüxcüü i guxũ i ngunexügu rü ngüxũ rü ngechaũ chingeechaxũ? ¿Rü nhuxguxüratãta iyanaxoxũ nax chorü uanümexêwa changexmaxũ? ³Pa Cori Pa Chorü Tupanax ¿choxũ nadawenü rü choxũ nangãxũ rü choxna naxã i maxũ nax tama chayuxüçax! ⁴Rü ngêmaäcü i chorü uanü rü taxütãma nhanagürü: “Marü nüxũ charüporamae”, nhanagürü. ¿Rü choxna nadau nax tama nataãxêüçax i ngêma chorü uanü i ngêxguma guxchaxügu changuxgux! ⁵Rü chama rü chayaxõ nax aixcuma choxũ cungechaũxũ rü chataãxê erü cuma rü choxũ cumaxêxê. ⁶Rü chorü wiyaemaxã tá Cori ya Tupanaxũ chicuaxüxũ erü porãcü choxũ narüngüxêê.

Nüma ya yatü rü chixexügu narüxínüecha

14 ¹Rü ngêma duũxügü i naechitamare maxêxũ rü nagu narüxínüe nax nataxuxũ ya Tupana. Rü

guxũma rü chixexügu narüxínüe rü nanaxügü i ngêma Tupanapexewa chixexüchixũ. Rü bai i wüxi i mexũ üxũ. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü dauxügüxũ i naanewa duũxügüxũ nadawenü. Rü tüxũ nangugü rü ngoxi tayíxema ya tümaãxêxũ cuãxe rü naxçax dauxe. ³Notürü guxũma i duũxügü rü chixexüwe narüxü rü guxũma wüxigu chixexügu narüxínüe. Rü marü tataxuma ya texé ya mexũ úxe, rü bai ya wüxie. ⁴Rü tama naãxêxũ nicuax i ngêma chixexũ ügüxũ. Rü norü chixexümaxã nanaguxêxê i chorü duũxügü nhama poü ingóxũ rü iguxêêxürüxũ. Rü taguma Cori ya Tupanacax nadaugü. ⁵Notürü ngêma chixexũ ügüxũ rü wüxi i ngunexũ tá muũmaxã niduxrue. Erü Tupana rü tümaxütawa nangexma ya yíxema naga ínüxe. ⁶Rü ngêma chixexũ ügüxũ rü tüxũ nüxũ nacugüe i tümaarü ínü ya yíxema mea maxêxe, notürü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ ínapoxũ. ⁷Chierü yimã Tupana ya maxpüne ya Chiãüwa ngêxmacü nua üxgu nax norü uanügümexêwa ínanguxüxêêãxüçax i norü duũxügü i Iraéuanecüãxgü. Rü ngêxguma nüma ya Cori ya Tupana ínanguxüxêêgu rü guxũma i Yacútaagü i Iraéutanüxügü rü tá nataãxêgü.

Tupana nanaxwaxe nax mexũ naxüxũ ya yatü

15 ¹Pa Corix ¿texé tá tixí ya yíxema cupata ya üünenewa ngêxmaxe? ¿Rü texé tá tixí ya yima curü maxpüne ya üünenegu achiüxe? ²Rü yíxema ngearü chixexüãxe, rü mexũ üxe, rü íxaixcumaxe, ³rü yíxema tama

texéchiga chixri idexáxe, rü yíxema taxuxúma i chixexú tùmamücümaxã üxe, rü yíxema taxuxúma i chixexú üxe namaxã i ngêma túmaarü ngaicamagu pexú, ⁴rü yíxema naxchi aixe i pecádugü rü tama nanaãxêraxúxe i ngêma duúxügü i chixexú ügüxú, rü yíxema nüxü ngechaügüxe i ngêma duúxügü i Tupanaxú ngechaügüxú, rü yíxema naxúamáxe i ngêma nagu taxunetaxú woo tama mea túxú ínganguchigu, ⁵rü yíxema túmaarü diêru ngíxü íxáxe ngearü üétüãcüma, rü yíxema diêruxú oxe ega texé naxútanüchaügu nax napoxcuxúçax i ngêma taxuxúma i chixexú üxú. Rü yíxema ngêmaãcü maxúxê rü tagutáma taxacürü chixexúgu túxú nanguxêxê.

Ngêma mexú i Tupana túxna áxü rü natakuma i to i ngêmaarü yexeraxú

16 ¹Choxna nadau, Pa Tupanax! Erü cuma nixí i choxú ícupoxúxü. ²Chama rü marü cumaxã nüxü chixu rü nhachagürü: “Cuma nixí i chorü Cori quixúxü, rü natakuma i to i cuxrúxü aixcuma choxú rüngüxêxê”, nhacharügü. ³Rü ngêma duúxügü i namaxã taãxêgüxü i norü tupanenetachicünaxägü rü nhanagürügü: “Torü tupanagü rü naporae”, nhanagürügü. ⁴Rü ngêmacax nayamuxêetanü i ngêma naxchicünaxägü rü nüxü nicuaxúxügü guxúma i norü taãxêmaxã. Notürü i chama rü tagutáma ichaxã nawa i ngêma nacüma i norü tupanenetagüçax nagü nawa inabaxêgüxü rü bai i chauãxmaxã nüxü chixu i ngêma tupanenetagüéga. ⁵Rü cumax, Pa Corix,

nixí i chamaxã icucuaxú. Rü cuma nixí i choxna cunaxãxü i guxúma i mexúgü. Rü cuxmexwa nangexma i chorü maxú. ⁶Rü yexguma icuyanuxgu ga yema naane nüxü ga Iraéutanüxügü, rü yema choxna cuxãxü nixí ga yema rümemaexú. Rü namexechi i ngêma naane i choxna cuxãxü. ⁷Rü nüxü chicuaxúxü ya Cori ya Tupana erü nüma rü chamaxã inacuax. Rü chütacü rü nüma rü chauãxêwa choxú naxucuxê. ⁸Rü guxúguma nagu charüxínüecha ya Cori. Rü nüma nax chauütawa nangexmaxú rü taxuxútáma i taxacürü chixexúgu choxú nanguxêxê. ⁹Rü ngêmacax i nhuxmax rü guxúguma chataãxê rü taxucaxtáma taxacüçax chaxoégaãxê. ¹⁰Erü cuma rü taxútáma tauquewa choxú cutax. Rü taxútáma wüxi i áxmaxúgu nüxü curüngüma ya yima aixcuma cumücü ixícü. ¹¹Rü cuma rü tá choxú cunawex i ngêma nama i maxúwa nadaxú. Rü cuxútawa nangexma i taxüchixú i taãxê, rü ngêma taãxê rü taguma inayagux.

Duúxü i mea maxúxüarü yumüxê

17 ¹Pa Corix íchoxú nüxü naxínü i chorü yumüxê, rü choxna naxã i ngêma ngüxêxê i cuxna naxçax chacaxú! Erü cupexewa rü taxuxúma i chixexú chaxü rü tama wüxi i dorataxáxü chixí. ²Rü cuma rü guxúguma quixaixcuma, rü ngêmacax guxú i duúxügüpexewa nangox nax taxuxúma i chixexú chaxúxü. ³Rü cuma rü marü nüxü cucuax i ngêma chauãêwa nagu charüxínüxü, rü chütacü rü choxna cudau. Rü choxú cuxü rü taxuxúma i chixexú chawa

icuyangau. Rû ngẽmawa nüxũ cucuax nax aixcumaxũ chixuxũ. ⁴Rû mea nagu chamaxũ i ngẽma curũ mugũ rû tama nüxũ chayadauxũ i ngẽma duũxũgũ i máetagũxũ rû chixexũ ügũxũ. ⁵Rû aixcumama mea nagu chixũ i ngẽma cucũma rû taguma ichayangex. ⁶Pa Tupanax, cumaxã nixĩ i chidexaxũ erũ nüxũ chacuax rû cuma rû choxũ nüxũ cuxĩnũ i chorũ yumüxẽ ega cumaxã chidexaxgux. ⁷Rû choxna naxã i nhaa cuxna naxçax chacaxũ! ⁷Rû chanaxwaxe i choxũ cunawex nax aixcuma choxũ cungechaũxũ. Erũ cuma rû tüxũ curüngĩxẽ ya yixema cuxõtawa tümaarũ ngũxẽçax ícagũxe naxçaxwa i tümaarũ uanüğü. ⁸Rû choxna nadau nhama cugüpüxüxetüna cudauxürüxũ! ⁹Rû cugüpeçátütüwa choxũ nangexmaxẽxẽ! ⁹Rû ngẽma chorũ uanüğü rû choxũ ínachomaeguãchi, rû ngẽma chixexũ i duũxũgũ rû çaxçax ínayaxüãchi. ¹⁰Rû nüğü yacuaxũüğüãcũma nidexagũ, rû tama ngechaũxũ nacuaxgũ. ¹¹Rû choxũ nangugũgũ nax ngextá chaxũxũ nax choxũ yanguxẽëgũxũçax. ¹²Rû nümagũ rû nhama aigürüxũ nixĩgũ nax choxũ iyacuxeũgũxũ nax choxũ yamaxgũxũçax. ¹³Pa Corix ¹³çẽcũ chauétüwa nayuxu rû nadai i ngẽma chorũ uanüğü! ¹⁴Rû curũ taramaxã yabuxmüxẽxẽ rû choxũ ínapoxũ nüxna i ngẽma duũxũgũ i chixexũ! ¹⁴Pa Corix ¹⁴çurũ poramaxã choxũ ínanguxuchixẽxẽ naxmexwa i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ügũxũ! ¹⁵Rû ínawoxũ nawa i nhama i naane i nawa nüğü yacuaxũüğüxũ namaxã i norũ ngẽmaxũgũ! Rû taxuwama choxũ name ega woo

nümagũ rû namuarũ ngẽmaxũãxgũgu rû naxacüğü rû meama nachibüegu rû nataagũçax rû muxũ i norũ ngẽmaxũgũ nüxũ íyaxũxgu. ¹⁵Notürũ i chamax rû ngẽma namaxã chataãxẽxũ nixĩ nax cuxũxũchi tá chadauxũ rû cuxõtawaxũchi tá changexmaxũ i ngẽxguma tá yuwa ícharüdaxgux.

**Norũ uanüxũ nax
naporamaexũchigaarũ wiyae**

18 ¹Rû cuma nixĩ, Pa Corix, i chorũ poraxẽeruxũ quixĩxũ. Chama rû cuxũ changechaũ. ²Rû cuma nixĩ i chorũ poxüruxũ quixĩxũ rû chorũ çuxchicaxũ quixĩxũ, rû chorũ nguxuchixẽeruxũ quixĩxũ, rû chorũ Tupana quixĩxũ. Rû cuma nixĩ i nuta i taxüchixũ i chorũ poxüruxũ quixĩxũ, rû chorũ tüpexeruxũ quixĩxũ, rû chorũ maxẽeruxũ quixĩxũ, rû ngẽma chorũ çuxchicaxũ i maçpúnetapexewa quixĩxũ, rû ngẽma chorũ çuxchicaxũ i maçpúnetapexewa nagu changaxixũ quixĩxũ. ³Rû cuma nixĩ, Pa Cori Pa Tupanax, i namexũ nax cuxũ ticuaxũüğüxũ. Rû ngẽxguma aũcũmaxũwa changexmagu, rû aita cuxçax chaxũxgu, rû cuma rû chorũ uanüğümexẽwa choxũ ícupoxũ. ⁴Rû yema yu rû choxna nangaicama rû choxũ nimáxchaũ. Rû poraãcũ chamuũ napexewa ga guxũma ga yema aũcũmaxũ ga chauxõtawa namuxũ. ⁵Rû yema yu rû choxũ ínananumaeguãchi ga norũ yaruüğü, rû yemaacũ choxũ niyaxu nax choxũ yamáxũçax. ⁶Rû yema aũcũmaxũwa nax chayexmaxũ, rû Coriçax aita chaxũ nax nüma ga Tupana choxũ rüngũxẽẽxũçax. Rû nüma rû

choxũ naxĩnũ ga yéa ínayexmaxũwa. Rũ yema aita nax chaxũxũ rũ naxmachixẽwa changuga. ⁷Rũ yexguma rũ poraãcü naxĩãxãchiane. Rũ guma maxpũnegũ rũ naxĩãxãchitanũ. Rũ Cori ya Tupanaarũ numaxã nixĩãtanũcũxũ. ⁸Rũ naxmaraũwa rũ caxixũ ínaxũxũ. Rũ naãxwa ínaxũxũ ga üxüema ga nhama ga naane íxaxẽxũ, rũ áxwe ga inaicũ. ⁹Rũ ningena ga dauxũguxũ ga naane rũ nũma ga Tupana rũ nhama ga naanegu ínarũxĩ. Rũ nacutütũwa rũ nataxũchi ga caixanexũ rũ naxẽane. ¹⁰Rũ wũxi ga dauxũcüãx ga ãxpeãtũxũëtũgu naxaunagũ rũ yema namaxã nigoe. Rũ buanecüemagu namaxã nayangaxi. ¹¹Rũ yema waanexũ nixĩ ga yadũxchipetaxũ. Rũ caixanexũ ga pucũmaxã waxũgu namaxã nayangaxi. Rũ yemagu nügũ nicũx rũ yemaarũ aixepewa nayexma. ¹²Rũ naxũtawã rũ naxãemacüane rũ yema caixanexũwa narũyi ga gáuxũ rũ áxwe ga inaicũ. ¹³Rũ nũma ga Cori ya Tupana ya guxãëtũwa ngẽxmacũ rũ dauxũguxũ ga naanewa ínanaxũ ga naga ga nhama idũxruanexũrũxũ íxĩxũ. Rũ yéma narũyi ga gáuxũ ga ãpũxũxũ rũ áxwe ga naicũ. ¹⁴Rũ yéma ínanacũxgũ ga naxne, rũ ãemacũgũ ínaxũxẽxẽ. Rũ yemachãxwa ga yema chorũ uanũgũ rũ nügũ nawoone rũ nibuxmũ. ¹⁵Rũ yema mártama rũ nipa, rũ yexma nangox ga natama nagagu ga yema naga ga ãücũmaxũ rũ gumã buanecũ ga yéma namuãcü. ¹⁶Rũ nũma ga Tupana rũ dauxũguxũ ga naanewa chãuxcãx narũxüe rũ choxũ ínayaxuchi nawa ga yema taxũ ga ãücũmaxũ. ¹⁷Rũ chorũ uanũgũ ga poraexũ ga chauxchi aixũmexẽwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ.

¹⁸Rũ yexguma chaturayane rũ chãuxcãx ínayaxũãchi. Notürũ nũma ga Cori ya Tupana rũ choxũ narũngũxẽẽ. ¹⁹Rũ choxũ ínanguxuchixẽxẽ rũ choxũ nanapu erũ choxũ nangechaũ. ²⁰Rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ choxũ nanaxũtanũ naxcãx ga yema mexũ ga chaucũma. ²¹Yerũ chama rũ nagu chixũ i ngẽma Tupana nagu rũxĩnũxũ rũ taguma nüxũ chaxo. ²²Rũ guxũma i norũ ucũxẽgũ rũ nachauãxẽgũ, rũ taguma nüxũ chaxo i norũ mugũ. ²³Rũ napẽxewa rũ taguma taxacürũ chixexũ chaxũ rũ nüxna chayãxũgu i chixexũ. ²⁴Rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ choxũ nanaxũtanũ naxcãx ga yema mexũ ga napẽxewa chaxũxũ. ²⁵Rũ cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rũ tümamaxã quixaixcuma ya yíxema aixcuma cuga ãnũxe. Rũ cuxũ tangechaũtũmũxũ ya yíxema tümamũcü tũxũ ngechaũtũmũxe. ²⁶Rũ cuma rũ aixcuma tũxũ curũngũxẽẽ ya yíxema cuga ãnũxe, notürũ ngẽma tama cuga ãnũxũ rũ cuma nüxũ cucuãx nax nhuxãcü tá cunapoxcuxũ. ²⁷Rũ cumax, Pa Tupanax, rũ tũxũ ícunguxuchixẽxẽ ya yíxema tama tũgũ icuãxũũgũxe, notürũ cuyaxãcuchi i ngẽma nügũ icuãxũũgũxũ. ²⁸Rũ cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rũ chãuxcãx cunangóonexẽxẽ. Rũ ngẽxguma ãanexũwa changexmagu rũ choxũ quibaixmaxũ. ²⁹Rũ curũ ngũxẽẽmaxã rũ tá naxcãx íchayagoõchi i ngẽma chorũ uanũ. Rũ norũ íanegũarũ poxeguxũëtũwa tá chaxĩpetũ. ³⁰Rũ ngẽma Tupanaarũ ãnũ rũ aixcuma guxũwama name. Rũ ngẽma norũ uneta rũ name nixĩ nax aixcuma yaxõxũ. Rũ nũma ya Tupana rũ tũxna nadau ya yíxema nüxũ yaxõgũxe. ³¹¿Rũ texẽ tixĩ

ya Coriétüwa Tupana ixixe? ¿Rü taxacürü to i tupana nangexma i tüxna dauxü? ³²Rü Tupana nixi ya yimá choxü poraxêecü. Rü yimá nixi ya iyanawexächixêecü i chaucüma nax taxuwama nachixexüçax i chorü maxü. ³³Rü nüma ya Tupana nixi i choxü naporaeparaxêexü nhama cowürüxü rü maxpúneanewa chamaxã inacuax nax taxuguma chayarüngxüçax. ³⁴Rü nüma nixi i choxü nanguxêexü nax daixü chacuáxüçax rü pora choxna naxã nax bróchenaxçax ya würa ichamaxüçax. ³⁵Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü choxü ícupoxü rü chorü uanümexêwa choxü cunapu. Rü curü tügünechacüümaxã choxü quingí. Rü ngêma curü ngechaügagu rü cuaxwa changu. ³⁶Rü choxü cunatauxchaxêxê ga chamaxü nax yemaacü tama ichinguxüçax. ³⁷Rü nawe changê ga yema chorü uanügu rü nhuxmata nüxü ichayangau. Rü tama chatáegu nhuxmata guxüma chadai. ³⁸Rü nagu chachexgü rü yemaacü marü taguma ínarüdagü rü chayapuxyexaxägu. ³⁹Rü cumax, Pa Tupanax, rü choxü cuporaxêxê ga daiwa rü yemaçax ga yema chamaxã nuexü rü çaxmexgu cunayixêxê. ⁴⁰Rü yemaçax choxna nibuxmü ga yema chorü uanügu. Rü yemaacü chanadai ga yema chauxchi aiexü. ⁴¹Rü aita naxüe nax ngüxêçax ínacagüxü notürü taxüema nüxü tarüngüxêê. Rü cuxna nacagüe, “Pa Cori Pa Tupanax”, notürü ga cuma rü tama nüxü cungäxüga. ⁴²Rü chanapuxächixêxê rü nhuxmata nhama ätxeanexü i buanecü nüxü cuexürüxü yixigü. Rü nagu chapugü nhama

namaarü ächaraxügu ipugüxürüxü. ⁴³Rü cuma rü choxü ícunguxuchixêxê naxmexwa ga yema duüxügü ga tama chauga ínüechaüxü. Rü yema togü ga nachixüanegüaru äëxgacüxü choxü quixixêxê. Rü yemaacü ga yema duüxügü ga noxri tama nüxü chacuáxü rü nhuxmax rü chorü puracütanüxügü nixigü. ⁴⁴Rü ngëxguma choxü naxínüegu rü chauga naxínüe rü ngêma togü i nachixüanecüãx i duüxügü rü chamaxã nataãxëgünetä. ⁴⁵Rü ngêma togü i nachixüanecüãxgü rü choxü namüie, rü ngêma íyacuxgüxüwa rü duxrueacü ínachoxü. ⁴⁶¡Namaxü ya Cori ya Tupana! ¡Rü namecümäxüchi ya yimá chorü poxüruxü! ¡Rü nüxü icuaxüxügü ya yimá chorü maxêeruxü ya Tupanax! ⁴⁷Rü nüma ya Tupana nixi i chauétüwa nayuxuxü rü çaxmexgu nayixêëaxü i ngêma togü i nachixüanegü. ⁴⁸Rü nüma rü naxmexwa choxü ínanguxuchixêxê i chorü uanügu rü ngêma chamaxã nuexü. Rü cumax, Pa Corix, rü choxü ícupoxü nüxna i ngêma choxü imaxgüchaüxü. ⁴⁹Rü ngemacax i natanüwa i ngêma nachixüanegü rü cuxü chicuaxüxü rü cuégagu chawiyae. ⁵⁰Rü cuma rü chorü uanügüxü choxü curüporamaexêxê erü cumatama choxü cuxuneta nax äëxgacü chixixü. Rü cuma rü guxüguma choxü cungechaü rü nüxü cungechaü i chautaaqü.

**Ngêma naxüxüwa nangox i
Tupanaarü üüne**

19 ¹Rü ngêma dauxüwa nüxü idauxü nanangoxêxê i Tupanaarü üüne rü norü pora. Rü guxüma i ngêma dauxüwa ngëxmaxü

tüxü nüxü nacuaxêxê nax nhuxãcü
 namexechixü i ngêma nûma naxüxü.
 2Rü wüxichigü i ngunexü rü wüxichigü i
 chütaxü rü taxçax nanangoxêxê nax
 nhuxãcü namexechixü ya Tupana. 3Rü
 woo taxuxüma i dexagüxü taxinü rü
 taxuxü i naga taxmachixêwa nanaxu,
 4notürü ngêma Tupanaarü üünechiga rü
 guxü i naanewa nangu nhuxmata naane
 íyacuáxüwa rü nhuxmata üaxcü
 íngexmaxüwa. 5Rü nûma ya üaxcü rü
 taãxêãcü inarügo nax ngêma namaxügu
 yaxüxü nhama wüxi i duüxü
 inhaãchichaüxürüxü rü nhama wüxi i
 yatü i ngexwacax ngíwa íxüxüxürüxü.
 6Rü nûma ya üaxcü rü wüxi i nhama i
 naanecüwawa ne naxü rü norü
 tocüwawa narüxücu, rü taxucürüwa
 texé norü naiëmaxüchaxwa tinha. 7Rü
 Cori ya Tupanaarü ore rü aixcuma name
 erü nanaxüchicüxü i tacüma rü
 ngexwacaxüxü i maxü tüxna naxã. Rü
 Cori ya Tupanaarü mugü rü aixcumaxü
 nixu rü cuaxwa nanangoxêxê ya yimá
 yatü ya ímemarecü nax nayauxãxü i
 ucüxêgü. 8Rü Cori ya Tupanaarü
 ucüxêgü rü aixcuma mea iniwex rü
 ngêmacax taãxê tüxna naxã. Rü Cori ya
 Tupanaarü mu rü taxuwama nachixe rü
 ngêmacax taãxêxü tüxü nacuaxêxê. 9Rü
 Tupanaarü ore rü taxuwama nachixe rü
 tagutáma nagux. Rü norü mugü rü
 aixcuma name rü mexüwa tüxü nagagü.
 10Rü ngêma mugü rü mexechixü i
 úruarü yexera nixí. Rü berure ya
 naxchiãüwa yaxunearü yexera tüxü
 name. 11Rü choxü ínapoxü naxüpa nax
 chixexügu changuxü rü mexü i namawa
 choxü naga i ngêxguma naga
 chaxinügu. 12Rü texé ya nüxü cuáxe i

tümaarü chixexü tümawatama
 ngêxmaxü? Pa Cori Pa Tupanax jchoxü
 nüxü irüngüma i ngêma chixexü i
 chawa ngêxmaxü! 13Rü choxü ínapoxü
 nax tama ngêma chixexü i nagu
 charüxinüxügu changuxüçax! 14Rü choxü
 rüngüxêxê nax ngêma chixexüna
 chixügachixüçax! Rü ngêxgumarica tá
 nixí i taxütáma chixexü chaxüxü rü
 nawa íchanguxuchixü i ngêma chixexü i
 taxüchixü. 14Rü choxü nayaxu i ngêma
 chorü dexagü i cumaxá nüxü chixuxü rü
 chorü ínügü, Pa Cori Pa Tupana ya
 chorü poxürüxü rü chorü
 nguxuchixêëruxü íxícüx!

**Yumüxê i nawa Tupanaarü
 ngüxêëçax íçaxaxü nax ngêma
 uanüxü naporamaegüxüçax**

20 1Rü nûma ya Cori ya Tupana
 cuxü ínü, Pa ãëxgacüx, ega
 guxchaxüwa cungexmayane
 cuyumüxêgu! jRü yimá Yacüarü Tupana
 cuxü ípoxü nüxna i curü uanü! 2Rü
 Yerucharéüwa ngexmane ya napatawa
 cuxçax ne nanamu i ngüxêë nax curü
 uanügüpexewa cuporaxüçax! 3Rü
 nüxna nacuaxãchi i curü amaregü, rü
 cuxü nanayaxu i ngêma naxünagü i
 naxçax quiguxü! 4Rü nûma rü cuxna
 nanaxã i ngêma cuma cunaxwaxexü, rü
 aixcuma yanguxêxê i guxüma i taxacü
 nagu curüxinüxü! 5Rü ngêmaãcü tá
 tanaxüchiga, Pa ãëxgacüx, i ngêxguma
 curü uanügüxü curüporamaegu. Rü
 Tupanaégagu tá tanawexgü ya tóru
 woneragü. jRü Tupana yanguxêxê i
 guxüma i ngêma nüxna naxçax
 cucaxaxü! 6Rü chama ya ãëxgacü ya
 Tupana choxü naxunetaxü rü chayaxó

nax nūma rü tá chorü uanügüxũ choxũ naporamaexẽxũ. Rü nüxũ chacuax nax nūma choxũ naxĩnũxũ i dauxũguxũ i naanewa rü tá choxũ nangãxũxũ rü norü poramaxã tá choxũ naporamaexẽxũ nüxũ i chorü uanügu. 7Rü nūmaxũ i nachixũanegüarü ãẽxgacügü rü nüxũ nangexma ya nawexũgü ya daiwa namaxã naxĩxũne. Rü togü rü nüxũ nangexma i norü cowarugü i dairuxũ ixĩgũxũ. Notürü i yixema rü tüxũ nangexma ya tórü ngũxẽeruxũ napexewa i tórü uanügu, rü nūma rü Cori ya Tupana nixĩ. 8Rü ngẽma nachixũanegü rü tá inayayitanü rü tá inayarüxo. Notürü i yixema rü tá tanaxaixrügumagüiraxũecha rü yexeraãcü tá taporae. 9Pa Cori Pa Tupanax ¡naporamaexẽxẽ ya yimá torü ãẽxgacü rü toxũ nüxũ naxĩnũ i torü yumüxẽ!

Nataãxẽ ya ãẽxgacü erü norü uanüxũ narüporamae

21 1Pa Cori Pa Tupanax, rü yimá ãẽxgacü rü nataãxẽ erü pora nüxna cuxã. Rü poraãcü nataãxẽxũchi erü norü uanügüxũ cunaporamaexẽxẽ. 2Rü cuma rü marü nüxna cunaxã i ngẽma norü ngũchaũ ixĩxũ, rü tama nüxna cunachuxu i ngẽma naxçax cuxna naxãxũ. 3Rü taãxẽãcü cunayaxu rü poraãcü nüxũ curüingũxẽẽ. Rü úirunaxçax i ãẽxgacüarü ngaxcueruxũ i naeruwa quixücuchi. 4Rü cuxna naca nax cunamáarü maxũãxẽxũcax rü cuma rü nüxna cunaxã nax guxũguma nüxũ nangexmaxũcax i maxũ. 5Rü ngẽma curü ngũxẽẽgagu rü nataxüchi i norü pora ya yimá ãẽxgacü. Rü cuma rü

norü duũxũgüpexewa nüxũ quicuaxũxũ. 6Rü guxũguma nüxũ curüingũxẽẽ, rü ngẽma nax naxütawa cunxgmaxũgagu rü guxũguma nataãxẽxũchi. 7Rü cumax, Pa ãẽxgacüx, rü aixcuma Cori ya Tupanaaxũ cuyaxõ, rü ngẽmacax i curü uanügu rü taxütãma cuxũ narüporamae, erü cuyaxõ nax cuxũ nangechaũxũ ya yimá guxãétüwa ngẽxmacü. 8Rü nhuxmax, Pa ãẽxgacüx, rü guxũma i curü uanügümaxã tá icucuax. Rü ngẽmaãcü cuxmexwa tá nangexmagü i ngẽma cuxchi aiexũ. 9Rü ngẽxguma cunapoxçuxgux, rü nhama üxüemawa taxacü iguxürüxũ tá cuyaxĩxẽxẽ. Rü nūma ya Cori ya Tupana rü tá norü numaxã üxüwa nayawocu i ngẽma curü uanügu nax ngẽxma yanaxoxũcax. 10Rü ngẽmaãcü i curü uanügu rü naxacügü rü nataagü rü tá icuyanaxoxẽxẽ i nhama i naanewa. 11Rü ngẽma curü uanügu rü woo chixexũ cumaxã naxüguchaũgu, notürü taxütãma mea nüxũ ínanguxuchi i ngẽma nagu naxĩnũexũ. 12Erü cuma rü tá cuyabuxmüxẽxẽ erü yima curü würa rü naguama cunatoenü. 13Rü ecü curü poramaxã toétüwa ínayuxu, Pa Cori Pa Tupanax! Rü toma rü tá tanaxüchiga nax wiyaegümaxã cuxũ ticuaxũgũgũxũ, erü cuma rü nüxũ curüporamae i torü uanügu.

Ngúxũ yangexũgagu aita naxü notürü Tupanaxũ nicuaxũxũ

22 1Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Tupanax ¿tüxcüũ choxna quixügachi? ¿Rü tüxcüũ tama choxũ curüingũxẽẽchaũ rü tama nüxũ cuxĩnüchaũ i chorü axu? 2Pa Chorü Tupanax, ngunecü rü chütacü cuxna

chaca rü tama choxũ cungãxũ rü marü düxwa chipa. ³Notürü i cumax rü cuxüüne rü torü ãëxgacü quixĩ rü ngëmacax i toma i Iraéuanecüãxgü rü cuxũ ticuaxüxügü. ⁴Rü tonatügü rü cugu tayaxögü, rü cuma rü tüxũ ícunguxüxëxë naxmëxwa i tümaarü uanügü. ⁵Rü ngüxëëcax cuxna tacagü rü cuma rü tüxũ ícunguxüxëxë. Cuxũ tayaxögü rü taguma tüxũ cuwomüxëxë. ⁶Notürü i chamax rü tama wüxi i duüxũ chixĩ, rü nhama wüxi i õxmürüümare ngëma chataxmare. Rü duüxũgüarü cugürüxũ chixĩ. ⁷Rü ngëma choxũ daugüxũ rü choxũ nacugüe rü choxna nabiaxgü rü nanexáerugü. ⁸Rü nhanagürügü: “Nhaa nixĩ i ngëma yatü ga Cori ya Tupanaaxũ yaxõxũ. ¡Rü ëcü rü ínanguxichixëãx rü namaxëxëãx ega aixcuma nüxũ nangechaügu!” nhanagürügü. ⁹Notürü cumax, Pa Corix, nixĩ i chauéanüwa choxũ cunaxixichixëxũ rü chabuxgumama choxũ curüngüxëxëxũ. ¹⁰Rü yexguma tauta chabuxgu rü choxna cudau. Rü yexguma noxri chabuxgutama rü chorü Tupana quixĩ. ¹¹¡Rü tauxũ i choxna quixügachixũ! Erü ngëmama choxna nangu i ãücümaxũ rü taxúema choxũ ítapoxũ. ¹²Rü nhama tuirügü i Bacháücüãx i düraexürüxũ choxũ ínachomaeguãchi i chorü uanügü. ¹³Rü nhama ai i norü düramaxã aita üexürüxũ nichogü rü choxna nayuxgü. ¹⁴Rü ngëma chorü pora rü nhama dexá i baxürüxũ nixĩ rü guxünema ya chauxchinaxã rü ta inagü. Rü yima chorü maxüne rü nhama taxacü idexëxürüxũ nixĩ. ¹⁵Rü ngëma chorü pora rü choxna ínaxüxũ rü nhama

mairaxũ i üaxcüemamaxã ipaxürüxũ nixĩ. Rü yimá chorü conü rü chauxmanaxãwa nayaxüx erü yuwa choxũ cutágachi. ¹⁶Rü chorü uanügü rü nhama airugürüxũ choxũ ínachomaeguãchi i guxüwama rü chauxmëxwa rü chaucutüwa choxũ ínipotagü. ¹⁷Rü ngëma ngúxũ nax chingexügagu rü nangox ya wüxichigü ya chauxchinaxãremügü. Rü ngëma chorü uanügü rü tama choxna ningëxetügü, rü choxũ narüdaunüecha. ¹⁸Rü nügü nayanu ga chauxchiru rü nügümaxã naxcax naxñüncaxwaxegü nax nüxũ nacuaxgüxücax nax texégu nanguxũ. ¹⁹Notürü cumax, Pa Corix, nax chorü poraxëeruxü quixixũ ¡rü tauxũ i choxna quixügachixũ! ¡Rü paxa nua naxü rü choxũ rüngüxëxë! ²⁰¡Rü choxũ ínapoxũ nax tama taramaxã choxũ yamãxgüxücax i nhaa chorü uanügü i nhama airugürüxũ taxuwama mexũ! ²¹¡Rü choxũ ínapoxũ nüxna i nhaa yatügü i nhama aigiürüxũ rü nhama tuirügü i düraexürüxũ ixügüxũ! ²²Rü chaueneegümaxã tá cuchigaxũ chixu, rü curü duüxügütanuwa tá cuxũ chicuaxüxũ. ²³Rü chama rü nhacharügü: “Guxãma ya texë ya Tupanaxũ ngechaügüxe ¡rü nüxũ pecuaxüxügü! Rü guxãma i pema i Iraéutanüxügü i Yacútaagü ixügüxe ¡rü penataxëxë!” nhachagürü. ²⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü taguma tüxũ ínarüngüma ya yixema ngúxũ ingëgüxe rü taguma tümachaxwa inicux. Rü nüma ya Tupana rü tüxũ naxinü ega ngëxguma nüxna icaxgux, rü tüxũ narüngüxëxë. ²⁵Rü ngëmacax, Pa Cori Pa Tupanax, rü tá cuxũ chicuaxüxũ napëxewa i ngëma

curü duũxũgü. Rü tá nüxũ chixu nax quixaixcumaxũ. Rü napexewa i ngẽma duũxũgü i cuxũ taxẽegũxũ rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma cumaxã ichaxunetaxũ. ²⁶Rü pema i togü chixri pemaxã cuaxgũxe ¡rũ meama pechibũe rü nhũxmata mea pexũ yangu! Rü pema i Tupanacax daugũxe ¡rũ nüxũ pecuaxũxũgü! ¡Rü namá i perü maxũ! ²⁷Rü Pa Guxãma ya Duẽxẽgü i Nhama i Naanewa Maxẽxe ¡rũ nüxna pecuaxãchie ya Cori ya Tupana rü naxcax pexĩ! ¡Rü napexegu pecaxápũxũgü rü nüxũ pecuaxũxũgü! ²⁸Erü nüma ya Cori ya Tupana rü ãẽxgacü nixĩ rü guxũ i nachixũanegũmaxã inacuax. ²⁹Rü guxũma i ngẽma diẽruãxgũxũ rü name nixĩ nax Cori ya Tupanapexegu nacaxápũxũgũxũ nax nüxũ yacuaxũũgũxũcax. Erü guxũma i ngẽma nhama i naanewa maxẽxũ rü wena tá waixũmũxũ nixĩgü, erü nügüwatama rü nataxuma i maxũ. ³⁰Rü ngẽma tawena ngóexũ i duũxũgü rü tá Cori ya Tupanaxũ nicuaxũxũgü rü nüxũ nixuchigagü. ³¹Rü woo ngẽma duũxũgü i ngẽmawena buexũ rü tá nüxũ naxĩnũechiga ga yema taxũ ga mexũgü ga Cori ya Tupana norü poramaxã üxũ.

**Cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü
chauxũtawa cungexmaecha**

23 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chorü daruxũ nixĩ rü taxuxũma choxũ nataxu. ²Rü mexũ i nachicagu choxũ narüngũxẽẽ rü mechiũxũ i natũwa choxũ naga. ³Rü ngẽxguma chaturagu rü choxũ naporaxẽẽama rü mexũ i namawa choxũ

naga nax ngẽmaãcü natachigaxũcax i naéga. ⁴Rü woo taxacürü ãcũtimaxũ i taxũwa chaxüpetũxgug, rü taxucaxma chamuũ erü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü chauxũtawa cungexma. Rü yima curü naixmenaxãmaxã mexũ i namawaama choxũ cuxũxẽxẽ, rü curü caxũruũmaxã choxũ ¡cupoxũ. ⁵Rü mexũ i õna chauxcax cumexẽxẽ, napexewa i chorü uanũgü, rü pumáramaxã choxũ cubaeru. Rü nangupetũxũchi i ngẽma curü ngũxẽẽ i choxna cuxãxũ. ⁶Rü guxũ i ngunexũgu rü chamaxã cumecũma, rü cuxũ changechaũtũmũxũ. Rü ngẽmacax, Pa Corix, rü cupatawa tá changexmaecha rü guxũgutama cuxũtawa chamaxeche.

Tupana nixĩ ya ãẽxgacü ya üünecü

24 ¹Rü Cori ya Tupanaarü nixĩ i guxũma i nhaa naane, rü guxũma i nawa ngẽxmagũxũ rü nawa maxẽxũ. ²Yerü nüma nixĩ ga naxũãxũ ga nhama ga naane. Rü nüma nixĩ ga naxũchicaãxũ ga márgü rü taxtũgü nax yemaacü nangóxũcax ga paanexũ. ³¡Rü texé tame nax nawa tanguxũ ya yima maxpũne ya üünene i Tupana íngexmaxũwa? ¡Rü texé tame nax napata ya üünenewa tamaxũxũ? ⁴Rü tũma tixĩ ya yixema taguma chixexũ úxe rü taguma tũmãẽwa chixexũgu rüxĩnũxe, rü taguma tupananetachicũnaxãgũxũ icuaxũũxũgũxe rü taguma idoraxe. ⁵Rü Cori ya tũmaarü Tupana ya tũmaarü maxẽeruxũ rü tá mexũ tũmamaxã naxuegu rü tá tũxũ narüngũxẽẽ. ⁶Rü ngẽmaãcü tanaxwaxe nax tamaxẽxũ ya yixema Yacúarü Tupanacax daugũxe

nax tūmaxūtawa nangexmaechaxūcax.
 7;Rü piwāxnagü, Pa Nūxcūmaxūxū i
 Yerucharēūarū Īāxgūx, pengeenügü nax
 yaxūcuxūcax ya yimá guxāarū āēxgacü
 ya üü necü ya poracü! 8;Rü texé nixī ya
 yimá āēxgacü ya üü necü? Rü nüma nixī
 ya Cori ya Tupana ya poracü rü tama
 muūcü. Rü aixcuma nüma ya Cori ya
 Tupana nixī ya taxuxūma muūcü ega
 ngēxguma texémaxā nügü nadaixgux.
 9;Rü piwāxnagü, Pa Nūxcūmaxūxū i
 Yerucharēūarū Īāxgūx, rü pengeenügü
 nax yaxūcuxūcax ya yimá āēxgacü ya
 üü necü ya poracü! 10;Rü texé nixī ya
 yimá āēxgacü ya üü necü ya poracü? Rü
 nüma nixī ya Cori ya Tupana ya
 guxāétüwa ücü. Rü nümatama nixī ya
 āēxgacü ya aixcuma üü necü ya poracü.

**Yumüxé i nawa Tupanaarü
 ngūxēēcax icaxaxū**

25 1Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxna
 nixī i chacaxaxū. 2Pa Chorü
 Tupanax, cuxū chayaxō. ;Rü tauxū i
 cunaxūchicaxū i chorü uanügü nax āne
 choxū yangexēēgūxūcax rü choxū
 nacugūxūcax! 3Rü tama chanaxwaxe
 nax texé āne tūxū ingexēēxū ya yixema
 cuxū yaxōgūxe. Notürü i ngēma tama
 cuga ĩnüexū rü cumaxā nuexū, rü name
 nixī i āne nüxū quingegūxēxē. 4Pa Corix
 ;choxū nawex i cumaxū rü ngēmagu
 choxū ixūxēxē! 5;Rü chamaxā inacua
 x rü choxū nanguxēxē i ngēma curü ore i
 aixcuma ixīxū! Erü cuma nixī i chorü
 Tupana rü chorü maxēēruxū quixīxū.
 Rü guxūma i oragu rü cugu chayaxō.
 6Pa Cori Pa Tupanax ;nüxna nacua
 xāchi nax nhuxācü guxūgumachirēx
 toxū cungechaūxū rü cuxū

tangechaūtümüxūgūxū! 7;Notürü tauxū
 i nüxna cucua
 xāchixū i chorü chixexūgü
 rü yema chixexū ga chaxūxū ga
 yexguma changextūxūgu! Pa Cori Pa
 Tupanax ;choxna nacua
 xāchi erü ngēma
 curü ngechaū rü curü mecūma rü nata!
 8Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
 namecūma rü aixcumacü nixī. Rü nüma
 rü tūxū narüwēxāchixēxē ya yixema
 chixri maxēxe. 9Rü namaxūgu tūxū
 naxīxēxē ya yixema tama tūgü
 icua
 xūügūxe, rü mexūwa tūxū nagagü.
 10Rü ngēxguma naga ixīnüegu i norü
 mugü rü mea yanguxēēgu i ngēma
 uneta i namaxā ixīxū, rü nüma rü tūxū
 nangechaūācūma tūxū naxucuxē
 namaxā i norü ore i aixcuma ixīxū. 11Pa
 Cori Pa Tupanax, nata i chorü chixexū i
 cupexewa chaxūxū ;Rü choxū nüxū
 irüngūma i ngēma nax taxūema chixri
 cuchiga idexaxūcax! 12Rü yixema Cori
 ya Tupanax ngechaūxe, rü nüma rü tá
 tūxū nanawex i nama i mexū nax nagu
 tixūxū. 13Rü tá tūxū narüngūxēxē rü
 tūmaxaciügūmēxēgu nanaxū i nhaa
 nachixūane nax namaxā
 inacua
 xgūxūcax. 14Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü yixema nüxū
 ngechaūgūxēmücü nixī, rü meama
 tūmacax nanangoxēxē i ngēma norü
 uneta. 15Rü guxūguma Cori ya
 Tupanaarü ngūxēēcax chadau erü nüma
 nixī i choxū ĩnapoxūxū nawa i guxūma i
 āūcūmaxū. 16Pa Corix ;choxū rüngūxēxē
 rü cuxū changechaūtümüxū! Erü
 chatura rü taxū i guxchaxūwa
 changexma. 17Chama rü yexera
 chanaxīxāchiāēchigü. ;Rü nawa choxū
 ĩnanguxuchixēxē i nhaa ngūxū i
 chingexū! 18;Choxū nüxū nadau i chorü

guxchaxũgũ rü nhaa ngúxũ ichingexũ rü
 choxũ íyanaxoxêxê! ;Rü choxũ nüxũ
 yarüngüma i chorü chixexũgũ! ¹⁹;Rü
 dücax i nhuxre i chorü uanügi i choxũ
 imaxgüchaũxũ! ²⁰;Rü choxna nadau rü
 choxũ ínapoxũ nax tama choxũ
 yamaxgüxũcax! ;Rü tauxũ i
 cunaxüchicaxũ i chorü uanügi nax âne
 choxũ yangexêêgüxũcax! Erü cuma nixĩ
 i chorü poxũruxũ quixĩxũ, rü cuxũtagu
 nixĩ i nüxũ ichayangaxũ i ngũxê. ²¹Rü
 ngêma chaugü namaxã íchapoxũxũ nixĩ
 nax aixcumaxũ chixuxũ rü taxuxũma i
 chixexũ chaxũxũ. Rü ngêmaãcü
 chamaxũ erü cugu chayaxô. ²²Pa
 Tupanax ínapoxũ i guxũma i
 chautanüxũgũ i Iraéuanecüãxgü nawa i
 torü guxchaxũgũ!

Yimá norü maxũmaxã mea
 icúaciärü yumüxê

26 ¹Pa Cori Pa Tupanax ;choxũ
 rüngüxêxê! Erü chorü maxũwa
 rü nataxuma i chixexũ. Rü aixcuma
 cugu chayaxô, Pa Cori Pa Tupanax. ²;Rü
 êcü choxũ nangugũ! ;Rü choxũ naxü!
 ;Rü nüxũ naxü i chorü ñnü rü chorü
 ngúchaũ i chaxica nüxũ chacuáxũ!
³Chama rü nagu charüxĩnũ nax choxũ
 cungechaũxũ, rü guxũguma meama
 cuga chaxĩnũ. ⁴Rü taguma namaxã
 chaxãmücü i ngêma idorataaxgüxũ rü
 bai i nhuxgu wüxiwa namaxã
 changexma i ngêma duũxũgüpxewa
 mexü ügünetaxũ. ⁵Rü choxũ
 nawaxtümüxũ i norü ngutaquexe i
 ngêma chixexũ ügüxũ i duũxũgü. Rü
 taguma namaxã chaxãmücü i ngêma
 duũxũgü i chixecümaxũ. ⁶⁻⁷Rü
 cupexewa chaugü chayauxmex nax

ngêmaãcü cuxũ chawéxũcax nax chawa
 rü nataxuxũma i taxacürü chixexũ. Rü
 ngêmaãcü, Pa Cori Pa Tupanax, curü
 âmarearü guchicaxũwa changu nax
 cuxcax chawiyaexũcax rü cuxũ
 chicuaxüxũcax naxcax i ngêma
 mexũgü i cuxũxũ. ⁸Pa Corix, chama rü
 nüxũ changechaũ ya yima cupata ya
 nawa curü üünemaxã cungexmane. ⁹Rü
 tama chanaxwaxê i choxũ quimax
 wüxigu namaxã i ngêma pecaduãxgüxũ.
 Rü tama chanaxwaxê i ngêma
 máetagüxũrũxũ chamaxã quixĩ. ¹⁰Rü
 tama chanaxwaxê i ngêma chixexũ
 ügüxũrũxũ rü ngêma âêxgacügi i
 diêrucax chixri duũxũgümaxã
 icuaxgüxũrũxũ chamaxã quixĩ. ¹¹Erü
 chorü maxũ rü taxuwama nachixe ;rü
 ngêmacax choxũ rüngüxêxê rü cuxũ
 changechaũtümüxũ! ¹²Rü cumax, Pa
 Corix, rü taianexũgu choxũ cuchixêxê
 nax tama chorü uanügümexêgu
 changuxũcax. Rü ngêmacax guxũ i
 duũxũgüpxewa tá cuxũ chicuaxũxũ rü
 mexü cumaxã chaxuegu.

Cori ya Tupana rü chorü omü rü
 chorü maxêêruxũ nixĩ

27 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana
 rü chorü omü rü chorü
 maxêêruxũ nixĩ. ¿Rü ngêmacax rü
 texêxũ tá nixĩ i chamuũxũ? Rü nüma ya
 Cori ínanapoxũ i chorü maxũ. ¿Rü
 nhuxmax rü texêxũ tá nixĩ ichamuũxũ?
²Rü ngêxguma chixexũgü i chorü
 uanügi chauxcax ibuxmügu nax choxũ
 yamaxgüxũcax, rü nüxchama tá
 guxchaxũgu nayi. ³Rü woo muxüchixũ i
 chorü uanügi choxũ íchomaeguãchigu
 rü taxucaxtáma chamuũ. Rü woo nügi

ínamexêégügu nax cháuxcax
 íyaxüãchixüçax rü taxuçaxma
 chanaxixächixüçax erü nüxü chachuax nax
 nüma ya Tupana tá choxü ípoxüxü. ⁴Rü
 ngêma Cori ya Tupanana naxcax
 chacaxü rü choxü ngúchaüxü rü
 wüxitama nixí. Rü ngêma nixí nax
 guxüma i chorü maxügu Cori ya
 Tupanapatawa changexmaxü nax
 ngêmaãcü nüxü chicuaxüüxüçax rü
 norü üünemaxã chataãxêxüçax. ⁵Rü
 ngêxguma guxchaxü cháuxcax ínguxgu
 rü nüma ya Cori rü napatawa tá choxna
 nadau. Rü nügümaxã tá choxü
 natüxchipeta rü wüxi ya nuta ya
 tacüétügu tá choxü namunagü nax
 taxuxüma choxü imáxüçax. ⁶Rü ngêma
 rü taxuxütáma i chorü uanü choxna
 nangu. Rü ngêxguma rü tá choxü
 natauxcha nax Cori ya Tupanacax
 chayaguxü i ãmaregü i napatawa rü
 taãxêácüma naxcax chawiyaexü rü nüxü
 chicuaxüüxü. ⁷Rü cuxna nixí i
 chacaxaxü, Pa Corix. ¡Rü choxü naxínü!
 ¡Rü cuxü changechaxütümüxü rü choxü
 nangãxü! ⁸Rü chauãewa rü nagu
 charüxínü rü chaugü nhachagürü: “Cori
 ya Tupanacax tá chadau”, nhachagürü.
 Rü ngêmacax i chamax, Pa Corix, rü
 cuxcax chadau. ⁹¡Rü tauxü i
 cháuxchaxwa iquicüxü rü tauxü i curü
 numaxã choxü cuxoxü! Erü cuxicatama
 nixí i chorü ngüxêeruxü quixixü. ¡Rü
 tauxü i chaxica nua choxü cutáxü nax
 ngêmaãcü changemüçüxüçax! Erü cuma
 nixí ya chorü Tupana rü chorü
 maxêeruxü quixixü. ¹⁰Rü woo chaunatu
 rü chaué choxü ítaxgügu notürü cumax,
 Pa Corix, tá nixí i choxna cudauxü. ¹¹Pa
 Corix ¡choxü nawex i cumaxü rü chorü

uanügüchaxwa choxü nüxü nacuçaxêxê i
 ngêma mexü i nama nax nagu
 chixüxüçax! ¹²¡Rü tauxü i norü
 ngúchaüwa choxü cutáxü! Erü ngêma
 duüxügü i choxü imaxgüchaüxü rü
 chixri chauchiga nidexagü, notürü
 guxüma i ngêma rü doragümare nixí.
¹³Notürü i chama rü chayaxó nax nüxü
 tá chadauxü nax nhuxäcü choxü
 nangechaüxü ya Cori ya Tupana i
 guxüma i ngunexügü i nagu
 chamaxüxüwa. ¹⁴¡Ëcü nüxü yaxó ya
 Cori! ¡Rü cugü naporaxêxê rü tauxü i
 nüxü curüxoxü nax cuyaxóxü! Rü
 cumaxã nüxü chixu rü ¡nagu yaxó ya
 Cori ya Tupana!

**Cori ya Tupana rü nüxü naxínü i
 tórü yumüxê**

28 ¹Pa Cori Pa Tupana Pa Chorü
 Poxüruxüx, rü cuxna nixí i
 chacaxü. ¡Rü tauxü i cháuxchaxwa
 iquicüxü nax tama choxü
 cungãxüxüçax! Erü ngêxguma taxütáma
 choxü cungãxüxgu rü tá chayu. ²¡Rü
 choxü naxínü i ngêxguma cupata
 íngexmaxügu chawéxmexäcüma curü
 ngüxêçax íchacaxgu! ³Rü tama
 chanaxwaxe i choxü cupoxcu wüxigu
 namaxã i ngêma chixexü ügüxü. Rü
 nümagü rü mea tümamaxã
 naxãmücügüneta ya duêxëgü, notürü
 naãxewa rü nagu narüxínüe nax
 nhuxäcü tüxü yamaxgüchaüxü. ⁴Rü
 ngêmacax, Pa Corix, rü name nax
 cunapoxcuxü naxcax i ngêma norü
 chixexü i naxügüxü. ¡Rü ngêma chixexü
 i toxguãxmaxã naxügüxütama naxcax
 natáeguxêxê nax ngêmatama i
 chixexümaxã cupoxcuxüçax! ⁵Rü

nūmagü rü tama Tupanaxũ
nacuaxgüchaũ rü tama nüxũ
nacuaxgüchaũ i ngēma Tupana
ngoxēxũ. Rü ngēmacax ya Tupana rü
tá nanadai rü tagutáma wena
inanachigüxēxē. ⁶Rü namecūmaxũchi
ya Cori ya Tupana erü nüxũ naxĩnũ i
chorü yumüxē. ⁷Rü nūma ya Cori ya
Tupana rü chorü poxũruxũ ya
poraxũchicü nixĩ. Rü nagu nixĩ ga
chayaxõxũ rü nūma nixĩ ga choxũ
nangũxēxũ. Rü poraãcü chataãxē i
nhuxmax. Rü ngēmacax tá Cori ya
Tupanaçax chawiyae rü tá moxē nüxna
chaxã. ⁸Rü nūma ya Cori ya Tupana
nixĩ i norü duũxũgüxũ naporaexēxũ.
Rü nūma nixĩ i nüxũ nangũxēxũ rü
ínapoxũãxũ ya yimá ãëxgacü ya
nūmatama nüxũ naxunetacü. ⁹Pa Cori
Pa Tupanax ¡nüxũ rüngũxēxē ya curü
duũxũgü rü mexũ namaxã naxuegu! ¡Rü
nhama wüxi i carnéruarü daruũrũxũ
nüxna nadau rü guxũguma mea yagagü!

Napora i naga ya Cori ya Tupana

29 ¹Pa Dauxũcũãx ¡nüxũ
pecuaxũxũ ya Cori ya Tupana
naxçax i norü pora rü norü üüne! ²¡Rü
nüxũ pecuaxũxũ i ngēma naéga i
üünexũ! ¡Rü yima napata ya
mexechinewa rü penatachigaxēxē! ³Rü
ngēma naga ya Cori ya Tupana rü
márétügu nayaxũ. Rü nūma ya Tupana
ya poracü rü nayaduruanexēxē. Rü
nūma rü ngēma taxũ i már-étüwa
nangexma. ⁴Rü ngēma naga ya Cori ya
Tupana rü napora rü guxũwama nangu.
⁵Rü ngēma naga ya Cori ya Tupana rü
nanabũüchacüxü ya yima oçayiwagü ya
Líbanuwa ngēxmagüne. ⁶Rü nagamaxã

nayaduxruexēxē ya yima maçpúnegü ya
Líbanu rü Chiriú. Rü nhama
tuirugürũxũ rü nhama naxacügürũxũ
nanayuxnagütanüxēxē. ⁷Rü ngēma
nagawa rü ínaxũxü i üxüema. ⁸Rü
ngēma naga ya Cori ya Tupana rü
ngēma ínachianexüwa rü
nayaduxruxēxē. ⁹Rü ngēma naga ya
Cori rü yima carabáyugü rü
nayawaxgüxēxē rü ngēmaãcü i ngēma
dauxchitagü rü nanangearü
naixnecũãxēxē. Rü napatawa ya Cori rü
guxãma nüxũ ticuaxũxũgü. ¹⁰Rü nūma
ya Cori ya Tupana rü pucūmaxã
ínacuax. Erü nūma nixĩ i guxũguma
ãëxgacü yixĩxũ. ¹¹Rü nūma ya Cori ya
Tupana rü nanaporaexēxē i norü
duũxũgü. Rü mexũ namaxã naxuegu rü
nanataãxēxēgü.

Dawí rü Cori ya Tupanaxũ ticuaxũxũ erü norü daxawewa naxçax nayataanexēxē

30 ¹Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxũ
chicuaxũxũ erü cuma nixĩ i
chorü daxawewa choxũ ícurüdaxēēamaxũ
rü ngēmacax tama chayü. Erü cuma rü
tama cunaxwaxe nax choxũ nacugüexũ i
chorü uanügü. ²Pa Cori Pa Chorü
Tupanax, chama rü cuxũtawa naxçax
íchaca i curü ngũxēē, rü cuma rü choxũ
cungãxũga rü çauxçax cuyataanexēxē.
³Rü nawa choxũ ícunguxuchixēxē i
ngēma yu rü choxũ cumaxēēama. Rü
ngēmacax tama chayü. ⁴Rü ngēmacax i
pemax, Pa Chamücügü i aixcuma Cori ya
Tupanaaxũ Yaxõgüxũ ¡rü ngĩxã wüxigu
Tupanaçax tawiyægü rü nüxũ
ticuaxũxũgü ya yimá üüneçü! ⁵Erü
ngēma norü nu rü paxaãchimare nixĩ,

notürü ngēma norü ngūxēē rü taguma inayagux. Rü woo chütacü ixauxegu, notürü moxūācū rü taāxēācū tingunexūgü. ⁶Rü chama rü yexguma taxūta chidaxawegu rü chaugügu charūxīnū rü nhachagürü: “Nhuxma rü marü taxuxūtāma i taxacü choxū nangupetü”, nhachagürü. ⁷Notürü i cuma rü choxū cuxü, rü choxna quixūgachi rü tama choxū curūngūxēē. Rü ngēmacax chorü muūmaxā chabāxāchiāxē. Notürü yemawena rü chamaxā cumecūma, rü chauxcax cuyataanexēē. ⁸Rü cuxna nixī i chacaxū, Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxū nixī i chachixewexū. ⁹Rü nhachagürü: “Pa Cori Pa Tupanax ;rü taxacüwa namexū ega taxwa choxū nangegügu? Erü wüxi i waixümü rü taxucürüwa cuxū nicuaxūxū rü taxucürüwa nuxū nixu nax cuma rü aixcumacü quixixū”, nhachagürü. ¹⁰Pa Cori Pa Tupanax ;cuxū changechaxūtümüxū rü choxū naxīnū rü choxū rüngūxēē! ¹¹Rü nhuxmax nax chauxcax cuyataanexēēxū rü ngēma chorü ngechaū rü taāxēxū choxū cuyanguxuchixēē. Rü ngēmaācū choxna cuyaxūgachixēē i ngēma chorü ngechaū rü nhuxmachi taāxē choxna cuxā. ¹²Rü nhuxmax, Pa Cori Pa Tupanax, rü taxucürüwama charūngeaxmare. Rü ngēmacax wiyaegūmaxā tá cuxū chicuaxūxū rü guxūgutāma moxē cuxna chaxā.

Name nax aixcuma Tupanagu nax yaxōxū

31 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuxūtagu nixī i chaugü charūcūxū nax choxū ícupoxūxūcax nax tama choxū yamaxgūxūcax i chorü uanügü. ;Rü

tauxū i nuxū icurūngūmaxū ega curü ngūxēēcax íchacaxgux! ;Rü choxū ínanguxuchixēē naxmexwa i chorü uanügü! Erü cuma rü Tupana ya aixcuma mecü quixī. ²;Rü ēcū choxū nuxū naxīnū i chorü yumūxē! ;Rü paxa nua naxū rü naxmexwa choxū ínanguxuchixēē i chorü uanügü! Rü chanaxwaxe i chorü poxūruxū nax quixixū i cumax, rü chanaxwaxe nax chorü cuxchicaxū nax quixixū nax tama choxū yamaxgūxūcax. ³Rü cuma nixī i chorü poxūruxū rü chorü cuxchicaxū. ;Rü chamaxā inacuax rü choxna nadau naxchaxwa i chorü uanügü! Rü ngēmaācū i nūmagü rü tá nuxū nacuaxgü nax aixcuma Tupana ya poracü nax quixixū. ⁴;Rü choxū ínanguxuchixēēama nawa i ngēma guxchaxū i chauxcax inaxūgūxū! Erü cuma nixī i chorü poxūruxū quixixū. ⁵Rü cuxmexwa chanangex i chorü maxū. ;Rü choxū ínanguxuchixēē, Pa Cori Pa Tupana ya Ixaixcumacū! ⁶Rü tama namaxā chataāxē i ngēma duūxūgü i naxchicūnaxgū i taxuwama mexūxū icuaxūügūxū. Erü cugu nixī i chayaxōxū, Pa Cori Pa Tupanax. ⁷Rü ngēma choxū nax cungechaūxūcax rü chataāxē rü mexūgu charūxīnū. Rü cuma rü nuxū cucuax nax ngechaū chingexū rü chanaxixāchiāxē. ⁸Notürü tama chorü uanūmexēgu choxū cūnguxēē. Rü chauxcax cunamexēē i wüxi i nachica i nuxū guxchaxū nax choxna nangugūxū. ⁹Pa Cori Pa Tupanax ;cuxū changechaxūtümüxū! Erü āücūmaxūwa changexma i nhuxmax. Rü ngēma ngūxū nax chingexūcax rü changuxetü rü changuxune rü guxūwama choxū

nangux. ¹⁰Rü ngêma nax ngúxũ chingexũ rü nax changechaũxũgagu rü tá paxa chayu. Rü ngêma nax ngechaũ chingexũgagu rü chiturachigü. Rü ngêmacax i chaxune rü natura. ¹¹Rü chama rü norü cugüruxũ chixĩ i ngêma chorü uanügu. Rü ngêma chorü ngaicamagu ächiũgũxũ i duũxũgü rü norü ñnucaruũmare choxũ nixĩgũxẽxẽ. Rü ngêma choxũ cuaxgũxũ i duũxũgũcax rü wüxi i äñächixũ chixĩ. Rü ngêxguma ñtamüwa choxũ nadaugügu rü chauxchaxwa nibuxmü. ¹²Rü choxũ inarüngümaexũchima rü nhama marü chayuxũrũxũ choxũ nadau. Rü ngêmaäcü nhama wüxi i axepáxũ i puxächixũrũxũ chixĩ. ¹³Rü duũxũgü rü bexma choxũ nixugüechamare chixexũmaxã. Rü ngexta íchadawenüxũwa rü nangexma i äñcũmaxũ rü poraäcü chamuũ. Rü duũxũgü rü wüxigu nagu narüxĩnüe nax nhuxãcü choxũ yama_xgũchaũxũ. ¹⁴Notürü i chamax, Pa Cori Pa Tupanax, rü cugu chayaxõ rü nhachagürü: “Rü cuma nixĩ i chorü Tupana quixĩxũ”, nhachagürü. ¹⁵Rü nhaa chorü maxũ rü cuxmexwa nangexma. Rü ngêmacax chanaxwaxe i naxmexwa choxũ ícunguxuchixẽxẽ i ngêma chorü uanügu i chauxchi aiexũ. ¹⁶Rü chama nax curü duũxũ chixĩxũ ¡rü cuxũ changechaxũtümüxũ! ¡Rü êcü choxũ ínanguxuchixẽxẽ erü choxũ cungechaũ! ¹⁷Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxna nixĩ ichacaxũ. Rü chanaxwaxe i choxũ cungãxũga nax tama ãne chingexũcax. Notürü ngêma chixexũ ügũxũ i duũxũgü rü name nixĩ i ãne nüxũ quingexẽxũ. ¡Rü êcü noxtacüma naxmaxũ i chianexũ

i tauquewa ngêxmaxũwa namugü! ¹⁸Rü ngêmaäcü tá narüchianegü i ngêma duũxũgü i dorata_xgũxũ i cugüwaxegũxũ rü toxgu_xũ oexũ rü guxchigawaxegũxũ tümamaxã ya yíxema mexe ya duũxẽgü. ¹⁹Pa Tupanax, cuma rü poraäcü cumecüma tümamaxã ya yíxema cuga ñnüexe. Rü duũxũgüpexewa cunawex nax nhuxãcü cumecümaxũ tümamaxã ya yíxema cugu yaxõgũxe. ²⁰Rü cuma rü tüxũ ícupoxũ nüxna i ngêma duũxũgü i chixexũgu rüxĩnüexũ. Rü cugütüüwa tüxũ cungexmagũxẽxẽ nax ngêmaäcü tama tümamaxã naguxchigagũxũcax i tümäärü uanügu. ²¹Rü cumexechi, Pa Cori Pa Tupanax. Erü choxũ nax cungechaũxũgagu taxũ i mexũ chauxcax cuxü ga yexguma ngúxũ chingeyane. ²²Rü ngêxguma guxchaxũwa changexmayane rü nagu charüxĩnü nax choxna quixũgachixũ. Notürü yexguma cuxna chacaxgu nax choxũ curüngũxẽxũcax rü cuma rü choxũ cuxĩnü nax aita cuxcax chaxũxũ. ²³Pa Guxãma i Pema i Cori ya Tupanaaxũ Yaxõgũxex ¡rü nüxũ pengechaxũgũx! Erü nüma ya Cori rü tüxna nadau ya yíxema naga ñnüexe. Notürü ngêma tama naga ñnüexũ rü tá poraäcü nanapoxcue. ²⁴Rü guxãma i pema i Cori ya Tupanagu nax peyaxõgũxũ ¡rü peporae rü petaãxẽgü!

**Ngêxguma Tupanamaxã nüxũ
ixuxgu i törü chixexũ rü nüma rü
tüxũ nüxũ inarüngüma**

32 ¹Rü nataãxẽ ya yimá yatü ya
Tupana marü nüxũ nüxũ
irüngümacü i norü pecádugü. ²Rü

nataãxê ya yimá yatü ya tama chixexũgu rüxintücü rü Tupana taxuxũma i chixexũ nachigaxũ ixücü. ³Rü yexguma tama Tupanamaxã nüxũ chixuxgu ga yema chorü chixexũ rü guxũ ga ngunexũgu rü chaxauxecha rü yexeraãcü chaxoégaãxê rü chiturachigü. ⁴Rü chütacü rü ngunecü choxũ cuchixewe Pa Tupanax. Rü yema chorü pora rü ínaxüxü nhama putürachacu i üaxcü ipaxêëxürüxü. ⁵Notürü wüxi ga ngunexũgu rü cumaxã nüxü chixu ga guxũma ga chorü chixexũgü rü taxuxũma chicux. Rü chaugümaxã nhacharügü: “Cori ya Tupanamaxã tá nüxü chixu i chorü chixexũgü”, nhacharügü. Rü cumax, Pa Corix, rü choxũ nüxü icurüngüma ga guxũma. ⁶Rü ngëmacax i guxũma i duüxũgü i aixcuma yaxögüxü rü ngëxguma ngürüãchi guxchaxüwa nangexmagu rü tá cumaxã nidexa. Rü woo chi taxüchixü i guxchaxü nüxü ingaicagu rü taxütáma nüxna nangu. ⁷Rü cumax rü chorü daruxũ quixĩ, rü cuma nixĩ i choxũ ícupoxüxü i ngëxguma äücümaxüwa changexmagu. Rü ngëxguma nüxü charüporamaegu i chorü uanügü rü chapexewa taãxêãcü cunawiyaegüxêxê i duüxũgü. ⁸Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü nhacugürü choxü: “Chama rü guxũguma cuxũ chadawenü rü tá cuxũ changüxêxê i ngëma cuxũ chanaxwaxexü. Rü tá cuxũ chaxucuxê rü cumaxã tá nüxü chixu i ngëma nama i nagu tá quixüxü. ⁹Rü tama name nax nhama cowarurüxü rüxna nhama múlarüxü quixüxü rü nax nataxuxũma i curü cuax rü nhüxmata ütjünágucax cuwáxü nax mea namagu

quixüxüçax”, nhacurügü choxü. ¹⁰Rü muxütáma i ngüxü ningegü i ngëma chixexüarü üruxü ixüxüxü, notürü ngëma cugu yaxögüxü rü guxũgutáma Cori ya Tupana nüxü nangechaü. ¹¹¡Rü Cori ya Tupanamaxã petaãxêgü, Pa Yatügü i Mexü i Tama Chixexü Ügüxüx! ¡Rü petaãxêgü rü taãxêmaxã Tupanaxü pecuaxüxüxüx!

Tupanana moxê taxã rü nüxü ticuaxüxügü

33 ¹Rü pemax, Pa Duüxũgü i Tupanaga İnüexüx ¡rü nüxü pecuaxüxüxü! Erü nüma ya Tupana rü namaxã nataãxê i norü duüxügiarü cuaxüxü. ²¡Rü moxê nüxna pexägü ya Cori ya Tupana! ¡Rü árpamaxã rü árpaxacümaxã taãxêãcü naxçax pewiyaegü! ³¡Rü ngexwacaxüxü i wiyaeü! ¡Rü mea pepaxetagüãcüma nüxü pecuaxüxüxü! ⁴Rü ngëma Cori ya Tupanaarü ore rü aixcuma name. Rü ngëma naxüxüwa nangox nax nüma rü aixcuma yanguxêãxü i ngëma nüxü yaxuxü. ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü namaxã nataãxê i ngëma aixcuma ixüxü rü ngëma wëxguxü. Rü ngëma norü ngechaü rü nhama i naane namaxã nanapá. ⁶Rü ngëma dauxüxüxü i naane rü guxũma i ngëma ngëxmagüxü rü nüma ga Cori ya Tupana rü norü dexamaxã nanaxü rü naétü “cue”, nhanagürü. ⁷Rü nüma ga Tupana rü nanaxü ga yema taxü ga már i mátamaxü. Rü yema norü dexá rü wüxítama ga nachicawa nanayexmaxêxê. ⁸Pa Guxũma i Taxacü i Nhama i Naanewa Ngëxmagüxüxü ¡rü

Tupanaga pexĩnie! Rũ guxãma i pemax, Pa Nhama i Naanecũãx i Duũxũgũx ¡rũ nüxũ pengechaxũgũ! ⁹Yerũ nüma rũ norũ dexamaxã guxũma naxũ. Rũ nanamu rũ guxũma mea inanu. ¹⁰Rũ nüma ya Cori ya Tupana rũ nagu nayanaxoxẽxẽ i ngẽma nagu naxĩnũexũ i ngẽma duũxũgũ i tama nüxũ yaxõgũxũ. ¹¹Notürũ i ngẽma nüma ya Cori ya Tupana nagu rũxĩnũxũ rũ guxũguma nanaxãixrũgumaraxũ rũ taguma narũixo. ¹²Rũ nataãxẽgũ i ngẽma nachixũane ya Cori ya Tupanamaxã Tupanaãxgũxũ rũ ngẽma duũxũgũ ya Cori ya Tupana nügũxũ dexũ. ¹³Rũ nüma ya Cori ya Tupana rũ dauxũgũxũ i naanewa ínadauwenũ, rũ nüxũ nadau i guxũma i duũxũgũ. ¹⁴Rũ ngẽma dauxũgũxũ i naane i nawa nangexmaxũwa nixĩ i tüxũ nangugũxũ ya yĩxema nhama i naanewa ngẽxmagũxe. ¹⁵Rũ nüma nixĩ i maxũ tüxna naxãxũ rũ nüxũ nadauxũ i guxũma i ngẽma taxũgũxũ. ¹⁶Rũ taxucũma ya ãẽxgacũ ya woo muarũ churaraãcũ rũ tá nügũ ínapoxũ ega tama Tupana nüxũ rũngũxẽẽgu. Rũ bai ya wũxi ya yatũ ya poraxũchicũ rũ tá norũ poramaxã nügũ ínapoxũ ega tama Tupana naxũtawa ngẽxmagu. ¹⁷Rũ woo cowarugũ i poraxũchixũ rũ taxuacũma norũ yoraxũ ínapoxũ ega tama Tupana nüxũ rũngũxẽẽgu. ¹⁸Notürũ nüma ya Cori ya Tupana rũ guxũguma tüxna nadau ya yĩxema nüxũ ngechaũgũxe rũ nagu yaxõgũxe. ¹⁹Rũ ngẽmaãcũ yuwa tüxũ ínapoxũ rũ maxũ tüxna naxã ega taiya ínguxgu. ²⁰Rũ Tupanaxũtaguxicatama nixĩ i nüxũ yarũngauxũ i tórũ maxũ. Erũ nüma rũ

tüxũ narũngũxẽẽ rũ tüxũ ínapoxũ. ²¹Rũ ngẽmacax tórũ Cori ya Tupanamaxã tataãxẽgũ rũ aixcuma naẽga i iũnẽxũgu tayaxõgũ. ²²¡Rũ tauxũ i nüxũ curũxoxũ nax toxũ cungechaũxũ, Pa Cori Pa Tupanax! Erũ cuma rũ tomaxã icuxuneta rũ taxũtãma toxũ ícuwogũ.

**Tupanaxũ ticuãxũxũ erũ tamaxã
namecũma**

34 ¹Rũ guxũ i oragu rũ Cori ya Tupanamaxã tá mexũ chaxuegu, rũ chauãxmaxã rũ guxũgutãma nüxũ chicuãxũxũ. ²Rũ Cori ya Tupanamaxã chaugũ chicuãxũxũ. ¡Rũ nüxũ íperũxĩnũe rũ namaxã petaãxẽgũ, Pa Duũxũgũ ya Mexũgu Rũxĩnũexex! ³¡Rũ ngĩxã wũxigu nüxũ ticuãxũxũgũ rũ tanatachigaxẽxẽ i naẽga! ⁴Rũ Cori ya Tupanana chaca rũ nüma rũ choxũ nangãxũga, rũ choxũ ínanguxuchixẽxẽ nawa i guxũma i chorũ oẽgaãẽgũ. ⁵Rũ yĩxema Cori ya Tupanagu rũdaunũxe rũ guxũgutãma tataãxẽgũ rũ tagutãma ãne tingegũ. ⁶Rũ dama yatũ ya ngearũ ngẽmaxũãcũ rũ Cori ya Tupanana naca rũ nüma nüxũ naxĩnũ rũ norũ guxchaxũgũwa ínananguxuchixẽxẽ. ⁷Rũ Cori ya Tupanaarũ orearũ ngeruxũ i dauxũcũãx rũ tüxna nadau rũ tüxũ namaxẽxẽ ya yĩxema Cori ya Tupanaxũ ngechaũgũxe. ⁸¡Rũ nüxũ pixũx nax ngẽmaãcũ nüxũ pecuãxũcãx nax nhuxãcũ namecũmaxũ ya Cori ya Tupana! Rũ nataãxẽ ya yimã yatũ ya Cori ya Tupanagu yaxõcũ. ⁹Rũ pema i aixcuma Cori ya Tupanaxũ ngechaũgũxe, rũ name nixĩ i nüxũ pecuãxũxũgũ rũ naga pexĩnũe. Erũ taxuxũtãma tãxãcũ tüxũ nataxu ya

yíxema nüxũ ngechaũgũxe rü naga ãnüexe. ¹⁰Rü woo ya yimá ai ya porachirécü i nhuxguxacü rü taiya nüxũ nangux. Notürü yíxema aixcuma Cori ya Tupanaga ãnüexe rü tagutáma tüxũ nataxu i mexũ. ¹¹Pa Chaucacügüx ãnua pexĩ rü choxũ iperüxĩnü! Rü pexũ tá changüexêxê i nhuxãcü Cori ya Tupanaxũ nax pecuaxũügũxũ. ¹²¿Cunawaxexũ nax cutaãxêxũ rü namáxũ i curü maxũ i nhama i naanewa? ¹³Rü dücax ãnaxuãxê rü nüxna nadau ya curü conü rü tauxũ i quidoraxũ! ¹⁴Rü nüxna ixügachi i guxũma i chixexũ rü mea namaxũ! ¡Rü naxçax nadau nax taxúemaama nax cuguxchaxũáxũ rü ngêmaãcü namaxũ! ¹⁵Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nadau ya yíxema aixcuma mea maxêxe. Rü tüxũ nüxũ naxĩnü i tümaarü yumüxê. ¹⁶Notürü nüxũ naxo i ngêma chixexũ ügũxũ rü inayanaxoxêxê i nhama i naanewa nax taxúema nüxna cuaxãchixũçax. ¹⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ naxĩnü i norü yumüxê ya yimá mecü ya duũ. Rü guxũma i norü guxchaxũgüwa rü ãnanapoxũ. ¹⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ãnamemare nax tüxũ nangüxêxêxê ya yíxema tügüçax iyarütauxexe. Rü tüxũ namaxêxê ya yíxema tümaarü chixexũçax tügümaxã ngechaũgũxe. ¹⁹Rü yimá yatü ya mecü rü nawa nangupetü i muxũma i guxchaxũgü. Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü nawa ãnanapoxũ i guxũma i ngêma. ²⁰Rü nüma ya Tupana nüxna nadau nax tama yexeraxũ i guxchaxũgü naxçax ãngüçax rü woo naxchinaxãgü rü nüxna nadau. ²¹Rü ngêma duũxũ i

chixexũ ügũxũ rü ngêma norü guxchaxũgu tátama nayi. Rü ngêma tümachi aixü ya yíxema mexũ üxe rü Tupana tá nanapoxcu. ²²Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxũ ãnapoxũ ya yíxema norü duũxũgü ixügũxe. Rü tama tüxũ napoxcue ya yíxema nagu yaxõgũxe.

**Yumüxê i nawa Tupanaarü
ngüxêçax ãçaxxũ**

35 ¹Pa Cori Pa Tupanax ãnaxçax íyaxüãchi i ngêma çaxçax yaxüãchixũ rü nadai i ngêma choxũ imaxgüchaũxũ! ²Rü êcü nayaxu i curü poxüruxũ rü nua naxü rü choxũ rüngüxêxê! ³Rü nhuxmax rü nayaxu ya cuxne nax namaxã cunadaixũçax i ngêma chawe ingêxütanüxũ! ¡Rü chamaxã nüxü ixu nax cuma yixixü i choxũ cumaxêxêxê! ⁴Rü yabuxmüxêxê i ngêma choxũ imaxgüchaũxũ! ¡Rü yabuxmüxêxê rü naxãneexêxê i ngêma choxũ chixexêégüchaũxũ! ⁵Rü namu i curü orearü ngeruxũ i dauxücüãx nax ãnawoxũãxçax nhama buanecü arúchuchirexũ ngianexêxêxürüxũ! ⁶Rü ngêma namaxũ i chorü uanügü rü naxêanexêxê rü nacoraxêxê i namaxũ! Rü chanaxwaxe i curü orearü ngeruxũ i dauxücüãx nawe ningêchigü. ⁷Rü woo taxuxũma i chixexũ chaxüyane rü nümagü rü chixexũgu choxũ nanguxêégüchaũ. Rü woo taxuxũma i chixexũ chaxüyane rü nümagü rü bexma nanaxügü i wüxi i ãxmaxũ nax ngêmagu chingucuchixũçax. ⁸Rü êcü ngürüãchi chixexũgu nayixêxê nax ngêma nümatama namexêégüxũ i ãxmaxũgu nayixũçax rü ngêmaãcü nagu

yanachixexũcax! ⁹Notürü i chamax rü Cori ya Tupanamaxã tá chataãxê erü choxũ ínapoxũ. ¹⁰Rü guxũma i chorü maxũmaxã rü nhachariügü tá: “¿Texé cumaxã tawüxigu, Pa Cori Pa Tupanax? Erü yíxema ngearü diëruãxgüxe rü tüxũ nataxu i ngẽmaxũgü, rü cuma rü tüxũ ícupoxũ nüxna i ngẽma tüxũ rüporamaegüxü rü ngẽma chixri tümaarü puracü ütanügüxü”, nhachagürü. ¹¹Rü nhüxmax rü inachigü i duũxũgü i chauchiga doraxü ixugüxü. Rü choxna naxcax nacagüe i taxacü i chama tama nüxü chacuáxü. ¹²Rü ngẽma duũxũgü rü yema mexü ga naxcax chaxüxü rü chixexũmaxã choxũ nanatãeguxêëgü. Rü ngẽma nixí i poraãcü ngechaũ choxna äxü. ¹³Rü yexguma nümagü yadaxaweegu rü chama rü naxcax chaxoégaãxê rü naxchiru ga témümarexũgü chicux. Rü tama chachibüãcüma guxũguma naxcax chayumüxê. ¹⁴Rü chama rü naxcax changechaũ rü nhama chaué yuxürüxü rüexna wüxi i chamücü rüexna chauenexê yuxürüxü chixí. ¹⁵Notürü yexguma guxchaxü chauxcax ínguxgu ga chamax rü nümagü rü naxítaquexe rü choxü nacugüe nhama tama choxü nacuxgüxürüxü. Rü yemaacü chixexũmaxã choxü nixugüiecha. ¹⁶Rü ngüxü choxü ningexêëgü rü choxü nacugüe rü numaxã choxna nadaugü. Rü yemaacü chauxchi naxaie. ¹⁷Pa Cori Pa Tupanax ¿nhuxguxüratáta i nüxü curüchaxüxü nax ngẽma nüxü cudawenümarexü i ngẽma duũxũgü i nhama aigürüxü chauxcax ínginetanücüüxü? ¿Rü nüxna choxü ínapoxü nax tama choxna

nayauxgüãxũcax i ngẽma nügümaxã choxü wüxicaxü i chorü maxü! ¹⁸Rü nhüxüchi i chama rü tá moxê cuxna chaxã napexewa i ngẽma muxüchixü i curü duũxũgü. Rü guxũma i ngẽma duũxũgüpexewa rü tá cuxü chicuaxüxü. ¹⁹Rü tama chanaxwaxe i chauchigagu nataãxêgü i ngẽma chorü uanügü. Rü tama chanaxwaxe nax choxna nanuxetügüxü i ngẽma duũxũgü i chauxchi aiexü woo taxuxüma chaxüyane. ²⁰Rü nümagü rü tama ngüxmüecax nadaugü. Notürü ngẽma naxcax nadaugüxü nixí nax tümaechitawaxegüxü ya yíxema nhaa nachixüanewa mexügu rüxínüexe. ²¹Rü poraãcü nichogü chixexü i chauchigamaxã rü nhanagürügü: “Dücax, toxetüxüchimaxã cuxü tadau nax chixexü cuxüxü”, nhanagürügü. ²²Pa Corix, cuma rü meama nüxü cucuax i ngẽma naxügüxü i ngẽma duũxũgü. ¿Rü tauxü i choxna cuyáxügüxü! ²³Pa Corix, Pa Chorü Tupanax ¿nabajächichi rü inachi rü chauétüwa nachogü! ²⁴Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, cuma nax mecü quixixü ¿rü choxü nangugü! Erü tama chanaxwaxe i choxü nax nacugüexü i chorü uanügü. ²⁵Rü tama chanaxwaxe i chauchiga nidexagü rü chauchiga chixexügu narüxínüe nhaxũmaxã: “Nhaa nixí i ngẽma inaxwaxegüxü rü düxwa marü chixexügu tananguxêxê”, nhanagürügü. ²⁶Rü nhüxmax chanaxwaxe i ãne ningegü i ngẽma duũxũgü i taãxêgüxü naxcax nax chixexügu changüxü. Rü chanaxwaxe i guxüwama ãne ningegü i ngẽma nügü ixugüexü nax choxü nayexeragüxü.

²⁷Notürü yíxema naxwaxegüxe nax chorü uanügüxũ charüporamaegüxũ, rü name nixĩ i taãxêacü guxũguma tagaãcü nhatarügügü: “Nüma ya Cori ya Tupana rü namecümamaxũchi. Rü namaxã nataãxê i ngêxguma norü duũxũ mexũ nüxũ ngupetügu”, nhatarügügü. ²⁸Rü chama rü chorü conümaxã tá nüxũ chixuchiga i nhuxãcü ãëxgacü ya mecü nax quixixũ. Rü guxũ i ngunexũgu tá cuxũ chicuaxũxũ.

Duũxũgü rü guxũwama nachixe notürü Tupana rü guxũguma namecüma

36 ¹Rü ngêma duũxũ i tama Tupanaga ñnüxũ rü ngêma pecádu nixĩ i norü ñnüwa nüxũ nangúchaũxêxũ nax chixexũ naxiũcax. Rü ngêmacax taguma nagu narüxinü nax Tupanaxũ namuũxũ. ²Rü nügügu narüxinü nax namexũ i ngêma chixexũ i naxüxũ rü ngêmamaxã nügü nicuaxũxũ. ³Rü ngêma duũxũ i chixexũ rü ngêxguma yadexagu rü taguma mexũ i orexũ nixu rü doraxüxicatama nixu. Rü wüxi i duũxũ i tama naãxêxũ cuaxũ nixĩ, rü taguma mexũ naxü. ⁴Rü ngêxguma norü pechicaxũgu nacaxgu rü ngêma nagu narüxinü nax chixexũ naxiũxũ. Rü ngêma nax poraãcü nüxũ nangúchaũ i ngêma chixexũ i naxiũxũ rü ngêmacax tama ñnanangéxchaũ. ⁵Notürü i ngêma curü ngechaũ, Pa Cori Pa Tupanax, rü dauxũguxũ i naanewa nangu. Rü ngêma nax quixaixcumaxũ rü yaxuwtüweanexüarü yexerawa nangu. ⁶Rü ngêma nax mea guxũmaxã icucuaxũ rü nanaxaixrügumaraxũ, nhama maxpünegü ya taxũnegürüxũ. Rü

ngêma curü mugü rü guxũgucax nixĩ nhama már i taxũ rü mátamaxũchixiũrũxũ. Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü nüxna cudau i guxũma i duũxũgü rü naexũgü. ⁷Rü ngêma curü ngechaũ, Pa Tupanax, rü namexechi. Rü ngêmacax i duũxũgü rü cupexátütüxũcax nibuxmü nax ícupoxũxũcax. ⁸Rü cuma rü duũxũgüna cunaxã i nawemü i mexũ rü natü i mexüwa cuyaxaxegüxêxê. Rü ngêmaãcü meama nüxũ ningu. ⁹Rü aixcuma cuwa nangexma i maxũ rü cuma nixĩ i toxcax cunangóonexêxêxũ. ¹⁰Rü ngêma curü duũxũgü i cuxũ cuaxgüxũ rü cuga ñnüxũ, rü cuma rü nüxũ cungechaũ rü mea namaxã icucuax. ¹¹Notürü tauxũ i cunaxüchicaxũ i chauétü nax nachigüxũ i ngêma nügü icuaxüügüxũ rü bai i choxũ nax ñnataxüchigüxũ i ngêma tama cuga ñnüxũ! ¹²Dücax, marü ngêxma nayayitanü i ngêma chixexüarü üruũgü. Nayayitanü rü marü taxucüruwa inachigü.

¡Cori ya Tupanagu yaxô!

37 ¹¡Tauxũ i cunaxixächiaêxũ namaxã i ngêma duũxũgü i chixexũ ügüxũ! ¡Rü tauxũ i quixaũxächixũ! ²Erü ngêma duũxũgü rü paxa tá inayarüxo nhama maxê ya rühêxêcürüxũ rü nhama natüane i pagüxüürüxũ. ³¡Rü nagu yaxô ya Cori ya Tupana rü mexũ naxü! ¡Rü nhama i naanewa namaxũ rü guxũguma aixcuma nagu yaxô! ⁴¡Rü aixcuma nüxũ nangechaxũ ya Cori ya Tupana! Rü nüma rü tá nayangüxêxê i ngêma cuma nagu curüxinüxũ. ⁵¡Rü Cori ya Tupanamexêgu naxü i curü maxũ! ¡Rü

nagu yaxō! Rū nūma rü tá cuxũ
 narüngũxẽ. ⁶Rü nūma rü tá ngóxũwa
 nanange nax cumexũ rü quixaixcumaxũ
 nhama üaxcü tocuchigu ibáixixũrũxũ.
⁷Rü tama name nax taxacüçax
 quidexaxũ napexewa ya Cori ya Tupana.
 ;Rü yaxna naxĩnũ! Rū nūma rü tá cuxũ
 narüngũxẽ. ;Rü tauxũ i namaxã
 cuchixeãxẽxũ ega ngẽma chixexũ ügũxũ
 muarũ ngẽmaxũãxgũ rü mea yaxũxgu
 i ngẽma chixexũ i nūmagũ nagu
 naxĩnũexũ! ⁸;Rü nüxũ rixo nax
 cunuxwaxexũ rü nüxna ixũgachi nax
 ngẽma curũ numaxã chixexũ cuxũxũ!
 ;Rü tauxũ i ngẽma nugu curũxĩnũxũ!
 Erũ ngẽxguma ngẽmagu curũxĩnũamagu
 rü yexera cugũtama cuchixeãxẽ. ⁹Erũ
 ngẽma duũxũgũ i chixexũ rü tá ínawoxũ
 nawa i nhaa nachixũane. Notürũ ngẽma
 duũxũgũ i Cori ya Tupanagu yaxõgũxũ
 rü nūmagũ tá nixĩ i nayauxgũãxũ i nhaa
 nachixũane. ¹⁰Rü noxretama i ngunexũ
 nataxu nax ngẽma chixexũ ügũxũ rü
 nax iyanaxoxũ. Rū woo tá naxçax
 cudaxgu rü taxugutãma nüxũ
 icuyangau. ¹¹Notürũ yixema Cori ya
 Tupanapexewa mexũgu rüxĩnũexe rü
 yixemagũ tá tixĩ ya nayauxgũxe i nhaa
 naane rü ngẽmawa tá nixĩ i aixcuma
 tataãxẽgũxũ. ¹²Rü ngẽma duũxũgũ i
 chixexũ rü naxçax nadaugũ nax
 nhuxãcü yimã yatũ ya mecũxũ
 nachixexẽẽxũ. Rū nuãcüma nüxũ
 nadawenũ. ¹³Notürũ nūma ya Cori ya
 Tupana rü nüxũ nacugũ. Erũ nüxũ
 nacuax nax marũ yangaicaxũ i norũ
 poxcu i ngẽma duũxũgũ i chixexũgũ.
¹⁴Rü ngẽma chixexũ rü norũ tara
 nanatũxuchi nax tũxũ nachexexũçax rü
 norũ würaxũ natũ nax tũxũ

namáxũxũçax ya yixema ngearũ
 ngẽmaxũãxgũxe rü mexũ ügũxe. Rū
 ngẽmaãcü tũxũ nadaixçauũ ya yixema
 mea maxẽxe. ¹⁵Notürũ ngẽma norũ tara
 tátama nixĩ i norũ maxũnewa yarũwãxũ,
 rü yima norũ würagũ rü íxraxũgu tá
 inabũe. ¹⁶Rü woo namuarũ
 ngẽmaxũãxgũ i ngẽma duũxũgũ i
 chixexũ, notürũ narũmemae nixĩ ya
 yimã yatũ ya mecũ nax noxretama i
 ngẽmaxũgũ nüxũ ngẽxmaxũ. ¹⁷Erũ
 nūma ya Cori ya Tupana rü tá
 inayanaxoxẽxẽ i ngẽma duũxũgũ i
 chixexũ ügũxũ, notürũ tá tũxũ
 inachigũxẽxẽ ya yixema mexũ ügũxe.
¹⁸Rü nūma ya Cori ya Tupana rü tũxna
 nadau ya yixema mea ímaxẽxe, rü
 ngẽma tũmaane i tũmanatũwa tayaxuxũ
 rü guxũtãma tũmataawa naxũxe. ¹⁹Rü
 ngẽxguma guxchaxũgũ íngugũgux, rü
 taiya nguxgu, rü taxũtãma ãne tinge,
 erũ õna rü tá tũxũ ínayaxũxuchi.
²⁰Notürũ ngẽma chixexũ ügũxũ rü
 nhama maxẽ i pagũcü íguxũrũxũ tá
 inayarũxogũ. Rū ngẽma Tupanaarũ
 uanũgũ rü nhama taemaxũrũxũ tá
 inayarũtauxe. ²¹Rü ngẽma chixexũ i
 duũxũ rü ngẽxguma texexũtawa
 taxacüçax ínacaxgu rü taguma
 nanatãeguxẽxẽ. Notürũ yimã mecũ ya
 yatũ rü namũcü nüxũ tangeçauũtũmũxũ
 rü norũ ngẽmaxũgũ tũmamaxã nangau.
²²Rü yixema Cori ya Tupana tũxũ
 rüngũxẽẽgũxe rü tũmaarũ tá nixĩ i
 naane. Notürũ i ngẽma tama naga
 ínũexũ rü Tupana tá chixexũwa
 nanawogũ rü tá inayarũxogũ. ²³Rü yimã
 yatũ ya mecũ rü Cori ya Tupana rü
 ngẽma nama i mexũwaama nanamu. Rū
 ngẽxguma ngẽma namagu yaxũxgu ya

yimá yatü rü nüma ya Cori rü nataãxê.
²⁴Rü woo ega ngürüãchi chixexũgu nanguxgu ya yimá yatü rü tama ngêma nangexmaecha erü nüma ya Cori ya Tupana rü naxmexgu ningĩ rü wenaxarü inanachixêêama. ²⁵Rü yexguma changextüxügucürüwa rü nhuxmax nax chayaxũgu rü taguma nüxũ chadau ya wüxi ya yatü ya mexũ ücü rü ngextá nax nataxmarexũ rü bai i nanegü i nüxũ chadauxũ i ngextá diêrucax nax nacaaxũwaxegũxũ. ²⁶Rü nüma ya yimá yatü ya mecü rü guxũguma duũxê nüxũ tangechaütümũxũ rü tüxna nanaxã êga taxacüçax nüxna tacagügu. Rü nanegü rü norü taãxêêeruxũ nixĩgü. ²⁷¡Rü nüxna ixügachi i ngêma cucüma i chixexũ, Pa Duũxũx, rü mexũ naxü! Rü ngêmaãcü tá guxũgutáma cuxũ nangexma i cuchica i taguma gúxũ i Tupanaxütawa. ²⁸Erü nüma ya Cori ya Tupana rü aixcuma mea tüxũ nangugü rü ngêmacax taguma tüxũ ínatax ya yíxema aixcuma nawe rüxixe. Notürü ngêma chixexũ ügũxũ rü tá inayanaxoxêxê rü taxuxütáma i tümataxa ínayaxügu. ²⁹Notürü ngêma mexũgü rü noxrü tá nixĩ i nhaa naane rü guxũgutáma nawa namaxê. ³⁰Rü yimá yatü ya mecü nüxũ nacuaãcüma nidexa, rü ngêxguma yadexagu rü aixcumaxũ nixu. ³¹Rü nügüãegu namaxã nanguxũ i ngêma ore i Tupana namaxã nanguxêêxũ. Rü ngêmacax i ngextá ínaxũxüwa rü naxuãxê nax tama chixexũgu nanguxũçax. ³²Rü ngêma chixexũ i duũxũ rü yimá yatü ya mecüxũ nangugü erü naxçax nadau nax nhuxãcü yamáaxũçax. ³³Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü tá yimá yatü ya

mecüxũ ínapoxũ nax tama ngêma chixexũ i duũxũmexêgu nanguxũçax rü taxúetáma i texê ãêxgacüpexewa chixexũ nachiga ixuxũçax. ³⁴Rü cumax, Pa Duũxũx ¡rü Cori ya Tupanagu yaxõ rü naga naxĩnü! Rü nüma rü tá cuxũ nicuaxuxũ rü tá cuxna nanaxã i nhama i naane nax cuxrü yixĩxũçax. Rü cuxetümaxã tá nüxũ cდაu i nhuxãcü nax yanaxoxũ i ngêma chixexũ ügũxũ. ³⁵Rü nüxũ chadau i ngêma duũxũgü i chixecümaxũ nax nügü yacuaxũügũxũ rü nügü ínataxũxũ nhama wüxi i nai i mexũ rü taetaxũrũxũ. ³⁶Notürü ngêxguma wena ngêma chaxüpetüxgux, rü naxçax chadau rü marü nataxuma rü taxuxũxũma ichayangau. ³⁷¡Notürü dücax, nangugü ya yimá duũ ya aixcuma mecü rü taguma chixexũ ücü! Rü ngêma naxçax ínguxũ rü taãxê nixĩ. ³⁸Notürü ngêma duũxũgü i tama Tupanaga ínüechaũxũ rü tá inayarüxo rü ngêma naxügũxũ rü ngêxma nayacuax. ³⁹Notürü ngêma duũxũgü i mexũ rü Tupanawa nixĩ i ne naxũxũ i norü ngũxêê. Rü nüma nixĩ i nüxna nadauxũ ega guxchaxũ naxçax ínguxgu. ⁴⁰Rü ngêxguma Tupanaarü ngũxêêçax nüxna nacagügu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ narüngũxêê nax tama ngêma chixexũ i duũxũgümexêgu nayixũçax.

**Yumüxê i Tupanaarü ngũxêêçax
 íçaxũ**

38 ¹Pa Cori Pa Tupanax ¡tauxũ i choxũ cuxüáxũ ega chaugagu cunuxgu! ¡Rü tauxũ i choxũ cupoxcuxũ i curü numaxã! ²Rü yimá cuxne rü chawa narüwaxgu rü cuxmexmaxã choxũ

quimax. ³Rü ngēma chorü chixexũgagu nixĩ i chamaxã cunuxũ. Rü ngēmacax i nhaa chaxune rü guxũwama nidaxawe rü bai ya wüxi ya chauxchinaxã ya mexũne. ⁴Rü ngēma chorü chixexũgü rü chauétüwa nangu rü choxũ narüyexera rü taxucürüwama namaxã chapora. ⁵Rü ngēma tama chauãexũ nax chacuáxũgagu rü chorü oxri rü niyixi rü naxãxũchixü. ⁶Rü guxũma i ngunexũgu rü changechaũ rü chamã rü chanaxixãchiãxẽ. ⁷Rü chauxcaxwe rü niyauca erü chixaxüne. Rü guxũwama i chaxunewa rü chidaxawe. ⁸Rü chaxune rü nhama inapoexürüxũ nixĩ erü chipaxüchi rü changearü poraãx. Rü ngēma nax chixãinēcüüxũ rü aixcuma nixĩ erü poraãcü choxũ nanguxuchi. ⁹Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü meama nüxũ cucuax i guxũma i chorü ngúchaũgü. Rü ngēma nax yaxna charüngüxũ rü cuma nüxũ cucuáchiga nax taxacücax ngēmaãcü chixixũ. ¹⁰Rü chorü maxũne rü poraãcü nixĩaxcütü rü ngēma chorü pora rü nigúchigü. Rü woo ya yima chauxetü rü marü taxuxũma nadau. ¹¹Rü ngēma chamücücüchi ixĩgüxũ rü woo i ngēma chautanüxũgü rü choxna nayáxũgugü naxchaxwa i ngēma chorü oxrigü. ¹²Rü ngēma choxũ imaxgüchaũxũ rü chapexegu nananu i norü yaxruũgü. Rü ngēma choxũ chixexẽchaũgüxũ rü nügümaxã nidexagü nax nhuxãcü choxũ iyanaxoxẽgüxũcax. Rü guxũ i oragu rü nagu narüxinüe nax nachauechitaegüchaũxũ. ¹³Notürü i chama rü chaugü changauchixēnetaxẽemare rü nhama tama nüxũ chaxĩnürüxũ chixĩ. Rü

nhama ngeáxürüxũ taguma chidexa. ¹⁴Rü wüxi i ngauchixẽxũ i taxuxũma ixuxũ nax nügü ínapoxũxũcaxrürüxũ chaugü chixixẽxẽ. ¹⁵Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü curü ngüxẽẽ nixĩ i ngēma chanaxwaxexũ. Rü chanaxwaxe nax cuma yixixũ i cunangãxũxũ i ngēma chorü uanügü. ¹⁶Rü ngēma cuxna naxcax chacaxũ nixĩ nax tama choxũ nacugüexũ rü nataãxẽgüxũ i chorü uanügü i ngëxguma guxchaxũgu changuxchaũgu. ¹⁷Rü aixcuma nixĩ nax marü ichayanguxchaũxũ. Rü ngēma nax choxũ nangüxũ rü taguma choxũ narüna. ¹⁸Rü nhuxmax, Pa Tupanax, rü cumaxã nüxũ chixu i ngēma chorü pecádugü erü naxcax chaugü íchicuax ga yema chixexũ ga chaxixũ. ¹⁹Rü ngēma chorü uanügü rü nimuetanü rü ngēmacax namuxüchi i ngēma notücaxma chauxchi aiexũ. ²⁰Rü ngëxguma mexũ naxcax chaxüxgux rü chixexũmaxã choxũ nanaxütanügü. Rü ngëxguma naxcax chadaxgux nax mexũ chaxixũ rü nümagü rü chamaxã nanue. ²¹Pa Corix ¡tauxũ i chaxica nua choxũ cutáxũ! Pa Chorü Tupanax ¡rü tauxũ i choxna quixũgachixũ! ²²Pa Tupana ya Chorü Maxẽeruxũ Ixĩcix ¡paxa nua naxũ rü choxũ yarüngüxẽxẽ!

Maxũ rü paxa nagux

39 ¹Chama rü marü chaugümaxã nhachagürü: “Chaugüna tá chadau nax ngēmaãcü tama chixexũ chaxixũcax i ngëxguma chidexaxgu. Rü tá changeaxmare i ngëxguma chapexewa nangexmagügu i ngēma duũxũgü i chixexũgu rüxinüexũ”, nhachagürü. ²Rü wüxi ga tama

idexaxũrũxũ chaugũ chixĩxẽxẽ. Rũ taxuxũma chixu rũ bai ga wũxi ga dexa ga mexũxũ chixu. Notũrũ yema choxũ ngũxũ rũ yexeraãcũ ningũchigũ. ³Rũ poraãcũ chauãẽwa nangux i ngẽma choxũ ãpetũxũ. Rũ yexguma yexeraãcũ nagu charũxĩnũgu rũ yexeraãcũ chanuãxẽ. Rũ yemaçax dũxwa tagaãcũ nhachagũrũ: ⁴“Pa Cori Pa Tupanax ;choxũ nũxũ nacuaçẽxẽ nax ngexta tá yacuãxũ i chorũ maxũ rũ nhuxre i ngunexũ tá choxũ ngẽxmaxũ! ;Rũ choxũ nũxũ nacuaçẽxẽ nax nhuxãcũ nanuxũxũ i nhaa chorũ maxũ! ⁵Erũ nhaa maxũ i choxna cuxãxũ rũ aixcuma nanuxu. Rũ cupẽxewa rũ wũxi i paxaãchiruũmare nixĩ. Rũ wũxichigũ i duũxũarũ maxũ rũ nhama wũxi i ngũãcũrũxũ nixĩ. ⁶Rũ wũxichigũarũ maxũ rũ nhama wũxi i gaũxchipeta i ngupetũxũrũxũ nixĩ. Rũ notũcaçma nananutaquexe i norũ ngẽmaxũgũ, notũrũ tama nũxũ nacuaç i texeãrũ tá yixĩxũ i nawena. ⁷Rũ ngẽmaçax, Pa Corix ;rũ taçacũ chi i to i íchayangũxẽxũ? Erũ cuma nixĩ i choxna cunaxãxũ i nhaa chorũ maxũ. ⁸;Rũ choxũ ínanguxuchixẽxẽ nawa i chorũ pecãdugũ! ;Rũ tauxũ i nũxũ cunatauxchaxẽxũ i ngẽma chixearũ ãnũãxũ i duũxũgũ nax choxũ nacugũxũ! ⁹Pa Corix, cupẽxewa rũ changeãx rũ taxu nhachagũrũ, erũ cuma nixĩ i cunaxũxũ i nhaa chorũ maxũ. ¹⁰;Rũ marũtama nax choxũ quimãxũ! Erũ nhaa curũ maçmaxã rũ tá chayu. ¹¹Rũ cuma rũ ngẽxguma norũ chixexũgagu cunapoxcũxgux i wũxi i duũxũ, rũ ngẽmaãcũ ícuyanawẽxãchixẽxẽ. Rũ ngẽma yexeraãcũ nũxũ cungechaũxũ rũ

aixcumama cuyanawẽxãchixẽxẽ. Rũ wũxichigũ i duũxũ rũ nhama wũxi i ngũãcũrũxũ nixĩ i norũ maxũ. ¹²Pa Cori Pa Tupanax ;choxũ nũxũ naxĩnũ i chorũ yumũxẽ! ;Rũ irũxĩnũ nax nhuxãcũ auxãcũ cumaxã chidexaxũ! ;Rũ tauxũ i cungeãxmarexũ naxçax i chorũ axu! Chama rũ cupẽxewa rũ nhama wũxi i duũxũ i tama curũ duũxũ íxũrũxũ chixĩ. Rũ chorũ oxigũrũxũ rũ wũxi i paxaãchimarẽ nhama i naanewa ngẽxmaxe chixĩ. ¹³Pa Corix ;tauxũ i yumaxã choxũ cupoxcuxũ! ;Rũ chaũxçax yataanexẽxẽ nax wena chataãxẽxũcaç naxũpa nax chayuxũ!” nhachagũrũ.

**Chorũ taãxẽmaxã chanaxũ i curũ
ngũchaũ, Pa Chorũ Tupanax**

40 ¹Rũ chama rũ yaxna chaxĩnũãcũma íchanangũxẽxẽ nax Tupana choxũ rũngũxẽxẽ. Rũ nũma rũ choxũ naxĩnũ ga yema nũxna nax chacaxaxũ. ²Rũ yuwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ. Rũ ngẽxguma ngẽma ãcharaanexũgu changuchaũgu rũ taianexũwaama choxũ nagagachi nax íchixũxũcaç. ³Rũ wũxi i ngexwacãxũxũ i wiyae chauãxwa nanguxẽxẽ nax ngẽmamaxã nũxũ chicuãxũxũcaç. Rũ muxema ga yema wyaexũ taxĩnũegu rũ tataãxẽgũ rũ Cori ya Tupanaxũ tamũie rũ nagu tayaxõgũ. ⁴Rũ tataãxẽgũ ya yixema Cori ya Tupanagu yaxõxe, rũ tama ngẽma chixexũ ügũxũxũtagu naxçax dauxe i tũmaarũ ngũxẽ rũ tama ngẽma tupanenetachicũnãxãgũxũ icuãxũügũxe. ⁵Pa Cori Pa Chorũ Tupanax, rũ namuxũchima nixĩ ga yema mexũgũ ga curũ poramaxã toxçax

cuxiuxi. Rü cuma rü guxiuguma togu curixini rü taxúema cumaxá tawixigu. Rü ngéma toxçax cuxiuxi rü ngéma togu nax curixiniuxi rü chanaxunagüchaü, notürü namuxüchi i ngéma rü ngémaçax taxucüriuwama nüxi chixu i guxiüma. ⁶Cuma rü tama namaxá cutaaxê nax duixügu cuxçax nadaixü rü yagugüaxü i wocaxacügu rü carnérugü. Rü woo i ngéma amaregü i chawüarü rü tríguarü rü chewádaarü rü tama namaxá cutaaxê. Rü tama naxçax ícuca nax amaregü cuxçax yagugüxi i duixügu nax ngémaacü norü chixexüxi curüngümaxüçax. Notürü ngéma cuma cunaxwaxexü nixi nax guxiuguma cuga chaxiniuxi rü cuxna chanaxaxü i chorü maxü. ⁷Rü ngémaçax cumaxá nüxi chixu rü daxe chixi rü chaugü ichaxá yema curü orearü urüügu curü orewa naxümatüxüriuxü. ⁸Rü chamax, Pa Chorü Tupanax, rü namaxá chataaxê nax curü ngüchaü chaxüxi. Rü chauaêgu namaxá changuxü i ngéma curü nguxêetae. ⁹Rü ngéma muxü i curü duixügüpeçewa chanaxunagü i curü ore i aixcuma ixixü. Cumax rü meama nüxi cucuax nax marü namaxá nüxi chixuxü. ¹⁰Rü tama chaugügu chayacux nax nhuxäcü aixcuma namexü i ngéma cuxiuxi. Rü marü namaxá nüxi chixu nax nhuxäcü cuyanguxêxi i ngéma nüxi quixuxü rü nhuxäcü toxü cumaxêxi. Rü ngëxgumarüxi ta rü marü tama ichayacux nax nüxi chixuxü nax aixcuma cuxü nangechaütümüxügüxi i ngéma muxüchixü i curü duixügu. ¹¹Rü nhuxmax, Pa Corix, rü tama chanaxwaxê nax nüxi curüchaxüxi nax

cuxü changechaütümüxüxi. Erü ngéma curü ngechaü rü curü ore i aixcuma ixixüicatama nixi i chorü poxiuruxü ixixü. ¹²Rü ngéma chixexügu i choxi ixixü. ¹³Pa Corix, cuxü chaxaxü ;rü choxi ínganguxuchixêxi nawa i ngéma chorü chixexügu rü paxa choxi rüngüxêxi! ¹⁴⁻¹⁵Rü ngëxgumarüxi ta, Pa Corix, rü chanaxwaxê i cunaxâneexêxi i ngéma chorü uanügu i choxi ímangüchaüxi. Rü name nixi nax norü anemaxá cuyabuxmüxêxi i ngéma duixügu i chixexü chamaxá ügüchaüxi rü nhuxmax choxi cügüxi. ¹⁶Notürü guxáma ya yíxema cuxçax daugüxe rü name nixi nax poraücü tataaxêgüxi. Rü guxáma ya yíxema tüxi nangüchaügüxe nax tüxi cumaxêxi rü name nixi i guxiuguma nhatarügügu: “¡Cori ya Tupanaxü pecuaxüxügu erü guxäetüwa nangexma!” nhatarügügu. ¹⁷Rü chama nax taxüxi chixixü rü chanaxixächiaxi ;rü taxüxi i choxi curüngümaxü, Pa Corix! Erü cuma nixi i choxi curüngüxêxi rü choxi ícupoxüxi. Rü ngémaçax, Pa Chorü Tupanax ;rü taxüxi i cunüxcüaxüxi nax choxi curüngüxêxi!

Duixü i daxawexüarü yumüxê

41 ¹Rü nüma ya Tupana rü tümamaxá nataaxê ya yíxema tümamücü ya ngearü ngëmaxüaxexü

rüngũxêxêxe. Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ tá tũxũ ínanguxuchixêxê ega ngêxguma guxchaxũ tũmacax ínguxgu. ²Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ tá tũxna nadau rũ tá maxũ tũxna naxã rũ tá tũxũ nataãxêxêxê i nhama i naanewa. Rũ taxûtãma tũmaarũ uanũgũarũ ngũcháũwa tũxũ natax. ³Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ tá pora tũxna naxã ega ngũxũ tingegũgu. Rũ ngêxguma tidaxawegu rũ tá tũmacax nayataanexêxê. ⁴Rũ chama rũ nhaãcũ chayumũxê: “Pa Corix ꞑcuxũ changechaxũtũmũxũ rũ chaũxçax yataanexêxê! Erũ marũ cumaxã nũxũ chixu i chorũ chixexũgũ”, nhachagũrũ. ⁵Notũrũ ngẽma chorũ uanũgũ rũ nhanagũrũgũ: “Chierũna paxa nayuxgux nax ngẽmaãcũ ngêxma yanaxoxũçax”, nhanagũrũgũ. ⁶Rũ ngêxguma choxũ íyadaugũgu i ngẽma nax chidaxawexũ rũ chamũcũxũ nũgũ nixĩxêenetagũ. Notũrũ chauxchi naxaie rũ nataãxêgũ i ngêxguma nũxũ nadaugũgu nax ngũxũ chingexũ. Rũ ngêxguma choxna nawoeguxgu rũ choxũ nacugũe. ⁷Rũ ngẽma chauxchi aieũ rũ naxĩtaquexe rũ chauchiga nidexagũ. Rũ nagu narĩxĩnũe nax chaugagutama ngũxũ chingexũ. ⁸Rũ nhanagũrũgũ: “Rũ ngẽma nax yadaçawexũ rũ yuũxũ chixexũ namaxã naxũ rũ ngẽmacax i nhũxmax rũ marũ tagutãma wena ínarũda”, nhanagũrũgũ. ⁹Rũ woo ga yema mexũ ga chamũcũ ga nagu chayaxõxũ nax aixcuma choxũ nangechaũxũ rũ wũxiwa chamaxã chibũchirêxũ rũ nhũxmax rũ chamaxã narũxuanũ. ¹⁰Notũrũ cumax, Pa Corix ꞑrũ cuxũ changechaxũtũmũxũ! ꞑRũ choxũ írudaxêxê nax ngẽmaãcũ

chanapoxcuxexũçax i ngẽma chamaxã rũxuanũgũxũ! ¹¹Rũ aixcuma tá nũxũ chachuax nax cuxũ chataãxêxêxũ ega ngêxguma ngẽma chorũ uanũgũ rũ taxûtãma nũgũ yaxuxgu nax choxũ naporamaexũ. ¹²Rũ chamax nax mea chamaxũxũ rũ taguma chixexũ chaxũxũ ꞑrũ choxna nadau nax ngẽmaãcũ guxũguma cuxũtawã changexmaxũçax! ¹³Rũ namexechi ya Cori ya Iraéutanũxũarũ Tupana. Rũ nhũxmax rũ guxũgutãma rũ ngẽmaãcũeche nixĩ.

**Tupanaxũtawã ne
naxũ i chorũ ngũxêxê**

42 ¹Rũ nhama wũxi i cowũ i taxawaxũchixũ i natũçax dauxũrũxũ chixĩ nax cuxçax chadauxũ, Pa Chorũ Tupanax. ²Rũ choxũ nangũcháũ nax namaxã chaxãmũcũxũ ya Tupana ya maxũarũ yora. ꞑRũ nhuxgu tá i wena napatawa chaxũxũ nax ngẽma nũxũ chicuaxũxũçax? ³Ngunecũ rũ chũtacũ rũ chaxaxu nax norũ ngũxêçax íchacaxaxũçax. Rũ yoxni i chorũ uanũgũ rũ choxũ nacugũe rũ nhanagũrũgũ: “ꞑNgexcũ nixĩ ya curũ Tupana?” nhanagũrũgũ. Rũ ngẽmamaxã choxũ nacugũe. ⁴Rũ ngêxguma ngẽmagu charĩxĩnũgu rũ marũ tama yaxna namaxã chaxĩnũ i ngẽma choxũ ngũxũ. Rũ nũxna chacuaxãchi nax nhuxãcũ taãxêãcũma rũ Tupanana moxê itaxããcũma napatawa chanagagũxũ ga yema muxũma ga duũxũgũ. Rũ nhuxãcũ tataãxêgũ ga yexguma. ⁵ꞑRũ nhũxmax rũ taxacũçax chi i nũxũ charũxoxũ? ꞑRũ taxacũçax chi i naxçax chaxoégaãxũ? Rũ Tupanawaxicatama nũxũ ichayangau i chorũ ngũxêxê, rũ yimáxũ tá nixĩ i

chicuaxüüxüamaxü. Erü nüma nixĩ ya chorü Tupana ya chorü maxëeruxü.
 6Notürü i nhuxmax rü poraäcücüchima íchayaxoöchi. Rü ngëmacax, Pa Tupanax, poraäcü cuxna chacuaxächi nawa i nhaa naane i natü i Yurdáu nawa dapetüxü rü yima maxpúnegü ya Ermóü rü Michá nawa ngëxmagüne.
 7Rü guxüma i ngëma guxchaxügü rü ngüxügü i chauxcax ícunanguxëxü rü nhama wüxi ya yuape ya taxüchicürüxü chauétüwa naxüpetü. Rü nhama dexá i dauxüwa nagoxüchiüürüxü chauétü nangu.
 8Rü ngunecü rü nüma ya Cori rü choxü nangechaü. Rü chütacü rü tama nüxü charüchau nax chawiyaexü rü chayumüxëxü naxcax ya Tupana ya chorü maxëeruxü.
 9Rü nhachagürü nüxü ya Tupana ya chorü poxürüxü: “¿Tüxcüü choxü curüngüma? ¿Rü taxacüçax i nhuxmax rü ngechaüäcü íchixüxü rü choxü nua nachixeäxëgüxü i chorü uanügü?” nhachagürü.
 10Rü woo ya chauxchinaxägü rü ta nangúe nagagu i ngëma chorü uanügü i guxüguma choxü cügüexü rü nhagüxü: “¿Ngexcü nixĩ ya curü Tupana?” nhagüxü.
 11¿Notürü taxacüçax chi nüxü charüxoxü? ¿Rü taxacüçax chi ichaxoégaäxü? Erü Tupanagu nixĩ i chayaxöxü rü yimáxü tá nixĩ i chicuaxüüxüamaxü. Erü nüma nixĩ i chorü Tupana ya chorü maxëeruxü íxíçü.

**Choxü nangúchaü nax
Tupanapatawa changuxü**

43 ¹Pa Tupanax íchauétüwa ídexa! ¿Rü chauétüwa nachogü napëxewa i nhaa duüxügü i tama

yaxögüxü! ¿Rü naxmexwa choxü ínanguxuchixëxë i ngëma idorataxáxü rü ngëma chixexügu rüxínüxü! ²Erü cuma nixĩ i chorü Tupana i chorü poxürüxü quixixü. ¿Rü tüxcüü i cügüna choxü cuyáxügüxëxëxü? ¿Rü taxacüçax i ngechaü chingeechaxü rü ngëma chorü uanügü rü chixri chamaxá nachopetü? ³¿Rü ëcü chauxcax nangóonexëxë nax nüxü chacuáxüçax i ngëma curü ore i aixcuma íxixü nax ngëma choxü nüxü cuaxëëxüçax i ngëma nama ya yima curü maxpúne ya üinenewa nadaxü i ngextá cuma ícungexmaxüwa! ⁴Rü ngëmaäcü tá nawa changu i ngëma curü ämarearü guchicaxü, Pa Tupanax. Rü ngëma tá cuxü chicuaxüxü árpagamaxá. Erü cumax, Pa Tupanax, rü taäxëmaxá choxü cunapaxëxë. ⁵¿Rü nhuxmax rü taxacüçax tá i nüxü charüxoxü i ngëma? ¿Rü taxacüçax tá ichaxoégaäxü? Erü chama rü marü Tupanaaxü chayaxö rü tá yimáxü nixĩ i chicuaxüüxëchaxü. Rü nüma nixĩ i chorü Tupana i chorü maxëeruxü yixixü.

**Yumüxë i nawa Tupanaarü
ngüxëeçax íçaxü**

44 ¹Pa Tupanax, tomatama nüxü taxínüechiga ga yema taxü ga mexü ga nüxcüma cuxüxü. Yerü torü oxigü rü nüxü tixugügü ga yema nüxcüma cuxüxü ga yexguma túma tamaxëgu. ²Rü cumatama nixĩ ga norü naanewa ícuwoxüxü ga yema duüxügü ga tama cuxü yaxögüxü. Rü yemaacü cunapoxcue ga yema duüxügü nax yema naanegu torü oxigüxü cuxächiügüxëxëçax. ³Rü tama túmaarü poramaxá rü túmanegümaxá nixĩ ga

tanayauxgũxũ ga yema naane. Notĩrũ yema curũ poragagu rũ curũ ngũxẽẽgagu nixĩ ga nawa tangugũxũ ga yema naane. Yerũ cuma rũ tũxũ cungechaũ rũ yemaçax tũmamaxã cumecũma. ⁴Pa Chorũ Āẽxgacũx, Pa Chorũ Tupanax, cuma nixĩ i icunaporamaexẽẽxũ i curũ duũxũgũ. ⁵Rũ cugagu nixĩ i nũxũ tarũporamaegũxũ i torũ uanũgũ. Rũ ngẽxguma cuẽga tanaxuxuchigu rũ nũxũ tarũyexera i ngẽma toxũ daixchaũxũ. ⁶Rũ chama rũ tama chauxnegũgu chayaxõ erũ yimã chauxnegũ rũ tagutãma chorũ uanũgũxũ choxũ narũporamaexẽẽ. ⁷Rũ cuma nixĩ ga torũ uanũxũ toxũ curũporamaexẽẽxũ rũ cuma nixĩ i cunaxãneexẽẽxũ i ngẽma toxchi aieuxũ. ⁸Rũ guxũguma cumaxã togũ ticuaxũxũgũ, Pa Tupanax. Rũ guxũgutãma nũxũ ticuaxũxũ i cuẽga. ⁹Notĩrũ i cumax rũ toxũ cuxõ rũ toxũ cuxãneexẽẽ. Rũ marũ tama ícuyaxũmũcũ i torũ churaragũ. ¹⁰Rũ cuma rũ nũxũ cunatauxchaxẽẽ i torũ uanũgũ nax toxũ yabuxmũxẽẽxũçax. Rũ ngẽmacax i ngẽma toxchi aieuxũ rũ toxũ nangĩxgũ rũ nayana i ngẽma nũma nanaxwaxegũxũ. ¹¹Rũ cuma rũ nũxna toxũ cumugũ nhama carnérugũ i daiwa nagagũxũrũxũ. Rũ ngẽma duũxũgũ i tama cuxũ yaxõgũxũtanũgu toxũ cuwoonexẽẽmare. ¹²Rũ ítanũxũgu tomaxã cutaxe rũ taxuxũma nawa cuyaxu nax tomaxã cutaxexũ. ¹³Rũ ngẽma toxna ngaicamagũxũ i nachixũanecũãxgũ rũ toxũ nacugũe rũ tomaxã naguxchigagũ nagagu ga yema chixexũ ga toxçax ícunguxẽẽxũ. ¹⁴Rũ ngẽmagagu i ngẽma duũxũgũ i tama

yaxõgũxũ rũ toxũ nacugũe. Rũ ngẽxguma toxũ nadaugũgu rũ nanexãerugũãcũma toxũ nacugũe. ¹⁵Rũ wũxichigũ i ngunexũ rũ ngẽma guxchaxũwa changexma. Rũ ngẽmacax chorũ ãnemaxã tama chadaunagũ. ¹⁶Erũ ngẽma chorũ uanũgũ rũ choxũ nimaxgũchaũ rũ chamaxã naguxchigagũ rũ chagu nidauxcũraxũgũ. ¹⁷Rũ ngẽma nhũxmax toxũ ngupetũxũ rũ tama ngẽma cuxũ nax itarũngũmaexũgagu nixĩ rũ tama nax taxacũrũ chixexũ cupeçewa taxũxũgagu nixĩ. ¹⁸Rũ toma rũ tama nagu tarũxĩnũe nax cuxũ ítatãxũ rũ tama nagu tarũxĩnũe nax nũxũ itarũngũmaexũ i curũ ore. ¹⁹Notĩrũ i cuma rũ toxũ cupoxcueama. Rũ ngexta guxũma i ngẽmaxũgũ ítaxuxũwa toxũ cuwogũ rũ ngẽmaãcũ yuwa toxũ cumugũ. ²⁰⁻²¹Rũ ngẽxguma chí cuxũ itarũngũmaegux rũ chí nũxũ ticuaxũxũgux i tomare i tupana, rũ cuma rũ chí nũxũ cucuaxama. Erũ cuma rũ meama nũxũ cucuax i guxũma i ngẽma bexma toõxẽwa nagu tarũxĩnũexũ. ²²Notĩrũ cugagu rũ guxũguma ãcũmaxũ i yuwa tangexmagũ. Rũ ngẽma torũ uanũgũ rũ nhama carnérugũ i daiwa nagagũxũrũxũ tomaxã nixĩgũ. ²³Pa Corix ¿tũxcũũ tama ícuxuãxẽ? ¿Rũ nabajãxãchi, rũ tauxũ i toxũ ícuwogũxũchixũ! ²⁴¿Tũxcũũ toxchaxwa íquicux? ¿Rũ tũxcũũ toxũ ícurũngũma i toma nax porãcũ ngũxũ tingegũechaxũ? ²⁵Rũ nhũxmax rũ tipaexũchima rũ ãne tingegũ. Rũ nhaxtũanegumare togũ titũgũ. ²⁶¿Eçũ inachi rũ nua naxũ rũ toxũ yarũngũxẽẽ! ¿Rũ taxũ i curũ ngechaũmaxã toxũ ínanguxũxẽẽ!

Ãexgacüarü ngichixüguarü wiyae

45 ¹Rü chauãxêwa nangu i mexũ i dexagü, rü chorü conü rü nhama wüxi i ümatixüruüürüxũ nixĩ. Rü nhaa chorü ore i chaxümatüxũ rü ãexgacüpepexewa tá nüxũ chixu. ²Rü cumax, Pa ãexgacüx, rü guxũ i yatügüxũ curümema. Rü ngêma curü dexa i cuãxwa íxüxüxũ rü namexechi. Rü ngêmacax ya Tupana rü guxüguma cuxũ narüngüxêê. ³Pa Poracüx jêcü cugücüwawa yangaxcuchi i ngêma curü tara! Rü ngêma nixĩ i curü meruxũ íxixũ. ⁴Rü cumax, Pa ãexgacüx, rü ngêma curü poramaxã nüxũ curüyexera i guxüma i tóru uanügü rü ícunapoxũ i ngêma ore i aixcuma íxixũ. Rü yíxema duêxêgü i tama tügü icuãxüüügüxe rü cuma rü tüxũ ícupoxũ. Rü yima curü tügünechacüümaxã rü taxüma i mexügü cuxü. ⁵Pa ãexgacüx, rü ngêma togü i nachixüanecüãxgü rü cuxmexgu nayi. Rü yimá cuxnegü rü meama nixãmagu rü ngêma curü uanügüarü maxünewa nayariüwãxgü. ⁶Pa Tupanax, cuma rü guxüguma ãexgacü quixĩ rü aixcuma mea guxüma i duüxügümaxã icucüãx. ⁷Rü cumax, Pa ãexgacüx, rü namaxã cutaãxê i ngêma mexũ íxixũ, notürü naxchi cuxai i ngêma chixexũ. Rü yemacax nixĩ ga Tupana ga cuxũ naxunetaxũ rü cumücüguarü yexera taãxê cuxna naxãxũ. ⁸Rü guxüma i cuxchirugü rü pumára i paacaxüchixũ i míra rü aroé rü canéramaxã napaxema. Rü paxetarüügü i ätüxüxümaxã cuxũ nataãxêxêêgü nawa ya cupata ya nuta ya mexechicü ya marflnaxcax íxixüne. ⁹Rü natanüwa i ngêma ngexügü i cupatawa

ngêmagüxũ rü nangexmagü i to i nachixüanegüarü ãexgacüguarü paxüggü. Rü curü tochicaxüarü tügünecüwawa ingexma i cuxmax i úru i mexechixümaxã ngaxãecü. ¹⁰Rü irixüñü, Pa Chauzacüx, rü mea nangugü i ngêma tá cumaxã nüxũ chixuxũ! ;Rü nüxũ irüngüma i ngêma cutanüxügü rü ngêma curü duüxügü! ¹¹Erü nüma ya yimá ãexgacü rü nüxũ cungüchaũ. Rü nüma nixĩ i curü cori yixixũ rü name nixĩ i naga cuxñü. ¹²Pa Pacü i Tírucüãx, rü ngêma duüxügü i curü íanewa poraacü diëruãxüchigüxũ rü mexechixũ i ãmare tá cuxna naxãgü nax ngêmamaxã cuxũ íyapuxêëgüxüãx. ¹³Rü nhuxmax rü iyaxücu i ngêma pacü i meama ngaxãecü. Rü ngêma naxchiru rü úrumaxã naxãmatü. ¹⁴Rü meama ngaxãecü ãexgacüpepexewa ngixũ nagagü. Rü ngêma ngímücügü i pacügü rü ngíwe nixãxüñtanü. ¹⁵Rü taãxêãcüma iyaxĩ rü taãxêãcü nagu ichocu ya yima ãexgacüpata. Rü yimá cunegü i tá cuxũ ngêmagücü, Pa ãexgacüx, rü nümagü tá nixĩ i cuchicüxü ãexgacügü yixügüxũ. Rü cuma rü naxmexwa tá cunangexmaxêxê i nhaa nachixüane nax nüma namaxã inacuãxgüxüãx. ¹⁶Rü chama rü tagutáma ichayanaxoxêxê i ngêma cuéga nax ngêmaãcü i guxüma i ngêma ngexwacax i ngoetanüxũ i duüxügü rü nüxna nacuãxächieüãx, rü guxüma i nachixüanecüãxgü cuxũ icuãxüüügüxüãx. ¹⁷Rü chamax, Pa ãexgacüx, rü chanaxümatü i nhaa ore nax guxüma i ngêma duüxügü i ngexwacax tá ingóetanüxũ cuxna cuãxächieüãx rü guxügutáma cuxũ yacuãxüüügüxüãx i guxüma i nachixüanecüãxgü.

**Tórü poxüruxũ ya Tupana rü
tatanüwa nangexma**

46 ¹Rü nüma ya Tupana rü tórü poxüruxũ nixĩ rü tórü poraxêeruxũ nixĩ. Rü nüma rü tüxũ narüngũxêe ega guxchaxũ taxçax ínguxgux. ²Rü ngêmacax taxuçaxma tamuêe ega woo nhama i naane rü nangĩächigu rü mǎxpúnegü rü márchíütamagu nayixgu. ³Rü woo naxãügachiügutama i ngêma már rü poraãcü nayauegu rü ngêmaãcü ya yima mǎxpúnegü rü niduxrue nagagu nax nanuxũ i ngêma már, notürü i yixema rü taxuçaxma tamuêe. ⁴Rü wüxi i natü rü nachacüügümaxã nanataãxêxêxê ya yima Tupanaarü ñane ya Yerucharéü. Rü yima ñane rü naxiüinexũchi rü yimawa nixĩ i nangexmaxũ ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü. ⁵Rü nüma ya Tupana rü ngêxma naxächíü rü namaxã napora. Rü nüma rü guxũma i ngunexũ i noxri yangunegu rü nüxũ narüngũxêe. ⁶Rü ngêma nachixũanegü rü nügümaxã nanue rü nügü naxãxünegü. Notürü ngêxguma Tupana idexagu rü ngêma ãêxgacügü rü niduxrue rü ngêma waixümü rü nananguxmüächiane. ⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü rü tatanüwa nangexma. Rü yimá Yacúarü Tupana nixĩ ya tórü poxüruxũ ixícü. ⁸¡Rü nua ípeyadaux i ngêma taxũ i ãücümamaxũ i Cori ya Tupana nhama i naanewa üxũ! ⁹Erü guxũwama i nhama i naanewa rü marü inayanaxoxêxê ga nügü nax nadaixũ i duũxũgü rü nüxũ nayachixegüxêxê ya norü würagü rü naigü ya naxnegü. Rü

yima nawexũgü ya daiwa namaxã naxixũne rü ínanagu. ¹⁰Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: “Pa Nachixũanegüarü ãêxgacügüx ¡rü choxũ íperüxĩnue! ¡Rü nagu perüxĩnue nax chama rü Tupana chixixũ! Rü chama nixĩ i namaxã ichacuáxũ i guxũma i nachixũanegü. Rü chama nixĩ i guxũma i nhama i naaneétüwa changexmaxũ”, nhanagürü. ¹¹Rü Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü rü tatanüwa nangexma. Rü nümatama nixĩ i Yacúarü Tupana yixixũ. Rü nüma nixĩ i tórü poxüruxũ yixixũ.

**Tupana rü nhama i naanearü
ãêxgacü nixĩ**

47 ¹Pa Guxũne ya ñanecüãxgüx ¡penapépüne ya Cori ya Tupana rü taãxêãcü naxçax pewiyaegü! ²Erü nüma ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü rü naxãücüma. Rü nüma nixĩ i nhama i naanearü ãêxgacü yixixũ. ³Rü nüma rü nanadaíacu ga ñanegü rü nachixũanegü rü taxmexwa nanangexmagüxêxê i norü duũxũgü. ⁴Rü nümatama nixĩ ga tüxũ naxunetaxũ nax norü duũxũgü i Yudéugü ixígüxũ. Rü ngêmaãcü nanataãxêxêxê ya Yacú ya nüma nüxũ nangechaũxũchicü. ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü dauxũ naxĩ nax norü tochicaxũwa namaxã inacuáxũçax i guxũma. Rü duũxũgü yoxni taãxêãcüma nawiyaegü rü cornétamaxã nanapxpúnegü. ⁶¡Rü naxçax pewiyaegü ya Cori ya Tupana! ¡Rü naxçax pewiyaegü ya yimá tórü ãêxgacü! ⁷Erü nüma ya Tupana rü nhama i naanearü ãêxgacü nixĩ. Rü ngêmacax name nixĩ i mea nagu

perüxĩnũeácũma nüxũ pecuaxũüügũxũ rü naxçax pewiyaegũxũ. ⁸Rü nüma ya Tupana rü guxũ i nachixũanegüarü ãëxgacü nixĩ. Rü nüma ya Tupana rü norü tochicaxũ i üünexũwa narũto. ⁹Rü ngẽma togü i nachixũanegüarü ãëxgacügü rü tamaxã nangutaquẽxe nax wüxigu Abraãũarü Tupanaxũ icuaxũüügũxũçax. Erü Tupanamexẽwa nangexmagü i guxũma i ãëxgacügü i nhama i naanewa ngẽxmagũxũ. Rü nüma ya Tupana rü naetũwa nangexma i guxũma.

Namexechi ya Tupanaarü ãane ya Chiãũarü maxpũnewa ngexmane

48 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxãetũwa nangexma rü nüxũ nacuaxũchi. Rü ngẽmacax name nax nüxũ icuaxũüügũxũ nawa ya yima norü ãane ya norü maxpũne ya üünene ya Chiãũwa ngexmane. ²Namexechi ya yima maxpũne ya Chiãũ i nõrchiwaama ngexmane. Rü yima nixĩ ya namaxã nataãxëgũne i guxũma i duũxũgü i nhama i naanewa maxëxũ. Rü yimawa nixĩ i nangexmaxũ i norü ãane ya yimã ãëxgacü ya guxãetũwa ngẽxmacü. ³Rü Yerucharẽũwa ngexmane ya ãëxgacüpatagüwa nixĩ i nangexmaxũ ya Tupana. Rü nüma ya Tupana rü nügü nangoxëxë nax yima ãanearü poxũruxũ ya aixcuma mecü yixixũ. ⁴Rü nhama i naanecüãx i nachixũanegüarü ãëxgacügü rü nügũmaxã nangutaquẽxegü rü wüxigu yima ãanecax ãnayachõõchi. ⁵Notürü yexguma nüxũ nadaugügu rü poraãcü nabãjxãchiãxëgü rü nibuxmü. ⁶Rü poraãcü namuũe. Rü nanaxĩxãchiãëgü nhama wüxi i nge i

ixĩxraxacüchaũcürũxũ. ⁷Rü nüma ya Tupana rü wüxi ya taxũchicü ya buanecü ya lëstewaama ne namuãcũmaxã inanayixëxë ya yima Tãrchiacüãxgüarü wapurugü ya tórü daiwa ãxũne. ⁸Rü yima Tupanaarü ãane ya Yerucharẽũ rü namexechi yema tórü oxigüwa nüxũ taxĩnüechigaxũrũxũ. Rü nhuxmax i yixema rü ta rü taxetũmaxãxũchi nüxũ tadaugü i ngẽma. Rü nümatama ya Tupana ya guxãetũwa ngẽxmacü rü guxũgutãma yima ãanexũ ãnapoxũ. ⁹Pa Tupanax, rü nua cupatawa tangexmagügu rü nüxna tacuaxãchie nax nhuxãcü poraãcü toxũ cungechaũxũ i cumax. ¹⁰Pa Tupanax, guxũwama i nhama i naanewa rü cuxũ nicuaxũxũgü, erü woetama ngẽmaãcü nixĩ i cuxna üxũ. Rü ngẽma curü poramaxã nixĩ i mea tomaxã icucuaxũ. ¹¹Rü name nixĩ i petaãxëgũxũ, Pa Yerucharẽũcũãxgũx rü Guxãma i Pemax i Yudãanecüãxgũx. Erü nüma ya Tupana rü aixcuma mexũ pemaxã naxuegu. ¹²Rü ëcü, nüxũ ípeyachoegu ya yima ãane rü peyaxugü ya yima norü tórregü rü nhuxre yixixũ! ¹³Rü mea penangugü i ngẽma norü poxeguxũtapũxügü rü yima ãëxgacüpatagü nax pexũ natauxchaxũçax nax namaxã nüxũ pexuchigaxũ i ngẽma petaagü! ¹⁴Erü nüma ya Tupana rü guxũgutãma tórü Tupana nixĩ. Rü nüma rü guxũgutãma mea tamaxã inacuax.

Tórü maxũ rü tama diërumaxã naxçax tataxe

49 ¹Düçax, rü mea iperüxĩnũe i nhaa ore, Pa Guxũma i Duũxũgü i Nhama i Naanewa Maxëxũx!

²Rü guxāma i pema i diēruāxgūxe, rü pema ya ingearü diēruāxgūxe, rü pema i duūxūgūmaxā icuaxgūxe, rü pema i togūmexēwa ngēxmagūxe ꞑrū mea iperūxīnūe i nhaa ore! ³Rü nhuxmax rü tá chidexa namaxā i ore i aixcuma cuax tūxna āxū rü tá nüxū chixu i ngēma ĩnū i aixcuma Tupanaarü cuaxwa ne ũxū.
⁴Rü mexū i cuaxāchixēēruūgūgu tá charūxīnū rü árpamaxā chapaxetaxācū ore i ēxūguxūchiga tá chawiyae. ⁵ꞑRü taxacūcax tá chamuū i ngēxguma ĩnangugūgu i ngunexūgū i āucūmaxū rü ngēxguma ngēma chauxchi aiexū i duūxūgū choxū ĩchomaeguāchigu namaxā i norū chixexūgū? ⁶Rü nūmagū rü norū diēruaguama narūxīnūe rü muxū i norū ngēmaxūgūmaxā nūgū nicuaxūxūgū.
⁷Notürü taxūema tūxū natauxcha nax tūgūtama tamaxēēxū rüexna Tupanaaxū tanaxūtanūxū nax tūxū namaxēēxūcax. ⁸⁻⁹Rü taxuxūma i diēru ningu nax naxçax itaxexūcax i wūxi i duūxūarü maxū nax ngēmaācū nūxna ĩnanguxuchixūcax i yu rü guxūguma namaxechaxūcax. ¹⁰Rü nhuxmax rü nüxū tadau nax guxūma i duūxūgū yuexū woo i ngēma nüxū cuaxūchigūxū rü nayue, rü woo i ngēma naechitamare maxēxū rü nayue rü ngēma norū ngēmaxūgū rü togūcax ngēma nawogū.
¹¹Rü ngēma diēruāxgūxū rü nūgūgu nanaxūēga i ngēma norū naane nhama guxūgutāma noxrū yixīxūrūxū. Notürü ngēxguma nayuxgux rü ngēma naxmaxū tá nixī i napata ixīxū i guxūgutāma. ¹²Rü wūxi ya yatū rü tama nixī i namaxechaxū ega woo nadiēruāxūchigux, erü nhama naexūgürūūtama nayu. ¹³Rü ngēmaācū

nixī i nayuexū i ngēma duūxūgū i nūgūgu yaxōgūxū, rü ngēmaācūtama nayue i ngēma duūxūgū i nūgūtama icuaxūūgūxū. ¹⁴Rü yu nixī i namaxā icuaxū i ngēma duūxūgū erü naxmaxūwa nanagagū nhama carnérugū igagūxūrūxū. Notürü ngēma ngunexū i nagu yuwa ĩnadagūxūgu i duūxūgū rü ngēma mea maxēxū rü tá ngēma chixri maxēxūmaxā inacūaxgū. Erü ngēma chixri maxēxū i duūxūgū rü ngēma nūgū namaxā yacuaxūūgūxū, rü ngēxma tá nayacuax i ngēxguma nayuegu, erü taxucürüwa nayana i norū ngēmaxūgū.
¹⁵Notürü nūma ya Tupana tá nixī i yuwa choxū ĩnanguxuchixēēxū, erü nūgūxūtawa tá choxū naga. ¹⁶ꞑRü tauxū i naxçax quixaxūchixū ega texe muarū diēruāxgu rü yamuxgu i norū meruūgū i napatawa! ¹⁷Erü ngēxguma nayuxgux rü taxucürüwatāma taxacū ninge. Rū woo i ngēma norū meruūgū rü taxūtāma naxmaxūwa namaxā naxū. ¹⁸⁻¹⁹Rü woo nhuxmax nax maxūgux rü nataāxē, rü duūxūgū rü nüxū nicuaxūxūgū naxçax i norū ngēmaxūgū, notürü wūxi i ngunexūgu rü tá nayu rü marū tagutāma nhamaarü ngóonexūxū nadau. ²⁰Rü wūxi i duūxū rü tama namaxecha ega woo namuarū ngēmaxūāxgux, rü nayuama nhama naexūgürūūtama.

Tupana tá nixī ya nüxna çaxcū i ngēma mea maxēxū rü ngēma chixri maxēxū

50 ¹Rü nūma ya Cori ya Tupana ya guxāétüwa ngēxmacū rü nidexa rü naxçax nangema i guxūma i duūxūgū i nhama i naanewa ngēxmagūxū. ²Rü nūma ya Tupana rü

yima mexechine ya napata ya Chiáúwa ngexmanewa norü üünemaxã nanangóonexêxê. ³Rü nüma ya tórü Tupana rü nua naxü. Notürü tama bexma ñangu erü napexewa nangexma i wüxi i üxüema i tüxü iguxü, rü nacüwawa nangexma ya buanecü ya tacü. ⁴Rü dauüwa rü Tupana naxçax nangema i ngêma dauxücüãx rü nhama i naanecüãx nax inadauñüüçax i ngêxguma norü duüxügü i Iraéutanüxügüxü yacagügux. ⁵Rü nhanagürü nüü: “¡Penangutaquexêxê i ngêma duüxügü i norü ãmaregü i çauxçax yaguxümaxã chamaxã ixunetagüxü nax aixcuma chauga naxñüexü!” nhanagürü. ⁶Rü ngêma dauxücüãxgü rü nüxü nixugü nax nüma ya Tupana rü ãëxgacü ya aixcuma mecümacü nax yixüxü erü meama norü duüxügümaxã inacuax. ⁷Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: “Pa Chorü Duüxügü i Iraéutanüxügüx ¡rü iperüxñüe! Rü nhüxmax rü tá pemaxã chanangoxêxê i ngêma perü chixexü. Rü dücax, chaxicatama nixü i Tupana chixixü. Rü chamatama nixü i perü Tupana chixixü. ⁸Rü nhüxmax rü tama pexü chapoxcu naxçax i ngêma ãmaregü i guxüguma çauxçax pedaiü rü çauxçax ípeguxü. ⁹Rü tama pexna naxçax chaca i ngêma wocaxacü i yatüxü rü carnéruxacü i yatüxü i perü naxpüücüãx ixixü. ¹⁰Erü choxrügü nixü i guxüma i naexügü i naixnecücüãx ixügüxü, rü ngêxgumarüxü ta i ngêma wocagü i máxpüxanexüwa ngêxmagüxü. ¹¹Rü choxrügü nixü i ngêma werigü i máxpüxanecüãxgü, rü guxüma i ngêma nhama i naanewa aexü rü naxüanexü.

¹²Rü ngêxguma chi chataiyaxgu i chama rü taxüchima pemaxã nüxü chixu erü choxrü nixü i nhama i naane namaxã i guxüma i taxacü i nawa ngêxmagüxü. ¹³¿Ëxna pema nüxü pecuaxgu rü wocamachimaxã chaxãwemüxü rü namaxã chaxaxexüáxü ya yimá nagü i wocaxacü i yatüxü? ¹⁴Rü ngêma ãmare i chanaxwaxexü nixü nax moxê choxna pexãxü rü aixcuma peyanguxêxü i ngêma perü uneta. ¹⁵¡Rü çauxçax peca ega ngêxguma guxchaxü pexü ngupetüxgux! Rü chama rü tá pexü íchapoxü rü pema rü tá choxü pecuaxüxügü”, nhanagürü ya Tupana. ¹⁶⁻¹⁷Notürü ngêma chixexü ügüxü rü Tupana rü nhanagürü nüxü: “¿Taxacüwa i cuxü namexü nax nüxü cucuaxmarexü i ngêma chorü mugü rü nüxü quixumarexü i ngêma chorü uneta, notürü tama namaxã cutaãxëgu i ngêxguma cuxü chaxucüxëgu rü tama nüxü cucuáxçauügu i ngêma chorü ore? ¹⁸Notürü taãxëacü cunayaxu i ngêma ngítaaxgüxü rü namaxã cuxãmücü i ngêma duüxügü i naxmãxechita nai i ngemaxã maxëxü. ¹⁹Rü ngêxguma quidexaxgu rü chixexü i dexa ícuxuxüxêxê, rü curü conü rü doraxü nixu. ²⁰Rü ngêxguma ícurütöxgu, rü chixri nachiga quidexa ya cuenexê. Rü yimá cuenexêxüchi rü namaxã cuguxchiga. ²¹Rü guxüma i ngêma nixü i ngêma cuxüxü, rü chama rü ngêma changeãxmare. Rü cuma nagu curüxñügu rü marü nüxü icharüngüma i ngêma cuxüxü. Notürü i nhüxmax rü tá cupexewa chanangoxêxê i ngêma chixexü icuxüxü rü tá naxçax cuxna chaca. ²²¡Dücax i pemax nax choxü

iperüngümaexũ! ;Rü ch̄ax̄c̄ax̄ pewoegu naxũpa nax pexũ chadaixũ rü taxúema pexũ ípoxũxũ! ²³Rü choxũ ticuaxũxũ ya yíxema moxê choxna âxê. Rü chama rü tũxũ chamaxêxê ya yíxema aixcuma chauga ñnuxe”, nhanagürü ya Tupana.

**Yumüxê nax Tupana pecáduxũ
rüngümaxũc̄ax̄**

51 ¹Pa Tupana ya Choxũ Ngechaũwaxecü rü Mecümacüx ;cuxũ changechaxũtümüxũ! ;Rü curü ngechaũgagu rü choxũ nüxũ irüngüma i chorü pecádugü! ²;Rü choxũ nayaxu i nhaa chorü aũächixũ! ;Rü choxũ nüxũ irüngüma i chorü pecádugü! ³Rü chamatama chaugü íchicuax̄ nax aixcuma wüxi i ãne yixĩxũ i ngêma chaxũxũ. Rü ngêma chorü pecádugagu rü ngunecü rü chütacü rü choxũ nachixeãxêecha. ⁴Rü cupexewatama nixĩ i chanaxũxũ i ngêma taxũ i chixexũ i nagagu choxũ cupoxcuxũ. Rü ngêmacax̄ i ngêma poxcu i chamaxã cuxueguxũ rü aixcuma name rü taxucürüwa texé nüxũ tixu nax chixri choxũ cungugũxũ. ⁵Rü aixcuma nixĩ nax wüxi i chixexũ chixĩxũ ga noxritama chabuxgu rü woetama pecáduwa chayaxĩxĩchi ga chauéanüwa. ⁶Cuma rü aixcuma nüxũ cungechaũ i ngêma duũxũ i aixcuma cumaxã nüxũ ixuxũ i norü pecádugü. Rü ngêmacax̄ chanaxwaxe i choxna cunaxã i cuax̄ nax aixcumaxũ cumaxã chixuxũc̄ax̄. ⁷;Rü êcü ngêma maxcurüümaxã choxũ namaxcuxũne nax iyanaxoxũc̄ax̄ i chorü chixexũ! Rü ngêmaãcü wena cupexewa tá chame rü ngêma caixanexũ i cómüxũarü yexera tá nacómüxũ i chorü

maxũ. ⁸Rü woo choxũ nax cupoxcuchiréxũ naxc̄ax̄ i chorü chixexũ, notürü i nhuxmax rü chanaxwaxe i wena ch̄ax̄c̄ax̄ cunataéguxêxê i chorü taãxê. ⁹;Rü êcü choxũ nüxũ irüngüma i chorü pecádugü rü tauxũ i nüxũ cudawenüxũ! ¹⁰Pa Tupanax ;ñnü i mexũ chauãêwa nanguxêxê! ;Rü choxna naxã i wüxi i naãxê i ngexwacaxũxũ i cumaxã ixaixcumaxũ! ¹¹;Rü tauxũ i choxũ cuxoxũ! ;Rü tauxũ i choxna cuyaxũgachixêxêxũ i Cuãxê i Üünexũ! ¹²⁻¹³;Êcü wena ch̄ax̄c̄ax̄ natáeguxêxê i ngêma taãxê ga noxri choxũ yexmaxũ nagagu nax choxũ cumaxêxêxũ! ;Rü choxũ naporaxêxê nax nhuxmawena rü aixcuma cuga chaxĩnũxũc̄ax̄ rü ngêmaãcü chanangüexêxũc̄ax̄ i ngêma chauxrũxũ pecádu ügũxũ nax nümagü rü ta nüxũ naxoexũc̄ax̄ i norü chixexũ rü cuxc̄ax̄ nawoeguxũc̄ax̄! ¹⁴Pa Tupana ya Chorü Maxêëxũx̄ ;choxũ ñnanguxuchixêxê nawa i ngêma nax chamáxwaxexũ! Rü wiyaeãcü tá nüxũ chixu nax cuma rü aixcumacü quixĩxũ. ¹⁵Pa Corix ;êcü choxũ ichoxêxê nax cuxc̄ax̄ chawiyaexũc̄ax̄ rü ngêmaãcü cuxũ chicuaxũüxũc̄ax̄! ¹⁶Eri cuma rü tama cunaxwaxe nax taxacürü ãmare cuxc̄ax̄ iguxũ. Rü chama rü chi cuxna chanaxã, notürü tama ngêma nixĩ i namaxã cutaãxêxũ. ¹⁷Rü ngêma cuma cunaxwaxexũ, Pa Tupanax, nixĩ i wüxi i duũxũ i aixcuma norü maxũwa nüxũ rüxoxũ i chixexũ. Rü cumax, Pa Tupanax, rü tama nüxũ cuxo i ngêma duũxũ i nügümaxã nangechaũãcüma cumaxã nügü ixuxũ nax nachixexũ. ¹⁸Pa Cori Pa Tupanax ;cuxũ nangechaxũtümüxũ ya yima cupata ya

Chiáúwa ngexmane erü nüxü
cungechaü! ¡Rü curü duüxügüxü
rüngüxêxê rü ínapoxü ya Yerucharéü!
19Rü ngêxguma marü cupexewa
chamexgux, rü ngêxguma rü tá choxü
cunayaxu i ngêma âmaregü i wocagü i
tá cuxçax chadaixü rü íchaguxü. Rü
nhuxüchi i duüxügü rü tá curü
âmarearü guchicaxüwa cuxçax
nayagugü i wocaxacügü.

**Natüçaxma nügü nicuaxüxü i
ngêma duüxü i chixri maxüxü**

52 1Pa Yatü i Poraxüx çtixcütü
cugü quicuaxüxü namaxã i
ngêma chixexü i cuxüxü napexewa i
ngêma Tupanaarü duüxügü i nüma
guxüguma nüxü nangechaxüxü? 2Rü
cuma rü chixexüarü ügucicatama
curüxínü. Rü yimá curü conü rü
naxãücüma nhama wüxi i cüxchi i
texechixürüxü. 3Rü cuma rü
chixexüguama curüxínü. Rü ngêma
mexüarü yexera cunaxwaxe i ngêma
chixexü. Rü ngêma ore i aixcuma
ixüxüarü yexera curü me nixi i ngêma
dora. 4Rü curü me nixi nax curü
conümaxã toxguaxü quixuxü rü curü me
nixi nax nüxü quixuxü i doramare i
toxguaxçhiga ixixü. 5Notürü nüma ya
Tupana rü ngêmacax tá cuxü napoxcu,
rü tagutáma ngêmawa ícunguxuchi. Rü
tá cupatawa cuxü ínataxüchi, rü tá
cuxna nanayaxu i curü maxü. 6Rü
ngêma duüxügü i Tupanaga ínüexü rü
ngêxguma nüxü nadaugügu i ngêma, rü
tá poraäcü namuüe. Rü tá cuxü nacugüe
rü nhanagürügü tá: 7“¡Düçax, nüxü
pedaüx i ngêma duüxü i tama Tupanaga
ínüchaüxü rü ngêma norü

ngêmaxügügu yaxõxü rü chixexüguama
maxüxü!” nhanagürügü tá. 8Notürü i
chama rü nhama wüxi i nanetü i oríwa i
bacaxü i Tupanapataxütu toxürüxü
chixi. Rü ngêmacax guxügutáma norü
ngechaxügu chayaxõ. 9Pa Tupanax,
chama rü guxügutáma moxê cuxna
chaxã naxçax i ngêma cuxüxü. Rü
napexewa i ngêma aixcuma cuga ínüexü
rü tá mea cuxü íchanangüxêxê, erü
chamaxã cumecüma.

Duüxügüarü chixexüchiga

53 1Rü ngêma duüxügü i naechita
maxêmarexü rü nhanagürügü:
“Nataxuma ya Tupana”, nhanagürügü.
Rü guxüma i duüxügü rü chixexügu
narüxínü rü chixexü naxügü. Rü
tataxuma ya texé ya mexü üxe. 2Rü
nüma ya Tupana rü dauxüwa
duüxügüxü nadawenü nax nüxü
nacuáüçax rü tayíxema ya aixcuma
tümaäxü cuáxe rü naga ínüxe rü naxçax
dáuxe. 3Notürü guxüma i duüxügü rü
Tupanana nixígachitanü rü guxüma
chixexügu narüxínü. Rü marü tataxuma
ya texé ya mexü üxe, rü bai ya wüxiê.
4Rü ngêma chixexü ügüxü rü
nangeäxêgümare rü paxama
nanachixexêxê i chorü duüxügü. Rü
ngêma duüxügü i tama Tupanaga ínüexü
rü chorü duüxügüxü inarüxoxêgü
nhama poü ingõxgu rü
iyanaxoxêxürüxü. Rü ngêmaäcü nixígü
i ngêma duüxügü i tama Tupanaxü
cuaxgüxü. 5Rü woo i nhuxmax rü
taxuxüma namuüe i nümagü, notürü
wüxi i ngunexü rü tá muümaxã
nidüxrue. Erü nüma ya Tupana rü norü
uanügüchinqãmaxã nanawoone. Rü

ngêmaãcü tá wüxi i cugüxü nixügu erü nûma ya Tupana rü marü nüxü naxo. ⁶Chierü yima ma xpüne ya Chiãüwa ne naxüxgu i Iraéutanüxügiarü maxêxêruxü. Rü ngêxguma nûmatama ya Tupana nügiuçax nawoeguxêëgu i ngêma norü duüxügu rü ngêxguma tá nixü i nawoeguxü i guxüma i chautanüxü i Iraéutanüxügu i Yacútaagü ixügiüxü.

**Tórü yumüxéwa Tupanaarü
ngüxêëçax ítaca**

54 ¹Pa Tupanax ꞑcumatama choxü ínanguxuchixêxê! ꞑRü choxü ínapoxü namaxã i curü pora! ²Pa Tupanax ꞑchoxü nüxü naxínü i chorü yumüxê rü êcü íruxínü i chorü dexa! ³Erü ngêma duüxügu i nügu írútagüxü rü máxwaxegüxü rü chauxchi naxaie rü choxü nimaxgüchaü. Rü ngêmagü rü tama cuxü namuê, Pa Tupanax. ⁴Notürü i cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü choxü curüngüxêë rü choxü cumaxêxê. ⁵Rü cumax, Pa Tupanax, rü tá ngêma chorü uanügiuçax cunatáeguxêë i ngêma norü chixexügu. ꞑRü êcü nadai, Pa Corix! Erü cuma rü quixaixcuma. ⁶Rü chama rü chorü ngúchaümaxã tá cuxna chanaxã i chorü ãmare i cuxçax chigüxü. Rü tá cuxü chicuaxüxü erü cuma rü chamaxã cumecümaxüchi. ⁷Erü choxü ícunguxuchixêxê nawa i guxüma i chorü guxchaxügu rü nüxü chadau i ngêma chorü uanügiüxü nax curüporamaexü.

**Wüxi ya yatü ya nawe
yangexütanüciarü yumüxê**

55 ¹Pa chorü Tupanax ꞑnüxü naxínü i chorü yumüxê rü tauxü i cugü iquicüxü naxçaxwa i

ngêma cuxna naxçax chacaxü! ²ꞑRü chauga naxínü erü ngúxü chingeyane cuxna chaca! ³Rü ngêma naga i chorü uanügu i chixexügu rü choxü niduxruxêxê. Rü poraãcü choxü nanaxíxachiãêxêëgu rü nuãcüma çauxçax nibuxmü. ⁴Rü chiyuxnearü maxüneãx erü poraãcü chamuü nüxü i ngêma yu i choxna nguxü. ⁵Rü poraãcüxüchi muü choxna nangu rü ngêmacax ngêma muümaxã chiduxrux. ⁶Rü ngêmacax nhachagürü: “Chierü nhama muxtucurüxü chaxãxpexátügu rü ngêxguma rü chi chigoe nax naxçaxwa chinhaxüçax rü ngexta charüngüxüçax. ⁷⁻⁸Rü yáxüguxü i chianexüwa chi chanha rü ngêxma chi charüxãüx, rü paxa chi chanhaãchi nax chaugü ichayarücüxüçax naxçaxwa i ngêma guxchaxügu i nhama buanecü ya poraxüchicürüxü çauxçax ngêma ne üëmaxü”, nhachagürü. ⁹Pa Corix ꞑnadai i ngêma chamaxã rüxuanügiüxü! ꞑRü noxrütama dexagu ínatüexêxê! Erü ngêma nüxü chadauxü nixü nax nügu nadaixü rü yapuraexü. ¹⁰Rü chütacü rü ngunecü rü íanexü ínayachoegu, rü ngêmaãcü norü chixexümaxã nayapaxêxê ya yima íane. Rü ngêmacax rü duüxügu rü ãëxgacümaxã nanue rü ãëxgacüaxü nanaxütanü nax tama napoxcuexüçax ega woo taxacürü chixexü naxüegu. ¹¹Rü yima íanearü ítamügu rü namaxã nanapã i máetagüxü rü dorataxgüxü. ¹²Rü ngêxguma wüxi i chorü uanü chamaxã nuxgu, rü chama rü chi yaxna namaxã chaxínü. Rü ngêxguma chi ngêma chauxchi aiexü choxü ímaxchaügu, rü chama rü chi naxçaxwa ichicux. ¹³⁻¹⁴Notürü

cumatama, Pa Chomücüxüchichirex
 Ixixex, nixi i cuchauetchitaexü woo
 wüxigu Tupanapatawa nax
 ixixüüchiréxü nax yigü
 ingechaüüácüma yigümaxã idexagüxü
 natanüwa ga yema muxüma ga
 duüxügü. ¹⁵Rü ngëma chorü uanügü rü
 noxtacüma yu naxçax íngu rü maxüácü
 naxmaxügu nayicu! Erü ngëma norü
 chixexü rü nanachixexëëxüchi i norü
 maxü. ¹⁶Notürü i chama rü Tupanana
 chacaama rü nüma ya Cori rü tá choxü
 ínapoxü. ¹⁷Rü exüwa rü tocuchigu rü
 chütacü rü Tupanaxü chacaxü rü nüma
 rü tá choxü naxínü rü tá choxü
 nangaxüga. ¹⁸Rü ngëxguma chorü
 uanügümaxã togü tadaixgux rü nüma ya
 Tupana rü tá choxü narüporamaexëxë
 nax tama choxü yamaxgüüçax woo
 namuxüchigu i ngëma chorü uanügü.
¹⁹Rü nüma ya Tupana ya guxüguma
 äëxgacü ixicü rü tá choxü naxínü rü
 ngëmaácü tá nayaxãneächitanüxëxë i
 ngëma chamaxã rüxuanügüxü. Erü
 nümagü rü tama nüxü narüxoechaü i
 nacümagü i chixexü rü tama Tupanaga
 naxínüechaü. ²⁰Rü tüxü nimaxgüama ya
 yíxema namücüchirex ixixe. Rü
 ngëmaácü tama aixcuma nayanguxëxë i
 ngëma uneta i namücümaxã nüxü
 yaxuxü. ²¹Rü ngëxguma yadexagügu rü
 namexechi i norü dexa, notürü i norü
 ínüwa rü daigu narüxínüe. Rü
 mexechixü i dexamaxã nidexagüchirex
 nax ngëmaácü tüxü ínayapuxëxë,
 notürü ngëma dexagü rü nhama taragü i
 meama téxürüxü nixigü. ²²Notürü i
 cumax, Pa Chomücüx rü Cori ya
 Tupanamexëwa nangex i curü
 guxchaxügü! Rü nüma rü tá cuxü

naporaxëxë. Rü tagutáma chixexügu
 nananguxëxë ya yimá yatü ya naga
 ínücü. ²³Pa Chorü Tupanax, rü ngëma
 máetagüxü rü idorataaxgüxü rü
 taxütáma ngaxü i norü maxüwa
 nangugü nax namaxëxü. Rü cuma rü
 yumaxã tá cunapoxcue. Notürü i chama
 rü cugu chayaxõ.

Tupanagu chayaxõ rü norü oremaxã chataaxë

56 ¹Pa Chorü Tupanax jçxü
 changechaxütümüxü! Erü
 guxüguma nangexma i duüxügü i chawe
 ingëxütanüxü rü çauxçax íyaxüächixü
 rü choxü naxixächiaëgüxëxëxü. ²Rü
 ngëma chamaxã rüxuanügüxü rü guxü i
 ngunexügügu rü chawe ningëxütanü. Rü
 namu i ngëma nügü rütagüxü rü
 çauxçax íyaxüächixü. ³Rü ngëxguma
 chamuügu rü cugu chayaxõ. ⁴Rü chama
 rü Tupanagu chayaxõ rü norü oremaxã
 chataaxë. Rü ngëma nax nagu
 chayaxõxügagu rü taxuçaxma chamuü.
 jRü taxacürü chixexü tá chamaxã
 naxügüxü i ngëma chamaxã
 rüxuanüaxgüxü? ⁵Rü ngëma chamaxã
 rüxuanüaxgüxü, rü guxüma i oragu rü
 norü dexamaxã ngüxü choxü
 ningexëëgü. Rü ngëma nax chixexügu
 choxü nanguxëëgüxüicatama nixi i
 nagu naxínüexü. ⁶Rü ngextá
 íchaxüxüwa rü chawe ningëxütanü rü
 nuxica choxü ínicuxëxügü. Rü
 ngëmaácü naxçax nadaugü nax choxü
 yamaxgüxü. ⁷Rü nüma nagu naxínüegu
 rü tagutáma texë nüxü tacuçaxama i
 ngëma chixexü i naxügüxü. Pa Chorü
 Tupanax jnaëtügu nanguxëxë i curü nu,
 rü curü poxcumaxã

yaxãneeächitanüxêxê i ngêma duũxũgũ!
 8Rü cuma rü meama nüxũ cucuax i
 nhuxrexpüxcüna naxchaxwa chinha.
 Rü cuma rü nuxũ cudau i
 nhuxrexpüxcüna ngúxũ chingexũ rü
 chaxaxuxũ. Rü cuma rü curü poperagu
 cunaxümatü i guxüma i ngêma chorü
 guxchaxũgũ. 9Rü ngêma chamaxã
 rüxuanüãxgüxũ rü tá cuxchaxwa
 nibuxmü i ngêxguma curü ngũxêẽcax
 cuzna chacaxgu. Pa Tupanax, chama rü
 meama nüxũ chacuax nax chauétüwa
 cuhogüxũ. 10Rü chama rü Tupanagu
 chayaxõ, rü norü oremaxã chataãxê. Rü
 Corigu chayaxõ rü norü oremaxã
 chataãxê. 11Rü Tupanagu chayaxõ rü
 taxucaxma chamuũ. 12Rü taxacürü
 chixexũ tá chamaxã naxüxũ i ngêma
 chamaxã rüxuanüãxũ? 12Pa Tupanax,
 cuzũ chicuaxüxũãcüma tá
 chayanguxêxê i ngêma chorü uneta i
 cumaxã nüxũ chixuxũ. 13Erü cuma rü
 yuwa choxũ ícunguxuchixêxê rü choxũ
 ícupoxũ nax tama chayuxücax rü
 ngêmaãcü cupexewa chamaxüxüçax.

**Yumüxê i nawa Tupanaarü
 ngũxêẽcax ícaxü**

57 1Cuxũ changechaxütümüxũ, Pa
 Chorü Tupanax, cuzũ
 changechaxütümüxũ! Erü cuzcax chinha
 nax choxũ ícupoxũxüçax. Rü
 cupexátütüũgu chaugü chícuxchã
 nhuxmatáta nangupetü i ngêma
 ãücümáxũ. 2Rü nhuxmax rü tá nüxna
 chaca ya yimá Tupana ya guxãétiwa
 ngêxmacü, erü nüma rü guxüwama choxũ
 narüngüxêẽ. 3Rü nüma rü nixaixcuma rü
 poraãcü choxũ nangechaũ. Rü ngêmacax
 dauxüwa tá chauxcax ne nanamu i norü

ngũxêẽ nax naxmexwa choxũ
 ínanguxuchixêẽxüçax i ngêma nuãcüma
 chawe ingêxütanüxũ. 4Rü ngêxguma
 chapexgu rü nhama aitanüwa
 chapexürüxũ chixĩ erü ãücümáxüwa
 nangexma i chorü maxũ. Rü ngêma
 chamaxã rüxuanüãxgüxũ rü napüta rü
 nhama naxnegü i ãmaguxürüxũ nixĩ rü
 norü conü rü nhama tara i meama
 waixmaguxürüxũ nixĩ. 5Pa Chorü
 Tupanax, cuma rü dauxüxgüxũ i
 naanemaxã ícucuax rü curü üüne rü
 nhama i naane namaxã nanapá. 6Ngêma
 chamaxã rüxuanüãxgüxũ rü chauxcax
 nanaxügi i wüxi i yaxruxũ nax ngêmagu
 changuxüçax. Rü chamaxüwa nanaxügi i
 ãxmaxũ, notürü nümatama nagu nayi. 7Pa
 Chorü Tupanax, nhuxmax rü chataãxê rü
 íchame nax chorü wiyemaxã cuzũ
 chicuaxüxũ. 8Rü paxmama tá ícharüda
 rü chorü paxetarüũgümaxã tá chapaxeta.
 Rü ngêmaãcü tá naxcax ícharüda i ngêma
 ngexwacaxũ i ngunexũ. 9Pa Cori Pa
 Tupanax, rü chorü wiyægümaxã tá cuzũ
 chicuaxüxũ napexewa i guxüma i
 nachixüanecüãx i duũxũgũ. 10Erü ngêma
 curü ngechaũ rü dauxüxgüxũ i naanearü
 yexerawa nangu. Rü ngêxgumarüxũ ta i
 curü aixcuma rü yauxtüweanexüarü
 yexerawa nangu. 11Pa Chorü Tupanax,
 cuma rü dauxüxgüxũ i naanemaxã ícucuax
 rü curü üüne rü nhama i naane namaxã
 nanapá.

**Tupanana naxcax naca nax
 ãëxgacügü mea duũxügümaxã
 inacuaxgüxüçax**

58 1Rü pexna chaca, Pa
 ãëxgacügüx 2rü pexcax marü
 meama nüxna pecaxũ i ngêma duũxügi

i chixexũ ügũxũ? ¿Rũ pexçax rü marü aixcuma nawexgux i ngẽma poxcu i namaxã pexueguxũ? ²Rũ tama ngẽmaãcü nixĩ. Erũ ngẽxguma texé tũmaarũ guxchaxũ pepexewa mexẽchaũgux rü tama tüxũ iperũxinũe, notürü naga pexĩnũe i ngẽma doramare pemaxã ixuxũ erũ pexũ nanaxütanũ. Rũ ngẽmacax pegũmaxã penanüexẽxẽ i duũxũgũ i pechixũanewa. ³Rũ ngẽma chixri maxẽxũ i duũxũgũ rü woetama naéanũwa nixĩ i chixexũ nüxna ngxũ. Rũ ngẽma idorataxáxũ rü woetama taxũta nabuxgu rü ngẽma dora namaxã inacuax. ⁴⁻⁵Rũ norü dexa rü nhama äxtapeguchatarũxũ tüxũ nimax. Rũ nacũma rü nhama äxtape i düraxũchixũ i tama norü puxẽrüũarũ paxetaga ñnũchaũxũrũxũ nixĩ. ⁶Pa Tupanax ¡rũ napoxũpũta i ngẽma chixexũ ügũxũ! ¡Rũ nabũũ ya yima norü cuainagi i ngẽma duũxũgũ i aigürũxũ idũraexũ! ⁷¡Rũ noxtacũma yanaxoxẽxẽ nhama wũxi i dexã i yachexũrũxũ! ¡Rũ nüxna nayaxu i norü maxũ nhama wũxi ya maxẽ ya namawa yadaxũchicürũxũ! ⁸¡Rũ nhama wũxi i meru i yarũxoxũrũxũ rü nhama wũxi i buxũ i naéanũgu yuxũ rü taguma ngóonexũxũ dauxũrũxũ yaxĩxẽxẽ! ⁹Rũ name nixĩ nax nayuxũ nhama chuchuxũgũ i paxa ixaxũrũxũ. Rũ name nixĩ nax curü numaxã cunadaixũ nhama maxẽ i woxũxũrũxũ. ¹⁰Rũ ngẽma duũxũgũ i aixcuma Tupanaga ñnũexũ rü tá nataãxẽgũ i ngẽxguma nüxũ nadaugũgu nax napoxcuexũ i ngẽma chixexũ ügũxũ. Rũ nümagü i ngẽma mea maxẽxũ rü ngẽma chixexũ ügũxũgũwa tá nangagü. ¹¹Rũ nhuxũchi ngẽma aixcuma

Tupanaarü duũxũgũ ixĩgũxũ rü nhanagürügü tá: “Aixcuma nangexma i natanũ i mexũ ega mea Tupanapexewa imaxẽgu. Rũ nüma ya Tupana rü aixcuma nanapoxcue i ngẽma chixexũ ügũxũ”, nhanagürügü tá.

Nũma ya Cori ya Tupana nixĩ ya tóru poxürũxũ ixicũ

59 ¹Pa chorü Tupanax ¡choxũ ñnanguxuchixẽxẽ naxmexwa i ngẽma chamaxã rüxuanũãxgũxũ! ¡Rũ nüxna choxũ ñnapoxũ i ngẽma chaũxçax ñyaxũãchixũ! ²¡Rũ nüxna choxũ ñnanguxuchixẽxẽ i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ügũxũ! ¡Rũ choxũ ñnapoxũ nüxna i ngẽma máetagũxũ! ³Erũ nangexma i yatügü i máxwaxegũxũ i naxçax daugũxũ nax nhuxãcü choxũ yamãxgũxũ. ⁴Pa Cori Pa Tupanax, taguma nhuxgu cumaxã chanu rü chixri cuga chaxĩnũ rüxna cupexewa pecádu chaxü. Rũ taxuxũma i chixexũ chaxü. Notürü ngẽma chorü uanügü rü nanhuxãẽgü nax chaũxçax ñyaxũãchixũ. ¡Rũ paxa nua naxũ, rü choxũ yarüngũxẽxẽ! ⁵Pa Cori ya Guxãétũwa Ngẽxmacü ya Torü Tupana Ixĩcũx ¡rũ paxa napoxcue i ngẽma tama cuxũ yaxõgũxũ! Rũ tama chanaxwaxẽ i cuxũ nangechaũtũmũxũgũ i ngẽma chixexũ ügũxũ rü taechitawãxegũxũ. ⁶Nümagü rü chütacü nanaxĩane rü ñanemaxũgũwa naxãũgatanü nhama airugü i nügü daixũrũxũ. ⁷Rũ chixexũ i dexamaxã nanacaetanũane rü cumaxã naguchigagü rü nhanagürügü: “Rü nataxuma i taxacü i tüxũ ñnũxũ”, nhanagürügü. ⁸Notürü i cumax, Pa Corix, rü nüxũ cuxĩnũ rü nüxũ cucugü

rü cunaxãneexêxê i ngêma duũxũgü i tama cuxũ yaxõgũxũ. ⁹Rü cumax, Pa Chorü Tupanax, tá nixĩ i choxna cudauxũ erü cuma nixĩ i chorü poxũruxũ rü chorü daruxũ quixĩxũ. ¹⁰Rü nũma ya Tupana ya choxũ ngechaũcü rü tá choxũ ínayadau. Rü tá choxũ nüxũ nadauxêxê nax nhuxãcü nüxũ naporamaexũ i ngêma chamaxã rüxuanũãxgũxũ. ¹¹¡Rü tauxũ i noxtacũma cunadaixũ notürü curü poramaxã namaxã nawoone rü naxãneexêxê nax ngêmaãcü i chautanũxũgü tama paxa nüxũ iyanangũmaexũcax i curü poxcu! Erü cumax, Pa Corix, rü torü daruxũ quixĩ. ¹²Rü ngêma duũxũgü i chixexũ rü guxũma i norü dexawa nidora. ¡Rü ngêma nügü nax yacuaxũũgagu rü nax inaxunetanetaxũgagu rü napoxcu! ¹³¡Rü curü numaxã yanaxoxêxê i ngêma duũxũgü! ¡Rü noxtacũma nayuexêxê nax ngêmaãcü nüxũ nacuaxgũxũcax i duũxũgü nax cuma aixcuma Iraéutanũwa rü guxũ i nhama i naanewa ãëxgacü quixĩxũ! ¹⁴⁻¹⁵Rü ngêma duũxũgü i chixexũ rü ngëxguma chütacü nhama airugürũxũ naxãũgatanü rü ïanegu ínayachoegu nax nawemũcax nadaugũxũcax, rü tá naxauxe erü tama nüxũ inguxũ i nawemũxũ i inayangaugü. ¹⁶Notürü i chama rü paçmama tá cuxcax chawiyae. Rü ngêma chorü wiyaeua rü tá nüxũ chixu nax cuporaxũ rü cuxũ tangechaũtümũxũgũxũ. Erü cuma rü chorü daruxũ quixĩ rü cuxũtagu nixĩ i chaugü charücũxũ i ngëxguma ãũcũmaxũwa changexmagu. ¹⁷Rü ngêmaãcü tá cuxcax chawiyae, Pa

Tupanax, erü cuma nixĩ i chorü poxũruxũ quixĩxũ rü cuma nixĩ i choxna cudauxũ. Rü aixcuma cuma nixĩ i chorü Tupana i choxũ cungechaxũxũ.

**Yumüxê i nawa Tupanaarü
ngũxêëcax ícaxũ**

60 ¹Pa Tupanax, cuma rü curü numaxã toxna quixũgachi rü toxũ cuwoone. Rü tanaxwaxe i wenaxarü toxcax cutáegu nax noxririxũ taporaexũcax. ²Cuma rü cunaxĩãxãchixêxê ga nhaa naane rü yemaçax inangũcuane. ¡Rü êcü nügũna naxĩxêxê i ngêma norü ngũcuane nax tama nabuxũcax! ³Rü cuma rü taxũ i guxchaxũgü toxcax ícunguxêxê. Rü nhama wüxi ya wíu ya toxũ ãũxãxêëcürũxũ toxũ nixĩgũxêxê i ngêma guxchaxũgü. ⁴Rü nhuxmax i toma nax cuga taxĩnüexũ rü tanaxwaxe i wüxi i cuaxruxũ toxna cuxã nax ngêmaãcü nüxna toxũ ícupoxũxũcax ya yimá naxne i ngêma torü uanũgü. ⁵¡Rü toxũ nangãxũ rü curü poramaxã toxũ ínanguxũxêxê i toma nax toxũ cungechaũgũxũ! ⁶Rü cumax, Pa Tupanax, rü cupatawa quidexa rü nhacurũgü: “Guxũma i ngêma naane i oéstewaama Chiquêũwa ixũgũxũ rü nhuxmata léstewaama Sucóchiarü ngatexũwa nguxũ rü choxrü nixĩ. ⁷Rü ngëxgumarũxũ ta i Yiriáyiarü naane rü Manachéarü naane rü choxrü nixĩ. Rü ngêma Efraíarü naane i churragü i poraxũ nawa ne íxũ rü choxrü nixĩ. Rü ngëxgumarũxũ ta i ngêma Yudáarü naane i Iraéutanũxũgüarü ãëxgacũgü nawa ne íxũ rü choxrü nixĩ. ⁸Rü ngêma Moábiane rü Edóũane rü chautũũwa

nangexmagü. Rü ngêma Firitéutanüxüğü rü chama rü tá nüxü charüporamae”, nhanagürü ya Tupana. 9-10Pa Tupanax ¿Texé tá Edóúanewa choxü taga? ¿Rü texé tá norü iane ya poranegu choxü taxücuxêxê i nhuxmax nax toxü cuxoxü rü marü tama torü churaragüxü íquixümücüxü? 11Rü torü uanügüchaxwa toxü rüngüxêxê nax nüxü tarüporamaegüxücax! Erü taxuwama toxü name i toxrüxü i duüxügüarü ngüxêê. 12Notürü curü ngüxêemaxã, Pa Tupanax, rü tá nüxü tarüporamae i ngêma torü uanügü, erü cuma rü tá cuyayitanüxêxê.

**Tupanagu tayaxõ erü
nüma tüxü ínapoxü**

61 1Pa Chorü Tupanax ¡rü choxü nüxü naxínü i chorü yumüxê nax cuxna chacaxü nhuxmax nax poraãcü ngüxü chingexü! ¡Rü choxü nangãxü! 2Rü nhuxmax nax chorü naanena chayáxüguxü rü cuxna chaca nax choxü curüngüxêxêxücax, erü guxchaxü choxü nangexma. Rü ngêmacax chanaxwaxe i choxü ícupoxü. ¡Rü wüxi i nachica i ngextá taxucürüwa chorü uanügü nawa choxna nguxügu choxü namunagü! 3Erü cuma nixí i chorü daruxü quixixü. Rü cuma rü nhama wüxi i poxüchicaxü i taxucürüwa taxacürü uanü nawa ngugüxürüxü quixí. 4Rü chanaxwaxe nax guxügutáma cupatawa changexmaxü nax ngêma cupexátütüügu chicúxücax. 5Rü cumax, Pa Chorü Tupanax, rü marü nüxü cuxínü i chorü unetagü i cumaxã nüxü chixuxü. Rü cuma rü marü choxna

cunaxã i ngêma ãmare i ngêma duüxüğü i cuxü ngechaxügüxücax ixixü. 6Rü chama nax ãêxgacü chixixü rü chanaxwaxe i cunamaxêxê i chorü maxü nax ngêmaãcü mucü ya taunecü chamaxüxücax. 7Rü chanaxwaxe i mexü chamaxã cuxuegu nax ngêmaãcü meama chorü duüxügümaxã ichacuáxücax. Rü cumax, Pa Tupanax, rü quixaixcuma rü choxü cungechaü. Rü ngêmacax meama choxna cudau. 8Rü ngêmacax guxügutáma cuxü chicuaxüxü. Rü wüxichigü i ngunexügu tá cupexewa chayanguxêxê i ngêma unetagü i cumaxã nüxü chixuxü.

**Tupanaxicatama nixí
ya poxüruxü ixücü**

62 1Rü Tupanaxicatama nixí ya aixcuma choxü taãxêxêcü. Rü nüma nixí i choxna naxãaxü i maxü. 2Rü nüma nixí i chorü daruxü i choxna nadauxü. Rü ngêmacax tagutáma ichayangu erü nüma nixí i chorü poxüruxü yixixü. 3¿Rü nhuxguxürátáta nüxü perüchau nax chauxcax ípexaxüächixü nax ngêmaãcü ichayanguxücax nhama wüxi ya íxtapüx iwaxgüxürüxü rüxna nhama wüxi ya poxeguxü iwáxürüxü? 4Rü ngêma duüxüğü i chixexü rü ngêma nagu naxínüexüxícatama nixí nax choxü ínataxüchigüxü. Rü ngêma guxüarü yexera namaxã nataãxêgüxü nixí i norü dora. Rü naãxmaxã choxü nicuaxüxügü, notürü norü ínúwa rü chamaxã naguxchigagü. 5Rü Tupanaxicatama nixí ya aixcuma choxü taãxêxêcü. Erü nüma tá nixí i choxü nangüxêxêxü. 6Rü nüma nixí i chorü daruxü i choxna

nadauxũ. Rũ ngẽmacax tagutáma ichayangu, erũ nũma nixĩ i chorũ poxũruxũ yixĩxũ. ⁷Rũ naxmẽxwa nangexma i chorũ maxũ rũ guxũma i chauchiga nax nhuxãcũ chamaxũxũ. Rũ nũma nixĩ i chorũ daruxũ rũ chorũ poxũruxũ. ⁸Pa Chorũ Duũxũgũx ;rũ guxũguma nagu peyaxõgũ! ;Rũ tauxũ i nũxũ pemuũexũ nax perũ yumũxẽwa namaxã nũxũ pexuxũ i perũ guxchaxũgũ! Erũ nũma nixĩ i aixcuma tórũ poxũruxũ yixĩxũ. ⁹Rũ Tupanapexewa rũ ;taxacũwa name i ngẽma diẽruãxgũxũ rũ ngẽma ngearũ diẽruãxgũxũ? Erũ guxũma rũ napexewa rũ nawũxigumare. Rũ nũmagũ rũ ngẽxguma chi yaxũarũ ngugũxũwa iyangugũgu, rũ taxuxũma nũgũ narũyamaegũ. ¹⁰;Rũ tauxũ i máetagu rũexna ngĩxgu pegũ pediẽruãxẽxũ! Rũ ngẽxguma pemuarũ diẽruãxgu rũ ;tauxũ i ngẽma perũ diẽrugu peyaxõgũxũ! ¹¹⁻¹²Rũ chama rũ marũ taxrexpũxcũna nũxũ chaxĩnũ i Tupanaarũ ore i nhaxũ: “Rũ ngẽma pora rũ ngẽma ngechaxũ rũ Tupanaarũ nixĩ. Rũ ngẽma nhuxãcũ nũxũ tapuracũxũrũxũ tátama tũxũ nanaxũtanũ ya wũxĩechigũ”, nhaxũ.

**Tupana rũ duũxũgũarũ
taãxẽxẽeruxũ nixĩ**

63 ¹Pa Chorũ Tupanax, cuma nixĩ i aixcuma chorũ Tupana quixĩxũ. Rũ guxũma i chorũ ngũchaũmaxã cuxçax chadau erũ poraãcũxũchi choxũ cungũchaũ. Rũ chacuxwaxe erũ nhaa chorũ maxũ rũ nhama wũxi i waixũmũ i paxũrũxũ nixĩ. ²⁻³Rũ ngẽmacax chanaxwaxe i cupatawa chaxçax cungox nax ngẽmaãcũ nũxũ

chadauxũçax nax nhuxãcũ cuporaxũ rũ cuxũinexũ. Erũ ngẽma curũ ngechaũ rũ maxũarũ yexera name. Rũ chauãxmaxã tá cuxũ chicuaxũxũ. ⁴Rũ nhuxmax nax nhama i naanewa chamaxũxũgu rũ tá cuxũ chixuchiga rũ cuxçax chaxunagũmẽxẽãcũma tá chayumũxẽ. ⁵Rũ ngẽxguma rũ tá poraãcũ chataãxẽxũchi nhama wũxi i duũxũ i õna i taxũwa chibũxũrũxũ. Rũ taãxẽãcũ chauãxmaxã tá cuxũ chicuaxũxũ. ⁶Rũ ngẽxguma chũtacũ i marũ ichacaxgu rũ cuxna chacuaxãchi rũ cugu charũxĩnũ. ⁷Erũ cuma nixĩ i choxũ curũngũxẽxũ. Rũ chataãxẽ i cupexátũgũtiũwa. ⁸Rũ nhaa chorũ maxũ rũ cuxna chanaxã. Rũ yima curũ tũgũnemẽxẽ rũ tama choxũ ningex. ⁹⁻¹⁰Rũ ngẽma chorũ uanũgũ i choxũ imãxgũchaũxũ rũ nũxchama waixũmũgu nataxgũ. Erũ taramaxã tá nadai rũ aigũwemũxũ tá nixĩgũ. ¹¹Notũrũ i chama nax ãexgacũ chixĩxũ rũ tá Tupanamaxã chataãxẽ. Rũ guxũma i ngẽma nũxũ yaxõgũxũ rũ tá taãxẽãcũ naxçax nawiyaegũ rũ nũxũ nicuaxũxũgũ. Notũrũ ngẽma idorataxgũxũ rũ Tupana rũ tá inayanangeaxẽẽgũ.

**Yumũxẽ i nawa Tupanaarũ
ngũxẽẽçax fĩçaxũ**

64 ¹Pa Cori Pa Tupanax ;choxũ nũxũ naxĩnũ nax cuxũtawa íchaxuaxũxũ! ;Rũ choxna nadau naxchaxwa i ngẽma choxũ imãxgũchaxũxũ! ²;Rũ naxchaxwa choxũ icux i ngẽma máxwaxegũxũ i bexma nagu rũxĩnũexũ nax nhuxãcũ choxũ yamãxgũchaxũxũ! ;Rũ nagu yanachixexẽxẽ i ngẽma nagu naxĩnũexũ!

³Erü norü conü rü nhama tararüxü natexechi nax doraxü yaxuxü. Rü nhama naxnegürüxü inananha i norü dexagü i poraäcü tüxü nanguxëëxü. ⁴Rü ngëma íyacuxgüxüwa rü ínanaxüxüxë i chixexü i ore tümacax ya yíxema taxuxüma guxchaxü namaxã üxe. Rü tama namuüäcüma ngürüächi tümaechita ínanaxüxüxë i ngëma norü dexa i chixexü. ⁵Rü nügüxü nanangüchaüxë nax chixexü naxügüxü. Rü nügümaxã nagu narüxínüe nax nhuxäcü bexma duüxügüxü chixexügu nayixëëchaüxü. Rü nüma nüxü nacuxgügu rü taxüema nüxü tadau. ⁶Rü nagu narüxínüe nax taxüema bexma nangugüxü i ngëma chixexü i naxügüxü. Notürü yimá nüxü cuäcü i guxãarü ínü rü nüma tá nixí i bexma nangugüãxü. ⁷Rü nüma rü ngürüächi naxnemaxã tá nanapíxëxë. ⁸Rü ngëmaäcü i ngëma chixexü i togüçax nagu naxínüexü rü nümagütátama nagu nayí. Rü texé ya nüxü daugüxe nax nümagütama nagu nayixü, rü tá nüxü tacugüe. ⁹Rü ngëxguma ngëmaxü nadaugügu i duüxügü rü tá Tupanaxü nicuaxüxügü. Rü ngëma naxüxüchiga tá nixügügu rü tá nüxü nicuaxächitanü nax taxacüchiga yixixü. ¹⁰Rü yimá yatü ya mea maxücü rü Cori ya Tupanamaxã tá nataãxë rü tá naxçax nixü nax ínapoxüãxüçax. Rü guxüma i duüxügü i mexügu rüxínüexü rü tá nataãxëgü.

**Tupana nixí ya mecü nax nüxü
icuaxüxügüxü**

65 ¹Rü cumax, Pa Tupanax i Chiáügu Ápataxex, rü name nixí i cuxü ticuaxüxügü rü cupexewa

tayanguxëxë i ngëma unetagü i cumaxã nüxü tixuxü. ²Erü cuma rü nüxü cuxínü i torü yumüxë. Rü guxüma i duüxügü rü cuxütawa naxí nax curü ngüxëçax íyacagüxüçax. ³Rü ngëma torü chixexügüama tomaxã inacuax notürü cuma rü toxü nüxü icuyarüngüma i ngëma torü pecädugü. ⁴Rü nataãxë i ngëma duüxü i cuma cuyaxuxü nax yima cupata ya Chiáüwa ngexmanewa cumaxëëxüçax. Rü wüxi i taãxë tá nixí nax natanüwa tangexmagüxü i ngëma mexügü i cupata ya üinenewa ngëxmagüxü. ⁵Pa Tupana Pa Torü Maxëxëeruxüx, cuma rü tomaxã quixaixcuma rü ngëmacax toxü cungãxü namaxã i ngëma mexügü i curü poramaxã cuxüxü. Rü guxüma i duüxügü rü woo ngëma már-arü tocutüwa i yáxüwa ngëxmagüxü rü cugu nayaxögü. ⁶Rü cuma rü curü poramaxã mea nachicawa cunangexmagüxëxë ya yima maxpünegü. ⁷Rü cuma rü cunachiächixëxë i ngëma yuapegü i taxügü, rü cuyanangeãxgüxëxë i ngëma duüxügü i ípuraexü. ⁸Rü woo ngëma már-arü tocutüwa i yáxüwa ngëxmagüxü rü nüxü namuë i ngëxguma nüxü nadaugügu i ngëma taxü i mexügü i curü poramaxã cuxüxü. Rü guxüwama i duüxügü rü cugagu poraäcü nataãxëgü. ⁹Rü cuma nixí i nhama i naanena cudauxü rü nagu cupuxëëxü nax naxügüxüçax i nanetügü. Rü cuma rü natüxacügümaxã cuyawaimüanexëxë nax naxügüxüçax i trígugü. Rü ngëmaäcü nixí i cunangomüanexëëxü i waixümü. ¹⁰Rü cuma rü cuyamegütanü i ngëma nanetü

i aimüanexũgu togüxũ. Rü ngêma ngüchitaerugüxũ rü cuyanawexãchianexêxê. Rü pucümaxã cunangomüanexêxê rü ngêmaäcü duũxũgüaxũ cunamuarü oxôxêxê i nanetügü. ¹¹Rü wüxichigü ya taunecü rü mexümaxã ícunanguxêxê. Rü ngêma curü caixanexũgü rü poraãcü nanapuxêxê. ¹²Rü ngêma carnéruchitaxũgü i paanexüwa ngêxmagüxũ rü narüxügü rü nayaüxétüane. Rü yima m̄xpúnegü rü maxêmaxã nangaxãêgü. ¹³Rü ngêma metachinüanegüxũ rü carnérugümaxã nayapagü. Rü ngêma ngategü rü tríguncü i bacaxü nixígü. Rü guxüma i ngêma rü taãxêäcü nacuxcutanügü.

**Guxüma i ngêma
Tupana üxũ rü namexechi**

66 ¹Pa Duũxũgü i nhama i Naanewa Maxêxũx jrü Tupanacax taãxêäcü pewiyaegü! ²Jrü perü wiyawa nüxũ pexu nax naxüünexũ i naéga! jRü wiyaeäcüma nüxũ pecuaxüxügü! ³⁻⁴Jrü Tupanamaxã nüxũ pexu rü nhapegügü: “Curü puracügü rü namexechi erü curü poramaxã cunaxü. Rü ngêma cumaxã rüxuanügüxũ rü norü muũmaxã cuxmexgu nügü nayixêxê. Rü guxüma i duũxũgü rü cuxũ nicuaxüxügü rü norü wiyægümaxã cuxũ nataxêêgü”, nhapegügü! ⁵Jrü nua pexí nax nüxũ pedaugüxüçax i ngêma taxü i mexügü i duũxũgüçax naxüxü ya Tupana! ⁶Rü nüma rü nayapachitamaxêxê ga yema már nax tümacutümaxã yéma tichoũxüçax ga tórü oxigü. Rü yemacax poraãcü nataãxêgü ga duũxũgü. ⁷Rü

nüma ya Tupana rü guxümguma norü poramaxã nhama i naanemaxã inacuçax. Rü nüma rü nüxna nadau i guxüma i nachixüanegü nax tama namaxã nanuexüçax i ngêma tama naga ínüexũ. ⁸Pa Guxüma i Nachixüanecüãxgüx jmexũ i nachigaxü pexugü ya tórü Tupana! jRü perü wiyægümaxã nüxũ pecuaxüxügü! ⁹Erü nüma rü tüxna nadau rü tüxna nanaxã i maxü nax tama iyuexüçax. ¹⁰Pa Tupanax, cuma rü poraãcü toxü cuxü. Rü ngêmaäcü toxü cumexêxê nhama diêrumü üxüwa imexêxürüxũ. ¹¹Rü cuma rü torü uanügüaxü cunatauxchaxêxê nax toxü ínayauxüxüçax nax ngêmaäcü poraãcü toxü napuracüexêxüçax. ¹²Rü cunatauxchaxêxê nax ngexürüxümare ga duũxũgü togu idauxcüraxügüxũ. Rü toma rü guxchaxügu ga ãücümaxüchixüwa tachopetü, notürü düxwa nhaa naane i mexüwa toxü cugagü. ¹³⁻¹⁴Rü ngêmacax i nhuxmax rü cupatawa tá chaxü rü ngêma tá cupexewa chayagu i âmaregü. Rü ngêmaäcü tá chayanguxêxê i ngêma cumaxã ichaxunetaxü ga yexguma ãücümaxüwa chayexmagu. ¹⁵Rü ngêma curü âmarearü guchicaxüwa rü tá cuxçax chayagu i wocaxacügü i ngüexũ, rü wocagü i yatüxũ, rü bóyigü i yatüxũ, rü carnérugü nax ngêma naemamaxã cutaãxêxüçax. ¹⁶Pa Duũxũgü i Tupanaga Ínüexũx jrü nua pexí rü iperüxínüe! Rü tá pemaxã nüxü chixu i ngêma mexügü i Tupana chauççax üxũ. ¹⁷Rü nhaa chauãxmaxã nüxna chaca rü daa chorü conümaxã nüxü chicuaxüxü. ¹⁸Rü ngêxguma chi chixexügu charüxínügu rü nüma ya Cori rü

taxũchima choxũ nangãxũ. ¹⁹Notürü i nũmax rü choxũ naxĩnũ rü nanangãxũ i chorü yumüxê. ²⁰Rü namexechi ya Tupana, erü tama choxũ nüxũ naxox i ngẽma naxçax íchacaxũ. Rü tama nüxũ narũchau nax choxũ nangechaũxũ.

Name nixĩ i guxũma i nachixũanegü rü Tupanaxũ nicuaxũxũgü

67 ¹⁻²Pa Tupanax ꞑcuxũ tangechaxũtũmũxũgü rü toxũ rüngũxêxê, rü taãxêãcü toxũ nadawenü nax ngẽmaãcü guxũ i nachixũanecũãxgü nüxũ cuaxgũxũçax nax curü ngúchaũ yixĩxũ nax cunamaxêxêxũ i duũxũgü! ³Pa Tupanax, rü name nixĩ nax guxũma i duũxũgü i guxũ i nachixũanegüwa ngẽmagũxũ cuxũ icuaxũxũgũxũ. ⁴Rü ngẽma nachixũanegü rü name nixĩ nax taãxêãcü cuxũ yacuaxũũgũxũ erü norü ãêxgacü quixĩ rü mea namaxã icucuax. ⁵Pa Tupanax, rü name nixĩ nax guxũma i duũxũgü i guxũma i nachixũanecũãx cuxũ icuaxũũgũxũ. ⁶Erü poraãcü toxũ curũngũxêxê rü ngẽmacax ngẽma waixũmũwa mea nayae i tonetũgü rü namu i norü o. ⁷Rü Tupana tũxũ rüngũxêxê! Rü name nixĩ i guxũma i duũxũgü nüxũ nicuaxũxũgü.

Tupana rü norü uanũxũ narüporamaegü

68 ¹Pa Tupanax ꞑpaxa nua naxũ rü inawoxũ i ngẽma cumaxã rüxuanũãxgũxũ! Rü ngẽmaãcü i ngẽma cuxchi aixũ rü tá cuxchaxwa nibuxmü. ²Rü nũmagü rü nhama caixanexũrũxũ tá ngẽxma narũtauxe. Rü nhama wera idexexũrũxũ tá inarũxo. Rü cupexewa rü taxuwama name i ngẽma chixexũ

ũgũxũ. ³Notürü ngẽma mexũ ügũxũ rü tá nataãxêgü. Rü cupexewa, Pa Tupanax, rü taãxêãcü tá cuxũ nicuaxũxũgü. ⁴Pa Duũxũgũx ꞑTupanaçax pewiyaegü rü perü wiyaewa penataxêxê! Rü nüxũ pecuaxũxũgü ya yimá caixanexũétũgu ixũcü! ꞑRü namaxã petaãxêgü ya yimá Cori rü napexewa petaãxêgü! ⁵Rü yimá Tupana ya napata ya üinenewa ngẽxmacü rü ngẽma tacutagũmaxã inacuax rü ngẽma yutegũxũarü poxũrũxũ nixĩ. ⁶Rü ngẽma duũxũgü i nüxũ nataxuxũ i natanũxũ rü nũma ya Tupana rü nüxũ nanangexmaxêxê ya nachiũ. Rü nũma rü ínanangũxũxêxê i ngẽma poxcuexũ nax mexũwa nangexmagũxũçax. Notürü ngẽma tama ixĩnũechaxũxũ rü naane i taxuxũma nawa rüxũxũwa tá nanamaxêxêxê. ⁷Pa Tupanax, rü yexguma Eyítuanewa ícunangũxũxêxêgu ga curü duũxũgü rü chianexũgu cuyagagü. ⁸Rü yexguma ga nhama ga naane rü naxĩãxãchi. Rü pucü narũxüe ga dauxũgũxũ ga naanewa. Rü guma maçpũne ga Chinaí rü cunaxĩãxãchixêxê, Pa Torü Tupanax. ⁹Rü cuma rü cunapuechaxêxê nax yemaacü cuyawaimũanexêxêxũçax ga yema curü naane ga ipaxũ nax nawa naxũgũxũçax ga nanetũgü. ¹⁰Rü yema curü duũxũgü rü yexma naxãchiũgü. Rü cumax, Pa Tupanax, rü namaxã cumecũma, rü yemaçax nüxna cunaxã ga norü õna ga nüxũ taxuxũ. ¹¹⁻¹³Rü yexguma Tupana idexagu rü yema uanũgü rü nibuxmü. Rü yema ngexũgü ga ípatawachigü yexmagũxũ rü tagaãcü nüxũ nixugũgü nax yabuxmũxũ ga yema norü uanũgü ga norü daiwa yema

ixũ. Rü nüma ga yema ngexũgũ rü nanade ga yema norü uanügiarü yemaxũgũ ga nüxna yéma yabuxmüxũ rü nügiamaxã nayatoye. Rü norü uanügiarü ngaxãeruũgiamaxã nügi ningaxãêgũ. Rü namaxã naxãxünegü rü nhama wüxi i muxtucu i naxpexátümaxã tüxünexürüxũ nixĩgũ. ¹⁴Rü yexguma Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü yabuxmüxêëgu ga tóru uanügi rü guma maxpüne ya Charumúçax nibuxmü, notürü gáuxũ yexma nayi. ¹⁵Rü namáxchanexüchi ya yima maxpüne ya Bacháũ. Rü nataxpexegü rü nadauxüguxüchi. ¹⁶Rü pemax, Pa Maxpünegü ya Máchanexüchigünex çrü tüxcüü auxächiãcü nüxũ perüdaunü ya yima maxpüne ya Chiáũ ya Tupana nagu áchiüchaxüne? Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngéma tá nangexmaecha. ¹⁷Rü nüma ya Tupana rü guxünema ya nawexũmaxã Chinaíarü maxpünewa ínaxüxü nax napata ya Chiáũwa ngexmanewa naxüxüçax. ¹⁸Pa Tupanax, rü ngêxguma Chiáũ ya maxpünegü cuxínagügu rü cugüwe cuyagagü i ngéma ícuyauxüxü i curü uanügi, rü natanüwa cunayaxu i diêru. Rü woo i ngéma tama cuga ñüechaxüxü rü cuxmexwa nügi nangexmagüxêxê. ¹⁹Cumexechi, Pa Cori Pa Torü Tupana i Torü Maxêxêëruxüx. Rü wüxichigü i ngunexügu rü toxü curtingüxêë. ²⁰Rü nüma ya tóru Tupana rü tüxü maxêxêëcü nixĩ. Rü nüxü natauxcha nax yuwa tüxü ínanguxüxêëxü. ²¹Rü nüma ya Tupana rü tá nanamateeru i ngéma norü uanügi i tama nüxü rüxochaxüxü i norü chixexügi. ²²Rü nüma ya Tupana

rü nhanagürü: “Pa Iraéutanüxüx, rü chama rü tá pexü chamupetütanüamaxü i Bacháũanewa nax nawa pengugüxüçax i perü naane i már i mátamaxücutüwa ngêxmaxü. ²³Rü ngéma rü tá pegü piwaiecutüxêxê nagümaxã i perü uanügi. Rü perü airugü rü tá yimá nagüwa naxaxegü”, nhanagürü. ²⁴Pa Tupanax, Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü ãêxgacüx, rü cupataãxtüwa nüxü tadau i ngéma curü duüxügi i ngéma chocuchimüxü rü cuxü nicuaxüxügi erü nanaxüchigagü nax curü uanügi curüporamaexü. ²⁵Rü ngéma wiyaegüxü rü napexegu naxãgü, rü ngéma paxetaxü rü ngémaweama naxãgü, rü ngéma paxügi i pãderü pagüxü rü ngãxütanügu naxãgü. ²⁶Rü guxãma i pema i ngêxma chocuxe çrü nüxü pecuaxüxü ya Cori ya Tupana! Rü guxãma i pema i Iraéutanüxü çrü nüxü pecuaxüxügi! ²⁷Rü Bëyamíchimüxü rü napexewaama naxü, rü ngémaweama naxü i Yudáchimüxü norü ãêxgacügümaxã. Rü ngémaweama naxügi i Yeburóüchimüxü rü Nataríchimüxü. ²⁸Pa Chorü Tupanax jinawex i curü pora! çrü wenaxarü toxçax naxü ga yema taxü ga mexügi ga nüxcüma curü poramaxã cuxüxü! ²⁹Rü yima cupata ya maxpünewa ngexmane i Yerucharéüwa rü togü i nachixüanegüarü ãêxgacügi cuxçax ngéma nananagi i ãmargü. ³⁰çrü yima cupatawa yangagü i ngéma cumaxã rüxuanügiüxü i nhama dextrnecüciãx i wocagü i düraexüchixürüxü ixügiüxü! Rü nümagü rü nhama tuirugü i düraexürüxü nachixecüma, rü nhama wocaxacügürüxü nimu. çrü

naxãeexêxê i ngêma duũxũgũ i nori diêruguama ruxĩnũexũ! ;Rũ nawoone i ngêma daigu ruxĩnũexũ! ³¹Rũ ngêma Eyítuanecũãxaru ãêxgacũgũ rũ tá cupexewa nangugũ rũ ngêma Echiopiacũãxgũ rũ tá cuxũ nicuaxũxũgũ. ³²Pa Nhama i Naanewa Ngêxmagũxũ i Nachixũanegũaru ãêxgacũgũx ;rũ nũxũ pecuaxũxũgũ ya Tupana! ;Rũ naxcax pewiyaegũ ya Cori! ³³Rũ nũma rũ caixanexũgu nixũ i dauxũgũx i naane i nũxcũma ùxũwa. Rũ ngêma rũ tagaãcũ nidexa. ³⁴;Rũ nagu perũxĩnũe nax nhuxãcũ naporaxũchixũ ya Tupana! Rũ nũma rũ guxũma i Iraéutanũxũmaxã inacua. Rũ nori pora rũ yauxtũweanexũwa nangu. ³⁵Rũ nũma ya Tupana ya napatawa ngêxmacũ rũ naxũũne. Rũ nũma ya Iraéuarũ Tupana rũ nanaporaexêxê i nori duũxũgũ rũ nũxũ nanatauxchaxêxê nax nori uanũgũxũ naporamaegũxũcax. ;Rũ namexechi ya Tupana!

Aita Tupanacax naxũ erũ taxũ i guxchaxũwa nangexma

69 ¹;Choxũ namaxêxê, Pa Chorũ Tupanax! Erũ ngêmatama nagu changu i taxũ i guxchaxũ. ²Rũ nhama wũxi i ngóxũcharawa rũ wáxũrũxũ chixĩ. Rũ taxuguma chayachiãchiéga. Rũ nhama mátamaxũchixũ i dexáwa ingaxgurũxũ chixĩ nax choxũ yachaxêêxũ i poraxũchixũxũ. ³Rũ chama rũ dũxwa chipa nax curũ ngũxêêcax íchacaxaxũ. Rũ marũ dũxwa changuxmanaxã. Rũ dũxwa chipaxetũ nax cuxcax ichadawenũxũ, Pa Chorũ Tupanax. ⁴Rũ ngêma natũxcaxma chauxchi aiexũ rũ chauyáexũ

narũmumae. Rũ nimuetanũ i ngêma chamaxã ruxuanũãxgũxũ. Rũ nũmagũ rũ naxcax nadaugũ nax nhuxãcũ choxũ yamãxgũchaũxũ. Rũ choxũ nachixewegũ nax chanatãeguxêêxũcax i ngêma tama naxcax changĩxchiréxũ. ⁵Pa Chorũ Tupanax, cuma nũxũ cucuax nax nhuxãcũ tama chauãêxũ chachuáxũ. Rũ ngêmacax taxucũrũwama cupexewa ichayacũxgũ i chorũ chixexũgũ. ⁶Pa Cori Pa Tupana ya Guxãétiwa Ngêxmacũx, tama chanaxwãxe nax chaugagu ãne yangegũxũ i ngêma chautanũxũ i cuxũ yaxõgũxũ. Pa Torũ Tupanax, rũ tama chanaxwãxe nax chaugagu cuxũ naxoexũ i chautanũxũgũ i noxri nori ngũchaũmaxã cuxcax daugũxũ. ⁷Rũ cuxcax nixĩ ga yaxna namaxã chaxĩnũxũ rũ ãne chingexũ ga yexguma cumaxã nachixegagũgu i ngêma cumaxã ruxuanũãxgũxũ. ⁸Rũ chautanũxũgũpexewa rũ nhama wũxi i to i nachixũanecũãxrxũxũ chixĩ rũ nhama tama choxũ nacuauxgũxũrũũãcũ choxũ narũdaunũ. ⁹Rũ chama rũ ngũxũ chinge erũ poraãcũ chayanuxũ ya cupata nax taxũema chixexũ nawa ùxũcax. Rũ chauxchaama chanangenagũ i nori guxchigagũ i ngêma cumaxã ruxuanũgũxũ. ¹⁰Rũ ngêxguma cuxcax chaxayuxgu rũ tama chachibũãcũma chayumũxêgu rũ nũmagũ rũ choxũ nacugũe. ¹¹Rũ ngêxguma chorũ ngechaxũchirugu chicuxgu rũ guxũma choxũ narũcutanũxũ. ¹²Rũ duũxũgũ rũ chauchiga nidexagũ rũ ngêma ngãxêxũ rũ chagu nawiyaegũ. ¹³Notũrũ i chamax, Pa Corix, rũ chorũ yumũxêwa rũ cuxna chacaama. Rũ ngêmacax, Pa Chorũ Tupanax ;choxũ rũngũxêxê i

nhuxmax! Rû ngêma choxũ nax cungechaũxũgagu j̄rû choxũ nangãxũ! Rû cuma nax guxũguma choxũ curũngũxêxê, rû chanaxwaxe i chauétuwa cuhogü. ¹⁴J̄Rû choxũ rüngũxêxê nax tama nagu changuxũçax i ngêma chixexũgü, nhama wüxi i ãchixũanexũgu inguxgurũxũ! j̄Rû naxmexwa choxũ ínanguxuchixêxê i ngêma chauxchi aiexũ! j̄Rû nüxna choxũ ixũgachixêxê i ngêma chorü guxchaxũgü i nhama dexá i mátamaxũrũxũ ixĩxũ! ¹⁵Rû tama chanaxwaxe i ngêma guxchaxũgü choxũ narüyexera nhama poraxũchiixũ choxũ ichaxêxêrũxũ. Rû tama chanaxwaxe i nagu changu i ngêma guxchaxũ i taxũchixũ nhama wüxi ya tupuyuca choxũ ítúcuchigurũxũ. ¹⁶Pa Corix j̄choxũ nangãxũ! Erü cuma rû chamaxã cumecüma rû poraãcü choxũ cungechaũ. Rû ngêma nax choxũ cungechaxũxũgagu j̄rû chagu rüxĩnú! ¹⁷Rû chama nax curü duũxũ chixĩxũ j̄rû tauxũ i choxũ cuxoxũ! j̄Rû paxa choxũ nangãxũ! Erü ãücümamaxũwa changexma. ¹⁸J̄Rû nua naxü rû choxũ rüngũxêxê! j̄Rû naxmexwa choxũ ínanguxuchixêxê i ngêma chamaxã rüxuanũgũxũ! ¹⁹Cuma rû nüxũ cucuax nax nhuxãcü chamaxã nachixegagũxũ rû chamaxã naguxchigagũxũ rû ãne choxũ yangexêégũxũ. Rû cuma nüxũ cucuax nax taxacügü yixĩxũ i ngêma chamaxã rüxuanũgũxũ. ²⁰Rû ngêma chamaxã nax nachixegagũxũ rû poraãcü choxũ nangyx. Rû ngêmacax charũmaãchi rû changearü poraãx. Rû notüçaxma naxçax chadau nax texéaxũ changechaũtümũxũxũ rû texé choxũ

taãxêxêxũ. ²¹Rû ngêma chauxchi aiexũ rû chawemügu nanaxũgü i chãxũrũxũ. Rû yexguma chitaxawagu rû wũ ya ngúchiãxüchicü choxna naxãgü. ²²Notürü ngêma norü ãna i taxũgü i nügümaxã nangõxgũxũ rû namaxã ínataãxêgũxũ rû nhuxmax rû chanaxwaxe nax noxrütama chixexêerũxũ yanguxuchixũ. ²³J̄Rû êcü yangexetüxêxê rû guxũguma yaduxrueparagü! ²⁴J̄Rû êcü curü numaxã napoxcue nax ngêmaarü poramaxã nayuexũçax! ²⁵Rû chanaxwaxe i ngêma ínaxãchiũgũxũwa rû wüxi i nachica i chianexũxũ cunanguxuchixêxê nax taxúema napatagüwa ngêxmagũxũçax. ²⁶Erü nümagü rû tümawe ningêxũtanü ya yíxema cuma tüxũ cunaxĩxãchiãêxêxê. Rû tüxũ nacugüe ya yíxema tüxũ nangüe nagagu nax tüxũ cunapixêxêxũ. ²⁷J̄Ecü poxcumaxã nüxũ naxütanü naxçax i ngêma chixexũ i naxũgũxũ! j̄Rû tauxũ i nüxũ nüxũ curũngümaxũ i ngêma norü chixexũ! ²⁸J̄Rû ínapiéga nawa i ngêma curü popera i curü duũxũgüéga nagu ümatũxũ! Rû tama chanaxwaxe i ngêma cuga ínüexũtanüwa cunangoxégagũxêxê. ²⁹Notürü i chama nax chidãxawexũ rû chanaxĩxãchiãêxê j̄rû choxũ írüdaxêxê rû choxũ ínapoxũ, Pa Chorü Tupanax! ³⁰Rû chama rû wiyamaxã tá cuxũ chicuaxũxũ rû moxê tá cuxna chaxã, Pa Tupanax. ³¹Rû ngêxguma wüxi i tuiru rüçna wocaxacü cuxçax chiguxguarü yexera tá namaxã cutaãxê i ngêxguma cuxũ chicuaxũxũgu rû moxê cuxna chaxãxgu, Pa Corix. ³²Rû yíxema naxĩxãchiãxêgüxe rû tá tataãxêgü i

ngëxguma nüxü tadaugügu nax nhuxäcü
Tupana chamaxä taäxëxü. Rü yíxema
Tupanaçax daugüxe rü tá yexera tüxü
nangüchaü nax nawe tarüxixü. ³³Erü
nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü naxinü
ya yíxema tüxü nataxúxe i tümaarü
ngëmaxügü. Rü tama tüxü naxo ya
yíxema norü duëxëgü ya poxcuexe. ³⁴Pa
Dauxüguxü i Naane, rü Pa Nhama i
Naane rü Pa Már, rü name nixí i
Tupanaxü pecuaxüxügü i pemax rü
guxüma i pewa maxëxü. ³⁵⁻³⁶Erü nüma
rü tá naétüwa nachogü ya Chiäü. Rü tá
nüxü narüngüxëe i norü duüxügü nax
wena táxarü namexëëgüaxüçax ya
Yudátanüxüarü íanegü. Rü yima íane ya
Yerucharéü rü Tupanaarü
duüxügüxacügüarü tá nixí. Rü ngéma tá
namaxë rü tá namaxä inacuaxgü. Rü
guxüma i ngéma Tupanaga ínüexü rü
ngëxma tá naxächüügü.

**Yumüxë i nawa Tupanaarü
ngüxëçax íçaxü**

70 ¹Pa Chorü Tupanax ¡nua naxü
rü choxü íyanguxuchixëxë! Pa
Corix ¡paxa nua naxü nax choxü
curüngüxëxëçax! ²¡Rü naxãneexëxë i
ngéma choxü imaxgüchaüxü nax
ngémaäcü norü ãneemaxã
yabuxmüxüçax i ngéma chixexü
chamaxã ügüchaüxü! ³Rü ngéma choxü
cugüexü, rü chanaxwaxe i
cunaxãneexëxë. ⁴Notürü guxãma ya
texé ya cuçax daugüxe rü name nixí
nax poraäcü tataãxëgüxü. Rü yíxema
naxwaxegüxe nax tümaétüwa
cuchogüxü rü name nixí i guxügüma
nhatagürügü: “Namexechi ya Tupana”,
nhatagürügü. ⁵Notürü i chama nax

changearü ngëmaxüáxü rü
chanaxüächiaëxü, rü chanaxwaxe i
paxa nua cuxü rü choxü curüngüxëe, Pa
Tupanax. Erü cuma nixí i choxü
curüngüxëxë rü choxü
ícuñguxuchixëxë nawa i guxchaxügü.
¡Rü paxa choxü rüñgüxëxë, Pa Corix!

Wüxi i yaxguaxarü yumüxë

71 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuma
nixí i chorü poxüruxü quixixü.
¡Rü tauxü i ãne choxna cuxãxü! ²¡Rü
ëcü chorü uanügüna choxü ínapoxü!
Erü cuma rü quixaixcuma. ¡Rü choxü
nüxü naxinü i chorü yumüxë rü choxü
íñanguxuchixëxë! ³Rü chanaxwaxe nax
chorü tüxchipetaruxü rü chorü
cuxchicaxü rü chorü poxüruxü quixixü.
Rü ngémaäcü taxucürüwa choxü
nimaxgü. Erü cuma nixí i chorü
tüxchipetaruxü rü chorü cuçchicaxü
quixixü. ⁴Pa Chorü Tupanax ¡choxü
íñanguxuchixëxë naxmexwa i ngéma
duüxügü i chixexügü i máetagüxü rü
nuxwaxegüxü! ⁵Yerü yexguma
changextüxügutama cuxü chayaxö yerü
cuma nixí ga aixcuma choxü
curüngüxëxë rü choxna cudauxü. ⁶Rü
yexguma chauéanuwa chayexmagu, rü
cuma rü woetama marü choxü
curüngüxëe rü choxü cubuxëxë. Rü
ngëmacax i nhuxmax rü guxügütama
cuxü chicuaxüxü. ⁷Rü muxüma i
duüxügü rü chamaxã nabaxächiaëxëgü
erü marü chaya. Notürü cuma nixí i
chorü poxüruxü quixixü. ⁸Rü guxüma i
ngunexügügu rü cuxü chicuaxüxüecha,
Pa Tupanax, naxçax i ngéma mexü i
çaxçax cuxüxü. ⁹Notürü nhuxmax
nax yaxguax chixixü rü changearü

poraáxũ ꞑrũ tauxũ i choxũ cuxoxũ, rü tauxũ i choxũ ícutáxũ! ¹⁰Rü ngẽma chorü uanüğü i choxũ imáxgüchaũxũ rü nüğü narüngüxẽẽgü rü wüxigu nüğümaxã nãgu narüxĩnũe nãx nhuxãcü choxũ yamáxgüxũ. ¹¹Rü nhanagürüğü: “iNawe pengẽxũtanü rü peyayauxgü, erü ya Tupana rü marü nüxna nixügachi rü taxüetãma ítanapoxũ!” nhanagürüğü. ¹²Pa Tupanax ꞑtauxũ i choxna quixügachixũ! ꞑRü paxa nua nãxü rü choxũ yarüngüxẽxẽ! ¹³ꞑRü naxãneexẽxẽ rü nadai i ngẽma chorü uanüğü i choxũ imáxgüchaxũxũ! ꞑRü duũxüğüarü cugüruxũ yaxüğüxẽxẽ i ngẽma nanaxwãxegüxũ nãx chixexügu changüxũ! ¹⁴Notürü i chama rü guxüguma íchanangüxẽxẽ nãx choxũ curüngüxẽxẽxũ. Rü ngẽmacãx yexeraãcü tá cuxũ chicuãxüxũ. ¹⁵Rü wüxichigü i ngunexügu rü tá nüxũ chixu nãx cuma quixixũ nãx toxũ cumãxẽxẽxũ rü aixcuma toxũ curüngüxẽxẽxũ. Rü ngẽma nãx namuxüchixũ i ngẽma mexüğü i cháuxcãx cuxüxũ, rü taxucürüwama guxüxũ chixu. ¹⁶Pa Corix, guxüma i duũxüğümaxã tá nüxũ chixu i ngẽma taxüğü i mexüğü i cuxüxũ. Rü tá chanaxunãgü nãx cuxicatama yixixũ nãx quixaixcumãxũ. ¹⁷Pa Chorü Tupanax, yexguma changextüxügutama choxũ cungüxẽxẽ i curü ore, rü nhüxmax rü ta nüxũ chixuchigüama ga yema mexü ga taxü ga cuxüxũ. ¹⁸Pa Chorü Tupanax ꞑtauxũ i choxna quixügachixũ i nhüxmax nãx marü chayaxũ rü chapuxeruxũ! Rü nhüxmax rü ta curü porachigaxũ chixu namãxã i ngẽma nhüxmax maxẽxũ i duũxüğü nãx nümãgü rü ta ngẽma duũxüğü i tá

ingóetanüxũmaxã nüxũ yaxüğüxũcãx. ¹⁹Pa Tupanax, ngẽma curü porachiga rü curü mecümachiga rü guxüwama nangü nhüxmata dauxüğüxũ i naanewa. Rü cuma rü cunaxü i taxüğü i mexüğü. Rü tataxuma ya texẽ ya cumãxã wüxiguxe. ²⁰Rü woo muxüma ga guxchaxüğü rü íxãchiãẽgüwa choxũ cuxüpetüxẽxẽ, notürü wenatãxarü choxũ cutããxẽxẽxẽ. Rü tá choxũ ícurüdãxẽxẽ nãwa i chorü guxchaxüğü, nhama waixümütüüwa írüdãxgürüxũ. ²¹Rü noxriarü yexera tá chamãxã cutããxẽ rü wena táxarü choxũ cuporãxẽxẽ. ²²Pa Chorü Tupana ya Guxüma i Iraéuanecüãxgüarü Tupana ya Üünecüx, rü cuxcãx tá chawiyãe rü chorü árpamãxã rü chorü árpaxacümaxã tá cuxũ chicuãxüxũ. Erü aixcuma cuyangüxẽxẽ i guxüma i ngẽma nüxũ quixüxũ. ²³Rü ngẽmaãcü taãxẽãcüma chauãxmaxã tá cuxcãx chawiyãe, rü chauãxẽ i wena ícurüdãxẽxũmaxã tá cuxũ chicuãxüxũ. ²⁴Rü chorü conü rü guxüma i orãgu tá nüxũ nixu nãx cuma rü íxaixcumãcü quixixũ. Erü ngẽma duũxüğü i nãxwãxegüxũ nãx chixexügu changüxũ rü nhüxmax rü ãne ningegü.

Yumüxẽ i ãẽxgacüçãx íxixũ

72 ¹⁻²Pa Tupanax ꞑnüxna nãxã ya ãẽxgacü i cuãx nãx cuxrüxũ mexügu nãxĩnüxũcãx rü aixcumãcü nãx yixixũcãx, nãx ngẽmaãcü mea namãxã ínacüãxüçãx i curü duũxüğü rü tüxũ nangüxẽxẽxũcãx ya yixema guxchaxüwa ngẽxmagüxe! ³Rü chanaxwãxe i cunabacãxẽxẽ i ngẽma nanetüğü i mãxpüneanewa ngẽxmagüxũ nãx ngẽmaãcü nataãxẽgüxũcãx i duũxüğü rü mea namãxẽxũcãx. ⁴Rü chanaxwãxe i

nüma ya ãëxgacü rü mea tümamaxã inacuax ya yíxema ingearü ngëmaxüãxgüxe, rü tüxü narüngüxëe ya tümamaxügü ya yíxema tüxü nataküxe, rü napoxcueã i ngëma chixri norü puracütanüxümaxã icuaxgüxü. ⁵Rü ngëmaãcü ya yimã ãëxgacü rü guxügütama cuxü namuü rü cuga naxínü ngëxgumarüxü ya üaxcü rü tauemacü rü guxüguma nangexmagüechaxürüxü. ⁶Rü chanaxwaxe nax yimã ãëxgacü rü meama guxüma i norü duüxügüxü nangüxëxü nhama pucü i guxüma i nanetügü meama iwainecüxëcürüxü. ⁷Rü nüma ãëxgacü yixüyane rü chanaxwaxe nax guxüma mea ixüxü rü guxü i ngunexügu nax natakuxüma i chixexü rü nu. ⁸Rü nüma rü name nixí i namaxã inacuáxü i guxüma i naane i léstearü taxtüwa inaxügü rü nhuxmata oéstearü márwa nangu. Rü ngëmaãcü i norü naane rü taxtü ya Eufátewa tá inaxügü rü naane íyacuáxüwa tá nangu. ⁹Rü ngëma ãëxgacüarü uanügü i chianexügu áchiügüxü rü name nixí i yimã ãëxgacüpepexewa nügü nangexmagüxëxë rü naga naxínüe. ¹⁰Rü ngëma Tárchiaanearü ãëxgacü, rü Capaxügüarü ãëxgacü, rü Chabáanearü ãëxgacü, rü Chébaanearü ãëxgacü, rü name nixí i guxüma i ngëma ãëxgacügü rü torü ãëxgacüxütawa nanana i norü ámaregü rü diërugü. ¹¹Rü guxüma i nachixüanegüarü ãëxgacügü, rü name nixí i torü ãëxgacüpepexegu nacaxápüxügü. Rü guxüma i ngëma nachixüanegüarü duüxügü, rü name nixí i torü ãëxgacümexëwa nangexmagü. ¹²Erü nüma ya yimã

ãëxgacü rü tá tüxü ínapoxü ya yíxema ngearü ngëmaxüáxe ya nüxna caxe. Rü yíxema taxúema tüxü rüngüxëxëxe rü nüma tá tüxü narüngüxëe. ¹³Rü yíxema tama tügü icuaxüxügüxe, rü tá nüxü tangechaütümüxügü. Rü yíxema ngearü diëruãxgüxe rü tá tüxü ínapoxü. ¹⁴Rü tá tüxü ínangüxüxëxë naxmëxwa i ngëma chixri tümamaxã icuáxü rü tüxü daixü. Erü ngëma tümaarü maxü rü naxçax rü namexechi. ¹⁵¡Namaxü ya yimã ãëxgacü! ¡Rü nüxna penaxã i ngëma Chabáanearü úru! ¡Rü guxüguma Tupanapexewa naxçax peyumüxëgü! ¡Rü name nixí i guxüguma mexü nüxü naxüpetü! ¹⁶¡Rü toxü rüngüxëxë, Pa Tupanax, nax toxü yaxoxochixüçax i torü trígugü rü toxü nabacaxüçax i torü tríguncügü i maçpúneanewa ngëxmagüxü! ¡Rü namuxëxë i norü o ngëma Líbanuanewa ngëxmagüxü i nanetügürüxü! ¡Rü nhama maxë i naanegüwa rüxügüxürüxü yamuxëxë i duüxügü i torü íanegüwa! ¹⁷Rü chanaxwaxe nax guxüguma mea yimã ãëxgacüchiga yadexagüxü i duüxügü. Rü name nixí i guxüguma duüxügü nüxü nacuáchiga nhama üaxcü guxüguma íbaxixürüxü. Rü chanaxwaxe nax guxüma i nachixüanecüãxgü i duüxügü nayauxgüxü i norü ngüxëe rü ngëmaãcü guxüma i ngëma nachixüanecüãxgü nüxü icuaxüxügüxü. ¹⁸¡Namexechi ya Cori ya Tupana ya tórü Tupana íxícu. Rü nüxicatama nixí i naxüáxü i ngëma mexügü i taxügü i norü poramaxã naxüxü. ¹⁹Rü name nixí i guxüguma nüxü ticuaxüxügü erü namexechi. Rü tanaxwaxe nax guxüma i nhaa naane rü namaxã napaxü i norü

üüne. Rü ngêmaãcü yixĩ. ²⁰Rü nuxã nixĩ i yagũxũ i norũ yumũxêgũ ya Dawĩ ya Yeché nane.

Tupanaarũ mecũmachiga

73 ¹Rü Tupana rü namaxã namecũma i ngêma Iraéutanũxũ i mexũgu rũxĩnüexũ. ²Rü chama rü chiwĩxĩchi rü wixgutaax nagu changu ga yema chixexũ. ³Yerũ chixauxãchi naxçax nax nhuxãcü namuarũ ngêmaxũãxgũxũ i ngêma duũxũgũ i nügũ icuaxũxũgũxũ rü chixexũ ügũxũ. ⁴Rü ngêma duũxũgũ rü tama nagu narũxĩnüe tá nax nayuexũ erũ naporae rü taxuxũma nüxũ naxüpetũ. ⁵Rü taguma ngũxũ ningegũ rü taguma toxguãxgũrũxũ nangearũ diêruãxgũ. ⁶Rü ngêma nax nügũ yacuaxũügũxũ rü norũ ngaxãêxũrũxũ nayaxĩxêgũ. Rü ngêma dai nixĩ i guxũguma naãxêwa ngêxmaechaxũ. ⁷Rü norũ ngũmaxã naxetũgũ rü nanayigũ, rü ngêma norũ chixexũ i nagu naxĩnüexũ rü nangupetũxũchiamã. ⁸Rü Tupanaxũ nacugüeãcüma chixexũ namaxã nixugüe. Rü chixexũmaxã rü maxmaxã duũxũgũxũ naxãxũnegũ. Rü nügũ yacuaxũügũãcüma nidexagũ. ⁹Rü chixri dauxũgũxũ i naanechiga nidexagũ rü ngextã ínaxĩxũwa rü norũ ngêmaxũgũmaxã nügũ nicuaxũxũgũ. ¹⁰Rü ngêmacax i nümaxũ i Tupanaarũ duũxũgũ rü düxwa nawe narũxĩ rü naga naxĩnüe rü nanayauxgũ i norũ ore i nüxũ yaxugüexũ. ¹¹Rü ngêma duũxũgũ i chixexũ rü nügũmaxã nhanagürtũgũ: “Nũma ya Tupana rü taxũtãma nüxũ nacuax i ngêma ixũgũxũ. Rü yimã guxãétũwa ngêxmacũ rü taxũtãma nüxũ

nacuaxama”, nhanagürtũgũ. ¹²Rü dücax i ngêma duũxũgũ i chixri maxẽxũ nax nhuxãcü taãxêãcüma yamuxêãxũ i norũ ngêmaxũgũ! ¹³Rü ngêmacax i chamax rü düxwa nagu charũxĩnü rü notũcaxmamare nixĩ nax mea chamaxũxũ rü chaugũna chadauxũ nax tama chixexũ chaxũxũçax. ¹⁴Erũ nhuxmax nax Tupanawe charũxũxũ rü taxuwama choxũ name. Erũ guxũ i ngunexũgu rü ngũxũ chinge rü guxchaxũgũ choxũ nangupetũ. ¹⁵Notürũ, Pa Tupanax, rü ngêxguma chi ngêma nüma nagu naxĩnüexũgu charũxĩnügu rü chama rü chi naechita chixri chamaxũ i curũ duũxũgũ. ¹⁶Rü yexguma ga chama rü pora chaxũ nax nüxũ chacuaxũçax nax tũxcũũ i ngêma chixri maxẽxũ rü poraãcü namuarũ ngêmaxũãxgũxũ notürũ ngêma yaxõgũxũ rü ngũxũ yangegũxũ. Notürũ choxũ naguxcha nax nüxũ chacuaxũ. ¹⁷Notürũ yexguma cupatagu chaxũcũxgu, Pa Tupanax, rü yexguma nixĩ ga nüxũ chicuaxãchixũ nax ngextã tá naxĩxũ i ngêma chixexũ ügũxũ. ¹⁸Rü cuma rü marũ nüxũ quingex nax ngêmaãcü norũ chixexũgu nayixũçax rü ngêxma yanaxoxũçax i norũ guxũma. ¹⁹⁻²⁰Rü ngürũãchimare tá narũxo. Rü norũ muũmaxã tá nayue. Rü ngêxguma cumax, Pa Corix, ícurũdaxgu nhama wũxĩ pewa írũdaxũrũxũ, rü cuma rü tá nüxũ cuxo erũ tama aixcuma mea cupexewa namaxê. ²¹Rü noxri ga chama rü chixãũxãchi naxçax nax nhuxãcü namuarũ ngêmaxũãxgũxũ i ngêma chixexũ ügũxũ, rü poraãcü chauãêwa nangux. ²²Yerũ wũxi ga ngêãẽmarexũ chixĩ ga yexguma rü tama chauãêxũ

chacuax. Rũ cupexewa, Pa Tupanax, rũ nhama wũxi ga naeũrũũmare chixĩ. ²³Notũrũ i chama rũ guxũguma cugu charũxinũ. Rũ chorũ tũgũnemexẽgu cuyayauxãchi. ²⁴Rũ ngẽma curũ ucũxẽmaxã choxũ icuyarũwexãchixẽxẽ. Rũ wũxi i ngunexũ rũ taãxẽãcũma tá choxũ cuyaxu i dauxũguxũ i naanewa. ²⁵¿Rũ texẽ tixĩ ya chamũcũ i dauxũguxũ i naanewa? Rũ cuma nixĩ, Pa Tupanax. Rũ cuxicatama nixĩ i chacuxwaxexũ i nhama i naanewa rũ taxuxũma i to. ²⁶Rũ nhama i naanewa rũ guxũma i nhaa chaxune rũ inayarũxo, rũ ngẽma chorũ pora rũ nhaxtũwa naxũ. Notũrũ i cumax, Pa Tupanax, rũ guxũgutãma chorũ Tupana quixĩ. Rũ cuma nixĩ i choxũ cuporaxẽxũ i chorũ maxũwa. ²⁷Rũ ngẽma duũxũgũ i cuxna ixĩgachixũ rũ tá nayue. Rũ tá icuyanaxoxẽxẽ i ngẽma tama aixcuma cuga ãnũexũ. ²⁸Notũrũ i chamax rũ yexeraãcũ tá cuxna changaixcama. Erũ ngẽma nixĩ i chaũxçax rũmemaexũ. Rũ cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rũ chorũ poxũruxũ quixĩ. Rũ ngẽmacax tá nũxũ chixuchiga i guxũma i ngẽma chaũxçax cuxũxũ.

**Yumũxẽ i nawa naxçax ãnacaxaxũ
nax norũ uanũgũmexẽwa
ĩngaxũxũçax i Tupanaarũ
duũxũgũ**

74 ¹Pa Tupanax, toma nax curũ duũxũgũ nax tixĩgũxũ, rũ ¿tũxcũũ toxũ ícuwogũxũchi? ¿Rũ tũxcũũ tomaxã cunu? ²¿Rũ nũxna nacuauxãchi i curũ duũxũgũ ga woetama nũxcũma cudexũ! Rũ yemagũ nixĩ ga norũ uanũgũmexẽwa ícunguxũxẽxũ nax curũ duũxũgũ yixĩgũxũçax. ¿Rũ

nũxna nacuauxãchi ya yima maxpũne ya Chiãũ ga nagu cuxãchixũne! ³¿Rũ nua naxũ rũ íyadau ya daa curũ ãne nax guxũwama nagu napoguene! Rũ yema curũ uanũgũ rũ cupatawa rũ nagu napoguẽ ga guxũma ga taxacũ yẽma yexmagũxũ. ⁴Rũ nhuxmax i ngẽma curũ uanũgũ rũ noxrũtama wiyaegũgu nawiyaegũ nawa ya cupata erũ marũ narũporamaegũ. Rũ yimã norũ woneragũ rũ ngẽma nanawãxnagũgũ. ⁵⁻⁶Rũ nhama naixnecũwa ãxũ imaxũrũxũ rũ nagu namaguẽ rũ nagu napoguẽ ga guxũma ga norũ merũgũgũ ga guma cupata. ⁷Rũ guma cupata ga ãũnene rũ nagu nanangixgũ rũ nayawaxẽegũ. Rũ yemaacũ nanachixexẽegũ ga guma cupata. ⁸Rũ ngẽma torũ uanũgũ rũ nagu narũxinũne nax noxtacũma toxũ nadaixũchixũ. Rũ torũ ãnegũwa rũ ãnanagu ga torũ ngutaquexepataũgũ ga nawa cuxũ ticuaũũgũne. ⁹Rũ nhuxmax rũ marũ nataxuma ya cupata rũ nataxuma i curũ orearũ urũgũ. Rũ tama nũxũ tacuaux nax nhuxgu tá nangupetũxũ i nhaa guxchaxũ i toẽtũwa ngẽmaxũ. ¹⁰Pa Tupanax ¿nhuxguxũratãta nixĩ i nũxũ nachauexũ i ngẽma torũ uanũgũ nax chixri tomaxã nachopetũxũ? ¿Rũ ngẽxgumarũxũ ta rũ nhuxguxũratãta nixĩ i nũxũ nachauexũ nax cumaxã chixexũ yaxugũexũ? ¹¹¿Rũ tũxcũũ tama ícunawẽxchaxũ i curũ pora? ¿Rũ tũxcũũ ngẽma nũxũ cudawenũmare? ¹²Rũ nũxcũmacũrũwatama rũ cuma nixĩ ga torũ ãẽxgacũ quixĩxũ. Rũ nhama i naanewa rũ muxũma ga ãẽxgacũgũxũ curũporamae. ¹³Rũ cuma rũ curũ poramaxã cuyayauxye ga mãr-arũ dexã.

Rü yema ngoxogü ga márwa yexmagüxü rü cunadaieru. ¹⁴Rü yema ngoxo ga taxüchixü ga márcüâx rü cuyama_xerü. Rü yema aigü ga dauxchitacüâxna cunaxã nax nawemü yixixüçax. ¹⁵Rü cuma nixĩ ga cungóexêexü ga dexáarü baibeane_güxü rü natügü. Rü cuma nixĩ ga cuyapagüxêexü ga natügü ga noxri taguma ngearü dexá_xgüxü. ¹⁶Rü cuma nixĩ ga cuxüxü ga ngunexü rü chütaxü. Rü yimá tauemacü rü üaxcü, rü cuma nixĩ ga namagu cuyaxüxêechigüxü ga wüxichigü. ¹⁷Rü cuma nixĩ ga cuxunetaxü ga ngextã tá yacuáxü ga naane. Rü cuma nixĩ ga cungoxêexü ga mucü rü taunecü. ¹⁸Pa Corix ꞑtauxü i nüxü icurüngümaxü i nhuxäcü ngêma curü uanü_xgü cumaxã chixexü yaxugüexü! ꞑRü dücax i ngêma duüxügü i tama naãxêxü cu_xgüxü rü nhuxäcü chixri cuchiga nidexagü! ¹⁹ꞑRü tauxü i toxü curüngümaxü! Erü muxtucuxacügürüxü taturae. ꞑRü tauxü i torü uanügü i düraexümexêwa toxü cuwogüxü! ²⁰ꞑRü nüxna nacu_xächi ga yema curü uneta ga torü oxigümaxã cuxüxü! Erü nhuxmax rü nhaa torü nachixüane rü daimaxã nanapã i guxüwama. ²¹ꞑRü tauxü i cunangexrüxü i ngêxguma ngêma duüxügü i poraexü chixri namaxã chopetügu i ngêma ngearü ngêmaxü_xgüxü! ꞑËcü nüxü natauxchaxêxê nax cuxü yacu_xüügüxüçax i ngêma ngearü diêru_xgüxü rü ngêma ngearü ngêmaxü_xgüxü! ²²ꞑInachi, Pa Tupanax, rü ínapoxü i ngêma cuxçax mexü! ꞑRü nüxna nacu_xächi nax torü uanügü i naechitamare maxêxü rü guxüguma chixexü cumaxã nixügüe! ²³ꞑRü tauxü i

cunangexrüxü i norü guchigagü i ngêma curü uanügü! Erü wüxichigü i ngunexügu rü niyexerachigü i ngêma norü dexa i chixexü.

Tupana rü ã_xgacü ya duüxügüarü maxüarü ngugüruxü ya mecü nixĩ

75 ¹Moxê cuxna taxã, Pa Tupanax, moxê cuxna taxã. Rü cuxna nixĩ i tacaxü i torü yumüxêwa. Rü ngêma mexügü i curü poramaxã cuxüxüchiga nixĩ i tawiyaegüxü. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Ngêxguma nawa nanguxgu i ngêma ngunexü i chama nüxü chaxunetaxü, rü aixcuma tá nüxna chaca i wüxichigü i duüxü i norü maxüchiga. ³Rü ngêxguma naxí_xächigu i nhaa naane guxüma i norü duüxügümaxã, rü chamatama nixĩ i namaxã ichacuáxü nax tama yaxügachixüçax i namaxüwa”, nhanagürü. ⁴Rü chama ya Tupana rü nhachagürü nüxü i ngêma nügü icu_xüügüxü rü ngêma chixexü ügüxü: “ꞑTauxü i pegü íperütägüxü rü pegü pecu_xüügüxü! ⁵ꞑRü tauxü i perü porachiga pidexagüxü! Rü ngêxguma pidexagügu ꞑrü tauxü i choxü perüyexeragüchaxüxü namaxã i perü cu_x!” nhachagürü. ⁶Rü ngêma tórü ngüxêxê rü tama nachixüane_gü i léstewa ngêxmagüxüwa rü_xna ngêma nachixüane_gü i oéstewa ngêxmagüxüwa, rü bai i ngêma nachixüane_gü i súwa ngêxmagüxüwa ne naxü. ⁷Notürü nüma ya Tupana nixĩ ya aixcuma ã_xgacü íxücü rü nüma nixĩ i nangugüaxü i wüxíechigüarü maxü. Rü tümáxe rü tüxü naxãneexêxê rü toguxe rü tüxü nicu_xüxü. ⁸Rü nüma ya Cori ya

Tupana rü naxmexwa nangexma i ngêma cópu i norü nu nawa ngêxmaxũ nhama wüxi ya wífu ya ngúchíaxüchicürüxũ. Rü ngêxguma inabaagu i ngêma norü nu naétü i ngêma duũxügü i chixexũ ügüxũ rü guxũwatáma nangu rü taxuxütáma ninha. ⁹Notürü i chama rü guxũgütáma nüxũ chixuchiga ya yimá Yacúarü Tupana. Rü chorü wiyaemaxã tá nüxũ chicuaxüxũ. ¹⁰Erü nüma rü tá inayanaxoxêxê i norü chixexügü i nügü namaxã yacuaxüügüxũ i ngêma duũxügü i chixri maxêxũ. Notürü yíxema mexü ügúxe rü nüma rü tá tüxũ nicuaxüxũ.

Tupana rü narüporamae

76 ¹Rü Yudáanewa rü duũxügü ü meama Tupanaxũ nacuaxgü. Rü nüma rü natachigaxüchi i guxüwama i Iraéuanewa. ²Rü yima napata rü Chiáüarü ma xpúnewa nangexma i Yerucharéüarü íanewa. ³Rü yéma nixí ga nagu nabügüxũ ga tórü uanügüarü naxnegü ga poxüruügü rü taragü rü würagü rü chuchigü. ⁴Rü cumax, Pa Corix, rü guxüarü yexera cuxãücumaxüchi! Rü yima ma xpúnegü i guxüguma ngêxmaechanearü yexera quixí. ⁵Rü yema tama cuxü müêchaüxũ rü cuma rü ícunawoxũ. Rü yema nügü írüpörögüxũ rü taxucürüwama taxacü cumaxã naxüe, rü nayuemare. ⁶Rü yema churragü ga cowaruétügu íxũ rü wüxigu norü cowarugümaxã ínayachxgütanüächi rü taxuxüma naxüe ga yexguma nüxna cuhogügux, Pa Yacúarü Tupanax. ⁷Erü cuma rü cuxãücumaxüchi. ¿Rü texê

tapora nax cupexewa itachiamaxũ i ngêxguma cuma tûmamaxã cunuxgu? ⁸⁻⁹Rü dauxügüxũ i naanewatama marü cunaxuegu i curü poxcu namaxã i ngêma chixexũ ügüxũ. Rü ngêmacax i nhama i naane rü niduxrux rü nachianemare i ngêxguma cunaxuegu xgu i curü poxcu naxçax i ngêma chixexũ ügüxũ rü ícunanguxüxêêgu i ngêma curü duũxügü i togü chixri namaxã icuaxgüxũ. ¹⁰Rü ngêma norü nu i ngêma cumaxã rüxuanügüxũ rü curü cuaxüxüürüxũ tá nayanguxuchi. Rü woo ngêxguma íxrarüwa nanuegu rü curü ngaxãêruxũ nayanguxuchi i ngêma. ¹¹¡Rü Tupanamaxã ipexunetagü, notürü aixcuma peyanguxêxê i ngêma perü uneta! Rü guxãma i pema ya yimá äücumacüarü duũxügü pexígüxũ rü ¡cú nüxna penana i perü ämaregü! ¹²Rü ngêma äêxgacügü i duũxügümaxã icuaxgüxũ rü nüma ya Tupana rü nanadai. Rü ngêmaäcü nanamuüexêxê i ngêma nachixüanegüarü äêxgacügü.

Naxçax ínicuaxgü nax nhuxãcü Tupana Eyítuanewa ínanguxüxêêxũ

77 ¹Rü tagaäcü Tupanana chaca i chorü yumüxêwa nax choxü naxínüxüçax. ²Rü ngêma ngunexü i guxchaxüwa changexmagu rü Tupanaçax chadau. Rü taguma nüxü charüchau nax chaxunagüme xêäcüma chütacü chayumüxêxü. Notürü woo ngêmaäcü chayumüxê rü taguma chataxê. ³Rü nüxna chacuaxächi ya Tupana rü chaxaxu. Rü Tupanaarü ngüxêçax chadau, notürü changechaü erü tama paxa ínangu i norü ngüxêê.

4Rü cumax, Pa Tupanax, rü tama choxü
 cuyaxtaxêxê. Rü ngêma nax poraäcü
 chanaxixächiaêxü rü taxucürüwa
 chidexa. 5Rü nüxna chacuaxächi ga
 yema ngunexügü rü taunecügü ga nagu
 mexü choxü ngupetüxü. 6Rü nüxna
 chacuaxächi ga yexguma chütacü
 taãxêäcüma chawiyaegu. Rü chauãxêwa
 nagu charüxínü rü chaugüna chaca:
 7“¿Ëxna guxügütáma i nanuxü ya Cori
 ya Tupana? ¿Rü taxütáma êxna wena
 tamaxã nangüxmüxü? 8¿Rü êxna marü
 nüxü narüchau nax tüxü nangechaxüxü?
 ¿Ëxna nüxü narüngümaxüchi ga norü
 uneta ga nüxü yaxuxü? 9¿Ëxna nüxü
 narüxo ya Tupana nax namecümamaxü?
 ¿Ëxna tamaxã nanuxüchi rü ngêmacax
 marü tama nüxü tangechaütümüxügü?”
 nhachagürü. 10Rü ngêma yexera choxü
 ngüxü nixi i ngêxguma nagu
 charüxínüga nax nüma ya Tupana ya
 guxãétüwa ngêxmacü rü marü tama
 noxrirüüäcü tamaxã yixixü. 11Rü chama
 rü tá nüxna chacuaxächi ga yema
 mexügü ga üpa norü poramaxã naxüxü.
 12Rü nagu tá charüxínü ga guxüma ga
 yema naxüxü. 13Pa Tupanax, cuma rü
 cuxüüne rü ngêmacax cunaxü i ngêma
 cuxüxü. Rü nataxuma i taxacü i to i
 tupana i cumaxã wüxiguxü. 14Erü cuma
 nixi ya Tupana ya guxüma i ngêma
 mexü cuxüxü. Rü guxü i
 nachixüãnecüãx i duüxügüpexewa
 cunawex i curü pora. 15Rü ngêma curü
 poramaxã nixi i Eyítuanewa
 ícunanguxüxêxü i curü duüxügü i
 Yacútaagü rü Yúchetaagü. 16Pa
 Tupanax, rü yexguma cuxü nadaxgux ga
 yema már rü cuxü namuü. Rü
 niduxryxchixü woo ínamatamaxüwa.

17Rü yema caixanexügü rü nanapuxêxê.
 Rü dauxüwa rü niduruane rü guxüwama
 naxãemacüane. 18Rü yema cuga ga
 duruanexürüxü ixixü rü buanecü ga
 íxãüxêmacüwa inanaxü. Rü gumá
 ãemacü rü nhama ga naanexü
 nangóonexêxê. Rü naxiãxächi ga nhaa
 naane. 19Rü cuma rü márwaama cuxü
 rü yemaacü cunaxümaxü ga dexá.
 Notürü taxüema nüxü tadau ga
 cucutüchica. 20Rü cunamu ga Moiché rü
 Aróu nax yagagüaxüçax ga curü
 duüxügü nhama carnérugü
 igagüxürüxü.

**Tupanaarü ngüxêê ga nüxcüma
 norü duüxügüçax naxüxü**

78 1Pa Chorü Duüxügüga ;naga
 pexínüe i nhaa ore i pexü
 changüxêxêxü! ;Rü iperüxínüe i nhaa
 pemaxã nüxü chixuxü! 2Rü cuaxruügu
 ixuxü i oreäcü tá pemaxã chidexa. Rü tá
 pemaxã nüxü chixu i ore i êxügüxü ga
 nüxcüma taguma texé nüxü cuáxü.
 3-4Rü yema ore ga marü nüxü ixínüexü
 rü marü nüxü icuáxü ga tóru oxigü
 marü tamaxã nüxü ixugügüxü rü
 taxütáma taxacügüchaxwa itayacux.
 Rü ngêmaäcü i ngêma taweama ügüxü i
 duüxügü tá tóru Corixü nicuãxüxügü rü
 tá naxacügümaxã nüxü nixugü nax
 nhuxäcü naporaxü rü nhuxäcü yema
 norü poramaxã taxü ga mexü naxüxü.
 5-6Rü nüma ga Tupana rü tóru oxí ga
 Yacútanüxüna nanaxã ga norü mugü rü
 namaxã nüxü nixu nax nhuxäcü tá
 namaxêxü. Rü tóru oxigüxü namu nax
 naxacügüxü nangüxêxêxüçax nax
 ngêma naweama ügüxü i nataagü rü ta
 nüxü nacuãxügüçax rü nümagü rü ta

naxacügüxũ nangúexêêxũcax. 7Yerü nũma ga Tupana nanaxwaxe nax yema tórü oxigüweama ügüxũ ga duũxũgü rü ta nagu nax yaxögüãxũcax nax tama nüxũ iyanangümaexũcax ga yema taxũ ga mexũ ga nüxcüma naxüxũ rü ngêmaãcü naga naxĩnüexũcax i ngêma norü mugü. 8Rü yemaacü nanamu ga Tupana yerü tama nanaxwaxe nax yema duũxũgü norü oxigürüxũ yixĩgüxũcax. Yerü nümagü ga norü oxigü rü tama Tupanaga naxĩnie rü tama naãxêxũ nicuax rü tama aixcuma Tupanawe narüxĩ rü tama naxcax namaxê. 9Rü yema Efraítanüxũgü rü woo ga nüma rü nixãxne namaxã ga norü würagü rü chuchigü rü tama inaxãgüchaũ ga yexguma nügü nadaixgu, rü norü uanügüchaxwa nibuxmümare. 10Rü tama nayangüxêêgü ga yema norü uneta ga Tupanamaxã nüxũ yaxugüxũ. Rü yema Tupanaarü mugü rü tama naga naxĩniechaũ. 11Rü nüxũ inarüngümae ga yema mexũgü ga taxũ ga Tupana norü poramaxã napexewa üxũ. 12Rü Eyítuanewa ga Choáúanewa rü Tupana rü aixcuma taxũ ga mexũ naxü napexewa ga norü oxigü. 13Rü yema már rü nayapoxyexũchixü. Rü nhama naxãtapüxürüxũ nayaxĩxêxê ga yema dexá nax yemaacü paanexũwa yachoũxũcax. 14Rü ngunecü rü wüxi ga caixanexũ nixĩ ga norü cuaxruxũ ga napexegu ixũxũ. Rü chütacü rü wüxi ga üxüema nixĩ ga norü cuaxruxũ. 15Rü yema chianexũwa ga ngextá ínataxuxũwa ga dexá rü wüxi ga maxpúnetaüpüxgu naponeta. Rü yema nayagoxũchixü ga dexá rü yemaacü meama naxaxegü ga guxũma. 16Rü

nümatama nixĩ ga Tupana ga yema maxpúnetaüpüxwa yagóxũchixüxêãxũ ga taxũ ga dexá naxcax ga yema norü duũxũgü. 17Notürü ga nümagü ga norü duũxũgü rü chixexũ naxügiama napexewa ya yimá guxãétüwa ngêxmacü rü tama naga naxĩniechaũ ga ínachianexũwa. 18Rü nüxũ naxügümarechaũ, rü yemaçax naxcax ínacagü ga namachi ga nüxũ chixéga. 19Rü chixri Tupanachiga nidexagü rü nhanagürügü: “¿Ëxna Tupanaaxũ natauxchaxũ nax tüxna naxããxũ i ðna i mexũ i nua chianexũwa? 20Rü aixcuma nixĩ ga Tupana ga nangúxtexêêãxũ ga gumá nuta ga taxüchicü. Rü aixcuma yema nayagoxũchixü ga dexá nhama natürüxũ rü ga paanexũ rü nibaxichi. ¿Notürü nüxũ natauxchaxũ nax poü tüxna naxãxũ rü namachi tüxna naxãxũ i yixema nax norü duũxũgü ixĩgüxũ?” nhanagürügü. 21Rü yexguma Tupana nüxũ ínügu ga yemaacü nax yadexagüxũ, rü poraacü nanu namaxã ga yema Iraétanüxũgü. Rü yema norü nu rü nhama wüxi ya üxüemarüxũ nixĩ. 22Yerü ga nümagü rü tama aixcuma Tupanagu nayaxögü rü nagu naxĩnüegu rü tama nüxũ natauxcha nax nüma ya Tupana nüxũ rüngüxêêxũ. 23-24Notürü ga nüma ga Tupana rü caixanexũgüxũ namu nax yema duũxũgüçax nayixêêãxũcax ga nawemürüxũ ga poü ga dauxücüãx ga maná. 25Rü yemaacü Tupanaarü orearü ngerüxü i dauxücüãxwemü nangõxgü ga tórü oxigü. Rü nüma ga Tupana rü meama nanachibüexêxê. 26Rü Tupana rü norü poramaxã ínangüxêxê ga buanecü ga léstewaama ne üxcü rü buanecü ga

súwaama ne ũxcü, rü poraãcü nibuane. 27Rü Tupana rü gumá buanecügu ínanangugüxêxê ga muxûma ga ngugagü nhama naxnecüxerüxü íxîxü nax namuxüchixü. 28Rü yema duûxügu ínaxâchiüügü Tupana nanayixêxê ga yema muxüchixü ga ngugagü. 29Rü yema nangõxgü rü nhÿxmata mea nüxü yangu. Rü yemaacü nixí ga Tupana ga aixcuma nüxna naxããxü ga yema naxçax ínacagüxü. 30-31Notürü yexguma yexwacax yangugügutama rü naãxwatama nayexmagüyane ga nawemü, rü Tupana norü numaxã nanapoxcue. Rü yema yatügu ga rüporamaegüxüxü nadai. Rü yemaacü nanayuexêxê ga yema rümemaegüxü ga yatügu ga Iraéutanüxü. 32Rü woo nax yemaacü Tupana napoxcuexü notürü wenaxarü chixexü nixüetanüama rü tama aixcuma nagu narüxínüe ga yema taxü ga mexügu ga Tupana norü poramaxã napexewa naxüxü. 33Rü yemaçax nixí ga Tupana ga poxcu ga ãücümáxüchixü naxçax ínanguxêxü, rü noxtacüma nanadai ga muxüma naxüpa ga nawa nax nanguxü ga yema ngunexü ga woelitama nagu nayuexü. 34-35Rü yexguma Tupana napoxcueguama ga yema duûxügu rü yexgumama poraãcü naxçax nadaugü rü naxçax nawoegu. Rü nüxna nacuaçáchie ya yimá Tupana ya guxüétüwa ngêxmacü ga norü daruxü rü norü poxüruxü íxíci. 36Notürü norü dexawaxicatama nixí i nüxü yaxugüexü nax nawe naxíxü, notürü norü maxüwa rü tama aixcuma ngêmagu narüxínüe. 37Rü taguma aixcuma nawe narüxí rü taguma aixcuma nayanguxêégü ga norü unetagü ga Tupanamaxã nüxü

yaxugüexü. 38Notürü woo nax yemaacü nax yixígüxü, rü nüma ga Tupana rü nüxü nangechaütümüxügüama. Rü nüxü nüxü inarüngüma ga norü chixexügu rü tama guxüxü nadai. Rü muexpüxcüna ga yexguma namaxã nanuxgu rü yaxna namaxã naxínü rü tama naga naxínü ga norü nu. 39Rü nüma ga Tupana rü nüxna nacuaçáchi nax duûxügümare yixígüxü rü nhama wüxi ya buanecü ya üpetücü rü taguma táegucürüxü nixí i norü maxü. 40Rü muexpüxcüna tama Tupanaga naxínüe rü yema ínachianexüwa rü ngüxü Tupanaxü ningexêégü. 41Notürü wenaxarü nüxü naxügüxü rü yemaacü poraãcü nanangechaüxêégü ya yimá Iraéutanüxüaru Tupana ya Üüneci. 42Rü tama nüxna nacuaçáchie ga yema ngunexü ga nagu Tupana norü uanügümexêwa ínanguxüxêégux. 43Rü nüxü narüngümae ga yema taxü ga mexügu ga Eyítuanewa naxçax naxüxü. 44Rü tama nagu narüxínüe ga yexguma nagüxü yanguxuchixêéägu ga naxtügü, rü nüma ga Eyítuaneciãxgü rü taxucürüwa nawa naxaxegü. 45Rü nüma ga Tupana rü yéma Eyítuaneciãxtanüwa nanamugü ga muxüchixü ga murenügü rü cururugü ga guxüwama namaxã ãanemarexü. 46Rü yema õxmigüxü rü munügüxü nanangõxêxê ga yema Eyítuaneciãxaru nanetügü ga nümatama nawa napuracüexü. 47Rü gáuxümaxã nanadai ga norü nanetügü ga figugü rü úwagü. 48Rü yexgumarüxü ta ga norü wocagü rü norü carnérugü rü nayue ga yexguma gáuxü rü ãêmacü naétügu yixgu. 49Rü yemaacü ga nüma ga Tupana rü norü

numaxã nanapoxcue ga yema duïxũgũ. Rũ taxũ ga guxchaxũ rũ ngechaxũ naxçax ínanguxêxê. Rũ nanamu ga norũ orearũ ngeruũgũ ga dauxũcüãx nax nadaiaxũçax ga yema duïxũgũ. ⁵⁰Rũ yemaacũ ga nũma ga Tupana rũ tama yaxna namaxã naxĩnũ ga norũ nu. Rũ yemaçax tama nũxũ nangechaũtũmũxũgũ ga yema Eyítuanecũãxgũ rũ noxtacũma nanayuexêxê. ⁵¹Rũ yema naanewa rũ guxũnema ga ípatawachigũ rũ nayamaç ga yema Eyítuanecũãx nane ga nũxíraxũxũ. ⁵²Rũ Eyítuanewa Iraéutanũxũgũxũ ínagaxũ nhama carnérugũ naxpũũwa ígaxũxũrũxũ. Rũ chianexũwa nanagagũ ga yema norũ duïxũgũ ga Iraéutanũxũgũ. ⁵³Rũ yemaacũ meama nũxna nadau nax tama yema Eyítuanecũãxũ namuêuxũçax. Notürũ yema norũ uanũgũ ga nawe íngêxũtanũxũ rũ yema már-arũ dexã rũ naétũ nanagoxũchixũxêxê ga yexguma nawe yachoũgu. ⁵⁴⁻⁵⁵Rũ nũma ga Tupana rũ yema naane ga nũma nagu naxãchiũxũwa nanagagũ ga yema norũ duïxũgũ ga Iraéutanũxũgũ. Rũ nawa nanagagũ ga yema maçpũneane ga nũmatama nawa ínawoxũãxũ ga yema duïxũgũ ga nũxíra yexma ãchiũgũxũ ga tama nũxũ yaxõgũxũ. Rũ wũxitũcumũchigũxũ nayanu ga yema naane. Rũ yemagu nixãchiũgũchigũ. ⁵⁶Notürũ ga nũma ga yema Iraéutanũxũgũ rũ nũxũ naxũgũmare ya yimã Tupana ya guxãétũwa ngêxmacũ rũ namaxã nanue rũ tama naga naxĩnũechaũ ga norũ mugũ. ⁵⁷Rũ yema norũ oxigürũũtama nũxna nixĩgachitanũ rũ tama aixcuma nũxũ nayaxõgũ. Rũ

nhama wũxi ya wũra ya wũxũnerũxũ nixĩgũ. ⁵⁸Rũ Tupanaxũ nanuxêêgũ namaxã ga yema ãmaregũ ga tupanenetagũçax íguxũ. Rũ nũxũ nicuãxũxũgũ ga tupanenetachicũnãxãgũ rũ yemaacũ Tupanaãewa nananguxêêgũ. ⁵⁹Rũ yemaxũ nadãxgux ga nũma ga Tupana rũ poraãcũ nanu rũ yema Iraéutanũxũgũna nixũgachi. ⁶⁰Rũ nũxna nixũ ga guma napata ga naxchirunaxçax ga duïxũgũtanũwa yexmane ga Chíruwa. ⁶¹Rũ nanayexrũ nax yema Iraéuanecũãxgũarũ uanũgũ yangegũxũçax ga yema baú ga norũ mugũ nawa yexmaxũ. ⁶²Rũ nũma ga Tupana rũ poraãcũxũchi namaxã nanu ga yema norũ duïxũgũ ga Iraéuanecũãxgũ rũ yemaçax norũ uanũgũaxũ nanatauxchaxêxê nax nadaiaxũçax. ⁶³Rũ norũ ngextũxũcũgũ rũ norũ uanũgũ rũ ínanagu rũ yemaçax taxucürũwa nixãtexacũgũ ga yema duïxũgũ. ⁶⁴Rũ yema norũ chacherdótegũ rũ taramaxã nanadai. Rũ naxmaçgũ rũ ta tayue rũ yemaçax tataxuma ga yutegũxe ga tũmateçax axuxe. ⁶⁵Notürũ yemawena ga nũma ga Cori ya Tupana rũ nhama wũxi i pewa íbãxãchixũrũxũ nixĩ. Rũ wũxi i churara i wíumaxã poraãxêxũrũxũ nixĩ. ⁶⁶Rũ yema namaxã rũxuanũgũxũ narũporamae rũ nayabuxmũxêxê. Rũ yemaacũ guxũguma nanaxãneexêxê. ⁶⁷Rũ tama nanaxwãxe nax Yúche nane ga Efraítanũxũwa ne naxĩxũ ga Iraéuanecũãxgũarũ ãêxgacũgũ. ⁶⁸Rũ yemaçax nũxũ naxuneta nax Yudátanũxũwa ne naxĩxũ ga norũ duïxũgũarũ ãêxgacũgũ. Rũ nũxũ naxuneta ga maçpũne ga Chiãũ nax

gumawa nayexmaxũçax ga napata. ⁶⁹Rü yexma nanaxü ga napata ga máchanene ga dauxüwa nguxüne nax guxũguma ngéma nangexmaechaxũçax nhama i naane ngẽxmaechaxũrũxü. ⁷⁰Rü nüxü naxuneta ga gumá norü duũ ga Dawí ga carnérugüarü daruxü ixĩcü. ⁷¹Rü yemaacü yema carnérugüwe nax ínaxüxüwa nanayaxu nax norü duũxüğü ga Iraéutanüxüğüna nadauxũçax. ⁷²Rü nüma ga Dawí rü meama nüxna nadau ga yema Tupanaarü duũxüğü rü meama Tupana naxwaxexũácüma namaxã inacuax.

**Poraacü ngüxü ningegü yerü
Yerucharéügu napogüe ga norü
uanüğü**

79 ¹Pa Tupanax, ngéma tama cuxü yaxõgüxü rü naxçax ínaxayüachi ya yima cupata ya üinene rü nanaxãüächixẽ. Rü nüma ya ãane ya Yerucharéü rü nagu napogüe. ²Rü ngéma naxünegü i ngéma aixcuma curü duũxüğü ixĩgüxü rü ngéma nanawogü nax ngémaacü êchawemü rü aigüwemü yixĩgüxüçax. ³Rü nhama dexá fibaxũrũxü nixĩ ga gumá nagü ga Yerucharéüarü namagüwa. Rü nataxuma nax texẽ inatãxgüxü. ⁴Rü ngéma nachixüanegü i torü ngaicamána ngẽxmagüxü rü togu nidauxcüraxüğü rü toxü nacugüe. ⁵Pa Cori Pa Tupanax ¿rü nhuxguxüratáta i nüxü curüchaxü nax tomaxã cunuxü? ¿Rü êxna guxügutáma nhama wüxi ya üxürüxü niyauraecha i ngéma curü nu? ⁶¿Rü êcü namaxã nanu i ngéma nachixüanegü i tama cuxü yaxõgüxü rü taguma yumüxẽwa cuxna cagüexü! ⁷Yerü nümagü nixĩ ga

totanüxü ga Yacútanüxüxü nadaixü rü guxüwama nachixexẽãxü ga tochixüane. ⁸¿Rü tauxü i toguama cuyangutanüxẽxü ga yema chixexüğü ga torü oxigü ügüxü! ¿Rü paxa cuxü tangechaxütümüxüğü! Erü marü toxü narüyexera i nhaa guxchaxüğü. ⁹Pa Tupana ya Torü Maxẽxẽeruxüx ¿rü curü üünegagu rü toxü rüngüxẽxẽ, rü toxü ínanguxüxẽxẽ, rü toxü nüxü irüngüma i torü chixexü! ¹⁰Rü ngéma duũxüğü i tama cuxü yaxõgüxü rü taxuçaxma tũxcüü nhanagürüğü: “¿Ngecü nixĩ ya yimá norü Tupana?” nhanagürüğü. Rü nhuxmax rü nüxü tadauxchaxü nax nhuxacü tá cunadaixü i ngéma torü uanüğü ga curü duũxüğüxü daixü. Rü woo i ngéma nachixüanecüãxgü i tama cuxü yaxõgüxü rü nümagü rü ta nüxü nadaugüxüçax i ngéma cuxüxü. ¹¹¿Rü nüxü naxĩnü i norü axu i ngéma totanüxüğü ipoxcuxü! ¿Rü curü poramaxã ínanguxüxẽeama i ngéma totanüxüğü i dai namaxã naxuegugüxü! ¹²Rü ngéma nachixüanegü i cumaxã guxchigagüxü, Pa Cori Pa Tupanax ¿rü 7 expüxcüna napoxcue! ¹³Rü nhuxüchi i toma nax curü duũxüğü tixĩgüxü rü guxügutáma moxẽ cuxna taxã. Rü torü wiyamaxã guxügutáma gucü ya taunecügügu cuxü ticuaxüxüğü.

**Tupanaarü ngechaũçax
ínacagüe**

80 ¹⁻²Pa Cori Pa Tupana Pa Iraéutanüxüarü Daruxüx, rü cuma nixĩ i carnérugürüüácü Yúchetanüxümaxã icucuaxü. Rü cuma nax ngéma taxre i dauxüçãxchicünaxãgü i

ixãpexátüxüarü ngãxüwa nax curütoxü
 ;rü nüxü naxínü i torü yumüxê! ;Rü
 toxü nangechaxüãcúma mea nüxü
 nadawenü ya Efraítanüxü rü
 Bëyamítanüxü rü Manachétanüxü! ;Rü
 inachi, rü nua naxü nax curü poramaxã
 toxü ícunguxüxêxüçax! ³Pa Torü
 Tupanax ;toxü rüngüxêxê nax
 noxrirüütama wüxi i nachixüane i
 poraxü tixígüxüçax! Rü tanaxwaxe nax
 toxü cungechaxüxü nax ngëmaãcü
 naxmëxwa ítanguxüxüçax i torü
 uanügü. ⁴Pa Cori Pa Tupana ya
 Guxãétüwa Ngëxmacüx ;rü
 nhuxguxüratáta nüxü curüchauxü nax
 tomaxã cunuxü rü ngëmacax tama toxü
 nüxü cuxínüchauxü i torü yumüxëgü?
⁵Rü ngëma namaxã toxü cuxüwemüxü
 rü axu nixí, rü ngëma namaxã toxü
 cuxaxexêxü rü toxgüxüxetü nixí. ⁶Rü
 ngëma nachixüanegü i torü
 ngaicamagüxüarü dauxcüraxüxü toxü
 quixíxêxê, rü ngëma torü uanügü rü
 toxü nacugüe. ⁷Pa Torü Tupanax ;toxü
 rüngüxêxê nax noxrirüütama wüxi i
 nachixüane i poraxü tixígüxüçax! Rü
 tanaxwaxe i toxü cungechaü nax
 ngëmaãcü naxmëxwa ítanguxüxüçax i
 torü uanügü. ⁸Rü Eyítuanewa toxü
 ícugaxü nhama wüxi i úwa i ngexwacax
 rüxüxü i to i naanewa ngexü rü ngëxma
 yatoxüxüxü. Rü toxçax ícunawoxü ga
 yema duüxügü ga tama cuxü yaxögüxü
 nax yema nachica ga nawa
 ícunawoxüxü toxü cumugüxüçax. ⁹Rü
 cunamexêxê ga yema naane naxçax ga
 yema úwa. Rü yema úwa rü mea narüxü
 rü naxãxchumaxã rü guxüwama ga
 yema nachixüanewa rü nimu. ¹⁰Rü
 guma maxpúnegü rü

nanagaxpechitagüxêxê rü yema
 nanetügü ga máchanegü rü ta
 nanagaxpechitaanexêgü. ¹¹Rü yema
 nachacüügü rü guxüwama nangugü rü
 nhüxmata márwa nangugü rü nhüxmata
 natü i Eufrátewa nangugü. ¹²Rü
 nhüxmax, Pa Tupanax ;rü tüxcüü
 cuyawaxêxê i ngëma úwanecüarü
 poxeguxü rü ngëmacax nüxü natauxcha
 i ngëma duüxügü i ngëma chopetüxü
 nax nacauüãxüçax i norü o? ¹³Rü
 ngëma ngüügü rü nanacauümaxügü rü
 ngëma togü i naexügü rü
 nayawacutanügü. ¹⁴Pa Tupana ya
 Guxãétüwa Ngëxmacüx ;rü toxçax
 natáegu rü dauxüguxü i naanewa toxü
 ínadaawenü! ;Rü wenaxarü toxü nayaxu
 nhama úwa ga ítáxü rü wena
 iyaxuxüxüxü! ¹⁵Rü nhama úwa
 itoxüxüxü rü cuma rü nhaa naanegu
 toxü cumugü. Rü cumatama toxna
 cudau nhama úwa i ngexwacax rüxüxü
 rü igüpúnexüxüxü. ¹⁶;Ëcü curü numaxã
 nadai i ngëma torü uanügü i curü
 duüxügüxü daixü rü üxümaxã
 ínaguxchauxü! ¹⁷;Notürü toxü
 rüngüxêxê i toma i woetama toxü
 cuxunetaxü nax curü duüxügü tixígüxü!
 ;Rü toxna nadau i toma ítayaxügüxü
 natanüwa ga yema duüxügü ga
 cumatama nüxü cuxunetaxü! ¹⁸;Ëcü
 toxü rüngüxêxê rü tagutáma cuxna
 tixígachi! ;Rü toxü namaxêxêxê rü
 cuxnaxica tátama nixí i itaçaxaxü i torü
 yumüxêwa! ¹⁹Pa Torü Tupana ya
 Guxãétüwa Ngëxmacüx ;toxü rüngüxêxê
 nax noxrirüütama wüxi i nachixüane i
 poraxü tixígüxüçax! ;Rü toxü
 nangechaxü nax ngëmaãcü torü
 uanügümëxêwa ítanguxüxüçax!

**Tupana rü Iraéutanüxümaxã
namecüma naétüwa i norü
chixexügü**

81 ¹Rü taãxêãcü Tupanaçax
pewiyaegü! Erü nüma nixí i
tüxü naporaexêëxü. ¡Ëcü tagaãcü nüxü
pecuaxüxügü ya yimã Yacúarü Tupana!
²Rü pãdérumaxã rü árpamaxã rü
árpaxacümaxã pegü pepaxpexegüãcüma
pewiyaegü! ³Rü ngêxguma ngexwacax
nangoxgux ya tauemacü ¡rü peyacie ya
cornéta! Rü ngêxgumarüxü ta i
ngêxguma tüema yixíxgu ¡rü peyacie!
Rü ngêma nixí i ngunexü i nagu
naxüchigaxü nax Tupanaxü
icuaxüügüxü. ⁴Erü yema nixí ga mu ga
Yacúarü Tupana Iraéutanüxüna ãxü.
⁵Rü yema nixí ga mu ga Yúchetanüxüna
naxãxü ga yexguma Tupana
Eyítuanecüãxarü ãëxgacüxü
naxãxünegu. Rü chama rü nüxü chaxĩnü
ga wüxi ga naga ga tama nüxü
chacuáxü ga nhaxü: ⁶“Pa
Iraéutanüxügüx, marü pexü
ichaxüxweta rü pexü íchangüxüxê
nawa ga yema puracü ga nagu pexü
nadaixü. ⁷Rü yexguma guxchaxüwa
peyexmagügu ga Eyítuanewa rü choxna
pecagüe, rü chama rü pexü
íchangüxüxê. Rü yema caixanexü ga
duranexü nawa ínaxüxüwa pexü
changãxü. Rü yexguma Meribáwa
pengugügu rü nataxüxgu ga dexã rü
chama rü pexü chaxümare yerü nüxü
chacuáxchaü ga perü õ. ⁸Pa Chorü
Duüxügüx ¡naga pexĩnie i nhaa chorü
ucüxê i pemaxã nüxü chixuxü! ¡Chierü
chauga pexĩniegux, Pa Iraéutanüxügüx!
⁹Rü tama chanaxwaxe i namaxã

petupanaãxgü i ngêma tama aixcuma
Tupana ixixü rü tama chanaxwaxe i
nüxü pecuaxüxügü i naxchicünaxgü.
¹⁰Rü chama nixí i perü Cori ya Tupana
chixixü ga Eyítuanewa pexü
íchangüxüxêxü. Rü ngêxguma taxacü
pexü taxüxgux ¡rü choxna peca! Rü
chama rü tá pexna chanaxã. ¹¹Notürü i
pema i chorü duüxügü i Iraéutanüxügü,
rü tama choxü ipexĩnie rü tama chauga
pexĩniechaü. ¹²Rü yemacax nixí ga
pexü chayexrüxü nax penaxüamaxüçax
ga perü chixexü rü pema
penaxwaxexüãcüma pemaxêxüçax.
¹³⁻¹⁴Rü yexguma chi chauga pexĩniegu,
Pa Chorü Duüxügüx, rü chi nagu
pexíxgu ga yema pexü chamuxü, Pa
Iraéutanüxügüx, rü chi paxaxüchi
chanaxãneexêxê ga yema pemaxã
rüxuanüãxgüxü rü chi chanapoxcue”,
nhanagürü ga Tupana. ¹⁵Rü ngêma
naxchi aixexü ya Cori ya Tupana, rü norü
muümaxã tá napexegu nayayitanü erü
ngêma norü poxcu rü marü namaxã
naxuegu. ¹⁶Notürü ngêxguma chi norü
duüxügü ya Tupana naga ñniegu rü chi
mexü i trígumaxã nanaxüwemü rü chi
berurewa nayaxaxegüxêxê.

**Ãëxgacügü i guxchaxüarü
mexêëruüétüwa nangexma ya
Tupana**

82 ¹Rü Tupana ãëxgacü íyixixüwa
i dauxügüxü i naanewa rü
inachi nax poxcu namaxã naxuegüxüçax
i ngêma ãëxgacügü i guxchaxüarü
mexêëruügü i chixri norü duüxügümaxã
icuaxgüxü. Rü nhanagürü:
²“¡Nhuxgüxüratáta i nüxü perüchaxü
nax chixri duüxügümaxã ipecuáxü rü

ngêma chixri maxêxũétüwaama nax pexügüxũ? ³Rü dücax, rü name nixĩ i nüxũ perüngüxêêgü i ngêma duũxügü i taxucürüwa nügü ípoxügüxũ rü ngêma taxcutagü. Rü êcü nüxũ perüngüxêxê i ngêma ngearü diêruâxgüxũ rü ngêma nüxũ nataxuxũ i norü ngêmaxügü. ⁴¡Rü ngêma chixexũ i duũxügümexêwa ípenanguxüxêxê i ngêma taxucürüwama nügü ípoxügüxũ rü ngêma ngearü diêruâxgüxũ! ⁵Notürü i pemax, Pa ãêxgacügüx, rü tama peãxũ pecuax rü peechitamare pemaxê. Rü ngêmacax nangexma i taxũ i chixexũ i petaniüwa rü ngêma duũxügü i namaxã pecuáxũ rü pemaxã nanue. ⁶Rü chama rü pexũ chaxuxgu rü tupanagü pexígü erü chauxacügü pexígü i chama nax guxãétüwa changexmaxũ. ⁷Notürü i pema rü guxũ i duũxügürüxũ tá peyue. Rü ngexürüüxũ i ãêxgacü i chixri norü duũxügümaxã icuáxürüüãcü tá peyue”, nhanagürü ya Tupana. ⁸Pa Tupanax jêcü inachi rü nüxna naca i norü chixexũchíga i nhama i naanecüâxgü i ãêxgacügü! Erü cuma nixĩ i norü yora quixixũ i guxüma i nachixüanegü.

**Yumüxê i nawa Tupanaarü
ngüxêêcax ínacagüxũ**

83 ¹Pa Tupanax jtauxũ i curüchianexũ, rü tauxũ i ngêxma curüxãüxmarexũ! ¡Rü nangãxũ i torü yumüxê rü toxũ ínanguxüxêxê! ²¡Dücax i ngêma curü uanügü i cuxchi aiexũ! Rü nümagü rü nananuexêxê i duũxügü nax tama cuga naxĩnüexũcax. ³Rü nüma rü meama nanangugügü rü naxcax nadaugü nax nhuxãcü tá curü duũxügü i cumatama ícupoxüxüxũ

naporamaegüxũ. ⁴Rü nagu narüxĩnüe nax nhuxãcü nua toxütawa naxixũ nax toxũ nadaixũcax nax ngêmaãcü itayarüxoxochixüçax rü taxüema nüxũ cuáxüçax i ngêma tochixüaneéga i Iraéu. ⁵Pa Tupanax, cuxcax nügümaxã nangutaquexegü rü wüxigu nügümaxã inaxügagü nax curü duũxügüxũ nadaixüçax. ⁶⁻⁷Rü ngêmaãcü toxçax ínayaxüãchichaũ i ngêma Edóüanecüâxgü, rü Ismaétanüxügü ga Agáchetaagü, rü Moábitanüxügü, rü Gebátanüxügü, rü Amóütanüxügü rü Amaréchitanüxügü rü Firitéutanüxügü, rü Tírucüâxgü. ⁸Rü woo i ngêma Achíriaanecüâxgü rü ngêma Lótanüxügü rü natanügu naxägü. ⁹⁻¹⁰Pa Tupanax jêcü ngêma torü uanügüxũ nadai yexgumarüxũ nax cunadaixũ ga yema Miyiáütanüxügü rü ãêxgacü ga Chíchera rü ãêxgacü ga Yabíu ga Chichóüarü ngategu yuxũ ga Eüdüwa! Rü nümagü rü nhuxmax rü waxmüanexũ ga waixümü nixígü. ¹¹⁻¹²Rü ngêma churaragüarü ãêxgacügü i nhuxmax toxçax íyaxüãchichaũxũ ¡rü êcü nadai yexgumarüxũ nax cunadaixũ ga yema churaragüarü ãêxgacügü ga Orébe rü Cheébi! ¡Rü nadai i norü ãêxgacügü yexgumarüxũ nax cunadaixũ ga yema ãêxgacügü ga Chebá rü Chamúna ga curü duũxügüarü wocachitaxügü nügüxũ yauxgüchaũxũ! ¹³Pa Tupanax, rü ngêma torü uanügü rü tanaxwaxe nax chuchuxüeta i buanecü idixgüxêxürüxũ cuyaxígüxêxê. ¡Rü nhama naixatü i pagüxũ i buanecü cuenagütanüxürüxũ yaxígüxêxê! ¹⁴⁻¹⁵Rü nhama üxüema i naixnecü íxaxêêxũ rü naguxêêxürüxũ tanaxwaxe i curü

numaxã nawe quingêchigü i ngêma torü uanügü. ¡Rü curü numaxã namuüexêxê!
 16Pa Corix ¡naxãneexêxê i ngêma duüxügü nax ngêmaäcü cuxçax nadaugüxüçax! 17¡Rü êcü naxãneexêxê nax ngêmaäcü guxügutáma naxãneexüçax rü nayuexüçax! 18¡Rü ngêmaäcü tá nüxü nacuaxgü nax cuxicatama yixixü i Cori ya Tupana quixixü rü cuxicatama yixixü i guxãétüwa cungexmaxü i nhama i naanewa!

**Choxü nangúchaü nax
Tupanapatawa changexmaxü**

84 1Pa Cori Pa Tupanax ya Guxãétüwa Ücüx, rü namexechi ya cupata ya üünene. 2Rü poraäcü choxü nangúchaü nax cupataxtügu chaxücuxü. Rü guxüma i chorü taãxêmaxã cuxçax chawiyaechaü Pa Tupana ya Guxüguma Maxücüx. 3Rü woo i chirugü rü togü i werigü rü naxächica i ngêma cupatawa nax ngêxma naxüxchiãxügüxüçax, Pa Chorü Tupana Pa Chorü Äëxgacü ya Guxãétüwa Ücüx. 4Rü tataãxêgü ya yíxema cupatawa ngêxmagüxe rü guxüguma cuxü icuaxüxügüxe. 5Rü tataãxêgü ya yíxema cuxütagu tümaaru ngüxêxü iyangauxe rü yíxema yáxüwa ne íxe nax yima curü maxpúnewa cuxü tayarücuaxüügüxüçax. 6Rü ngêxguma ngêma ngatexü i pachitamaxü i Naxgüxüetügu äëgaxüwa tangupetütanügu rü cuma rü ngêma tá cunamu ya pucü nax ngêmaäcü nayimaxüçax ya burawegü nax ngêma taxaxegüxüçax. 7Rü wüxichigü i ngunexügu rü yexeraäcü tá tiporaetanü.

Rü ngêxguma curü maxpúne ya üünene ya Chiáüwa tangugügu, rü ngêma tá cuxü tadaugü, Pa Tupanax. 8Pa Cori Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngêxmacü ya Iraéutanüxügüaru Tupanax ¡rü nüxü naxínü i chorü yumüxê! 9Pa Tupana i Torü Poxüruxüx ¡rü cuxü nangechaxütümüxü ya yimá cuma nüxü cuxunetacü nax Iraéuanecüãxgüaru äëxgacü yixixüçax! 10Rü ngêma 1,000 i ngunexü i nagu ngextámare changexmaxüaru yexera rü narümemae nixí nax wüxítama i ngunexü cupataxtüwa changexmaxü. Rü narümemae nax cuaxpataarü darüümare chixixü, Pa Tupanax, rü tama chixexü ínaxügüxüwa nax changexmaxü. 11Erü nüma ya Cori ya Tupana rü norü duüxügüxü nibáixmaxü rü ínanapoxü. Rü yíxema tama naxügüxe i ngêma chixexü rü nüma ya Tupana rü tüxü nangechaü rü tüxü nicuaxüxü rü tama tüxna nanachüxu i norü mexü. 12Pa Cori Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngêxmacüx, rü tataãxêgü ya yíxema aixcuma cugu yaxögüxe.

**¡Wenaxarü toxü rüngüxêxê, Pa
Tupanax!**

85 1Pa Corix, toma nax curü duüxügü i Yacütanüxügü nax tixigüxü rü cuma rü poraäcü tomaxã cumecüma rü wenaxarü toxü cutaãxêxêxê. 2Rü marü toxü nüxü curüngüma i torü chixexügü rü pecádugü ga cupexewa taxüxü. 3Rü yema nax tomaxã cunuxü rü marü ícurüngüxmüxüchi. 4Pa Tupana ya Torü Maxêëeruxüx, rü nhüxmax rü tanaxwaxe i wenaxarü toétüwa cuchogü. Rü tama name i tomaxã cunuecha. 5¡Ëxna

cuyadaxêxê nax guxûgutâma tomaxã cunuechaxû? ⁶¿Rü tama êxna i wenaxarü toxû ícurüdagüxêxê nax ngêmaâcü cumaxã tataâxêgüxûçax i tomax i curü duûxûgü nax tixîgüxû? ⁷Pa Cori Pa Tupanax ;toxû nangechaxû rü toxû ínanguxûxêxê! ⁸Rü nhuxmax rü tá icharüxînú i ngêma nüxû yaxuxû ya Cori ya Tupana erü norü duûxûgü i naga ñnüxêûmaxã tá nüxû nixu nax marü namaxã inangüxmüxû. Notürü tama nanaxwaxe nax wena norü chixexûçax nawoeguxû. ⁹Rü aixcuma nixî ya Tupana i tüxna nangaicamaxû nax tüxû nangûxêêxûçax ya yíxema naga ñnüexe. Rü ngêmaâcü i ngêma norü üüne rü torü naanewa tá nangexma. ¹⁰Rü ngêxguma Tupana norü duûxûgütanüwa ngêxmagu, rü tá nügü nangechaûgü rü tá nügümaxã nixaixcumagü rü tá nügümaxã inarüngüxmüxe rü tá meama niwexgü i norü maxûwa. ¹¹Rü duûxûgü rü tá nügümaxã nixaixcuma rü ngêma rü guxûwama tá nangox nhama wüxi i nanetü i waixümüwa ngóxürüxû. Rü ngêma nax mea namaxêxû i duûxûgü rü tá ta meama nangox nhama üaxcü i caixanexûpechitawa ngóxürüxû. ¹²Rü nümatama ya Cori ya Tupana rü tá pucü ínananguxêxê rü ngêma tórü naanewa rü tá mea narüxügü i tanetügü. ¹³Rü ngêxguma tatanüwa nangexmagu ya Cori ya Tupana, rü tá aixcuma mea naxçax tamaxê. Rü nüma rü tá tüxû narüngüxêê nax nacümagu ixîxû.

Cuxicatama nixî i Tupana quixîxû

86 ¹Pa Corix ;choxû nüxû naxînú i chorü yumüxê! Erü poraâcü ngüxû chinge rü guxchaxûwa

changexma. ²¿Rü choxna nadau! Erü chama rü cumaxã chixaixcuma. ;Rü choxû ínanguxuchixêxê! Erü cuma nixî i chorü Tupana quixîxû rü cugu nixî i chayaxôxû. ³¿Pa Cori Pa Tupanax, cuxû changechaxûtümüxû! Erü guxüma i oragu rü chorü yumüxêwa rü cuxna chacaecha. ⁴Pa Corix, chama nax curü duûxû chixîxû ;rü êcü choxû nataâxêxêxê! Erü cumaxã nixî i chidexaxû i chorü yumüxêwa. ⁵Erü cumax, Pa Corix, rü cumecüma rü nüxû ícurüngüma i torü chixexûgü. Rü aixcuma tüxû cungechaû ya yíxema curü ngûxêêçax cuxna caxe. ⁶Pa Corix ;choxû nüxû naxînú i chorü yumüxê! ;Rü choxû nangaxû rü choxna naxã i ngêma cuxna naxçax chacaxû! ⁷Rü nhuxmax nax guxchaxûwa changexmaxû, rü cuxna chaca erü cuma rü guxûguma choxû cungaxûga. ⁸Rü nataxuma i to i tupana i cumaxã wüxiguxû, Pa Corix. Rü taxúema tanaxü i ngêma taxû i mexûgü i cuma cuxûxû. ⁹Pa Corix, cuma nixî ga cunangóxêxêxê i guxüma i nachixüanegü. Rü ngêma nachixüanegü rü tá cuxçax naxî nax cuxû nataxêêgüxûçax rü cuxû yacuaxûügüxûçax. ¹⁰Erü cuxicatama nixî nax Tupana quixîxû. Rü cuma nixî i nüxû cucuaxûchixû rü cunaxüxü i ngêma taxû i mexûgü i curü poramaxã cuxûxû. ¹¹Pa Corix ;choxû nawex i ngêma cumaxû nax aixcuma nagu chixûxûçax! Rü chanaxwaxe i choxû cunangüchaûxêxê nax cuxû chicuaxüüxûçax. ¹²Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü guxüma i chorü maxûmaxã tá cuxû chicuaxûxû. Rü guxûgutâma chanataxêxê i cuéga. ¹³Rü nataxüchi i

curü ngechaũ i chauxçax. Rü marü choxna cuyaxũgachixẽxẽ i ngẽma yu nax tama naxmaxũgu chixũcuchixũçax. ¹⁴Pa Tupanax, rü nangexma i nhuxre i duũxũgü i tama cugu rüxinũexũ rü nügu icuaxũxũgũxũ rü máxwaxegũxũ, rü chauxchi aiexũ, rü ngẽma rü choxũ nimaxgũchaũ. ¹⁵Notürü i cumax, Pa Corix, rü Tupana ya mecümacü rü ngechaũwaxecü quixĩ. Rü cuma rü yaxna tomaxã cuxĩnũ, rü poraãcü toxũ cungechaũ, rü guxũguma tomaxã quixaixcuma. ¹⁶¡Rü choxũ nadawenü nax curü duũxũ chixĩxũ! ¡Rü cuxũ changechaxũttümũxũ! ¡Rü pora choxna naxã! ¡Rü choxũ ínanguxuchixẽxẽ naxmexwa i ngẽma duũxũgü i choxũ imaxgũchaxũxũ! ¹⁷¡Rü choxũ rüngũxẽxẽ! ¡Rü choxna naxã i wüxi i cuaxruxũ nax ngẽmawa nangóxũçax nax chamaxã cumecümaxũ rü ngẽma chauxchi aiexũ naxãneexũçax i ngẽxguma nüxũ nadaugũgu! Erü cumax, Pa Corix, rü guxũguma choxũ curüngũxẽẽ rü choxũ cutaãxẽxẽxẽ.

**Tupanaarü ñane ya Yerucharéũxũ
nicuaxũxũgü**

87 ¹Rü yima maxpũne ya Chíaũgu nixĩ i naxiũxũ ya yima Tupanaarü ñane ya Yerucharéũ. ²Rü nũma ya Cori ya Tupana rü poraãcü nüxũ nangechaũ ya yima ñane guxũnema ya naigü ya Iraẽuanearü ñanearü yexera. ³Pa Tupanaarü Ñanex, rü mexechixũ i ore cuchiga nixugü. ⁴Rü natanũwa i ngẽma duũxũgü i choxũ cuaxgũxũ rü nangexma i duũxũgü i Eyítuanegu buexũ, rüexna Babiróniaanegu buexũ, rüexna

Firitéugianegu buexũ, rüexna Tíruaruĩ ñanegu buexũ rüexna Echiopíaanegu buexũ. Rü wüxichigü i ngẽmagü rü poraãcü ngẽma ñane i nagu nabuxũmaxã nataãxẽ. ⁵Notürü guxũarü yexera nataãxẽgü i ngẽma Yerucharéũgu buexũ. Erü nümatama ya Tupana ya guxãétüwa ngẽxmacü rü nüxũ naxuneta ya yima ñane nax noxrü yixĩxũ. ⁶Rü ngẽma popera i nawa nangoxégagũxũ i duũxũgü, rü Tupana rü tá nüxũ nawüneta i ngẽma duũxũégagü i Yerucharéũgu buexũ. ⁷Rü ngẽma Yerucharéũwa wiyægũxũ rü ngẽma paxetaxgũxũ rü nhanagürügü tá: “Guxũma i chorü taãxẽ rü cuwa nangexma, Pa Yerucharéũx”, nhanagürügü tá.

**Pa Corix çtũxcüũ tama choxũ
cucuaxchaxũ?**

88 ¹Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Maxẽeruxũx, ngunecü rü chütaçü rü cuxna chaca nax choxũ curüngũxẽẽxũçax. ²¡Rü choxũ nüxũ naxĩnũ i chorü yumũxẽ, rü choxna naxã i ngẽma cuxna naxçax chacaçaxũ! ³Rü poraãcü taxũ i guxchaxũ chauéti nangu rü nagu charũxinü rü ngẽmamaxã tá chayü. ⁴Rü duũxũgũçax rü marü yuexũtanüwa changexma erü marü nataxuma i chorü pora. ⁵Rü nua yuexũtanüwa choxũ nataxgü. Rü chama rü wüxi i duũxũ i daigu yuxũ rü itáxũrũxũ chixĩ. Rü nhama wüxi i duũxũ i nüxũ cuxoxũ rü nüxũ icurüngũmaxũrũxũ chixĩ. ⁶Rü ngẽma ãxmaxũ i maxmaxũchixũwa choxũ cutax i ngextã ínawaanexũchixũwa. ⁷Rü chauéti cunanguxẽxẽ i ngẽma curü nu.

Rü poraãcü ãücümaxüwa choxü
 cungexmaxëxë nhama dexágu
 inguxgurüxü. ⁸Rü ngëma
 chamücüüãëwa ícunanguxëxë nax
 choxna naxígüxüçax. Rü wüxi i norü
 guxchaxëeruxü choxü quixixëxë. Rü
 nhama wüxi i poxcuxü i taxucürüwama
 inhaxürüxü chixí. ⁹Rü ngëma nax
 poraãcü chaxauxechaxügagu rü düxwa
 chixoxetü. Rü guxüma i ngunexügu rü
 cuxçax chaxunagümejëácüma cuxna
 chaca, Pa Corix, rü auxácüma cumaxã
 nüxü chixu i chorü guxchaxü. ¹⁰¿Rü
 taxacüwa i choxü namexü i ngëma taxü
 i mexügu i curü poramaxã cuxüxü ega
 marü chayuxgu? ¿Rü nhuxãcü i wüxi i
 yuxü rü moxë cuxna naxã? ¹¹Rü
 ngëxguma chayuxgu rü axmaxüwa
 changexmagu ¿rü nhuxücürüwa
 duüxügümaxã nüxü chixu nax nhuxãcü
 quixaixcumaxü rü toxü cungechaxüxü?
¹²Rü ngëma yuexütanüwa i ngextã
 ínaxëanexüwa ¿rü tayíxemaxü ya texé
 ya nüxü ixuxe nax quixaixcumaxü rü
 taxü i mexügu cuxüxü? ¹³Notürü i
 chamax, Pa Corix, rü cuxna nixí i
 chacaxü rü guxüguma i paçmama rü
 cumaxã nixí i chidexaxü. ¹⁴¿Rü tüxcüü
 nixí i choxü cuxoxü, Pa Corix, rü tüxcüü
 nixí i chauxchaxwa iquicúxü? ¹⁵Rü
 changextüxügücürüwatama rü
 guxchaxüwa changexmaecha rü
 ngëmamaxã wixguxuchi chayü. Rü
 poraãcü yaxna namaxã chaxínü ga
 yema guxchaxügu ga cuma chauxçax
 ícunguxëxëxü. Rü nhuxmax rü düxwa
 marü tama namaxã chapora. ¹⁶Rü
 ngëma curü nu i ãücümaxü rü marü
 chauétüwa nangu rü choxü
 narüporamae. ¹⁷Rü guxü i oragu rü

ngëma curü nu rü choxü ínayëguächí
 nhama wüxi ya tacü ya mucürüxü. ¹⁸Rü
 cuma rü marü choxna cuyaxígachixëxë i
 guxüma i ngëma chamücügu rü yema
 üpa namaxã chaxãmücüxü. Rü
 nhuxmax rü ngëma ëanexüxícatama
 nixí i namaxã chaxãmücüxü.

Tupana rü Dawímaxã ínaxuneta

89 ¹Pa Corix, guxügutáma chorü
 wiyæwa nüxü chixu nax cuma
 rü cumecümaxüchixü. Rü guxügutáma
 duüxügümaxã nüxü chixu nax cuma rü
 aixcumacü quixixü. ²Rü tá namaxã
 chanacaean nax cuma rü guxüguma
 toxü cungechaxü, rü ngëma nax
 quixaixcumaxü rü taguma naxüchicüü
 nhama dauxüguxü i naane taguma
 üchicüüxürüxü. ³Rü cuma rü gumá curü
 duüxü ga cumatama cuyaxücü ga
 Dawímaxã ícunxuneta rü nhacurügu
 nüxü: ⁴“Rü tá cutaagümaxã chanaxuegu
 nax nümagü tá yixixü i guxügutáma
 cuchicüxü ãëxgacügu yixígüxü i
 Iraétanüwa”, nhacurügu. ⁵Pa Tupanax,
 guxüma i ngëma dauxüwa ngëxmagüxü
 rü cuxü nicuaxüxügü naxçax i ngëma
 taxügu i mexügu i curü poramaxã
 cuxüxü. Rü ngëma curü orearü
 ngeruügu i dauxücüax rü tá cuxü
 nicuaxüxügü erü aixcumacü quixí. ⁶Rü
 nataxuma i taxacü i woo i dauxügüxü i
 naanewa i cumaxã wüxigüxü, Pa Cori
 Pa Tupanax. ⁷Erü cuma rü Tupana ya
 poracü rü ãücümacü quixí. Rü curü
 orearü ngeruügu i dauxücüax rü cuxü
 ínachomaeguächí. ⁸Pa Cori Pa Tupana
 ya Guxãétüwa Ngëxmacüx, rü guxüma i
 pora rü guxüma i ore i aixcuma íxixü rü
 cuwa ne naxü. Rü nataxuma i taxacü i

cumaxã wüxiguxũ. ⁹Rü cuma rü namaxã icucuax i ngẽma már i ãücümãxũ rü ícuyachachixẽxẽ i norü yuape ya taxüchicü. ¹⁰Rü cuma rü cunanguxẽxẽ ga Eyítuane nhama wüxi i churara i poraxũ i daigu yuxürüxũ. Rü cuchacüxi ya poraxüchinemãxã cunawoone i ngẽma cumaxã rüxuanügüxũ. ¹¹Rü ngẽma dauxügüxũ i naane rü nhama i naane rü cuxrügü nixĩ erü cumatama nixĩ i cunaxüxũ rü cunangoxẽxũ namaxã i guxũma i ngẽma nawa ngẽxmagüxũ. ¹²Rü cuma nixĩ i cunangoxẽxũ i nórchi rü sú. Rü yima maxpúnegü ya Tabú rü Ermóü rü ngẽma cuéga taãxẽacü nãgu nicagüxũ. ¹³Rü yima cuchacüxi rü naporaxüchi. Rü yima curü tügünechacüxi rü napora rü yimamaxã nüxũ curüporamae i ngẽma cumaxã rüxuanügüxũ. ¹⁴Rü ngẽxguma curü tochicaxũwa curütogxux nax cunangugüxũcax i wüxichigü i duũxũarü maxũ, rü guxũma wüxiguraxũãcúma cunangugü rü aixcuma nawexgu i ngẽma namaxã cuxueguxũ i wüxichigü. Rü cuma rü aixcuma ngechaxũwaxecü rü íaixcumacü quixĩ. ¹⁵Pa Corix, nataãxëgü i ngẽma duũxũgü i nüxũ cuãxũ nax taãxẽacü cuxũ yacuaxüüügüxũ rü aixcuma curü oregu namaxëxũ nax ngẽmaãcü curü ngóonexũwa nangexmagüxũ. ¹⁶Rü nataãxëgü i ngẽma curü duũxũgü i guxũguma cumaxã taãxëgüxũ rü naxcax daugüxũ nax cucümagu naxixũ. ¹⁷Rü aixcuma nixĩ i curü duũxũgüarü poraxëeruxũ quixixũ rü cuma nixĩ i nüxũ curüingüxẽxũ nax cucümagu naxixũcax. Rü ngẽma yexeraãcü nax tiporaetanüxũ

rü curü ngüchaũgagu nixĩ. ¹⁸Rü nüma ya Cori rü tórü poxürüxũ nixĩ. Rü nüma nixĩ i tórü ãëxgacü ya üüneçü i yixema i Iraéutanüxũ nax ixigüxũ. ¹⁹Rü nüxcúma rü curü duũxũgüxũ nüxũ cudauxẽxẽ i ëxügüxũ rü yemaacü namaxã quidexa, rü nhacurügü nüxũ: “Chama rü nüxũ chaxuneta i wüxi i chorü duũxũ i poraxũ rü guxãétüwa chanangexmaxëxẽ rü poraãcü nüxũ charüingüxẽ. ²⁰Rü nüma nixĩ ya yimã chorü duũ ya Dawí. Rü yexguma chorü chíxũ i üünexũmaxã chanabaerugu rü nüxũ chaxuneta nax chorü duũxũgüarü ãëxgacü yixixũcax. ²¹Rü chama rü guxũgutãma nüxũ charüingüxẽ rü chorü poramaxã tá chanaporaxëxẽ. ²²Rü ngẽma namaxã rüxuanüãxgüxũ rü taxütãma naxcax ínayaxüãchi. Rü ngẽma chixri maxëxũ rü taxütãma nüxũ narüporamaegü. ²³Rü ngẽma namaxã rüxuanüãxgüxũ rü chama rü tá nãgu chayanaxoxëxẽ rü tá nüxna chayaxigachixëxẽ. Rü tá chanadai i ngẽma naxchi aiexũ. ²⁴Rü chama rü poraãcü tá nüxũ changechaũ, rü namaxã tá chixaixcuma. Rü tá yexeraãcü chayaporaxëechigü. ²⁵Rü chama rü tá aixcuma nüxna chanaxã i pora nax namaxã inacuãxũcax i ngẽma naane i Már i Mediterãniüwa ixügüxũ rü nhuxmata natü i Eufrátewa ngxü. ²⁶Rü nüma rü tá nhanagürü choxũ: ‘Cuma nixĩ i chaunatü quixixũ rü chorü Tupana ya choxũ ípoxüctü rü choxna daucü quixixü’, nhanagürü tá. ²⁷Rü chama rü nhama chaune ya yacürüxũ tá namaxã chixĩ. Rü guxũma i nachixũanegüarü ãëxgacügüétüwa tá chanangexmaxëxẽ. ²⁸Rü ngẽma chorü ngechaũ rü guxũgutãma naxütawa

nangexma. Rû yema chorü uneta ga namaxã nüxũ chixuxũ rü tagutãma inayarüxo. ²⁹Rü ngẽma nataagü rü nachicüxü guxũgutãma nüxĩ Iraéuanecüãxgiarü ãëxgacügü nixĩgü nhuxmatãta nagü i naane. ³⁰⁻³¹Notürü ngëxguma chi nüxna yaxĩgachigu i ngẽma chorü nguxëetae rü tama nagu namaxëgu i ngẽma chorü mugü rü chixri naga naxĩnuegu i chorü ore rü tama yanguxëëgüãxgu i ngẽma namaxã nüxũ chixuxũ, ³²rü aixcuma tá chanapoxcue nagagu nax tama chauga naxĩnuexũ rü poraãcü tá nüxna chanacuãixca. ³³Notürü taxütãma nüxũ charüxo nax nüxũ changechaũxũ ya Dawí rü aixcumaxũchi tá chayanguxëxë i ngẽma namaxã nüxũ chixuxũ. ³⁴Rü taxütãma chanangexrü i ngẽma chorü uneta ga namaxã nüxũ chixuxũ rü aixcuma tá chayanguxëxë i guxũma i ngẽma chorü ore. ³⁵Rü noxtacüma chorü üüneégagu ichaxuneta rü tagutãma chanawomüxëxë. ³⁶Rü ngẽma nataagü rü nüxĩ nachicüxü guxũgutãma Iraéuanecüãxgiarü ãëxgacügü nixĩgü nhama üãxcü ibáixechaxürüxũ. ³⁷Rü nhama tauemacü guxũguma ngóxürüxũ rü ngëxgumarüxũ guxũgutãma Iraéuanecüãxgiarü ãëxgacügü nixĩgü nhama dauxũguxũ i naane ngëxmaechaxürüxũ”, nhacurügü choxũ, Pa Tupanax. ³⁸Notürü i nhuxmax rü nüxũ cuxo rü tama nüxũ cucuãxchaũ ya yimã ãëxgacü ya cumatama nüxũ cuxunetacü. Rû namaxã cunu. ³⁹Rü ngẽma curü uneta ga curü duũxũmaxã nüxũ quixuxũ rü marü cuyanaxoxëxë rü nüxna cunayaxu nax ãëxgacü yixixũ. ⁴⁰Rü ngẽma norü ãanearü poxeguxũ rü

cuyangóxnaxëxë rü yima norü ãgü rü cuyawãxguxëxë. ⁴¹Rü guxũma i ngẽma togü i duũxũgü i ngẽma chopetüxũ rü naxcax nangĩx i taxacü i nüma nanaxwaxexũ. Rû ngẽma nachixũanegü i nüxna ngaicamaguxũ rü nüxũ nacugüe ya yima ãane. ⁴²Rü cuma rü cunangexrü i ngẽma namaxã ruxuanüãxguxũ nax taãxëãcüma curü duũxũguxũ nadaixũ rü nüxũ naporamaeguxũ. ⁴³Rü ngẽma curü duũxũgiarü tara rü cuyatëcaxëxë, rü tama nüxũ curüngüxëë i ngëxguma norü uanügümaxã nügü nadaixgux. ⁴⁴Rü ngẽma norü pora rü cunanguxëxë, rü ícunataxüchi ya yimã norü ãëxgacü. ⁴⁵Rü marü cunanuxëxë i norü maxũ, rü poraãcü cunaxãneexëxë. ⁴⁶Pa Corix ¿rü nhuxguxüratãta i nüxũ curüchaxũ nax iquicüxü? ¿Ëxna guxũgutãma wüxi ya üxü ya naiechanerüxũ yixixũ i curü nu? ⁴⁷Pa Corix ¿nüxna nacuaãxãchi rü ngẽma chorü maxũ rü nax nanuxüxü! Rû yimã duũ ya cuma cuxücü rü tama namãx i norü maxũ. ⁴⁸Rü taxüema texé tamaxecha rü taguma tayu. Rû taxüema texé nawa ítanguxuchi i yuarü pora. ⁴⁹Pa Corix ¿ngexũ ga yema curü ngechaũ ga noxri Dawímaxã nüxũ quixuxũ ga yexguma icuxunetagu nax aixcuma guxũgutãma nüxũ cungechaxũxü? ⁵⁰Pa Corix ¿dücax i toma nax curü duũxũgü tixĩguxũ, rü togu nidauxcüraxũgü i muxũma i duũxũgü! Rû ngẽma rü poraãcü chorü maxũnewa nangux. ⁵¹Pa Corix, ngẽmaãcü nixĩ i ngúxũ toxũ ningexëxë rü chixexũ tomaxã yaxugüexũ i ngẽma curü uanügü. Rû ngẽmaãcü ngextã ínaxüxüwa rü chixri nachiga nidexagü ya yimã cumatama nüxũ cuxunetacü

nax curü duũxũ yixĩxũ. ⁵²Rü guxũguma namaxechi ya Cori ya Tupana. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

**Tupana rü guxũguma namaxecha
notürü i duũxũgü rü nayuewaxe**

90 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü woetama torü poxũruxũ quixĩ rü guxũguma cuxmexwa tangexmagü. ²Rü nũxcümaxũchima naxũpa nax cunaxũxũ ga nhama ga naane rü norü m̄xpũnegü rü woetama marü Tupana quixĩ. Rü cuma rü guxũgutáma cungexmaecha. ³Rü cuma rü cuxũ natauxcha nax wena waixũmũxũ cuyaxixẽxẽ ya duũxũ i ngẽxguma tomaxã cunaxueguxgu nax tayuexũ rü nhacuxgu: “;Pa Duũxũgũx, wena waixũmũxũ pexĩgũx!” nhacuxgu. ⁴Rü 1000 ya taunecü rü cuxçax rü nhama wũxitama i ngunexũ i ngupetũxũrũxũ nixĩ, rü nhuxre i ora i chũtaxũrũxũ nixĩ. ⁵Rü cuma rü wũxi i paxaãchicaxmare toxna cunaxã i maxũ rü paxama tixũpetü nhama wũxi i pexãchi üpetürũxũ. ⁶Rü toma rü nhama maxẽ i paxmama yauxatũxũ notürü yáuanecü rünhẽxẽxũ rü yuxũrũxũ tixĩgũ. ⁷Rü aixcuma i ngẽma curü nu rü toxũ nadai rü toxũ namuũexẽxẽ. ⁸Rü torü pecádugü rü torü chixexũgü i cúacü taxũxũ rü cupexewa nangoxoma. ⁹Rü ngẽmagagu i curü nu rü toétü nangu rü torü maxũ rü paxama nagux. Rü nhama wũxi i ngũãcüürũxũ paxama naxüpetü ya torü taunecügü. ¹⁰Rü 70 ya taunecü nixĩ ya woetama nagu imaxẽcü. Rü yixema rüporamaegũxe rü 80 ya taunecüwa tangugü. Notürü yixema máxarü maxũãgũxe rü tũmacax ínangu i

ngũxũgü rü guxchaxũgü. Rü yimá torü taunecügü rü torũxũ paxama nangupetü. ¹¹Pa Tupanax ;rü texé nüxũ tacuax nax nhuxãcü porãcü naxãücumaxũ i curü nu? ;Rü texé nüxũ tacuax nax naxçax tamuũxũ i ngẽma curü nu? ¹²Pa Tupanax ;rü toxũ nüxũ nacuaxẽxẽ nax nanoxrexũ i torü ngunexũgü! ;Rü toxũ rüngũxẽxẽ nax mea cuxçax tamaxẽxũ nagu ya yimá taunecügü ya toxna cuxãcü! ¹³Pa Corix ;toxçax natãegu! ;Rü taxũ i cuyamáchigũxẽxẽxũ nax toxçax cutãeguxũ! Rü toma nax curü duũxũgü tixĩgũxũ rü ;cuxũ tangechaxũtũmũxũgü! ¹⁴;Rü guxũguma i noxri yangunegu rü toxna naxã i curü ngechaxũ! Rü ngẽxguma i toma rü guxũgutáma taãxẽãcüma cuxçax tawiyaegü. ¹⁵Rü gumá taunecügü ga ngũxũ nagu tingegücüexpũx ;rü toxna naxã ya taunecügü ya nagu tataãxẽgücü! ¹⁶;Rü toxũ nüxũ nadauxẽxẽ i curü üüne rü wenaxarü toxçax naxü ga yema taxũgü ga mexũgü ga nũxcüma curü poramaxã cuxũxũ nax ngẽmaãcü i toma rü totaagü nüxũ daugũxũçax! ¹⁷Pa Cori Pa Torü Tupanax, rü tanaxwaxe i tomaxã cumecüma rü toxũ cungechaũ. ;Rü êcü toxũ rüngũxẽxẽ nax mea ínanguxuchixũçax i ngẽma puracü i taxũxũ! Rü tanaxwaxe i aixcuma ngẽmaãcü mea ínanguxuchi.

**Cori ya Tupana rü tóru
poxũruxũ nixĩ**

91 ¹Rü tataãxẽ ya yixema naxmexwa ngẽxmaxe ya yimá guxãétüwa ngẽxmacü ya Tupana, erü nüma rü tũxna nadau. ²Rü chama rü

nhachagürü cuxĩ: “Pa Corix, rü cuxicatama nixĩ i chorü cuxchicaxũ quixixũ, rü chorü poxũruxũ quixixũ rü chorü Tupana ya cuxũ chayaxöcü quixixũ”, nhachagürü cuxũ. ³Rü Tupanaxicatama nixĩ ya cuxũ ípoxũcü nüxna i ngẽma ãücũmaxũ i cuechita duũxũgũ cuxçax ixügũxũ, rü nüxna i ngẽma ðaxaweanegũ i yuwa tüxũ gaxũ. ⁴Rü nüma rü tá nügũpexátütũwa cuxũ nangexmaxẽxẽ rü ngẽma rü taxuxũtãma cuxũ nangupetũ. Rü nüma rü tá aixcuma cuxna nadau rü tá cuxũ ínapoxũ. ⁵Rü nhuxmax rü marü taxuçaxma naxçax cumuũ i ngẽma ãücũmaxũgũ i chũtacü ngẽmaxũ rü woo yima curü uanügũarü chuxchigũ ya ngunecü cuxçax yamugũne. ⁶Rü marü taxuçaxma naxçax cumuũ i ngẽma ðaxaweanẽ i chũtacü ínguxũ rü woo ngẽma ãücũmaxũ i ngunecü ínguxũ. ⁷Rü woo curü toxoxwecũwagu tayuegu ya 1,000 rü curü tügũnecũwagu tayuegu ya 10,000 notürü i cuxũ rü taxuxũtãma nangupetũ. ⁸Rü cuma rü tá nüxũ cudadu i ngẽma duũxũgũ i chixexũarü poxcu. Notürü i cuma rü taxuxũtãma cuxçax íngangu. ⁹⁻¹⁰Erü nhuxmax nax cunayaxuxũ ya Cori ya Tupana nax curü cuxchicaxũ yixixũçax rü curü poxũruxũ yixixũçax çrü nhuxçürüwa taxacürü chixexũ cuxna nangu rü woo taxacürü ðaxaweanẽ cupatawa nguxgux? ¹¹Rü nüma rü tá norü orearü ngeruũgũ i dauxũcüãxũ namu nax cuxna nadaugũxũçax i ngextã ícuxũxũwa. ¹²Rü nümagü rü tá cuxũ ningĩgũ rü ngẽmaãcü tá cuxũ nigagü nax tama guxchaxũgu cunguxũçax. ¹³Rü ngẽxguma rü tá aitanũgu quixũ rü

ngoxotanũgu quixũ rü ãxtapetanũgu quixũ (rü taxuxũtãma cuxũ nangupetũ). ¹⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Rü yixema choxũ ngechaxũxe rü chama rü tá tüxũ íchapoxũ rü tá tüxũ chatachigaxẽxẽ erü choxũ tayaxõ. ¹⁵Rü ngẽxguma choxna tacaxgu rü chama rü tá tüxũ changãxũga rütã tümaxũtawa changexma. Rü ngẽxguma guxchaxũ tüxũ üpetũgu rü tá nawa tüxũ íchanguxuchixẽxẽ rü poraãcü tá tümamaxã chataãxẽ. ¹⁶Rü tá chanamaxẽxẽ i tümaarü maxũ i nhama i naanewa. Rü tá tüxna çanaxã i maxũ i taguma gũxũ erü choxũ tayaxõ”, nhanagürü ya Cori ya Tupana.

Wiyae i Tupanaxũ namaxã icuãxũxũ

92 ¹Pa Corix ya Guxãétiwa Ngẽxmacũx, rü name nixĩ nax moxẽ cuxna taxãgũxũ rü torü wiyamaxã cuxũ ticuãxũũgũxũ. ²Rü wũxichigũ i paçmama rü chũtaxũ tanaxunagũ nax cuma rü cumecũmaxũ rü quixaixcumaxũ. ³Rü ngĩxã Tupanaçax tawiyaegũ ãcũnũxũ i paxetarũmaxã tüxũ napapxexegũãcũma! ⁴Pa Corix, cuma rü ngẽma çauxçax cuxũxũmaxã choxũ cutaãxẽxẽxẽ. Rü ngẽma mexũ i cuxũxũ rü taãxẽ choxna naxã. ⁵Pa Corix, namexechi i ngẽma cuxũxũ. Rü curü ínü rü taxumaama nawũxigu. ⁶Rü ngẽma tama naãxẽxũ icuãxũxĩcatama nixĩ i tama nüxũ cuãxgũchaũxũ nax nhuxãcü namexechixũ i curü puracü. ⁷Rü ngẽma chixexũgu rüxĩnüexũ rü chixri maxẽxũ i duũxũgũ rü nimu nhama maxẽ i

bacaxürüxü, notürü yixcúra rü tá narüxoxochi. ⁸Notürü i cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü guxüguma guxâétüwa cungexmaecha. ⁹Notürü i ngêma curü uanügü, Pa Cori Pa Tupanax, rü tá inayarüxo. Rü guxüma i ngêma chixexü ügüxü rü tá nawoone. ¹⁰Rü cuma rü yexeraäcü choxü quiporaxêechigü nhama wüxi i tuirürüxü. Rü pumáramaxã choxü cubaeru. ¹¹Rü tá choxü nüxü cudauxêxê nax nhuxäcü poxcu namaxã cuxueguxü i chorü uanügü. Rü chama rü tá nüxü chaxinü i norü axu i ngêma chixri maxêxü. ¹²Rü ngêma mea maxêxü i duüxügü rü nhama tema ya bacacürüxü tá nixigü. Rü tá nimexechi yima ocayiwa ya Líbanuwa ngêmagünerüxü. ¹³Rü Cori ya Tupanapatawa tá nangexmagü rü ngêma tá nataãxêgü. ¹⁴Rü woo ngêxguma nayaegu rü tá nixãxacüetanüma rü guxügutáma napora. ¹⁵Rü tá nüxü nixugügü rü nhanagürügü tá: “Nüma ya Cori ya yimá chorü poxürüxü rü nixaixcuma rü nawa rü nataxuma i taxacürü chixexü”, nhanagürügü tá.

Cori ya Tupana rü äëxgacü nixi

93 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü äëxgacü nixi. Rü norü üüne nicüxcuchi rü naporaxüchi. Rü nüma rü nachicagu nanaxü i nhama i naane nax tama ngêma yaxügachixüçax. ²Rü nüxcümacürüwa, Pa Corix, rü äëxgacü quixi rü guxüguma woetama cuyexmaecha. ³Pa Corix, rü ngêma taxtügü rü naxãügaxüchiügü rü nata i norü yuapegü. ⁴Notürü i cuma nax dauxüwa cungexmaxü, rü yima

taxtügüarü yuape i poraäcü äügaxüari yexeraxüchi cupora. ⁵Pa Corix, ngêma curü mugü rü taguma naxüchicüü rü taguma inarüxo. Rü ngêma curü üüne rü guxüguma yima cupata namaxã nangaxã. Äëxgacügü i guxchaxüarü mexêrüüétüwa nangexma ya Tupana.

Tupana nixi i namaxã icuáxü i nhama i naanecüäx i duüxügü

94 ¹Rü cugü inawex, Pa Cori Pa Tupanax! Erü cuxmexwa nixi i nangexmaxü nax poxcu namaxã cuxueguxü i ngêma chixexü ügüxü. ²Rü cuma nixi i namaxã icucuáxü i nhama i naanecüäx i duüxügü. ¡Rü inachi rü napoxcue i ngêma nügü icuaxüxügüxü! ³Pa Corix ¿rü nhuxguxüratáta icuyachaxächixêégüxü nax nataãxêgüxü i ngêma chixexü ügüxü? ⁴Rü guxüma i ngêma chixexü ügüxü rü nadauxcüraxüwaxegü rü togüétüwa nügü naxügüxêxê rü norü poramaxã nügü nicuaxüxügü. ⁵Pa Corix, nümagü rü curü duüxügüxü nachixeäégü rü tüxü nacügü. ⁶Rü tüxü nadai ya yíxema yutegüxe, rü yíxema taxcutagü, rü yíxema to i nachixüanecüäx ixigüxe. ⁷Rü nümagü rü nhanagürügü: “Yimá Cori ya Yacüarü Tupana rü tama nüxü nadau i ngêma ixüxü rü taxütáma nüxü nacuax”, nhanagürügü. ⁸Pa Duüxügü i Ngeãxëmaregüxü rü Tama Peãxêxü Icuáxex ¿rü nhuxguxüratáta i peãxêxü pecuáxü? ⁹¿Rü pexçax rü tama nüxü naxinü ya yimá Tupana ya naxücü i pexmachixê? ¿Rü pexçax rü tama nüxü nadau ya yimá pexetüarü üruxü? ¹⁰¿Rü pexçax rü yimá nachixüanegüarü poxcuruxü rü taxütáma pexü napoxcu?

¿Rü pexçax rü taxütáma nüxũ nacuçax ya yimá duũxũgũxũ ngúexêêcü nax naãxêxũ yacuáxũcax? ¹¹Duçax, rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nacuçax nax naechitamare namaxêxũ i duũxũgũ. ¹²Pa Corix, rü tataãxê ya yíxema ucuxê tũxna cuxãxe rü yíxema tũxũ cunguxêxêxê. ¹³Erü ngêxguma aixcuma tanayaxuxgu i curü ucuxê rü tá tũmaãêxũ tacuçax i ngêxguma guxchaxũgũ tũmacax ínguxgu. Notürü ngêma chixexũarü üruxũ rü cuma rü naxçax cunamexêxê i wixi i ãxmaxũ nax ngêmagu yangucuchixũcax. ¹⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tagutáma ínanawogü i norü duũxũgũ rü tagutáma nüxna nixü nax nüxica ngêma nawogũxũcax. ¹⁵Rü ngêma aixcuma mexũ i nacüma rü tá wena duũxũgũcax natáegu. Rü guxũma i duũxũgũ i mexũgu rüxĩnüexũ rü tá nagu naxĩ. ¹⁶¿Rü texé tá choxũ ítapoxũ nüxna i ngêma chixri maxêxũ rü ngêma chixexũarü ürũgũ? ¹⁷Rü ngêxguma chi Cori ya Tupana tama choxũ rüngũxêêgu rü chama rü chi marü chayü. ¹⁸Rü ngêxguma nhachagu: “Pa Corix, ngêmatama chixexũgu changu”, nhachagu, rü cuma rü choxũ cungechãũácüma choxũ curüngũxêê. ¹⁹Rü ngêxguma guxchaxũwa changexmagu rü chauãxê rü namaxã napaxgux, rü cuma rü choxũ ícurüdaxêxê rü choxũ cutaãxêxêxê. ²⁰Rü cumax, Pa Tupanax, rü tama namaxã cuxãmücü i ngêma ãêxgacügü i guxchaxũarü mexêêruũgü i chixri duũxũgũmaxã icuaxgũxũ rü tama mea mugü nüxũ ixugũácüma nanamexêxê i duũxũgũarü guxchaxũgü. ²¹Erü ngêma

duũxũgũ rü nügũmaxã nagu narüxĩnüe nax nhuxãcü tũxũ napoxcuxũ ya yíxema taxuxũma i chixexũ ügüchiréxe. Rü tũmamaxã nanaxuegugü nax tayuxũ. ²²Notürü nüma ya Cori nixĩ i chorü cuxchicaxũ rü nhama nutapechita icúxũrũxũ choxũ ípoxũcü. ²³Rü nüma ya Cori rü tá nanadai i ngêma chixri maxêxũ i duũxũgũ nagagu i ngêma chixexũ i naxgũxũ. Rü tórü Tupana rü aixcumaxũchi tá nanadai i ngêma duũxũgũ.

Taãxêãcü Cori ya Tupanaçax tawiyaegü

95 ¹¡Rü nua pexĩ rü taãxêãcü naxçax tawiyaegü ya Cori ya Tupana! ¡Rü ngĩã naxçax tawiyaegü ya yimá tórü poxüruxũ rü tórü maxêxêêruxũ! ²¡Rü ngĩã naxçax taxĩ rü moxê nüxna taxã rü wiyægũmaxã nüxũ ticuaxũxũgũ! ³Erü nüma ya Cori ya Tupana rü naporaxũchi rü naétüwa naxĩ i guxũma i ngêma tupanagünetá íxĩgĩxũ. ⁴Rü naxmexwa nangexma i guxũma i ngêma mairaxũarü aixepewa ngêxmagũxũ rü yima maxpünegü ya máchanexũchigüene. ⁵Rü ngêma már rü noxrü nixĩ yerü nümatama nanangoxêxê. Rü nümatama nixĩ ga naxmexmaxã naxũãxũ ga nhama ga naane. ⁶¡Rü nua pexĩ rü ngĩã napexegu tacaxápüxügü rü nüxũ ticuaxũxũgü ya Cori ya Tupana ya tũxũ ücü! ⁷Rü nüma nixĩ i tórü Tupana yixĩxũ rü yixema rü norü duũxũgü tixĩgü. Rü yixema rü nhama norü carnérugürũxũ nüxũ tixĩgü. ¡Rü nhuxmax rü nüxũ íperüxĩnüe i ngêma pemaxã nüxũ yaxuxũ! ⁸Erü nüma rü nhanagürü: “Tama name nax choxũ pexoexũ yema

perü oxigü choxũ oegurixũ ga yexguma taxúema ixápataxũwa nayexmagügu ga Meribáwa rü Máchawa. ⁹Rü yéma nixí ga perü oxigü ga choxũ naxügüxũ rü woo nüxũ nax nadaugüxũ ga yema taxũ ga mexügü ga napexewa chaxixũ. ¹⁰Rü 40 ga taunecü namaxá chanu ga yema duixũgü rü nhachagürü: ‘Nhaa duixũgü rü tama choxũ inaxĩnuechaũ i chorü ucuxẽgü, rü ngẽma numatama nagu naxĩnuexũgu naxĩ, nhachagürü. ¹¹Rü yemacax chorü numaxá namaxá chanaxuegu nax taxütáma nawa nangugüxũ i ngẽma naane i nagu chanangügüxẽechaũxũ”, nhanagürü ga Tupana.

¡Ngexwacaxũxũ i wiyaegu Cori ya Tupanacax pewiyaegü!

96 ¹Rü ngexwacaxũxũ i wiyaegu Cori ya Tupanacax pewiyaegü i guxãma i pemax i nhama i naanewa maxẽxũ! ²Rü naxcax pewiyaegü rü nüxũ pecuaxũxũgü! ¡Rü guxũ i ngunexũgügu penaxunagü nax nüma yixixũ i tüxũ namaxẽxẽxũ! ³Rü guxũma i nachixũanecüãxmaxá nüxũ pexuchiga nax nüma rü naxüünexũ rü naxüãxũ i muxũma i mexügü i norü poramaxá naxixũ! ⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü guxãétüwa nangexma, rü ngẽmacax name nax nüxũicatama icuaxũũgüxũ. Erü nüma rü naxãũcũmaxũchi rü guxũma i ngẽma duixũgü namaxá tupanaãxũétüwa nangexma. ⁵Rü ngẽma togü i nachixũanegüarü tupanagü rü taxuxũma nixĩgü. Notürü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ ga naxixũ i guxũma i ngẽma dauxũwa nüxũ idauxũ. ⁶Rü nüma ínangexmaxũwa rü nangóone. Rü

napatawa nangexma i pora rü guxũma namexechi. ⁷Pa Guxũma i Nachixũanecüãx ¡rü nüxũ pexuchigagü nax nüma ya Tupana rü nüxĩcatama nixĩ i aixcuma naporaxũ rü naxüünexũ! ⁸¡Rü nüxũ pengechaũgüãcũma nüxũ pecuaxũxũgü! Erü nüma rü guxãétüwa nangexma. ¡Rü napataãxtügu pechocuxũ namaxá i perü ãmaregü! ⁹Rü nüxũ pecuaxũxũgü nawa ya yima napata ya mexechine! Rü name nixĩ nax guxũma i duixũgü i nhama i naanewa maxẽxũ rü napexegu nacaxápũxügü. ¹⁰Rü guxũma i nachixũanecüãxgũmaxá nüxũ pexu rü nhapegügü: “Nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i ãẽxgacü ya guxãétüwa ngẽxmacü yixixũ”, nhapegügü! Rü nüma rü wüxitama ga namaxũgu nayaxũxẽxẽ ga nhama ga naane nax tama ngẽma namaxũna yaxũgachixũcax. Rü nüma nixĩ i meama guxũma i nachixũanegũmaxã inacuáxũ. ¹¹Rü nataãxẽgü i dauxũguxũ i naane rü nhama i naane. Rü ngẽxgumarixũ ta norü taãxẽmaxã naxãuga i ngẽma már, rü naxãũgatanü i guxũma i ngẽma nawa ngẽxmagüxũ. ¹²⁻¹³Rü nataãxẽ ta i naane rü guxũma i nanetügü i nagu togüxũ. Rü ngẽma naigü i naixnecüwa ngẽxmagüxũ rü name nixĩ i taãxẽãcü nicuxcu napexewa ya Cori ya Tupana ya núma ücü. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nua tá naxü nax nhama i naanemaxá inacuáxũcax. Rü nüma rü aixcuma meama tá guxũma i nachixũanegũmaxã inacuax.

Nüma ya Cori nixĩ i ãẽxgacü yixixũ

97 ¹Nataãxẽ, Pa Nhama i Naanex! Rü Pa Muxũ i Capaxũgüx ¡rü petaãxẽgü! Erü nüma ya Cori ya Tupana

nixĩ i guxũiarũ ãẽxgacũ yixĩxũ. ²Rũ pamüemaxũ i caixanexũmaxã inaxũmaeguãchi. Rũ nüma nixĩ i ãẽxgacũ i aixcuma mea nangugũxũ i wũxichigũ i duũxũgũarũ maxũ. Rũ aixcuma nawexgu i ngẽma namaxã naxueguxũ i wũxichigũ. ³Rũ wũxi i üxüema rũ napexegu nixũ, rũ ngẽmamaxã inanagu i norũ uanügũ i naciwawa ngẽxmagũxũ. ⁴Rũ yimã norũ ãẽmacũ rũ nhama i naanewa nanguema. Rũ nüma i nhama i naane rũ niduxrux i ngẽxguma nüxna nanguemagu. ⁵Rũ napexewa ya Cori ya nhama i naanearũ yora ixĩcũ rũ yima maxpũnegũ rũ inadexgũ nhama werarũxũ. ⁶Rũ guxũma i ngẽma dauxũwa nüxũ idauxũ rũ tüxũ nüxũ nacuaxẽxẽ nax nüma ya Tupana rũ ãẽxgacũ ya mecũ yixĩxũ. Rũ guxũma i duũxũgũ i nhama i naaneciãx rũ nüxũ nadaugũ nax nhuxãcũ naxüünexũ i nümax. ⁷Rũ Tupanapexewa inarũmaxãchitanũ i ngẽma duũxũgũ i namaxã taãxẽgũxũ i tupananetachicũnãxãgũ rũ nüxũ icuaxũüügũxũ. Erũ guxũma i ngẽma duũxũgũ i namaxã tupanaãxgũxũ rũ Cori ya Tupanapexegu inarũmaxãchitanũ. ⁸Pa Corix, yima ãane ya Yerucharẽũ rũ guxũma ya yima Yudãanearũ ãanegũ rũ nataãxẽgũ namaxã i curũ mugũ. ⁹Erũ cumax, Pa Cori ya Guxãetũwa Ngẽxmaxex, rũ namaxã icucuaã i guxũma i nhaa naane. Rũ cuma rũ guxũma i ngẽma tupananetagũetũwa cungexma. ¹⁰Rũ nüma ya Cori ya Tupana rũ tüxũ nangechaũ ya yixema nüxũ oxe i ngẽma chixexũ. Rũ tüxna nadau ya yixema aixcuma naga ãnüexe rũ tüxũ inapoxũ

naxmexwa i ngẽma chixri maxẽxũ i duũxũgũ. ¹¹Rũ ngẽma duũxũgũ i mea maxẽxũcãx nixĩ i yangunexũxũ. Rũ ngẽma taãxẽ i aixcuma ixĩxũ rũ ngẽma duũxũgũ i tama chixexũ ügũxũcãx nixĩ. ¹²Pa Duũxũgũ i Mea Maxẽxũx ;rũ namaxã petaãxẽgũ ya Cori, rũ nüxũ pecuãxũxũgũ! Erũ naxüüne.

Nüma ya Cori ya Tupana ya
aixcuma guxũetũwa ücũ

98 ¹Rũ ngexwacãxũxũ i wiyaeugu
Cori ya Tupanacãx pewiyaeügũ!
Yerũ muxũma ga mexũ ga taxũgũ norũ
poramaxã naxũ. Rũ nachacũxũ ya
üünene rũ poranemaxã tórũ uanügũxũ
narüporamae. ²Rũ nüma ya Cori rũ
nanaxunagũ nax tórũ uanügũxũ
naporamaexũ. Rũ guxũma i
nachixũanegũxũ nüxũ nadauxẽxẽ nax
nhuxãcũ tamaxã namecũmaxũ. ³Erũ
nüma rũ tüxũ nangechaũ rũ tama nüxũ
narüngũma ga norũ uneta ga tórũ
oxigũmaxã nüxũ yaxuxũ. Rũ yema nax
tórũ uanügũxũ naporamaexũ rũ guxũ i
naanewa nanguchiga. ⁴Pa Duũxũgũ i
Nhama i Naanewa Maxẽxũx ;rũ
taãxẽãcũ naxcãx pewiyaeügũ ya Tupana!
;rũ tagaãcũ perũ wiyaeügũmaxã nüxũ
pecuãxũxũgũ! ⁵;rũ árpamaxã
pexaxetãgũãcũma naxcãx pewiyaeügũ ya
Cori! ;rũ perũ paxetaruũgũ i
ãcũnüxũmaxã pegũ pepaxpexegũãcũma
naxcãx pewiyaeügũ! ⁶;rũ perũ
paxetaruũgũ i nagu picuegũxũmaxã
taãxẽãcũma ãẽxgacũ ya Coripexewa
pewiyaeügũ! ⁷Rũ name nixĩ nax norũ
taãxẽmaxã naxãũgaxũ i ngẽma már rũ
guxũma i nawa ngẽxmagũxũ. Rũ
ngẽxgumarũxũ ta i nhama i naane rũ

guxũma i duũxũgũ i nawa maxẽxũ rũ
name nixĩ nax nataãxẽgũxũ. ⁸⁻⁹Rũ
guxũma i natũgũ rũ name nixĩ i Cori ya
Tupanacax naxãũgatanũxũ nhama
napẽxmẽxgũxũrũxũ. Rũ guxũnema ya
maxpũnegũ rũ name nixĩ i
Tupanapexewa nataãxẽgũ. Erũ nũma rũ
nua naxũ nax nhama i naanemaxã
iyacuãxũcax. Rũ nũma rũ aixcuma tá
guxũma i nachixũanecũãxmaxã meama
inacuãx.

**Nũma ya Cori ya Tupana rũ
guxũma i ãẽxgacũgũtũwa
nangexma**

99 ¹Nũma ya Cori rũ ãẽxgacũ nixĩ.
Rũ norũ tochicaxũ rũ ngẽma
taxre i dauxũcũãxchicũnaxãgũ i
ixãpexátixũarũ ngãxũwa nangexma.
Rũ napexewa rũ norũ muũmaxã
niduxrue i guxũma i nachixũanecũãxgũ
rũ woo i nhama i naane rũ niduxrux.
²Rũ nũma ya Cori ya maxpũne ya
Chiãũgu ãchiũcũ rũ guxũtũwa
nangexma. Rũ nũma nixĩ i guxũma i
nachixũanecũãx i duũxũgũmaxã
inacuãxũ. ³Rũ name nixĩ i nũxũ
ticuãxũũgũxũ ya yimã Cori ya
guxãmaxã icuãcũ rũ ãũcũmacũ erũ
nũma rũ naxũũne. ⁴Rũ cumax, Pa Corix,
rũ ãẽxgacũ ya poraxũchicũ quixĩ rũ curũ
me nixĩ nax meama guxũma i
duũxũgũmaxã icucuãxũ. Rũ cumatama
nixĩ i nũxũ quixuxũ nax cupexewa rũ
nawũxiguxũ i guxũma i duũxũgũ. Rũ
toma nax Iraẽutanũxũgũ tixĩgũxũ rũ
cuma rũ aixcuma meama tomãxã
icucuãx rũ ngẽma mugũ ga toxna
cuxãxũ rũ meama niwex. ⁵¡Rũ nũxũ
pecuãxũxũgũ ya yimã Cori ya tũrũ

Tupana ixĩcũ! ¡Rũ napexegu
pecaxãpũxũgũ! Erũ nũma rũ naxũũne.
⁶Rũ gumã Moichẽ rũ Arõũ nixĩ ga
Tupanapexewa tũrũ oxigũtũwa
ĩchogũgũxũ. Rũ nũma ga Chamuẽ ga
Tupanaarũ orearũ uruxũ rũ norũ
yumũxẽwa Tupanaarũ ngũxẽẽcax ãnaca.
Rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ
nanangãxũga ga norũ yumũxẽ. ⁷Rũ
nũma ga Tupana rũ yema caixanexũwa
Moichẽmaxã rũ Arõũmaxã nidexa rũ
nũmagũ rũ meama nayanguxẽxẽ ga
norũ mugũ ga nũxna naxãxũ. ⁸Rũ
cumax, Pa Cori Pa Torũ Tupanax, rũ
cunangãxũgũxũ. Rũ cuma rũ yema torũ
oxigũxũ cupoxcucẽ ga yexguma chixexũ
naxũgũgu, notũrũ nũxũ nũxũ
icurũngũma ga norũ chixexũ ga
yexguma Moichẽ rũ Arõũ naẽtũwa
chogũgũgu. ⁹¡Rũ nũxũ pecuãxũxũgũ ya
yimã Cori ya tũrũ Tupana ixĩcũ! ¡Rũ
yima napata ya norũ maxpũne ya
ũũnenewa ngexmanepexegu
pecaxãpũxũgũ! Erũ nũma ya Cori ya
tũrũ Tupana rũ naxũũne.

**Cori ya Tupana rũ tũxũ nangõexẽxẽ
rũ noxrũgũ tixĩgũ**

100 ¹Pa Duũxũgũ i Nhama i
Naanewa Maxẽxũxũ ¡rũ
taãxẽãcũ naxcax pewiyaegũ ya Cori ya
Tupana! ²¡Rũ taãxẽãcũ penataxẽxẽ ya
Cori! ¡Rũ taãxẽãcũ naxcax pewiyaegũ rũ
nũxũ pecuãxũxũgũ! ³¡Rũ nũxna
pecuãxãchie nax nũma ya Cori rũ
Tupana yixĩxũ! Rũ nũma nixĩ i tũxũ
nangõxẽxẽ rũ tama yĩgũtama
tangõxẽxẽ. Rũ norũ duũxũgũ tixĩgũ
nhama carnẽrugũ i norũ yoraarũ
nachitaxũwa ngẽxmagũxũrũxũ. ⁴¡Rũ

nua naxũtawa pexĩ, rü napataga
 pechocu, rü perü wiyaegũmaxã nüxũ
 pecuaxũxũgũ rü moxẽ nüxna pexãgũ!
 ¡Rü nüxũ pexu nax aixcuma
 namexechixũ i nümax! ⁵Erü nüma ya
 Cori rü namecũma rü ngẽma norü
 ngechaũ rü guxũguma nangexmaecha.
 Rü ngẽma nax yaxaixcumaxũ rü taguma
 inayacuax.

Āẽxgacũ ga Dawĩ rü Tupanamaxã
 inaxuneta

101 ¹Pa Cori Pa Tupanax, rü
 chorü wiyaemaxã cuxũ
 chicuaxũxũ naxçax nax toxũ
 cungechaxũxũ rü tomaxã mea icucuaxũ.
²Rü chanaxwaxe nax aixcuma mea
 cuxçax chamaxũxũ. ¿Rü nhuxgu tá
 chauxũtawa cuxũ nax choxũ
 curũngũxẽxũçax? Rü ngẽmaãcü
 aixcuma tá name i chorü maxũ
 napexewa i chapatacüãxgũ. ³Rü
 taxũtãma marü naxçax íchidau i
 taxacürü chixexũ. Rü tama namaxã
 chataãxẽ i ngẽma duũxũgũ i tama
 Tupanaga ñnüexũ. Rü taxũtãma
 chanayaxu. ⁴Rü tá nüxũ chaxo i ngẽma
 ñnügũ i chixexũ i chauãxewa ñngugũxũ.
 Erü taxuxũma i taxacürü chixexũ
 chaxũchaũ. ⁵Rü tá
 chayanangeãxgũxẽxẽ i ngẽma duũxũgũ i
 namücügüechita chixri tümachiga
 idexagũxũ. Rü taxũtãma yaxna namaxã
 chaxĩnũ i ngẽma duũxũgũ i
 toxguãxëtũwa nügũ ügũxẽechaũxũ rü
 ngẽma norü poramaxã nügũ
 icuaxũügũxũ. ⁶Rü tá naxçax chadau i
 yatũgũ i aixcuma mea maxẽxũ nax
 chauxũtawa nangexmagũçax rü chorü
 ngũxẽerũgũ yixĩgũxũçax. ⁷Rü ngẽma

womũxẽewaxegũxũ rü tá nangechica i
 chapatawa. Rü taxuxũtãma idorataxãxũ
 chauxũtawa nangexma. ⁸Rü wũxichigũ i
 ngunexũgũ rü tá naxçax chadau i
 guxũma i ngẽma chauchixũanewa
 chixexũ ügũxũ nax íchanawoxũçax
 nawa ya daa Cori ya Tupanaarũ ñane.

Naxĩxãchiãeciãrũ yumũxẽ

102 ¹Pa Corix, ¡choxũ nüxũ
 naxĩnũ i chorü yumũxẽ!
 ¡Rü nayaxu i ngẽma tagaãcü cumaxã
 nüxũ chixuxũ! ²¡Rü tauxũ i
 çauxçaxwa iquicũxũ i ngẽxguma
 guxchaxũwa changexmagu! ¡Rü choxũ
 nüxũ naxĩnũ i chorü yumũxẽ! ¡Rü paxa
 choxũ nangãxũ i ngẽxguma cuxna
 chacagũgu! ³Erü nhaa chorü maxũ rü
 nhama caixanexũrũxũ paxa inarũxo. Erü
 poraãcü chidaxawe rü nhama üxũwa
 ñngexmaxũrũxũ chinai nax chixaxũnexũ.
⁴Rü chorü maxũne rü nayarũmaxãchi
 nhama maxẽ yarũmaxãchicürũxũ. Rü
 ngẽmacax chaxoóbũ rü tama chataiya.
⁵Rü chaxauxechamare. Rü ngẽmacax
 düxwa chixaxũchi rü çauxçaxmũ rü
 chauxchinaxãwa nayaxũx. ⁶Rü wũxi i
 cũchana i chianexũwa ngẽmaxũrũxũ
 chixĩ, rüçxna nhama cũchana i
 ñanechitaxũwa ngẽxmarũxũ chixĩ. ⁷Rü
 tama chape. Rü nhama wũxi i weri i
 nüxicatama ñaçaxwexwa axũrũxũ chixĩ.
⁸Rü ngẽma chamaxã rüxuanũgũxũ rü
 taguma nüxũ narũchaue nax chixri
 chauchiga yadexagũxũ rü chauégamaxã
 naguxchigagũxũ. ⁹⁻¹⁰Rü ngẽma nax
 ngũxũ chingexũgagu rü tama chataiya
 rü düxwa tanimuca chanangõxmare. Rü
 ngẽma chorü axexũ rü
 chauxgũxũetũmaxã naxãxũ erü

chamaxã cunuxüchi. Rü ãëxgacüwa choxü cunxüxë nax yixcúra choxü curütáéxüçax. ¹¹Rü ngëma chorü ngunexügü rü paxa naxüpetü nhama wüxi i gauxchipetaxürüxü. Rü chayariümaxächí nhama wüxi ya maxërüxü. ¹²Notürü i cumax, Pa Corix, rü guxüguma ãëxgacü quixí. Rü ngëma cuéga rü guxügutáma nüxna nacuaçãchie. ¹³Pa Corix, jinachi rü cuxü naxauxãchitümüxü ya curü ñane ya Yerucharéü! Erü marü nawa nangu i ngunexü nax tomaxã curüngüxmüxü rü toxü nüxü icuyarüngümaxü i ngëma torü chixexü. ¹⁴Rü toma nax curü duüxügü tixügüxü rü nüxü tangechaü ya yimá Yerucharéütapüxaru nutagü, rü poraãcü toxü nangux nax nhuxãcü nagu napogüexü. ¹⁵⁻¹⁶Rü ngëxguma nüma ya Cori norü üünemaxã taxçax nangoxgux rü tüxü nangüxëëgux nax wena tanamexëëxüçax ya yima norü ñane ya Yerucharéü rü guxüma i nachixüanecüãxgü rü norü ãëxgacügü rü tá nüxü nicuaçüxügü. ¹⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nüxü naxinu i norü yumüxë i ngëma ngëma wogümarexü rü taxütáma nüxü naxo i ngëma naxçax ínacagüxü. ¹⁸Rü ngëma taxçax naxüxü ya Cori rü name nixí i naxümatüxü naxçax i ngëma duüxügü i wixweama ingóetanüxü nax nümagü rü ta Corixü yacuaxüxügüxüçax rü woo i ngëma nhuxmax taxüta buexü. ¹⁹⁻²⁰Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngëma dauxüwa ínatoxüwa rü nhama i naanegu nadawenü nax nüxü nangüxëëxüçax i ngëma norü duüxügü i togümexëwa ngëxmagüxü rü ínanguxüxëëxüçax i ngëma yu namaxã naxuegüxü. ²¹Rü

ngëmaãcü i norü duüxügü rü tá Chiáüwa Cori ya Tupanaxü nixuchigagü rü Yerucharéüwa rü tá ta nüxü nicuaçüxügü. ²²Rü ngëxguma ngëma togü i nachixüanecüãxgü nüxü naxinüechigagu rü tá Yerucharéügu nangutaquexegü nax nüxü yacuaxüügüxüçax ya Cori ya Tupana. ²³Notürü i chama i nhuxmax rü changearüporaãx. Rü tautama chayayane rü nüma ya Cori rü nananuxëxë i chorü maxü. ²⁴Rü ngëmacax nhachagürü nüxü: “Pa Corix jtauxü i choxü quigaxü naxüpa nax meama chayaxü!” nhachagürü nüxü. Pa Corix, curü taunecü rü taguma nagux erü guxüguma cunxmaeche. ²⁵Rü noxriaru ügügu rü cuma cunaxü ga nhama i naane. Rü cumatama nixí ga cunaxüxü ga guxüma i ngëma dauxüwa nüxü idauxü. ²⁶Rü guxüma i ngëma rü tá inayarüxo, notürü i cuma rü guxügutáma cunaxaixrügumaraxü. Rü nhama i naane rü ngëma dauxüwa nüxü idauxü rü wüxi i naxchirürüxü tá nangau. Rü cuma rü tá cunaxüchicüxü rü nhama wüxi i duüxü i naxchiru i ngauxü itáxü rü ngexwacaxüxü i naxchirugu icúxürüxü tá nixí. ²⁷Notürü i cumax rü cunaxaixrügumaraxü rü curü taunecü rü taguma nagux. ²⁸Rü ngëma nataagü i curü duüxügü rü tá nüxna cudau. Rü ngëma naane i toxna cuxãxüwa tá nangexmagüeche.

Tupanaxü tá chicuaxüxü

103 ¹Rü guxüma i chorü ínümaxã rü nhaa chauãëmaxã tá nüxü chicuaxüxü ya nüma ya Cori ya Tupana ya üünecü.

2Rü guxũma i chorũ ñnũmaxã tá nüxũ
 chicuaxũxũ ya Cori ya Tupana rü
 taxũtãma nüxũ icharũngũma i norũ
 ngũxẽẽgũ i chaũxçax naxũxũ rü bai i
 wũxi. 3Rü nüma rü choxũ nüxũ
 inayarũngũma i guxũma i chixexũ i
 chaxũxũ rü chaũxçax nayataanexẽxẽ
 nawa i chorũ daxawegũ. 4Rü nüma nixĩ
 i yuwa choxũ ñnanguxuchixẽxũ. Rü
 nüma rü poraãcü choxũ nangechaũ rü
 chamaxã namecũma. 5Rü nüma nixĩ i
 guxũma i mexũgũ choxna naxãxũ. Rü
 nüma rü choxũ naporaxẽẽchigũama nax
 nhama ñyürũxũ chaporaxũçax. 6Rü
 nüma rü aixcuma mea tümamaxã
 inacuaç ya yĩxema togũ chixri
 tümamaxã icuaçgũe. 7Rü nüma ga
 Tupana rü Moichẽxũ rü yema
 Iraéutanũxũxũ nüxũ nacuaçxẽxẽ ga yema
 nagu naxĩnũxũ rü napexewa inanawex
 ga muxũma ga mexũgũ ga norũ
 poramaxã naxũxũ. 8Rü nüma ya Cori rü
 namecũma rü nüxũ tangechaũtũmũxũgũ
 rü yaxna tamaxã naxĩnũ rü poraãcü
 tũxũ nangechaũ. 9Rü tama taxchi naxai
 rü tama tamaxã nanuecha. 10Rü woo
 nax nataxũ i ngẽma chixexũ i ñxũxũ
 notürü i nümax rü tama
 nanangexgumaraxũ i ngẽma poxcu i
 tũxna naxãxũ. 11Erü ngẽma norũ
 ngechaũ rü taguma inayagux tümacax
 ya yĩxema naga ñnüexe. Erü norũ
 ngechaũ rü nataxũchi ngẽma
 dauxũguxũ i naane rü nhama i naanexũ
 yadũxũxũrũxũ. 12Rü ngẽma tórina
 chixexũgũ rü marũ tũxna
 nanayãxũguxẽxẽ nhama léste rü oéste
 nügũna nax nanayãxũguxẽxẽxũrũxũ.
 13Rü nüma ya Cori rü tũxũ nangechaũ
 ya yĩxema naga ñnüexe nhama wũxi i

papã naxacũgũxũ ngechaũxũrũxũ. 14Erü
 nüma rü meama nüxũ nacuaç nax
 taxacũwa tũxũ naxũxũ rü nüxũ nacuaç
 nax waixũmũtẽxe ixĩgũxũ. 15Rü
 duũxũgũarũ maxũ rü tama namaç. Rü
 nhama wũxi i natũanerũxũ nixĩ rü
 nhama wũxi i putũra i naixnecũcüãç i
 boxchacuxũrũxũ nixĩ. 16Rü ngẽxguma
 buanecũ nagu nguxgu i ngẽma
 putũrachacu rü ngẽxma narũxo rü
 taguma texé wena nüxũ tãdau.
 17-18Notürü ngẽma Tupanaarũ ngechaũ
 tümacax ya yĩxema naga ñnüexe rü
 taguma inayacuaç. Rü tümacacũgũwa
 naxũe nax guxũgũma Tupana
 tümamaxã mecũmaxũ ya yĩxema mea
 yanguxẽẽgũxe i norũ uneta rü tama
 nüxũ irũngũmaexe nax naga taxĩnũxũ i
 norũ mugũ. 19Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü dauxũguxũ i naanewa
 nanangexmaxẽxẽ i norũ tochicaxũ rü
 ngẽma namaxã inacuaç i guxũma. 20Pa
 Dauxũcüãç i Orearũ Ngeruxũ i Poraexũ
 i Yanguxẽẽgũxe i Ngẽma Tupana Pexũ
 Muxũx ;rü mexũ Corimaxã pexuegugũ!
 21Rü guxãma i pemax, Pa Dauxũcüãç ya
 Coriaxũ Puracũexe rü Norũ Ngũchaũ
 Ügũxex ;rü mexũ Corimaxã pexuegugũ!
 22Rü guxãma i pema ya Cori ya Tupana
 pexũ ngoxexẽxẽx ;rü Cori ya Tupanaxũ
 pecuaçxũxũgũ i guxũma i norũ naanewa!
 Rü chama rü tá ta guxũ i chorũ
 maxũmaxã Cori ya Tupanaxũ
 chicuaxũxũ.

Nüxũ ticuaçxũxũgũ ya yimã guxũxũ
 ngoxẽẽcü

104 1Rü guxũma i chorũ
 ñnũmaxã tá nüxũ
 chicuaxũxũ ya Cori ya Tupana. Erü

cumax, Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü guxüétüwa cungexma rü cuxüüne rü cunangóonexêxê. ²Rü cuma rü curü ngóonexüarü ngäxüwa cungexma. Rü cuma rü cuyangéechi ga dauxüguxü ga naane nhama wüxi i tüeruxü ingéechixürüxü. ³Rü dexáétüwa cungexma rü ngëxma dauxügu cuxächüü. Rü ngëma caixanexü rü cuwexüxü cuyaxîxêxê. Rü yimá buanecü nixî ya nagu quixücü. ⁴Rü yimá buanecü nixî i yangegücü i cuga. Rü ngëma üxüema nixî i naxüxü i curü ngüchaü. ⁵Rü cuma rü wüxitama ga namaxügu cunaxü ga nhama ga naane nax tama ngëma yaxügachixüçax. ⁶Rü noxriarü ügügu rü yema már ga mátamaxü rü waixümüétügu nixü rü woo ga guma maxpúnegü rü naétügu nixü. ⁷Notürü ga cuma rü cunamu ga yema dexá ga már ixixü nax wüxiwa naxüxüçax. Rü yexguma nüxü naxînúgu ga cuga ga nhama duruanexürüxü ixixü rü paxa wüxiwa naxüxüchixü. ⁸Rü nangóe ga guma maxpúnegü rü ngatexügu yerü ga yema dexá rü wüxiwa naxüxüchixü. Rü yemaacü ga yema dexá rü yema nachica ga namaxá nüxü cuxunetaxüwa naxü. ⁹Rü yema namaxá cuxunetaxügu narüxüächi ga yema dexá nax tama wenaxarü waixümüétügu yaxüxüçax. ¹⁰Rü ngëma burawegüarü dexá rü natügu i maxpúneanewa ne dagüxüwa cunamugü. ¹¹Rü ngëma dexáwa naxaxegü i guxüma i naexügu. Rü ngëmawa naxaxegü i ngëma cowügu i naixnecüçax. ¹²Rü natücutügu nixüächixaü i ngëma werigü. Rü ngëma naxae natanüwa ya yima naigü. ¹³Rü

cuma rü yéa dauxüwa ícungexmaxüwa cunamu ya pucü nax maxpúneetügu naxpüçax. Rü yimá pucümaxá cuyawaimüanexêxê i nhama i naane. ¹⁴Rü ngëmaacü cunaxüguçaxêxê ya maxê naxçax i naxünagü. Rü ngëxgumarüxü ta cunaxüguçaxêxê i nanetügu i nhuxmax duüxügu namaxá toegüxü nax ngëmaacü nüxü nangexmaxüçax i nabü i ingóxü. ¹⁵Rü ngëmaacü duüxüguna cunaxá i norü poraxêëruxü i poü rü norü taäxêxêëruxü i wü rü norü mexêëruxü i chíxü. ¹⁶Rü ngëma naigü rü ngëma dexáwa naxaxegü. Rü woo ya yima ocayiwagü ya taxüne ya Cori ya Tupana Líbanuanegu togüne rü ngëma dexáwa naxaxegü. ¹⁷Rü yima ocayiwagu nixüxchiäü i ngëma werigü i íraxü. Rü yima píütanüwa namaxê i cówagü. ¹⁸Rü maxpúneanewa nangexmagü i ngëma naexügu i naixnecüçax. Rü ngëma maxpúnearü äxmaxüwa namaxê i ngëma chigugü rü ngagü. ¹⁹Rü yimá tauemacü rü cunangoçaxêxê nax yimáwa nangugüçax i ngunexügu. Rü yimá üaçcü rü nüxü nacuçax i norü ora i nagu yanaxücuxü. ²⁰Rü cuma rü cunaxëanexêxê i ngëxguma nachütagu. Rü ngëxguma i ngëma naexügu rü naixnecüwa ínachoxü. ²¹Rü ngëma aigü rü nawemüçax ngëma naxae. Rü ngëmaacü Tupanana nacagüe nax norü õna nüxna naxäxüçax. ²²Notürü i ngëxguma yangunegu rü üaçcü íbáxigu rü naxmaxüwa naxî rü ngëma nayapee. ²³Rü ngëxguma i nüma i duüxügu rü norü puracüwa naxî. Rü napuracüe nhuxmata nachüta. ²⁴Rü namuxüchi i ngëma cuxüxü, Pa Corix. Rü guxüma i ngëma cuxüxü rü namexechi erü

cumatama curü cuaxmaxã cunaxü. Rü guxüma i ngêma cuxüxü rü namaxã nanapá i nhama i naane. ²⁵¡Rü dücax i ngêma már! Rü natakutüxüchi, rü namaxüchi rü nawa namaxê i naguxüraxüxü i choxnigü rü naexügü i taxü rü ixíraxü. ²⁶Rü ngêmagu narüxixü ya wapurugü ya taxüchine. Rü ngêmawa nangexma i ngêma Leviatáu (i nacoyaraxü taxüchixü) i cumatama cuxüxü nax curü ñnücaxwaxeruxü yixíxücax. ²⁷Rü guxüma i ngêma cuxüxü rü cuxü ñnananguxêégü nax cuma cunachibüexêêxücax i ngêxguma nataiyaeu. ²⁸Rü cuma rü nüxna cunaxã rü nümagü rü nanayauxgü. Rü mea cunaxüwemü rü nümagü rü mea nachibüe. ²⁹Notürü ngêxguma ícunawogügu rü nümagü rü nanaxíxachiãégü. Rü ngêxguma nüxna cunayaxüxu ya buanecü rü nayue rü wenaxarü waixümüxü nixígü. ³⁰Notürü ngêxguma nüxna cuxãxgu i maxü rü niimu rü ngêmaäcü cuyangexwacaxüchigüxêxê i guxüma i ngêma nhama i naanewa maxêxü. ³¹Rü ngêma Cori ya Tupanaarü üüne rü taguma inayacuax. Rü nüma rü poraäcü nataãxê namaxã i ngêma nüma naxüxü. ³²Rü nhama i naane rü nidüxruç i ngêxguma nüma nüxü nadawenügu. Rü ngêxguma yima maxpúnegüxü yangógügu rü nicaixquegü. ³³Rü chama rü nhuxmax nax chamaxüxü rü tá chorü Cori ya Tupanacax chawiyae. ³⁴Rü chierü Cori namaxã taãxëgu i ngêma nagu charüxinüxü. Erü naxüttaguxica nixí i nüxü ichayangaxü i chorü taãxê. ³⁵¡Rü noxtacüma iyanaxo i ngêma

duüxügü i chixri maxêxü i nhama i naanewa! Rü name nixí i nataxuma i ngêma duüxügü i chixexü ügüxü. Rü guxüma i chauãêmaxã rü tá nüxü chicuaxüxü ya Cori ya Tupana. Rü name i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü.

**Yema mexügü ga taxügü ga
Iraéutanüxüçax naxüxü ga Tupana**

105 ¹¡Rü moxê nüxna pexägü ya Cori ya Tupana! ¡Rü guxüwama nüxü pexuchiga! ¡Rü guxüma i duüxügümaxã nüxü pexu i ngêma mexügü i pexçax naxüxü! ²¡Rü perü wiyaegümaxã nüxü pecuaxüxügü! ¡Rü pegümaxã nüxü pexu i ngêma taxü i mexügü i naxüxü! ³¡Rü pegü namaxã pecuaxüxügü ya yimá üüneçü! Rü pema nax naxçax pedaügüxü ¡rü petaãxëgü! ⁴¡Rü naxçax pexí ya Cori ya Tupana, rü norü poraçax pedaügü! ¡Rü guxüguma norü ngüxêêçax pedaügü! ⁵⁻⁶¡Rü nüxna pecuaxãchie ga yema mexügü ga taxügü ga norü poramaxã naxüxü rü ngêma norü mugü ga pemaxã nüxü yaxuxü i pema nax Tupanaarü duü ya Abraútaagü pexígüxü rü Yacútaagü i Tupana pexü unetagüxe pexígüxü! ⁷Rü nüma nixí i Cori ya tórü Tupana yixíxü. Rü nüma nixí i nhama i naanemaxã inacuáxü. ⁸⁻¹⁰Rü woo chi 1000 i natücumü i tataagü ngupetügu, rü nüma ya Tupana rü tagutáma nüxü inayarüngüma i norü uneta ga noxri Abraúmaxã nüxü yaxuxü, rü nawena nane ga Isáquimaxã nüxü yaxuxü, rü yemawena Yacúmaxã rü ta nüxü yaxuxü nax guxügutáma nüxü nangüxêêxü i nataagü i Iraéutanüxügü. ¹¹Rü yemaçax Yacúmaxã nüxü nixu rü nhanagürü:

“Chama rü tá cuxna chanaxã i guxũma i
 nhaa Canaãane nax guxũgutãma cuxrü
 rü cutaagüarü yixĩxũcax”, nhanagürü.
 12-15Rü nümagü ga tórü oxigü rü woo
 noxretama nixigü ga noxri rü
 toxnamanacũax nixigü, rü woo nhuxre
 ga nachixũanegüwa nichopetüetanü, rü
 nhuxre ga ãëxgacügümexëwa
 ínguxüetanü nax nhaa naanewa
 nangugüxũcax, notürü nüma ga Tupana
 rü tama nanaxwaxe nax texé chixri
 namaxã icuáxũ. Rü yemaçax yema
 ãëxgacügü ga naxmexwa
 nayexmagüxũmaxã nüxü nixu rü
 nhanagürü nüxü: “Tama chanaxwaxe i
 ngëma chama nüxü chaxunetaxü i
 duüxũgü rü chixri namaxã ipecuax. Rü
 ngëma chorü orearü uruüügü rü tama
 chanaxwaxe i ngüxü nüxü pingexëëgü”,
 nhanagürü. 16Rü nüma ga Tupana rü
 yema naanewa nanangebüanexëxë rü
 yemaçax ínangu ga taxü ga taiya.
 17Notürü Tupana rü naxüpa Eyítuanewa
 nanamu ga Yúche. Rü gumá nixí ga
 naeneegü namaxã taxecü nax
 togümexëwa nayexmaxũcax ga
 Eyítuanewa. 18Rü poxcupataügu
 nanapoxcu. Rü féruwa nayachotanaxãgü
 rü curëchimaxã nayachotaparagü, rü
 yemaacü nanapixcutü. 19Rü yemaacü
 Tupana Yúchexü naxü rü nhuxmata
 yangu ga yema ore ga Yúche nüxü
 ixuxü. 20Rü yemawena ga
 Eyítuanecüãxarü ãëxgacü ga muxũma
 ga duüxũgümaxã icuácü rü nanamu nax
 Yúchexü poxcupataüwa
 ínganguchigüxëëxũcax. 21Rü nüma ga
 ãëxgacü rü nüxü naxuneta nax norü
 ngüxëëruxü yixĩxũcax. Rü naxmexgu
 nanaxú ga guxũma ga napata rü

guxũma ga norü yemaxũgü nax nüma
 namaxã inacuáxũcax. 22Rü nüma ga
 ãëxgacü rü guxũma ga norü
 ngüxëëruüügüétüwa rü norü
 ucuxëruüügüétüwa nanaxúxëxë ga Yúche
 nax nüma namaxã inacuáxũcax rü
 nangúxëëãxũcax nax cuax nüxü
 yexmagüxũcax. 23Rü yemawena rü
 Eyítuanewa nangu ga Yacú ga Tupana
 Iraégu naxüégacü. Rü yexma
 Eyítuanegu naxãchiü. Rü yemaacü
 Eyítuanewa nayexma, notürü guxũguma
 nagu narüxínü nax noxrütama naanecax
 nawoeguxü ga nataagü. 24Rü Tupana rü
 nayamuxëxë ga yema norü duüxũgü rü
 düxwa Eyítuanecüãxgüarü yexera
 narüporamaegü. 25Rü yemawena ga
 Tupana rü yema Eyítuanecüãxgüna
 naxínü nax yema Tupanaarü
 duüxũgüchi naxaieixũcax. Rü yemaçax
 ga Eyítuanecüãxgü nagu narüxínüe nax
 nhuxácü naxüáxü nax tama timuxũcax
 ga guxema Tupanaarü duüxũgü. 26Rü
 yemawena ga Tupana rü nanamu ga
 norü duü ga Moiché rü naenexë ga Aróü
 ga nümatama ga Tupana nüxü unetacü.
 27Rü nümagü ga Moiché rü Aróü rü
 Tupanaarü poramaxã ínananguxëëgü ga
 cuaxruüügü ga ãücümaxü ga Eyítuanewa.
 28Rü nüma ga Tupana rü guxüwama ga
 Eyítuanewa ínananguxëxë ga éanexü.
 Notürü yema Eyítuanecüãxgü rü tama
 naga naxínüe. 29Rü nagüxü
 nayanguxuchixëxë ga natügüarü dexã rü
 yemaçax nayue ga choxni. 30Rü
 cururugü yema nachixũanewa
 íngangugüxëxë. Rü woo ãëxgacüarü
 pechicaxügu rü naxigü. 31Rü Tupana rü
 nanamu ga muxüchixü ga murenügü rü
 naxchigü. Rü guxũma ga Eyítuane rü

namaxã nanapá. ³²Rü pucüxchicüxü yema nachixüaneétügu nanayixêxê ga gáuxü. Rü ãemacü inaxüxêxê. ³³Rü yemaacü nanachixexêxê ga norü úwanecügü rü norü figunecügü. Rü guxüwama nanabüütanüxêxê ga norü naigü ga Eyítuanewa. ³⁴Rü Tupana naxçax naca ga muxüchixü ga munügü. Rü taxucürüwa texé tayaxugü ga norü mu. ³⁵Rü nayawaátü ga nanetügü ga naanegüwa yexmagüxü rü guxüma ga yema nachixüanewa rüxügüxü. ³⁶Rü yemawena rü wüxichigü ga Eyítuanecüãxpatawa rü nanadai ga nüxíraxüxü ga nane. ³⁷Rü yemaacü ga Tupana rü Eyítuanewa ínanagaxü ga norü duüxügü. Rü nayana ga taxü ga úuru rü diêrumügü. Rü taxuxüma nidaxawee ga norü duüxügü rü taxuxüma natura. ³⁸Rü nümagü ga Eyítuanecüãxgü rü nataãxêgü ga yexguma nüxü nadaugügu ga nax inaxiãchixü, yerü poraãcü naxchaxwa namuüe. ³⁹Rü Tupana rü naétüwa nanayexmaxêxê ga wüxi ga caixanexü nax yema yadüxétüxüçax naxchaxwa ya üaxcüema. Rü chütacü rü wüxi ga üxüemamaxã nanangóonetanüxêxê. ⁴⁰Rü yexguma namachicax ínacagügu, rü nüma ga Tupana rü ngugagü naxçax ínayachôöchixêxê. Rü pou ga dauxüwa rüyíxümaxã nanachibüexêxê. Rü yemaacü meama nüxü ningügü. ⁴¹Rü yexguma Tupana nuta nangüxtexêëgu rü taxü ga dexá yéma nayagoxüchixü. Rü yema dexá rü nhama wüxi ga natürüxü ínachianexüwa nayax. ⁴²Rü yemaacü aixcuma nayanguxêxê ga yema norü uneta ga üünexü ga nüxcüma norü duü ga Abraúmaxã

nüxü yaxuxü. ⁴³Rü yemaacü nixü ga Tupana ga Eyítuanewa ínagaxü ga norü duüxügü ga nüma nüxü naxunetaxü. Rü yexguma ínagaxüãgu rü poraãcü nataãxêgü. ⁴⁴Rü togü ga duüxügüarü naane nüxna naxã. Rü nabü ga togüarü puraciüwa ne üxümaxã nanachibüexêxê. ⁴⁵Rü yemaacü Tupana nüxü narüngüxêë ga yema duüxügü yerü nanaxwaxe nax nagu namaxêxü ga norü mugü rü nagu naxixü ga norü ngüxêëtae ga nüma namaxã nüxü yaxuxü. Rü name i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü.

**Iraéutanüxügü rü guxüguma chixri
Tupanaga naxínue**

106 ¹Rü name i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü. ¡Rü moxê nüxna pexã! Erü nüma rü namecüma rü ngêma norü ngechaü rü taguma inayacuax. ²¡Rü texé nüxü tacuax nax nüxü tixuxü i guxüma i ngêma nüma norü poramaxã naxüxü? ¡Rü texé nüxü tacuax nax nüma nanaxwaxexüãcüma nüxü ticuaxüxüxü? ³Rü tataãxêgü ya yíxema aixcuma mexügu rüxínüexe rü naxügüxe i ngêma aixcuma wexguxü. ⁴⁻⁵¡Rü choxna nacuaxãchi, Pa Corix, i ngêxguma nüxü curüngüxêëgu i curü duüxügü! Rü ngêxguma nüma cuxüxgu nax ícunanguxüxêëxüçax ¡rü choxü rü ta natanüwa nangexmaxêxê nax ngêmaãcü nüxü chadauxüçax i norü taãxê i ngêma curü duüxügü i cuma quidexechixü, rü ngêmaãcü chama rü ta wüxigu curü duüxügümaxã chataãxêxüçax! ⁶Rü toma rü cupexewa poraãcü chixexü taxü torü oxigürüütama. Rü nüxna ítachocu i curü mugü nax toxrütama ngüchaü i

chixexũgu tamaxẽxũcax. 7Rũ nũma ga torũ oxigũ rũ tama aixcuma nagu narũxĩnũe ga yema taxũgũ ga mexũgũ ga curũ poramaxã cuxũxũ. Rũ nũxũ inayarũngũmae nax cuma rũ nũxũ cungechaũxũ. Rũ yema Mår ga Dauchiũxũcutiwa rũ cumaxã nayanue. 8Notũrũ nũma ga Tupana rũ Eyítuanecũãxaru ãẽxgacũmexẽwa ínanguxũxẽẽama yerũ taxucũrũwama inayanaxoxẽxẽ ga norũ uneta ga marũ Abraãũmaxã nũxũ yaxuxũ. 9Rũ nũma ga Tupana rũ yema Mår ga Dauchiũxũxũ namu nax yapayexũcax. Rũ nhama wũxi i naxnecũ i paxũrũxũ nixĩ. Rũ yemawa nayachoũxẽxẽ ga tórũ oxigũ. 10Rũ yemaacũ nixĩ ga norũ uanũgũ ga naxchi aixũmexẽwa ínanguxũxẽẽaxũ. 11Rũ yexguma tórũ oxigũwe yachoũgu ga tũmaaru uanũgũ rũ nũma ga dexã rũ naetũwa nayax. Rũ guxũma ga tũmaaru uanũgũ rũ yexma nayue rũ bai ga wũxi ga maxũxũ ga ýaxũxũ. 12Rũ yexgumaama ga tórũ oxigũ rũ dũxwa nayaxõgũ ga Tupanaaru unetagu rũ norũ wiyaegũmaxã nũxũ nicuaxũxũgũ. 13Notũrũ paxama nũxũ inayarũngũmaexũ ga yema taxũ ga mexũgũ ga Tupana naxcax uxũ. Rũ tama ínanguxũxẽẽgũ ga yema Tupana nagu rũxĩnũxũ. 14Rũ yema ínachianexũwa rũ Tupanaxũ naxũgũ ga tórũ oxigũ. Rũ naxcax ínacagũ nax Tupana paxa nũxũ naxũxũcax ga yema nũmatama ga duũxũgũ nagu rũxĩnũexũ. 15Rũ nũma ga Tupana rũ naga naxĩnũ, rũ nanaxũ ga yema naxcax ínacagũxũ. Notũrũ yemawena rũ naxcax ínanguxũxẽẽ ga daaweane ga namaxã nayuxũ. 16Rũ yẽma ínapegũxũwa rũ

yema duũxũgũ rũ tama gumã Moichẽga rũ gumã Tupana nũxũ unetacũ ga Arõũga naxĩnũechaũ yerũ naxcax nixauxãchie nax norũ ãẽxgacũ yixĩgũxũ. 17Rũ yemacax Tupana nanapoxcue. Rũ naxcax nayangexẽxẽ ga naane rũ yemagu nayicu ga Datã rũ Abiráũ namaxã ga namũcũgũ. 18Rũ yema namũcũgũ ga tama Tupanaga ãnũexũ rũ Tupana naxcax yẽma nanamu ga uxũema nax yemamaxã yaxaexũcax ga yema chixexũ xũgũxũ. 19Rũ guma maxpũne ga Orẽbiwa rũ nũma ga Iraẽutanũxũgũ nanaxũgũ ga wũxi ga wocaxacũchicũnaã ga úrunaxcax. Rũ yemaxũ nicuaxũxũgũ. 20Rũ yemaacũ Tupana ya únecũxũ naxũchicũgũ namaxã ga wũxi ga woca i maxẽ ingõxũchicũnaã. 21-22Rũ nũxũ inayarũngũmae ga Tupana ga norũ poxũrũxũ ixicũ ga naxũcũ ga taxũ ga guxchaxũgũ ga Eyítuanewa rũ baixãchixẽẽrũgũ ga Cãũtanũxũanewa rũ ãũcũmaxũ ga Mår ga Dauchiũxũwa. 23Rũ nũma ga Tupana rũ nũxũ nixu rũ tá nanadai ga yema duũxũgũ. Notũrũ ga nũma ga Moichẽ rũ naetũwa nachogũama rũ yemacax narũngũxmũ ga Tupana rũ tama nanadai. 24Rũ yemawena rũ nũxũ naxoe ga yema naane ga mexechixũ yerũ tama nayaxõgũ ga yema Tupanaaru uneta. 25Rũ nachiũwachigũ rũ chixri Cori ya Tupanachiga nidexagũ rũ tama naga naxĩnũe ga yema norũ mugũ. 26Rũ yemacax ga nũma ga Cori ya Tupana rũ namaxã nanaxuegu rũ tá nadaiaxũ yema ínachianexũgu. 27Rũ yexgumarũxũ ta ga nataagũmaxã rũ nanaxuegu rũ tá nadaiaxũ rũ to ga

nachixũanegũ ga tama nũxũ
 yaxõgũxũgu nawooneãxũ. ²⁸Rũ yema
 tórũ oxigũ rũ tupananeta ga
 Baámexẽwa nũgũ nayexmagũxẽxẽ. Rũ
 nanangõxgũ ga õna ga yema norũ
 tupananetachicũnaãxãgũ i ngearũ
 maxũãxũcãx nadaixũ. ²⁹Rũ yemaacũ
 norũ chixexũgũmaxã Tupanaxũ
 nanuxẽẽgũ. Rũ yemaçãx ga nũma ga
 Tupana rũ natanũwa ínananguxẽxẽ ga
 daaweane ga nawa iyuxũ. ³⁰Notürũ
 nũma ga chacherdõte ga Finéya rũ
 inaxũãchi rũ nayamax ga yema duũxũ
 ga chixexũ ùxũ. Rũ yexguma
 ínayachaxãchi ga yema daaweane. ³¹Rũ
 yema Finéya ùxũ rũ Tupanapexewa
 name, rũ name nax guxũguma
 wũxichigũ i papá nanegũmaxã nũxũ
 yaxuxũ. ³²⁻³³Rũ yema tórũ oxigũ rũ
 Meribáwa rũ ta Tupanaxũ nanuxẽẽgũ
 ga yexguma Moichéxũ nachixewegũgu
 nax dexá nũxna naxãxũcãx. Rũ yema
 duũxũgũgagu guxchaxũ Moichéxũ
 nangupetũ. Yerũ dũxwa Moichéxũ
 nanuxẽẽgũ rũ yemaçãx naechita chixri
 nidexa. ³⁴Rũ yema tórũ oxigũ rũ tama
 nanadai ga yema Canaãcũãx ga Tupana
 namaxã nũxũ ixuxũ nax nadaiaxũcãx.
³⁵Notürũ namaxã naxãmücũgũama, rũ
 namaxã nixãtegeũ, rũ namaxã
 naxãxmagũ ga yema duũxũgũ ga tama
 Tupanaaxũ yaxõgũxũ. Rũ nacũmagũ ga
 chixexũgũcãx nangúe. ³⁶Rũ yema
 duũxũgũarũ tupananetachicũnaãxãgũxũ
 nicuãxũxũgũ rũ yemagagu chixexũgu
 nayi. ³⁷Rũ tũxũ ínamugũ ga naxacũegũ
 nax yema ngoxogũcãx tũxũ ínaguxũcãx.
³⁸Rũ yemaacũ yema Canaãanearũ
 tupananetagũcãx tũxũ nadai ga guxema
 nanegũ rũ naxacũegũ ga taxuxũma ga

chixexũ ùgũxe. Rũ nhama ga naane rũ
 guma tũmagũmaxã naxãũãchi. ³⁹Rũ
 yemaacũ ga yema duũxũgũ rũ
 Tupanapexewa yexeraxũ ga chixexũ
 naxũgũ ga yexguma yema
 tupananetagũwe naxĩxgu. ⁴⁰Rũ nũma ga
 Tupana rũ poraãcũ namaxã nanu ga
 yema norũ duũxũgũ. Rũ yemaçãx
 noxtacũma nũxũ naxo. ⁴¹Rũ yema
 uanũgũ ga tama yaxõgũxũna nanawogũ
 nax yema namaxã icuãxgũxũcãx. ⁴²Rũ
 yema norũ uanũgũ rũ nũxũ
 narũporamae rũ chixri namaxã
 inacuãxgũ. ⁴³Rũ nũma ga Tupana rũ
 muẽpxũxcũnama ínananguxũxẽxẽ.
 Notürũ ga nũmagũ rũ tama nũxũ
 inarũxĩnũechaũ ga yema Tupana nagu
 rũxĩnũxũ rũ norũ chixexũ nũxũ
 narũyexera. ⁴⁴⁻⁴⁵Notürũ yexguma
 Tupana nũxũ ínũgu ga norũ axu rũ
 nũxũ nadãxgux nax taxũ ga
 guxchaxũwa nayexmagũxũ, rũ nũma ga
 Tupana rũ nũxna nacuãxãchi ga norũ
 uneta ga namaxã nũxũ yaxuxũ. Rũ
 yemaçãx nũxũ nangechaũtũmũxũ erũ
 nataxũchi i norũ ngechaũ. ⁴⁶Rũ yema
 norũ duũxũgũarũ uanũgũãxẽwa
 ínananguxẽxẽ nax mea namaxã
 inacuãxgũxũcãx. ⁴⁷Pa Cori Pa Torũ
 Tupanax ¦toxũ rũngũxẽxẽ rũ toxũ
 ínanguxũxẽxẽ naxmẽxwa i ngẽma to i
 nachixũanegũ nax ngẽmaacũ nũxũ
 ticuãxũũgũxũcãx i cuéga i iũnẽxũ! Erũ
 tanaxwãxe i taãxẽacũma cuxũ
 ticuãxũxũgũ. ⁴⁸Rũ guxũguma
 namexechi ya yimá tórũ Cori ya
 Iraéutanũxũarũ Tupana! Rũ name nixĩ i
 guxũma i duũxũgũ rũ: “Ngẽmaacũ yixĩ”,
 nhanagũrũgũ. ¦Rũ ngĩxã tórũ Cori ya
 Tupanaxũ ticuãxũxũgũ!

Cori ya Tupana rü guxüguma tüxü
nangechaü

107 ¹Rü moxê nüxna pexägü
ya Cori! Erü nüma rü
namecüma rü norü ngechaü rü taguma
inayacuax. ²⁻³Rü ngêxgumarüxü ta rü
name nixí i Tupanana moxê naxägü i
guxüma i ngêma duüxügü ga norü
uanügümexêwa Cori ínguxüxêxü. Erü
nümagü rü ngexta ínawoonexüwa ga
nórchiwa rü súwa rü léstewa rü oéstewa
rü Tupana rü wena nananutaquexexêxê
rü nachixüanecax nanawoeguxêxê. ⁴Rü
nümagü rü ínachianexüwa ga ngextá
taxúema íxápataxüwa nachopetü nax
naxçax nadaugüxüçax ga wüxi ga íane
ga nagu naxächüügüne. Notürü ínatüe rü
tama nüxü inayangaugü ga nama ga
wüxi ga íanewa nadaxü. ⁵Rü yexguma
yema namacax nadaugügu rü nataiyae
rü nitaxawae. Rü yemacax naturae rü
yexma nayuechaü. ⁶Notürü yema nax
ngüxü yangegüxügüga rü düxwa Cori ya
Tupanana nacagüe. Rü nüma ya Tupana
rü ínananguxüxêxê nawa ga yema norü
íxächíiägü. ⁷Rü yemawena rü mexü ga
namagu nayamugü nax nawa
nangugüxüçax ga guma íane ga nagu tá
naxächüügüne. ⁸Rü name nixí i Cori ya
Tupanana moxê naxägü naxçax i norü
ngechaü rü norü ngüxêê i nüxna
naxâxü. ⁹Erü nüma rü tüxü naxaxexêxê
ya yíxema itaxawaxe rü taxü i óna
tüxna naxá ya yíxema taiyaxe. ¹⁰⁻¹¹Rü
yema duüxügü rü poraácü chixexüwa
namaxê rü ngêmagagu nhama
éanexüwa nangexmagüxürüxü nixígü.
Rü ngêma norü chixexü rü nayanaixgü
nhama curêchimaxá yanaxgüxürüxü.

Rü nanaxíxächíiägü yerü tama naga
naxínüechaü ga Cori ya Tupana, rü
tama nanaxügüchaü ga yema nüma
nagu naxínüxü. ¹²Rü yemacax ga
Tupana rü taxü ga puracüwa nanawogü.
Rü naxwetaarü yamaxá nayayitanü rü
taxúema nüxü tarüngüxêê. ¹³Notürü
yema nax ngüxü yangegüxügüga rü
düxwa Cori ya Tupanana nacagüe. Rü
nüma ga Cori ya Tupana rü yema norü
guxchaxüwa ínananguxüxêxê. ¹⁴Rü
yema taxü ga guxchaxüwa
ínananguxüxêxê nhama éanexüwa
ínananguxüxêxêxürüxü. Rü nüxü
nanamexêxê ga yema norü guxchaxügü
nhama curêchi íyawegüxürüxü. ¹⁵Rü
name nixí i Cori ya Tupanana moxê
pexägü naxçax i norü ngechaü rü norü
ngüxêê i pexna naxâxü. ¹⁶Yerü nüma rü
nayapuxêxê ga yema poxcupataüarü íax
ga bróchenaxçax rü nanapuxächixêxê ga
yema norü férumenaxägü. ¹⁷⁻¹⁸Rü
nümagü i ngêma duüxügü ga norü
chixexügüga rü norü pecádugügüga
idaxaweexü, rü nanaxíxächíiägü. Rü
woo ga yema norü ónagü rü tama nüxü
nachixégagü yerü naturae rü marü
nayuechaü. ¹⁹Notürü naétüwa ga yema
norü guxchaxügü rü Cori ya Tupanana
nacagüe. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
yema norü guxchaxüwa
ínananguxüxêxê. ²⁰Rü namaxá
nanaxuegu nax naxçax yataanegüxü. Rü
naxçax nitaanegü. Rü yemaacü ga
Tupana rü yuwa ínananguxüxêxê ga
yema duüxügü. ²¹Rü name nixí i Cori ya
Tupanana moxê pexägü naxçax i norü
ngechaü rü norü ngüxêê i pexna naxâxü.
²²Rü name nixí i nüxü
pecuaxüügüácüma moxê nüxna pexägü

rü taãxêãcü nüxü pexugüchiga i ngêma mexüğü i naxüxü. ²³Rü yema taxetanüxüğü ga márgu yarüixüxü, rü yáxüwa naxí nagu ga norü wapurugü. ²⁴Rü yema már-arü ngäxütüwa nüxü nadaugü ga yema mexü ga Cori ya Tupana üxü. ²⁵Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanamu nax inaxüxüçax ga buanecü rü yexguma rü tacü ga yuape inaxü. ²⁶Rü yexguma ga guma wapurugü rü poraãcü naxexnagütanüãxü rü narüiyüxüğü. Rü yema nagu íxü rü niduxruxe norü muümaxã. ²⁷Rü nichüxatanücüxü nhama nangãxëürüxü. Rü tama nüxü nacuçax nax nhuxãcü íyachaxãchixëëgüãxü ga norü wapurugü. ²⁸Notürü yema guxchaxüwa nayexmagügu rü Cori ya Tupanana nacagüe, rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema norü guxchaxüwa ínananguxüxëxë. ²⁹Rü gumá buanecü ga tacü rü íxracü ga buanecüxü nananguxuchixëxë, rü narüxo ga yuape. ³⁰Rü yexguma nüxü nadaugügu ga nax naxoxü ga gumá yuape rü nataãxëgü. Rü Tupana rü yema ínaxíxüwa nanangugüxëxë. ³¹Rü ngêma duüxüğü rü name nixí i Cori ya Tupanana moxë naxãgü naxçax i norü ngechaü rü norü ngüixë i nüxna naxãxü. ³²Rü name nixí i moxë nüxna naxãgü i duüxügiarü ngutaquexewa rü ãëxgacügiarü ngutaquexewa. ³³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nayachegüxëxë i natüğü rü natüxacüğü, rü naxnecümarexü nayanguxuchixëxë, rü nipagüane. ³⁴Rü ngêma waixümü i nanetü nawa bacaxü rü Tupana rü mairaxü i chixexüxü nananguxuchixëxë nagagu i norü

chixexü i ngêma duüxüğü i nagu ächiüxüxü. ³⁵Notürü ngêma naane i taguma dexáãxü rü nextaxaacüğü nawa nayanguxuchixëxë. Rü ngêma naane i pagüanexü rü niburaweãx. ³⁶Rü ngêxma tüxü namugü ya yíxema ingearü ngëmaxüãxe. Rü ngêxma tümaarü íanegü taxüğü. ³⁷Rü ngêxma tixüanegü rü úwamaxã tatoegü rü muxüchixüma i tümanetüarü o tibuxgü. ³⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü narüngüxëxë nax timuxüçax. Rü nayamuxëxë i tümaarü wocagü. ³⁹⁻⁴⁰Rü ngëxguma tümaarü uanüğü chixri tümamaxã icuaxgügu rü ngüxü tüxü yangexëëgügu rü ngëmagagu tiyuetanü rü tinoxreetanü, notürü Tupana rü tá tüxü naxütanü rü tá nüxü naxoqx i ngêma tümaarü uanüğü. Rü ínachianexügu tá ínayatüexëxë nax nu ne naxímarexüçax i norü uanüğü. ⁴¹Rü yíxema ingearü ngëmaxüãxgüxe rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü ínananguxüxëxë nawa i tümaarü ngechaü. Rü tüxü nimuxëxë nhama carnërugürüxü. ⁴²Rü ngëmaxü nadaugügu i ngêma duüxüğü i Tupanapexewa mexü rü tá nataãxëgü. Notürü ngêma chixexüarü üruüğü rü tá narüngeaxgümare. ⁴³Rü yíxema tümaãxü cuãxe rü name nixí i nagu tarüxínüxü i nhaa tümamaxã nüxü chixexü nax ngëmaãcü nüxü tacuáxüçax nax nhuxãcü poraãcü tüxü nangechaüxü rü tóru Cori ya Tupana.

**Íchamemare nax Tupanacax
chawiyaexü**

108 ¹⁻²Nhuxma rü íchame, Pa
Chorü Tupanax, rü íchame
nax chorü wiyaemaxã cuxü

chicuaxüüxü. Rü paxmama tá ícharüda rü chorü paxetaruügümaxã tá chapaxeta. Rü ngëmaãcü tá nüxü charüimoxë i ngëma ngexwacaxü i ngunexü. ³Pa Cori Pa Tupanax, rü chorü wiyægümaxã tá cuxü chicuaxüü napexewa i guxüma i nachixüanecüax i duüxügü. ⁴Erü ngëma curü ngechaü rü dauxüguxü i naanearü yexerawa nangu. Rü ngëxgumarüxü ta i curü aixcuma rü yauxtüweanexüarü yexerawa nangu. ⁵Pa Chorü Tupanax, cuma rü dauxüguxü i naanemaxã icucuax rü curü üüne rü nhama i naane namaxã nanapá. ⁶¡Rü toxü nangãxü rü curü poramaxã toxü ínanguxüxëxë i toma nax toxü cungechaüxü! ⁷Rü cumax, Pa Tupanax, rü cupatawa quidexa rü nhacurügü: “Taãxëãcüma tá pexna chanaxã i guxüma i ngëma naane i oëstewaama Chiquëüwa ixügüxü rü nhuxmata léstewaama Sucócharü ngachítamaanexüwa ngxü. ⁸Rü ngëxgumarüxü ta i Yiriáyarü naane rü Manachéarü naane i natü i Yurdáuarü léstewaama ngëxmagüxü rü choxrü nixí. Rü ngëma Efraíarü naane i churaragü i poraxü nawa ne íxü rü choxrü nixí. Rü ngëxgumarüxü ta i ngëma Yudáarü naane i Iraéutanüxüarü ãëxgacügü nawa ne íxü rü choxrü nixí. ⁹Rü ngëma Moábiane rü Edóüane rü chautüüwa nangexmagü. Rü ngëma Firitéutanüxügü rü chama rü tá nüxü charüporamae”, nhanagürü ya Tupana. ¹⁰⁻¹¹Pa Tupanax, ¿rü texë tá Edóüanewa choxü taga? ¿Rü texë tá norü íane ya poranegu choxü taxücuxëxë i nhuxmax nax toxü cuxoxü rü marü tama torü churaragüxü íquixümücüxü? ¹²¡Rü torü

uwanugüchaxwa toxü rüngüxëxë nax nüxü tarüporamaegüxüçax! Erü taxuwama toxü name i toxruxü i duüxügüarü ngüxëë. ¹³Notürü curü ngüxëëmaxã Pa Tupanax, rü tá nüxü tarüporamae i ngëma torü uanügü, erü cuma rü tá cuyayitanüxëxë.

Tupanaarü ngüxëëçax ínacã

109 ¹Pa Tupanax ¡tauxü i choxü nüxü cuxoxü i chorü yumüxë! ²Erü duüxügü i chixri maxëxü i dorataaxgüxü rü chauchiga nidexagü. Rü wüxi i doramare nixí i ngëma chauchiga i nüxü yaxugüxü. ³Rü chauchi naxaieãcüma nidexagü. Rü notüçaxmamare chixexü chauchiga nixugü. ⁴Rü ngëma chorü ngechaü i naxçax ichaxãxü rü chixexümaxã choxü nanaxütanügü. Notürü i chamax rü naxçax chayumüxëama. ⁵Rü ngëma mexü i naxçax chaxüxü rü chixexümaxã nanatægüxëëgü. Rü chama nüxü changechaüyane rü chauchi naxaie. ⁶Pa Tupanax ¡rü nhuxmax rü ngëma chixexü üxüçax nüxü naxuneta i wüxi i ãëxgacü i chixecüma nax ngëma nüxna çaxaxüçax i norü chixexüchiga! ¡rü ngëxgumarüxü ta nüxü naxuneta i wüxi i norü uaxüruxü i naxçax íçaxaxü nax napoxcuxüçax! ⁷Rü ngëxguma ãëxgacü nüxna çaxgu i norü chixexüchiga rü name nixí i noxtacüma poxcu namaxã naxuegüxü. Rü ngëxguma nügüçax ínacaxgu nax tama napoxcuxüçax rü name nixí i noxtacüma yexeraãcü nanapoxcuama. ⁸¡Rü nanuxëxë i norü maxü rü noxtacüma nayux nax ngëmaãcü togü noxtacüma nayaxuxüçax i norü puracü! ⁹Rü ngëmaãcü i

naxacügü rü noxtacüma nataxcue rü
 naxmaç rü noxtacüma yutexe tixí. ¹⁰Rü
 ngémaäcü i naxacügü rü nu ne
 nanaximare rü íxraxú i diêruçax
 nacaxúwaxegü. ¡Rü noxtacüma nawa
 ínawoxú ya yima napatachicawa! ¹¹¡Rü
 guxúma i ngéma norü ngémaxügü, rü
 ngéma diêru naxútawa nayaxuxú
 noxtacüma yana! ¡Rü togümare i
 duúxügü nüxú yana i ngéma norü
 puracütanü! ¹²Rü name nixí i
 taxúeaxúma nangechaütümüxü rü woo i
 naxacügü i taxcuxé. ¹³¡Rü noxtacüma
 guxú yue i nataagü nax ngémaäcü
 yanaxoxochixúcax i napexeégagü! ¹⁴Rü
 cumax, Pa Corix, ¡rü nüxna nacuaxáchi i
 nanatüarü chixexú rü tagutáma ínapí i
 ngéma naéarü pecádu! ¹⁵¡Rü guxüguma
 nüxna nacuaxáchi i ngéma chixexú i
 naxúxú! ¡Rü duúxügüáxêwa ínapí i
 naéga! ¹⁶Rü nüma i ngéma chixexú úxú
 rü taguma nüxú tangechaütümüxü ya
 yíxema ingearü diêruáxgüxe rü yíxema
 tama tügü icuaxúüügüxe rü yíxema
 guxchaxúmaxá naxíxáchiáxégüxe. Rü
 nüma rü chixri tümamaxá inacuax rü
 ngémaäcü tüxú nadai. ¹⁷Rü nüma rü
 naxçax nadau nax chixexú naxúxú. ¡Rü
 ngémacax noxtacüma chixexú namaxá
 yaxugüe i duúxügü! Rü taguma naxçax
 nadau nax taxacürü mexú naxú. ¡Rü
 ngémacax noxtacüma taguma texé
 mexú nachiga íxu! ¹⁸¡Rü ngéma nacüma
 i chixexú, rü noxtacüma yadüxá i
 naxüne nhama wüxi i naxchírumaxá
 idüxúxürüxú! ¡Rü naanügu rü
 naxchínaçágu, rü noxtacüma naxücu i
 ngéma chixexú i nagu naxínüxú nhama
 dexá rüexna chíxú tagu úcuxürüxú!
¹⁹Rü ngéma nacüma i chixexú ¡rü

noxtacüma yadüxá i naxüne nhama
 wüxi i naxchíru naxüne idüxúxürüxú, rü
 noxtacüma nüxna yaxáü nhama wüxi i
 goyexürüxú! ²⁰Rü name nixí i Cori ya
 Tupana ngémaäcü nüxú nanaxütanü i
 ngéma chamaxá rüxuanüáxgüxú rü
 chixri chauchiga ídexagüxú. ²¹Notürü
 cumax, Pa Corix rü chanaxwaxe i choxú
 curüngüxéê rü mea choxna cudau nax
 ngémaäcü natachigaxúcax i cuéga. ¡Rü
 curü mecümagagu choxú
 ínganguchixéê nawa i ngéma
 chixexügü! ²²Chama rü poraäcüxüchi
 guxchaxúwa changexma rü
 chanaxíxáchiáxê rü chorü maxúnewa rü
 poraäcü nangux. ²³Rü ngéma chorü
 guxchaxügümaxá rü inixü nax
 chixachigüxú nhama wüxi i naxchípetá
 íxüxchigüxürüxú. Rü nhuxmax rü marü
 chixaxüchi, rü ngémacax ya yimá
 buanecü rü choxú niga nhama wüxi i
 munüxü yagaxürüxú. ²⁴Rü ngéma nax
 tama chachibüxúcax rü chidüxrueápüxü
 rü chixachigü. ²⁵Rü duúxügüarü
 cugürüxú chixí. Rü ngéxguma choxú
 nadaunügu rü nanexáerügü rü choxú
 nacugüe. ²⁶⁻²⁷¡Choxú rüngüxéê, Pa
 Cori Pa Chorü Tupanax! ¡Rü curü
 ngechaügü choxú ínganguchixéê
 nawa i chorü guxchaxügü nax
 ngémaäcü duúxügü nüxú cuáxúcax nax
 aixcuma cuma yixíxü i choxú
 curüngüxéêxü! ²⁸Rü nhuxmax nax
 choxú curüngüxéêxü rü nüétama nixí
 ega woo chixexú chamaxá yaxugüegu i
 ngéma chamaxá rüxuanüáxgüxú. Rü
 name nixí nax naxâneexü. Notürü i
 chama nax curü duúxú chixíxü rü
 chataáxê. ²⁹Rü ngéma chorü uanügü rü
 name nixí nax poraäcü naxâneexü. ¡Rü

ngêma norü ãne rü noxtacüma yadüxã i naxüine nhama wüxi i naxchirumaxã idüxüxürüxü! ³⁰Rü nhaa chauãxmaxã rü guxügutáma Cori ya Tupanana moxê chaxã. Rü muxü i duüxügütanüwa tá nüxü chicuãxüxü. ³¹Erü nüma ya Tupana rü tümaétüwa nachogü ya yíxema ngearü ngêmaxüãxgüxe. Rü naxmexwa tüxü ínapoxü i ngêma tüxü íxuaxüügüxü.

Nüma ya Cori rü ãëxgacüna pora naxã

110 ¹Rü nüma ya Tupana rü chorü Corixü nhanagürü: “¡Chorü tügü necüwawa rüto rü nhüxmatáta i ngêma curü uanügü rü curü chicutüxü chayaxüxëgü!” nhanagürü. ²Rü nüma ya Tupana rü Yerucharéüwa cuxü naxuneta nax ãëxgacü quixüxüçax rü namaxã icucuãxüçax i ngêma curü uanügü. ³Rü ngêma ngunexü i curü uanügüxü curüporamaegu rü curü duüxügü rü tá cuxmexwa nügü nangexmagüxëxë. Rü nimexchiruãcüma tá cupexewa nangugü. Rü ngêma curü pora rü guxügutáma nitachigü nhama pucü ya guxüguma paxmama rüngücürüxü. ⁴Rü nüma ya Tupana rü cuxü naxuneta nax Meuquichedéquirüxü guxüguma chacherdóte quixüxü. Rü nüma rü taxütáma inayanaxoxëxë i ngêma nüxü yaxuxü. ⁵Rü nüma ya Tupana rü curü tügü necüwawa nangexma nax cuxü ínapoxüxüçax. Rü ngêma ngunexü i nagu nanuxügu rü tá nanadai i muxüma i ãëxgacügü. ⁶Rü ngêma nachixüãnegüçax rü tá poxcu naxuegu. Rü ngêxma tá nayue i muxüchixü i

duüxügü. Rü guxüwama i nhama i naanewa rü muxütáma i ãëxgacügü tá ínawoxü. ⁷Notürü nümatama ya Tupana rü ngêma namacüwawa ngêxmaxü i natüxacüarü dexáwa tá naxaxe. Rü ngêma dexá rü tá nayaporaxëchigü.

Nüxü ticuãxüxügü ya Cori ya Tupana erü mexü taxçax naxü

111 ¹Name nixü i Cori ya Tupanaxü ticuãxüxügü. Rü chama rü guxüma i chorü maxünemaxã tá Cori ya Tupanaxü chicuãxüxü ngêma duüxügü i mexügu rüxüñüxüarü ngutaquexewa rü guxüma i duüxügüpexewa. ²Rü guxüma i ngêma Cori ya Tupana üxü rü nataxüchi. Rü yíxema aixcuma namaxã taãxëxe i ngêma Tupana üxü rü nawa tangüx. ³Rü ngêma Tupanaarü puracü rü namexechi. Rü nüma rü guxüguma mea tamaxã inacuãx. ⁴Rü yema mexü ga naxüxü rü taxucürüwama nüxü itarüngümae. Erü nüma ya Cori rü namecümamaxüchi rü nüxü tangechaütümüxü. ⁵Rü tüxü naxüwemü ya yíxema nüxü icuãxüügüxe. Rü nüma rü taguma nüxü inarüngüma i ngêma norü uneta ga nüxü yaxuxü. ⁶Rü nüma rü norü duüxügüpexewa inanawex ga norü pora ga yexguma nüxna naxããgu ga nhaa Iraéuane woo muxüma ga totücumü ga duüxügü ga tama yaxögüxü nawa namaxëchirex. ⁷Rü guxüma i ngêma nüma naxüxü rü name rü aixcuma niwex i norü mugü. Rü ngêmacax name nax nagu yaxöxü. ⁸Rü ngêma norü mugü rü taguma inayarüxo erü guxüma rü aixcuma nixü rü nawexgu. ⁹Rü nüma rü ínanangüxüxëxë ga norü duüxügü

naxmexwa ga norü uanügü. Rü yema norü uneta rü namaxã nüxü nixu nax tagutãma iyanaxoxü. Erü nüma ya Tupana rü naxüüne rü naxãücümaxüchi. ¹⁰Rü yíxema aixcuma cuax tüxü ngëxmaxe rü Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü. Rü yíxema Cori ya Tupanaxü icuaxüüügüxe rü aixcuma tümaãëxü ticuax. Rü name nixí i guxügüma nüxü ticuaxüxügü.

Nataãxë ya yimá yatü ya mexügu rüxínücü

112 ¹Name nixí i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü. Rü nataãxë ya yimá yatü ya Cori ya Tupanaxü ngechaücü rü norü mugügu imaxücü. ²Rü yimá yatü ya mexügu rüxínücü rü Tupana tá nüxü narüngüxëë i ngëma naxacügü rü tá naporae i nhama i naanewa. ³Rü napatawa ya yimá yatü rü namuarü ngëmaxüãxgü. Rü guxügüma norü ngëmaxügümaxã toxguãxü narüngüxëë. ⁴Rü yimá yatü rü nhama wüxi i omü i éanexüwa ibáxixürüxü nixí naxçax i ngëma togü i duüxügü i mexü. Rü nüma rü namecüma rü nangechaüwaxe rü nixaixcuma. ⁵Rü yimá yatü ya mecümacü rü norü ngëmaxügümaxã togüxü narüngüxëë. Rü mea namaxã inacuax i guxüma i ngëma nüxü ngëxmaxü. ⁶Rü yimá yatü rü taxütãma nagu nayarüchixe woo norü uanügü chixexü namaxã üxgux. Rü duüxügü rü guxügutãma nüxna nacuaxächigü naxçax i ngëma mexü i naxüxü. ⁷Rü nüma rü taxucaçma naxçax nabajxächi i taxacürü chixexü i ore i nachiga i nüxü naxínüxü, erü nüxü nacuax nax Tupana

aixcuma nüxna dauxü. ⁸Rü nüma ya yimá yatü rü taxucaçma norü uanügüxü namuü. Rü nüxü nacugüama erü Tupanagu nayaxö. ⁹Rü yíxema tüxü nataxüxe rü guxügüma norü ngüchaümaxã tüxna nanaxãmare i diëru. Rü ngëma nacüma i mexü rü taguma nüxü narüchau nax naxüãxü. Rü taxucaçma naxãne erü aixcuma nagu namaxü i ngëma nüxü yaxuxü. ¹⁰Rü ngëma chixexü ügüxü rü nanue ega nüxü nadaugügu. Rü norü numaxã nixüxchapütãgü. Notürü ngëma norü ñnü i ngëma chixexüarü üruügü rü tá nagu nayarüchixe.

Norü mecümacax Tupanaxü ticuaxüxügü

113 ¹Name nixí i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü. Pa Norü Duüxügüx rü nüxü pecuaxüxügü! ²Rü name i nhuxmax rü guxügüma mea nachiga idexagüxü. ³Rü guxãma i pema i léstewa ngëxmagüxe rü nhuxmata pema i oéstewa ngëxmagüxe jrü nüxü pecuaxüxügü ya Cori ya Tupana! ⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxüma i nachixüanegümaxã inacuax. Rü norü pora rü dauxügüxü i naaneétüwa nangu. ⁵⁻⁶Rü taxüema namaxã tawüxigu ya tóriu Cori ya Tupana ya dauxügüxü i naanewa äëxgacü ixücü, notürü ngëma nüxü nadawenü i dauxügüxü i naane rü nhama i naane. ⁷⁻⁸Rü tüxü narüngüxëë ya yíxema ngearü diëruãxe. Rü yíxema taxüema tüxü rüngüxëxëxe rü tüxü ínarüdaxëxë rü tümaarü íanearü äëxgacügütanüwa tüxü narütöxëxë. ⁹Rü yíxema ngexe ya ngexacüxe rü nüma ya Tupana rü tüxü nataãxëxëxë rü tüxü

narüngüxêê nax taxãxacüxüçax. Pa
Duüxügüx, rü jngixã nüxü ticuaxüxügü
ya Cori ya Tupana!

**Nüxna nacuaxãchie ga yexguma
Eyítuanewa ínachoüxgu ga
Iraéutanüxü**

114 ¹⁻²Rü nüxcüma ga
yexguma Eyítuanewa
ínachoüxgu ga törü oxigü ga
Iraéutanüxügü ga Yacútaagü, rü
Yudáanegu nixí ga naxügüãxü ga guma
Tupanapata. Rü nüma ga Tupana rü
yéma nixí ga törü oxigümaxã inacuáxü.
³Rü yexguma yema Már ga Dauchiüxü
yema Iraéutanüxüxü daxgu rü
niyauyexüchixü. Rü yexgumarüxü ta
ga yema natü ga Yurdáü rü törü
oxigüçax ínayachaxãchixüchixü. ⁴Rü
yexguma ga guma imáchanexüchine ga
mãxpünegü rü guma rünuexmaegüne ga
mãxpünegü rü Tupanaarü poramaxã
nayuxnagütanü nhama carnéruacügü
rü býixacügü yuxnagütanüürüxü.
⁵¿Rü taxacü cuxü nangupetü, Pa Már i
Dauchiüxüx, nax quiyauyexüchiüxü?
¿Rü taxacü cuxü nangupetü, Pa Natü i
Yurdáü nax ícuyachaxãchixüchiüxü?
⁶¿Rü taxacü pexü nangupetü, Pa
Imáchanexüchine ya Mãxpünegüx rü
pemax Pa Rünuxmaegüne ya
Mãxpünegüx, rü piyuxnetanücüxü
nhama carnéruacügü rü býixacügü
yuxnagütanüürüxü? ⁷Rü cumax, Pa
Nhama i Naanex ;rü Yacúarü
Tupanapexewa curü muümaxã idüxrux!
⁸Yerü ga nüma rü nutatanüwa
nanangoxêê ga puchugü rü nuta ya
taciüwa inayagoxüchixüxêê ga dexã.

**Törü Tupana rü dauxügüxü i
naanewa nangexma**

115 ¹Pa Cori Pa Tupanax
;cugütama icuaxüxü rü
tauxü i toxü quicuaxüüxü! ;Rü cugü
icuaxüxü naxçax i curü ngechaü rü
naxçax i ngêma nax quixaixcumaxü!
²¿Rü tüxcüü i ngêma tama yaxögüxü rü
ínacagü rü nhanagürügü: “¿Ngexcü nixí
ya peru Tupana?” nhanagürügü?
³Notürü tanangãxü rü nhatagürügü:
“Torü Tupana rü dauxügüxü i naanewa
nangexma. Rü nüma rü nanaxü i
guxüma i taxacü i nüma nanaxwaxexü”,
nhatagürügü. ⁴Rü ngêma norü tupanagü
i ngêma tama yaxögüxü, rü nümatama i
duüxügü naxmexmaxã nanaxügü. Rü
úrumü rü diérumünaxçax nixí. ⁵Rü
nüxü nangexma i naãx notürü tama
nidexagü rü nixãxetü notürü tama
taxacüü nadau. ⁶Rü naxãchinü notürü
tama taxacüü naxínüe. Rü naxãxmaraxü
notürü taxuxüma nüxü napa. ⁷Rü
nixãxmex notürü tama tüxü ningógügü.
Rü nixãcutü notürü tama inaxí. Rü bai i
wüxi i naga i naãxgüwa íxüxüxü. ⁸Rü
ngêma duüxügü i nügüçaxtama
naxchicünaxãgü ügüxü rü nüxü
yaxögüxü rü naxrüütama nixígü nax
taxuwama yamexü. ⁹Pa Iraéutanüxügüx
;rü Cori ya Tupanagu peyaxögü! Erü
nüma rü tüxü narüngüxêê rü tüxna
nadau. ¹⁰Pa Chacherdótegüx ;rü Cori ya
Tupanagu peyaxögü! Erü nüma rü tüxü
narüngüxêê rü tüxna nadau. ¹¹Rü
pemax, Pa Duüxügü i Cori ya Tupanaxü
Ngechaxügüxex ;rü nagu peyaxögü! Erü
nüma rü tüxü narüngüxêê rü tüxna
nadau. ¹²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü

tagu narixĩnũ rü tá tüxũ narüngũxẽẽ.
 Rü tá nüxũ narüngũxẽẽ i guxũma i
 Iraeütanũxũgũ rü norü chacherdótegũ.
 13Rü tá mexũ tümamaxã naxuegu ya
 yixema nüxũ ngechaũgũxe woo yaxe rü
 buxe. 14Rü chanaxwaxe, Pa
 Iraeütanũxũ, nax Cori ya Tupana pexũ
 imuxẽẽxũ rü yamuxẽẽãxũ i pexacũgũ.
 15Rü nüma ya Cori ya Tupana i
 dauxũguxũ i naane rü nhama i naanearũ
 üruxũ rü aixcuma tá pexna nanaxã i
 norü ngũxẽẽ. 16Rü Cori ya Tupanaarũ
 nixĩ i dauxũguxũ i naane, notürü
 duũxũgũna nanaxã i nhama i naane.
 17Rü ngẽma marũ yuexũ i naxmaxũwa
 ngẽmagũxũ rü taxucürũwama Cori ya
 Tupanaxũ nicuaxũxũgũ i nhama i
 naanewa. 18Notürü i yixema i nhuxmax
 nax imaxẽxũ rü tá nüxũ ticuaxũxũgũ i
 nhuxmax rü guxũgutãma jRü ngĩxã
 nüxũ ticuaxũxũgũ ya Cori ya Tupana!

Yumũxẽwa Tupanana moxẽ taxã

116 1-2Rü Cori ya Tupanaxũ
 changechaũ erũ nüxũ
 naxĩnũ i ngẽma chorũ yumũxẽ. Rü
 nhuxmax nax chamaxũxũgũ rü
 guxũgutãma namaxã chidexa i chorũ
 yumũxẽwa. 3Rü ngẽma yu rü choxũ
 niyauxchirex rü wixguxuchi choxũ
 nimax. Rü chabajãchi rü chamuũ. 4Rü
 yexguma ga chama rü Cori ya
 Tupanacax aita chaxũ rü nhachagürü:
 “jPa Corix, choxũ namaxẽxẽ!”
 nhachagürü. 5Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü aixcumacũ nixĩ rü nüxũ
 tangechaũtümũxũwaxe. Erũ nüma rü
 woetama guxũguma namecũmaxũchi.
 6Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna
 nadau ya yixema taxuxũma ixĩgũxe. Rü

yexguma chaturagu ga nax
 chayuxchaũxũ rü choxũ ínartudaxẽẽama.
 7-8Rü nhuxmax rü wenaxarũ chataãxẽ
 yerũ nüma ga Cori ya Tupana rü
 chamaã namecũma rü choxũ ínapoxũ
 nax tama chayuxũcax rü tama axu
 ínguxũcax rü tama chixexũgu
 changuxũcax. 9Rü nhuxmax rü Cori ya
 Tupanaga tá chaxĩnũ natanũwa i ngẽma
 duũxũgũ i nhama i naanewa maxẽxũ.
 10Rü chama rü chayaxõõma woo chorũ
 ínũwa rü nhachagürü: “Nataxũchi i
 chorũ guxchaxũ”, nhachagürü. 11Rü
 chorũ íxãchiãẽgagu rü nhacharũgũ:
 “Guxũma i duũxũgũ rü nidorataaxgũ”,
 nhacharũgũ. 12jNhuxãcũ tá Cori ya
 Tupanaaxũ chanaxũtanũ naxcax i
 guxũma i ngẽma mexũ i chauxcax
 naxũxũ? 13Rü napexewa tá chanange i
 chorũ ãmare i wífuchixũ rü tá nüxũ
 chicuaxũxũ yerũ yuwa choxũ ínapoxũ.
 14Rü guxũma i norũ duũxũgũpexewa tá
 nüxũ chicuaxũxũ yema namaxã nüxũ
 chixuxũrũxũ. 15Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü poraãcũ nüxũ nangechaũ i
 norũ duũxũgũ, rü poraãcũ nüxũ nangux
 i ngẽxguma nayuegu i ngẽma norũ
 duũxũgũ i nüxũ ngechaũgũxũ. 16Pa Cori
 Pa Tupanax, chama rü curũ duũxũ chixĩ,
 rü curũ duũxũ tümane chixĩ. Rü cuma
 nixĩ i choxũ ícunguxuchixẽẽxũ nawa ga
 yema guxchaxũgũ ga choxũ ináixũ. 17Rü
 ngẽmacax tá moxẽ cuxna chaxã rü
 naxũnagũ tá cuxcax chadaĩ rü íchanagu.
 Rü ngẽmaãcũ tá cuxũ chicuaxũxũ Pa
 Cori Pa Tupanax. 18-19Rü Yerucharéũwa
 ngexmane ya cupataaxtũwa rü guxũma i
 curũ duũxũgũpexewa tá chayanguxẽxẽ i
 ngẽma chorũ uneta ga cumaxã nüxũ

chixuxũ. Pa Duũxũgũx, ¡ngĩxã nüxũ
ticuaxũxũgũ ya Cori ya Tupana!

Tupanaxũ ticuaxũxũgũ

117 ¹¡Pa Guxũma i
Nachixũanecũãxgũx, rü Pa
Guxũma i Ñanecũãxgũx, rü Tupanaxũ
pecuaxũxũgũ! ²Erü nüma rü poraãcü
tüxũ nangechaũ rü guxũguma
nixaixcuma rü nayanguxẽxẽ i ngẽma
nüxũ yaxuxũ. ¡Rü ngĩxã tórü Corixũ
ticuaxũxũgũ!

**Cori ya Tupanaarü pora rü taguma
inayagux**

118 ¹Pa Duũxũgũx, ¡rü Cori ya
Tupanaana moxẽ pexãgũ!
Erü nüma rü namecümaxũchi rü
guxũguma tüxũ nangechaũ. ²Pa
Iraéutanũxũgũx, rü name nixĩ i
nhapegürügü: “Cori ya Tupanaarü
ngechaũ rü taguma inayagux.” ³Rü
ngẽxgumarüxũ ta i pemax, Pa
Chacherdótegũx, rü name nixĩ i
nhapegürügü: “Cori ya Tupanaarü
ngechaũ rü taguma inayagux.” ⁴Rü
ngẽxgumarüxũ ta i pemax i tórü Cori ya
Tupanaxũ ngechaũgũxe, rü name nixĩ i
nhapegürügü: “Cori ya Tupanaarü
ngechaũ rü taguma inayagux”,
nhapegürügü. ⁵Rü yexguma taxũ ga
guxchaxũwa chayexmagu rü Cori ya
Tupanaarü ngũxẽcãx íchaca. Rü nüma
rü choxũ naxĩnü rü nawa choxũ
ínanguxuchixẽxẽ ga yema chorü
guxchaxũgũ. ⁶Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü nachauxũtagu rü ngẽmacãx
tama chamuũ. ¿Rü nhuxmax rü texé
tapora nax taxacürü chixexũgu choxũ
tanguxẽxũ? ⁷Rü nüma ya Cori ya

Tupana rü nachauxũtagu, rü nüma nixĩ i
choxũ nangũxẽxũ. Rü tá nüxũ chadau
nax nhuxãcü Tupana tá nüxũ
rüporamaexũ i ngẽma chauxchi aieuxũ.
⁸Rü name nixĩ nax Cori ya Tupanagu
yaxõgũxũ rü tama i duũxũgũgu. ⁹Rü
name nixĩ nax Cori ya Tupanagu
yaxõgũxũ rü tama i ãẽxgacügü i
poraexũgu. ¹⁰Rü guxũma ga yema togü
ga nachixũanecũãxgũ rü chauxcãx
ínayaxũãchi rü choxũ ínachomaeguãchi
nax choxũ yamãxgũxũcãx. Notürü
Tupanaégagu nüxũ charüporamae. ¹¹Rü
guxũwama choxũ ínachomaeguãchi,
notürü Tupanaégagu nüxũ
charüporamae. ¹²Rü nhama
mãxegürüxũ choxũ ínachomaeguãchi ga
chorü uanügü. Notürü yema nax
nanuexũ rü nhama taxacü i axũ rü
paxama ixoxũrũxũ nixĩgü. Yerü
Tupanaégagu nüxũ charüporamae. ¹³Rü
norü numaxã chauxcãx nibuxmü nax
choxũ yamãxgũxũcãx, notürü nüma ya
Cori ya Tupana rü choxũ ínapoxũ. ¹⁴Rü
ngẽmacãx chorü wiyaemaxã Cori ya
Tupanaxũ chicuaxũxũ erü nüma nixĩ i
choxũ naporaxẽxũ. Rü nüma nixĩ i
choxũ namaxẽxũ. ¹⁵Rü ngẽma
Tupanaarü duũxũgũ rü napatagüwa
taãxẽãcüma nawiyaegü i ngẽxguma
nüxũ naxĩnüegu nax nhuxãcü Tupana
naporamaegũxẽxũ nüxũ i ngẽma
namaxã rüxuanũãxgũxũ. Rü
nhanagürügü: “Nüma ya Cori ya
Tupana rü norü poramaxã tüxũ ínapoxũ
nüxna i ngẽma tamaxã rüxuanũãxgũxũ.
¹⁶Erü ngẽma norü pora ya Tupana rü
taxuxũma i to i poramaxã nawüxigu. Rü
ngẽma norü poramaxã nixĩ i nüxũ
nayexeraxũ i ngẽma tamaxã

rüxuanüāxgüxü”, nhanagürügü. ¹⁷Rü nhüxmax rü taxütáma paxa chayü. Rü tá chamaxü nax ngémaācü nüxü chixuxüçax i guxüma i taxaçü i naxüxü ya Cori ya Tupana. ¹⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraācü choxü naxü notürü tama choxü ínatax nax chayuxüçax. ¹⁹¡Rü peyawāxnax i ngéma Tupanapataarü ĩāx! Rü ngēxma chaxüçuchaü nax Cori ya Tupanana moxē chaxāxüçax. ²⁰Rü ngéma napataarü ĩāxwa nixĩ i yachocuxü i ngéma aixcuma norü duüxüğü ixīgüxü. ²¹Pa Corix, moxē cuxna chaxā erü choxü nüxü cuxĩnü i chorü yumüxē rü choxü cungāxüga. Erü cuma rü chorü maxēeruxü quixĩ. ²²Rü yimá nuta ya ĩpataarü üruüğü nüxü oecü rü yimá nixĩ ya nhüxmax nüxıra yaxüchigüācü. ²³Rü Cori ya Tupana nixĩ ya ngémaācü naxücü rü ngēmacax tataāxēgü erü wüxi i mexechixü nixĩ. ²⁴Rü nhaa nixĩ i ngéma ngunexü i nagu Tupana mexü taxçax üxü. ¡Rü ngĩxā poraācü tataāxēgü! ²⁵Pa Corix ¡paxa torü uanügümexēwa toxü ĩnanguxüxēxē! ¡Rü toxü rüngüxēxē nax mea toxü nangupetüxüçax! ²⁶Rü Tupana rü namaxā nataāxē ya yimá naégagu núma ücü. Rü toma rü Tupanapatawa mexü pemaxā taxuegu. ²⁷Rü nüma ya Cori nixĩ i tórü Tupana yixixü. Rü nüma nixĩ i tüxü yabáixmaxüxü. ¡Rü ngĩxā napatawa ngēxmaxü i āmarechicagu tayanu i ngéma naitanügü i nüxna ixāmaregüxü! ²⁸Rü cuxna moxē chaxā, Pa Corix, rü cuxü chicuaxüxü erü cuporaxüchi rü chorü Tupana quixĩ. ²⁹¡Rü nüxna moxē pexāgü ya Cori ya Tupana! Erü nüma rü namecümāxüchi

rü ngēma norü ngechaü rü taguma ĩnayagux.

Tupanaarü mugümaxā tataāxēgü

119 ¹Rü tataāxēgü ya yixema aixcuma nagu maxēxe i Tupanaarü mugü rü tama nüxü rüngümaexe. ²Rü tataāxēgü ya yixema naga ĩnüexe i norü mugü rü guxü i tümaarü maxümaxā Tupanaçax daugüxe. ³Rü tataāxēgü ya yixema taxuxüma i chixexü ügüxe rü aixcuma Cori ya Tupanamaxügu ĩxe. ⁴Cumax, Pa Tupanax, toxna cunaxā i curü mugü nax aixcuma naga taxĩnüexüçax. ⁵⁻⁶Chierüna guxügu mea naga chaxĩnügu i ngéma curü mugü nax ngémaācü taxuçaxma chaxānexüçax i ngēxguma chayanguxēxēgu i curü mugü. ⁷Rü ngēxguma mea nawa changuxgux i ngéma curü mugü i aixcuma wexguxü, rü guxüma i chorü maxümaxā tá cuxü chicuaxüxü. ⁸Rü choxü nangüchaü nax nagu chamaxüxü i ngéma curü mugü ¡Rü tauxü i choxü ĩcutāxü! ⁹Pa Tupanax ¿rü nhuxācü tá wüxi ya ngextüxücü ĩnamexü i norü maxü i cupexewa? Rü ngēxguma curü ore naxwaxexüācüma namaxüxgucicatama. ¹⁰Rü ngēmacax i chama rü guxüma i chorü maxümaxā cuxçax chadau. ¡Rü choxna nadau nax tama nüxna chixügachixüçax i curü mugü! ¹¹Rü chauāēgu namaxā changuxü i curü ore nax tama cupexewa chixexü chaxüxüçax. ¹²Cumexechi i cumax, Pa Cori Pa Tupanax. ¡Rü choxü nanguxēxē i curü mugü! ¹³Rü chauāxmaxā tá nüxü chixu i guxüma i ngéma curü mugü i nüxü quixuxü. ¹⁴Rü muxüma i ngēmaxügüarü yexera rü

curü mugümaxã chataãxê. ¹⁵Rü tá nagu charüxînüecha i curü mugü rü tá nagu chixü i ngêma cuma cunaxwaxexü. ¹⁶Rü curü mugümaxã tá chataãxê, rü tagutãma nüxü icharüngüma i curü ore. ¹⁷Rü chama nax curü duüxü chixixü ¡rü choxna nadau nax tama chayuxüçax rü ngêmaãcü naga chaxînüxüçax i curü ore! ¹⁸¡Rü choxü idauuchixêxê nax ngêmaãcü meama nüxü chadauxüçax i ngêma curü orewa nüxü quixuxü i mexügu! ¹⁹Chama rü tama nhama i naanecüãx chixi. ¡Rü ngêmacax tauxü i çauxchaxwa icuyacüxü i curü mugü! ²⁰Rü wüxichigü i oragu rü chaxoégaã naxçax i ngêma nüxü nax chacuáxchaüxü i curü mugü. ²¹Rü cumax rü nüxü cuxoregü i ngêma duüxügü i nügü icuaxüügüxü rü chixexü ügüxü rü tama naga ñnüxü i curü mugü. ²²¡Rü naxchaxwa choxü ixügachixêxê i ngêma duüxügü i chixri chauchiga idexagüxü rü choxü cügüexü nagagu nax curü oregu chamaxüü! ²³Rü woo poraexü i ãëxgacügü rü chixexü chamaxã naxügüchaügu, notürü i chama nax curü duüxü chixixü rü tá curü mugügu charüxînüama. ²⁴Erü ngêma curü mugü rü chorü taãxêxêëruxü nixügü. Rü chorü ucüxêruxü nixügü. ²⁵Rü marü chatura rü chayuxchaü. ¡Rü maxü choxna naxã i ngêma chamaxã nüxü quixuxüxüü! ²⁶Rü yema chaucüma ga chixexü, rü marü cumaxã nüxü chixu, rü cuma rü marü choxü cungãxü rü nawa choxü ícunguxuchixêxê. ¡Rü nhuxmax rü choxü nanguxêxê i curü mugü! ²⁷¡Rü cuax choxna naxã nax naga chaxînüxüçax i curü mugü! Erü meama

tá nagu charüxînü i ngêma mexügu i cuma cuxüxü. ²⁸Rü poraãcü chaxaxu erü ngüxü chinge. ¡Rü choxü naporaxêxê, rü choxü nataãxêxêxê yema chamaxã icuxunetaxüxü! ²⁹¡Rü naxchaxwa choxü ixügachixêxê i ngêma doramare ixixü rü choxü nanguxêxê i curü ore i aixcuma ixixü! ³⁰Erü chama rü marü chanayaxu i cucüma i aixcuma ixixü rü nagu chixüxchaü i ngêma curü mugü. ³¹Pa Cori Pa Tupanax, rü curü mugüguama charüxînü. ¡Rü tauxü i ãne choxü quingexêxêxü! ³²Rü pora chaxü nax ngêmaãcü chayanguxêxêxüçax i curü mugü erü cuma rü taãxêmaxã cunapaxêxê i chorü maxü. ³³Pa Corix ¡choxü nanguxêxê i curü mugü nax nagu chixüxüçax nhuxmatáta ngêmagu chayumare! ³⁴¡Rü cuax choxna naxã nax ngêmaãcü tama nüxü charüngümaxüçax i curü mugü! Rü aixcumaxüchi guxügutãma naga chaxînüchaü. ³⁵¡Rü choxü naporaxêxê nax nagu chixüxüçax i ngêma curü mugü! Erü ngêmagu nixi i nüxü chayangauxü i chorü taãxê. ³⁶¡Rü choxü rüngüxêxê nax ngêma diëru i chixêacü yaxuxüarü yexera choxü nangüchaüxüçax i curü mugü! ³⁷¡Rü choxna yaxügachixêxê i ngêma ñnü i natüxçaxmamare ixixü nax ngêmaãcü curü ñnügurica chixüxüçax! ³⁸Rü chama nax curü duüxü chixixü ¡rü yanguxêxê nax nüxü chadauxüçax i ngêma curü unetagu i tümacax ixixü ya yíxema curü duëxëgü ixügüxe! ³⁹¡Rü choxna yaxügachixêxê i ngêma duüxügü i muü choxna ägüxü i curü mugügagu choxü cügüexü! Erü ngêma curü mugü rü namexechi. ⁴⁰Rü ngêmacax choxü

nangúchaũ. ¡Rü choxũ namaxêxê! Erü cuma rü quixaixcumaxũchi. ⁴¹Pa Cori Pa Tupanax ¡rü ngêma icuxunetaxũrüütama choxũ nangechaũ rü choxũ ínanguxuchixêxê nax tama chayuxúcax! ⁴²Rü ngêmaãcü tá curü oremaxã chanangãxũga i ngêma chorü uanü i cugagu choxũ cugüexũ. Erü nagu chayaxõ i curü ore. ⁴³¡Rü taxú i chauãxwa choxna cunapuxũ i ngêma curü ore i aixcuma ixĩxũ! Erü ngêma curü orewa nüxũ quixu nax cuma rü tá choxũ curüngũxêxũ. ⁴⁴Rü chanaxwaxe i guxũgutáma nagu chamaxecha i ngêma curü nguxêêtae. ⁴⁵Rü ngêmaãcü taxucaxtáma taxacúcax chamuũ erü naga chaxĩnü i ngêma curü mugü. ⁴⁶Rü ãêxgacügüpezewa tá nüxũ chixu i curü mugü rü taxucaxtáma chaxãne. ⁴⁷Erü nüxũ changechaũ i ngêma curü mugü rü namaxã chataãxê. ⁴⁸Rü nüxũ changechaũ rü choxũ nangúchaũ i ngêma curü mugü. Rü poraãcü nagu charüxĩnü. ⁴⁹¡Rü nüxna nacuaãxãchi ga yema ore ga chamaxã nüxũ quixuxũ i chama nax curü duũxũ chixĩxũ! Rü yemawa nüxũ quixu nax choxũ tá curüngũxêxũ. ⁵⁰Rü ngêxguma changechaũgu, rü ngêma curü uneta nixĩ i choxũ taãxêxêxũ. Erü curü unetawa nüxũ quixu nax maxũ tá choxna cuxãxũ. ⁵¹Rü ngêma duũxũgü i nügü icuaãxũgũxũ rü taguma nipae nax choxũ nachixexêégüichaũxũ. Notürü i chamax rü taguma nüxna chixügachi i ngêma curü ore i choxũ cunguxêxũ. ⁵²Rü nüxna chacuaãxãchi ga yema curü mugü ga choxna cuxãchiréxũ, Pa Cori Pa Tupanax, rü ngêmagügu nixĩ i nüxũ ichayangaũxũ i chorü taãxê. ⁵³Rü

ngêma duũxũgü i chixri maxêxũ rü nüxũ oexũ i curü nguxêêtae, rü chama rü poraãcü namaxã chanu. ⁵⁴Rü nhama i naanewa nax paxaãchi chamaxũxũgu, rü ngêma curü mugü nixĩ i chorü wiyae ixĩxũ, erü choxũ nataãxêxêxê. ⁵⁵Pa Cori Pa Tupanax, rü woo chütacü rü cugu charüxĩnü. Erü chanaxwaxe i nagu chamaxũ i curü nguxêêtae. ⁵⁶Rü ngêma cuga nax chaxĩnüxũgagu rü chanayaxu i taãxê i taxũ. ⁵⁷Rü cumax, Pa Corix, nixĩ i chorü Tupana quixĩxũ. Rü chama rü marü cumaxã nüxũ chixu nax nagu tá chamaxũxũ i ngêma curü ore. ⁵⁸Rü guxũguma cuxna chaca nax choxũ curüngũxêxũ nax curü ngúchaũ chaxũxúcax. ¡Rü cuxũ changechaũtümüxũ i ngêma curü orewa chamaxã icuxunetaxũrüxũ! ⁵⁹Rü nüxũ chicuãxãchi i ngêma chaucüma i tama mexũ, rü wenaxarü ichanaxügu nax naga chaxĩnüxũ i ngêma curü mugü. ⁶⁰Rü nhuxãêcücü chaugü chatáegu, rü paxama ichanaxügu ga nagu nax chamaxũxũ ga yema curü mugü. ⁶¹Rü yema chixexũ ga duũxũgü rü chixexũgu choxũ nanguxêégüchaũ, notürü i chama rü tama nüxũ charüngüma i curü mugü. ⁶²Rü ngãxũcücü ícharüda nax moxê cuxna chaxãxúcax naxcax i ngêma curü mugü i aixcuma mexũ. ⁶³Rü yíxema cuxũ ngechaũgüxe rü cuga ñnüexe rü chauenexê tixĩgü. ⁶⁴Pa Cori Pa Tupanax, rü ngêma curü ngechaũ rü guxũwama nangu i nhama i naanewa. ¡Rü choxũ nanguxêxê i ngêma curü mugü! ⁶⁵Pa Cori Pa Tupanax, chama nax curü duũxũ chixĩxũ, rü mea choxna cudau, ngêma chamaxã icuxunetaxũrüxũ. ⁶⁶¡Rü choxũ nanguxêxê nax mea chauãxêxũ

chacuáxũcax! Erü nagu chayaxõ i ngẽma curü mugü. ⁶⁷Rü naxũpa ga choxũ nax cuxucuxẽxũ rü muxũma ga chixexũ chaxü. Notürü i nhuxmax rü naga chaxĩnü i ngẽma curü mugü. ⁶⁸Rü cuma rü cumecüma, rü mexũ cuxü. ¡rü choxũ nanguxẽxẽ i curü mugü! ⁶⁹Rü ngẽma duũxũgü i nügü icuaxũũgũxũ, rü notüçaxmamare choxũ nixugüe. Notürü i chamax rü guxũguma chayanguxẽxẽ i ngẽma curü mugü. ⁷⁰Rü nümagü rü nachixeãẽgümare, notürü i chamax rü namaxã chataãxẽ i ngẽma curü nguxẽetae. ⁷¹Rü choxũ rü name ga yema choxũ nax cuxucuxẽxũ. Erü yemaacü nixĩ i nüxũ chacuáxũ nax naga chaxĩnüxũ i ngẽma curü mugü. ⁷²Rü ngẽma curü ucuxẽgü i choxna cuxãxũ, rü çauxcax rü muxũma i úiru rü diêruarü yexera narümemaxũchi. ⁷³Rü cumatama nixĩ ga choxũ congoxẽxũ rü maxũ choxna cuxãxũ. Rü ngẽmacax chanaxwaxe nax choxna cunaxãxũ i cuax nax choxũ natauxchaxũcax nax naxcax changúxũ i curü mugü. ⁷⁴Rü yixema cuxü ngechaũgüxe rü tataãxẽgü i ngẽxguma choxũ tadaugügu erü nagu chayaxõ i curü ore. ⁷⁵Pa Cori Pa Tupanax, chama rü nüxũ chacuax i ngẽma curü mugü rü meama niwex. Rü tama ícutü i ngẽxguma choxũ icuyaruwexãchixẽegu. ⁷⁶Rü ngẽma curü ngechaũ rü chanaxwaxe nax chorü taãxẽẽeruxũ yixĩxũ, yema chamaxã icuxunetaxũrũxũ. ⁷⁷¡Rü chamaxã namecüma rü choxũ namaxẽxẽ! Erü namaxã chataãxẽ i ngẽma curü nguxẽetae. ⁷⁸¡Rü naxãneexẽxẽ i ngẽma duũxũgü i nügü icuaxũũgũxũ rü notüçaxmamare ngúxũ choxũ

ingexẽẽgũxũ! Notürü i chama rü chanaxwaxe i nagu charüxĩnüama i curü mugü. ⁷⁹Rü chanaxwaxe i nua chauxũtawana nangexmagü i ngẽma cuxü ngechaũgũxũ rü curü mugüxũ cuaxgũxũ. ⁸⁰¡Rü choxũ rüngũxẽxẽ nax mea chayanguxẽẽxũcax i curü mugü nax taxucaxma chaxãnexũcax! ⁸¹Rü poraãcü cuxü íchananguxẽxẽ nax choxũ ícupoxũxũcax erü nagu chayaxõ i curü ore. ⁸²Rü düxwa marü chipaxetü nax íchananguxẽẽxũ i ngẽma curü uneta, rü nhachagürü: “¿Nhuxgu tá nua cuxũxũ nax choxũ cuyataãxẽẽxũcax?” nhachagürü. ⁸³Rü woo marü wüxi i yaxguax chixĩ rü taxuwama mexe chixĩ rü nua taxmare chixĩ, notürü tama nüxũ charüngüma i curü mugü, Pa Tupanax. ⁸⁴¿Rü nhuxreexpüxcüna tá nixĩ i cunaxwaxexũ nax yaxna chaxĩnüxü? ¿Rü nhuxguxüratáta nixĩ i cunapoxcuxũ i ngẽma chawe ingẽxũtanüxü? ⁸⁵Rü ngẽma duũxũgü i nügü icuaxũũgũxũ rü tama curü nguxẽetaegu íxũ, rü chamaxũgu nanaxügu i wüxi i ãmaxũ nax ngẽmagu chingucuchixũcax. ⁸⁶Pa Tupanax ¡Choxũ rüngũxẽxẽ! Erü ngẽma chorü uanügu rü chawe ningẽxũtanü woo taxuxũma i chixexũ chaxüyane. Rü guxũma i ngẽma curü mugü rü aixcuma nawexgu. ⁸⁷Rü ngẽma chauxchi aiexũ rü wixgutaax choxũ nimaxgü, notürü tama choxũ narüporamaegü erü naga chaxĩnü i curü mugü. ⁸⁸¡Rü curü ngechaũgagu choxũ namaxẽxẽ! Rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma curü mugü i cuaxwa íchoxũxũ. ⁸⁹Pa Cori Pa Tupanax, rü ngẽma curü ore rü guxũgucax nixĩ, rü dauxũguxũ i

naanewa naxumatü rü tagutáma
 naxüchicüxü. ⁹⁰Rü cuma nax
 quixaixcumaxü rü guxüguma ngémaãcü
 quixí. Rü cuma nixí ga cunaxüxü ga
 nhama ga naane, rü ngémaçax
 nachicawatama nangexmaecha. ⁹¹Rü
 nhuxmax rü ta rü guxüma i ngéma
 cuxüxü rü nanaxaixrügumagüraxü,
 yema curü mugüwa namaxã
 cunaxuegugüxürüxü. Rü guxüma i
 ngéma cuxüxü, rü cunangoxëxë nax
 curü ngüchaü naxügüxüçax. ⁹²Rü
 ngëxguma chi ngéma curü mugü
 taxüchima taãxë choxna äxgu, rü chi
 chorü ngechaümaxã chayü. ⁹³Rü
 tagutáma nüxü icharüngüma i ngéma
 curü mugü, erü ngëmagagu nixí i maxü
 choxna cuxãxü. ⁹⁴¡Choxü ínapoxü, Pa
 Tupanax! Erü curü duüxü chixí rü nagu
 chixü i ngéma curü mugü. ⁹⁵Rü ngéma
 chauxchi aiexü rü naxçax nadaugü nax
 nhuxãcü choxü yamaçgüxüçax. Notürü i
 chama rü curü mugügu chayaoöoma.
⁹⁶Rü nüxü chacuax rü guxüma i taxacü i
 ngëxmaxü rü nayarüxo. Notürü ngéma
 curü mugü rü taguma inayarüxo. ⁹⁷Rü
 poraãcü choxü nangüchaü i curü
 ucuxëgü, rü wüxichigü i ngunexügu rü
 nagu charüxinü. ⁹⁸Rü ngéma curü mugü
 rü guxüguma chauãxü choxü
 nacuxëxë. Rü ngémaçax chorü
 uanügüarü yexera choxü nangexma i
 cuax. ⁹⁹Rü guxüma i chorü
 nguxëëruügüarü yexera nüxü chacuax,
 erü poraãcü nagu charüxinü i ngéma
 curü mugü. ¹⁰⁰Rü ngéma curü mugüga
 nax chaxínüxügagu, rü ngéma
 yaxguãxgüxü nüxü charücuaxmae.
¹⁰¹Rü guxüma i chixexügüna chixügachi
 nax ngémaãcü naga chaxínüxüçax i

curü ore. ¹⁰²Notürü tama nüxna
 chixügachi i ngéma curü mugü erü
 cuma nixí i choxü cuxucuxëxü. ¹⁰³Rü
 ngéma curü uneta rü taxacü i
 maixcuraxüchixüarü yexera choxü
 name. ¹⁰⁴Rü curü mugüwa chanayaxu i
 cuax, rü ngémaçax naxchi chaxai i
 guxüma i ngéma nacüma i chixexü.
¹⁰⁵Rü ngéma curü ore rü nhama wüxi i
 omürüxü nixí i çauxçax rü choxü
 nibáixmaxü. ¹⁰⁶Rü cumaxã rü marü
 ichaxuneta rü ngéma rü tá aixcuma
 chayanguxëxë. Rü tá nagu chixü i
 ngéma curü mugü. ¹⁰⁷Pa Corix, Pa
 Tupanax, rü poraãcü chanaxixãchiãxë.
 ¡Rü choxna naxã i maxü, ngéma
 chamaxã nüxü quixuxürüxü! ¹⁰⁸¡Rü
 choxü nayaxu nax moxë cuxna chaxãxü!
 ¡Rü choxü nanguxëxë i curü mugü!
¹⁰⁹Rü guxüguma äücümaxü i yuwa
 changexma. Notürü taguma nüxü
 charüngüma i ngéma curü ucuxëgü.
¹¹⁰Rü ngéma chixexü ügüxü rü
 chapexegu guxchaxü naxügu, notürü i
 chama rü tama nüxna chixügachi i curü
 mugü. ¹¹¹Rü ngéma curü mugü nixí i
 chorü ämare i guxügüçax ixüxü. Erü
 ngëmagü nixí i taãxë choxna äxü. ¹¹²Rü
 guxüma i chorü ngüchaümaxã
 guxügutáma nagu chixü i curü mugü
 nhuxmatáta chayumare. ¹¹³Rü nüxü
 chaxo i ngéma duüxügü i nügü
 írümegünetaxü notürü nüxü
 changechaü i curü ucuxëgü. ¹¹⁴Rü cuma
 nixí i choxü curüngüxëxü rü choxna
 cudauxü. Rü curü ore nixí i nagu
 chayaxöxü. ¹¹⁵¡Rü choxna pexígachi, Pa
 Chixexüarü Üruxügüx! Erü chama rü
 chayanguxëëchaü i chorü Tupanaarü
 mugü. ¹¹⁶Pa Tupanax ¡choxü

naporaxêxê ngêma chamaxã
 icuxunetaxürüxü! rü tá chamaxü. ;Rü
 taxü i choxü cuwomüxêxü! ¹¹⁷;Choxü
 rüngüxêxê nax tama choxü
 yamaxgüxüçax i chorü uanügü! Rü
 ngêmaäcü i chama rü tá guxüguma
 nagu chamaxü i curü mugü. ¹¹⁸Rü cuma
 rü nüxü cuxo i ngêma tama naga ñnüxü
 i curü mugü. Erü ngêma nagu
 naxñnüxü i nümagü rü taxuwama
 name. ¹¹⁹Rü ngêma duüxügü i chixexü
 ügüxü i nhama i naanewa rü cuxçax rü
 wüxi i guxchirerüxü nixügü. Notürü i
 chamax rü nüxü changechaü i curü
 mugü. ¹²⁰Rü cupexewa i chama rü
 chorü muümaxã chiduxrux rü aixcuma
 nagu chixüxchaü i ngêma curü mugü.
¹²¹Rü taguma nüxü icharüchau nax
 chanaxüxü i ngêma cupexewa aixcuma
 mexü. Rü ngêmacax tama chanaxwaxe i
 choxü ícutax nax naxmexgu
 changüxüçax i ngêma choxü
 chixexêégüchaüxü. ¹²²;Rü chauétüwa
 nachogü nax taxuxüma i chixexü choxü
 naxüpëtüxüçax rü tama chixexügu
 choxü nanguxêégüxüçax i ngêma nügü
 icuaxüüügüxü! ¹²³Rü düxwa marü
 chipaxetü nax íchananguxêxü nax
 choxü curüngüxêxü rü choxü
 ícunguxuchixêxü ngêma chamaxã
 icuxunetaxürüxü. ¹²⁴Rü chama nax curü
 duüxü chixixü, rü ;choxü nangechaxü rü
 chamaxã namecüma! ;Rü choxü
 nanguxêxê i curü mugü! ¹²⁵Rü aixcuma
 curü duüxü chixi, rü ngêmacax
 chanaxwaxe i chauãxü choxü
 cucuaxêxê erü nüxü chacuáxchaü i curü
 mugü. ¹²⁶Pa Corix, rü marü nawa nangu
 nax chauétüwa cuhogüxü, erü ngêma
 chorü uanügü rü tama naga naxñnüe i

curü mugü. ¹²⁷Notürü i chamax rü
 ngêma úruarü yexera nüxü changechaü
 i curü mugü. ¹²⁸Rü ngêmacax nixi i mea
 naga chaxñnüxü i curü mugü rü nüxü
 chaxo i guxüma i nacüma i chixexügü.
¹²⁹Rü ngêma curü mugü rü namexechi
 rü ngêmacax naga chaxñnü. ¹³⁰Rü
 ngêxguma texé curü orexü ixuxgu rü
 nangoxêégü rü yixema nüxü ñnüxê rü
 tumaãxü tüxü nacuaxêxê woo
 taxuxüma cuáxe tixügü. ¹³¹Rü nhama
 õna i chixichixüçax ichoxürüxü rü
 choxü nangúchaü i curü mugü. ¹³²;Rü
 choxü nadawentü rü cuxü
 changechaütümüxü, ngêma cuxü
 ngechaügüxüçax cuxüxürüxü! ¹³³Rü
 chanaxwaxe i choxü cunatauxchaxêxê
 nax nagu chamaxüxüçax i curü ore. Rü
 tama chanaxwaxe nax ngêma
 chixexüama chamaxã icuáxü. ¹³⁴;Rü
 naxmexwa choxü ínanguxuchixêxê i
 ngêma duüxügü i choxü imaxgüchaüxü!
 Erü chayanguxêéchaü i curü mugü.
¹³⁵Rü nhuxmax nax curü duüxü chixixü
 ;rü cuxü changechaütümüxü! ;Rü choxü
 nanguxêxê i curü mugü! ¹³⁶Rü poraäcü
 chaxaxu erü ngêma togü rü tama naga
 naxñnüe i curü mugü. ¹³⁷Pa Corix, cuma
 rü quixaixcuma, rü ngêma curü
 mugüwa nüxü quixuxü i poxcu rü
 aixcuma tá ningü. ¹³⁸Erü guxüma i
 ngêma curü mugü rü aixcuma name rü
 aixcuma tá ningü. ¹³⁹Rü ngêma curü
 mugü rü poraäcü chayanuxü. Rü choxü
 nangux nax tama naga naxñnüxü i
 ngêma chorü uanügü. ¹⁴⁰Rü chama nax
 curü duüxü chixixü rü marü meama
 chanangugü i ngêma curü mugü nax
 taxuwama nachixexü rü ngêmacax nüxü
 changechaü. ¹⁴¹Pa Tupanax, chama i

cupexewa rü taxuxũma chixĩ rü duũxũgũ rü choxũ naxoe. Notürü tama nüxũ charüngüma i curü mugü. ¹⁴²Rü guxũma i ngẽma nüxũ quixuxũ rü guxũgutãma name. Rü ngẽma curü nguxẽetae rü nixaixcuma. ¹⁴³Rü yexguma taxũ ga guxchaxũwa chayexmagu, rü curü mugü choxũ nataãxẽxẽ. ¹⁴⁴Erü ngẽma curü mugü rü guxũguma name. jRü choxna naxã i cuax nax ngẽmaãcü nagu chamaxũxũcax i ngẽma curü mugü! ¹⁴⁵Pa Corix, chorü ngũchaũmaxã cuxna chaca. jRü choxũ nangãxũ! Erü chayanguxẽchaũ i curü mugü. ¹⁴⁶Pa Corix, cuxna nixĩ i chacaxũ. jRü choxũ rüngũxẽxẽ nax choxũ natauxchaxũcax nax chayanguxẽxũ i curü mugü! ¹⁴⁷Rü naxũpa nax yangunexũ rü ícharũda nax curü ngũxẽcax cuxna chacaxũcax. Rü nagu chayaxõ i ngẽma curü uneta. ¹⁴⁸Rü naxũpa nax nachütaxũ rü daa chauxetügü rü ínamemare nax inadauxũ nax ngẽmaãcü mea nagu ícharũxĩnũxũcax i curü unetagü. ¹⁴⁹Pa Corix, ngẽma nax choxũ cungechaũxũgagu jrü choxũ naxĩnü! jRü choxna naxã i maxũ ngẽma chamaxã icuxunetaxũrũxũ! ¹⁵⁰Erü ngẽma chixexũ i duũxũgũ i chawe ingẽxũtanũxũ rü choxna nangaicamagü. Notürü taxucürüwa i taxacü chamaxã naxügü erü tama naga naxĩnüe i curü mugü. ¹⁵¹Cumax, Pa Corix, rü choxna cungaicama. Rü guxũma i curü mugü rü aixcuma nixĩgü. ¹⁵²Rü nüxcümatama nüxũ chacuax i curü mugü i cumatama cuxueguxũ nax guxũguma nangexmagüechaxũcax. ¹⁵³jRü nüxũ nadau nax nhuxãcü chanaxĩxãchiãxũ

rü nawa choxũ ínanguxuchixẽxẽ! Erü taguma nüxũ icharüngüma i ngẽma curü ucuxẽ. ¹⁵⁴jRü chauétüwa nachogü rü chorü uanügümexẽwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ! jRü choxna naxã i maxũ ngẽma cuma chamaxã icuxunetaxũrũxũ! ¹⁵⁵Cuma rü tama nüxũ curüngũxẽẽ i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ügũxũ erü nümagü rü tama naga naxĩnüe i curü mugü. ¹⁵⁶Pa Corix, cuma rü poraãcü cumecümaxũchi. jRü choxna naxã i maxũ ngẽma cuma cunaxwaxexũrũxũ! ¹⁵⁷Rü ngẽma chorü uanügü i chauxchi aiexũ rü namuxũchi. Notürü i chama rü tama íchanangex i curü mugü. ¹⁵⁸Rü tama yaxna namaxã chaxĩnü i ngẽma taechitawaxegũxũ i tama naga ínüexũ i curü mugü. ¹⁵⁹Pa Corix jducax, choxũ nadau nax nhuxãcü nüxũ changechaũxũ i curü mugü! jRü curü ngechaũgagu choxna naxã i maxũ! ¹⁶⁰Rü guxũma i curü ore rü aixcuma nixĩ. Rü curü mugü rü namexechi rü taguma inayarüxo. ¹⁶¹Rü ãxgacügü i poraxũ rü chawe ningẽxũtanü woo taxuxũma i chixexũ chaxüyane. Notürü i chama rü naga chaxĩnü i curü mugü. ¹⁶²Rü chama rü namaxã chataãxẽ i curü uneta nhama wüxi i duũxũ i taxũ i diëru iyanguxũrũxũ. ¹⁶³Rü nüxũ chaxo i ngẽma ore i dora ixĩxũ. Rü tama chanayaxu. Notürü nüxũ changechaũ i ngẽma curü ucuxẽgü. ¹⁶⁴Rü guxũ i oragu cuxũ chicuaxũxũ naxcax i curü mugü i aixcuma mexũ. ¹⁶⁵Rü yixema curü ucuxẽgüga ínüexe rü tataãxẽgü. Rü taxuxũtãma i taxacü i chixexũgu tüxũ nayixẽxẽ. ¹⁶⁶Pa Corix, cuxũ íchananguxẽxẽ nax choxũ ícupoxũxũ. Erü marü nagu chamaxũ i ngẽma curü

mugü. ¹⁶⁷Chama rü meama naga chaxĩnũ i curü mugü, rü guxũma i chorü ngüchaũmaxã nüxũ changechaũ. ¹⁶⁸Rü chama rü meama naga chaxĩnũ i curü ucuxëgü rü curü mugü. Rü cuma rü meama nüxũ cucuax i guxũma i chaucüma. ¹⁶⁹Pa Corix, ngëma chorü yumüxëgü rü cuxütawa nangugü. ¡Rü choxna naxã i cuax ngëma chamaxã icuxunetaxũrũxũ! ¹⁷⁰Rü cupexewa nangu i chorü yumüxë. ¡Rü chorü uanügümexëwa choxũ ínanguxuchixëxë ngëma chamaxã icuxunetaxũrũxũ! ¹⁷¹¡Rü choxũ natauxchaxëxë nax cuxũ chicuaxũxũxũ! Erü cumatama nixĩ i choxũ cunguxëxëxũ i ngëma curü mugü. ¹⁷²¡Rü choxũ natauxchaxëxë nax chawiyaeãcüma nüxũ chixu i curü unetagü! Erü guxũma i curü mugü rü namexechi. ¹⁷³Ëcü ínamemare ya cuxmex nax choxũ nangũxëxëxũ. Erü curü mugüama nixĩ i guxũarü yexera choxũ ngüchaũxũ. ¹⁷⁴Pa Corix, chanaxwaxe i paxa choxũ curüngũxëxë rü choxũ ícupoxũ. Erü chama rü poraãcü namaxã chataãxë i ngëma curü ucuxëgü. ¹⁷⁵Rü nhuxmax nax chamaxũxũ rü chanaxwaxe i cuxũ chicuaxũxũ nax ngëmaãcü curü mugümaxã choxũ curüngũxëxëxũcax. ¹⁷⁶Chama rü nhama wüxi i carnéru irütaxuxũrũxũ chixĩ. ¡Rü nua naxũ nax chaũxcax cuyadauxũcax! Erü tama nüxũ charüngüma i curü mugü.

**Yumüxë i ngëxguma ãñcümaxũwa
ingexmagu**

120 ¹Rü ngëxguma ãñcümaxũwa changexmagu, rü nüxna chaca ya Cori

ya Tupana. Rü nüma rü choxũ nangãxũ. ²Pa Corix ¡choxũ ínanguxuchixëxë nüxna i ngëma duũxũgü i dorataaxgũxũ i chixriãcü chauchiga idexagũxũ! ³¡Rü taxacü tá nixĩ i curü poxcu, Pa Conüx i Dorataxáxũ? ⁴Rü cuma rü tá naxne ya ãmagunemaxã quingóxnatachinü. Rü áxwe ya naicümaxã tá quixa. ⁵Rü chaugümaxã changechaũ erü norü ngãxũwa changexma i ngëma chorü uanügü i Mechécüãxgü rü ngëma Chedátanüxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgũxũ. ⁶Rü marütama nixĩ nax norü ngãxũwa changexmaxũ i ngëma chauxchi aiexũ i nuegu rüxĩnũexũ. ⁷Rü ngëxguma ngüxmüchiga namaxã chidexagu, rü nümagü rü daichigagu nidexagü.

Tupana rü curü poxũrũxũ nixĩ

121 ¹Rü ngëxguma maxpünegu chadawenügu rü chaugüna chaca rü nhachagürü: “¡Rü ngextá tá nixĩ i ne naxũxũ i chorü ngũxëxë?” nhachagürü. ²Rü ngëma chorü ngũxëxë rü tá naxütawa ne naxü ya Cori ya Tupana i dauxũguxũ i naanearü üruxũ rü nhama i naanearü üruxũ íxĩcü. ³Rü nüma rü tagutáma nanaxwaxe nax cuyanguxũ rü tagutáma nape ya yimá cuxna daucü. ⁴Rü nüma rü guxũguma ínadau rü naxuãxë. Rü taguma nape ya yimá Iraéutanüxũna daucü. ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i cuxna nadauxũ rü cuxũ ínapoxũxũ, erü guxũguma cuxütawa nangexma nax cuxũ nangũxëxëxũcax. ⁶Rü ngunecü rü yimá üaxcü rü taxuxütáma chixexũ cumaxã naxü rü woo ya tauemacü i chütacü. ⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana rü

naguxũraũxũ i ãcũmaxũwa cuxũ
 ínapoxũ erũ nũma nixĩ i nũxna nadauxũ
 i curũ maxũ. ⁸Rũ ngẽmaãcũ i nũma ya
 Cori ya Tupana rũ guxũwama cuxũ
 ínapoxũ i nhuxmax rũ guxũgutáma.

Yerucharéũxũ nicuaxũxũ

122 ¹Rũ chataãxẽ i ngẽxguma
 choxũ nangĩxãgũgu nax
 Cori ya Tupanapatawa chamaxã naxĩxũ.
²Pa ãane ya Yerucharéũx, marũ curũ
 ãaxarũ aixepewa tangexmagũ. ³Pa
 Yerucharéũx, cuxũ naxũgũ nax cuwa
 nangutaquexegũxũ i Tupanaarũ
 duũxũgũ. ⁴Rũ cuwa nixĩ i naxĩxũ i
 guxũma i Tupanaarũ duũxũgũ i
 Iraéutanũxũ nax Cori ya Tupanaxũ
 yacuaxũũgũxũcax ngẽma nũma namaxã
 nũxũ yaxuxũrũxũ. ⁵Rũ Yerucharéũwa
 nixĩ i nangexmaxũ i ngẽma tochicaxũgũ
 i ãẽxgacũgũ i guxchaxũarũ mexẽerũgũ
 nawa rũtogũxũ. Rũ ngẽma tochicaxũgũ
 rũ ãẽxgacũ ga Dawípatawa nixĩ i
 nangexmagũxũ. ⁶¡Rũ guxũnema ya perũ
 maxũnemaxã Tupanana peca nax
 Yerucharéũwa nangexmaxũcax i taãxẽ!
 Rũ namaxã nũxũ pexu ya yima ãane rũ
 nhaperũgũ: “Tanaxwaxe i cuwa mea
 namaxẽ i ngẽma cuxũ ngechaũgũxũ”,
 nhaperũgũ. ⁷Pa Yerucharéũx,
 chanaxwaxe i cuwa nangexma i taãxẽ rũ
 curũ ãẽxgacũgũpatawa nax nataxuxũ i
 guxchaxũgũ. ⁸Rũ nhuxmax rũ
 chaueneegũcax rũ chamũcũgũcax
 chanaxwaxe i cuwa nangexma i taãxẽ,
 Pa Yerucharéũx. ⁹Rũ yima tórũ Cori ya
 Tupanapatagagu cuxcax chayumũxẽ nax
 mea cuxũ naxũpetũxũcax, Pa
 Yerucharéũx.

Tupanaarũ ngechaũcax ítaca

123 ¹Pa Cori Pa Tupana ya
 Dauxũwa Ngẽxmacũx,
 cuxcax chadaunagũ nax cumaxã
 chidexaxũcax. ²Rũ wũxi i puracũtanũxũ
 norũ corimexẽgu idawenũxũ nax nũxũ
 nacuaxũcax i taxacũ nanaxwaxexũ rũ
 ngẽxgumarũxũ tixĩgũ nax tórũ Cori ya
 Tupanacax tadaunagũgũ nax namaxã
 idexagũxũcax rũ tamaxã nũxũ
 yaxuxũcax nax nũxũ
 ingechaũtũmũxũgũxũ. Rũ
 ngẽxgumarũxũ i wũxi i pacũ i ngĩrũ
 chiũraxũ fĩdawenũchigũxũcũ nax nũxũ
 nacuaxũcax i taxacũ nanaxwaxexũ, rũ
 ngẽxgumarũxũ ta tixĩgũ i yixema nax
 Tupanaxũtawa ínanguxẽxũ nax nũxũ
 ingechaũtũmũxũgũxũ. ³Pa Cori Pa
 Tupanax ¡cuxũ tangechaũtũmũxũgũ!
 tanaxwaxe i cuxũ tangechaũtũmũxũgũ
 erũ marũ tama yaxna namaxã taxĩnũe i
 ngẽma norũ guxchigagũ i ngẽma
 tomaxã rũxuanũãxgũxũ. ⁴Rũ ngẽma
 diẽruãxgũxũ rũ toxũ nacugũe rũ ngẽma
 nũgũ icuaxũũgũxũ rũ toxchi naxaie. Rũ
 ngẽmacax poraãcũxũchima ngũxũ
 tingegũ.

Tupana rũ Iraéutanũxũarũ poxũrũxũ nixĩ

124 ¹Rũ yexguma chi Cori ya
 Tupana tama tũxũ ípoxũgũ
 rũ tórũ uanũgũ rũ chi tũxũ nadai, rũ
 name nixĩ i ngẽma nhapegĩrũgũ, Pa
 Iraéutanũxũgũx. ²⁻³Rũ yexguma chi Cori
 ya Tupana tama tũxũ rũngũxẽẽgu ga
 yexguma taxcax iyaxũãchigu ga yema
 tũxũ daixchaũxũ rũ chi norũ numaxã
 tũxũ naguxẽxẽ. ⁴⁻⁵Rũ nhama wũxi i

natüarü dexá i poraxũchixũxũ tüxũ
ichagüxêxũ rü taétüwa yaxpetüxũrüxũ
chi tamaxã nixĩgü nax tüxũ nadaixũ.
6Rü namexechi ya Cori ya Tupana ya
tama naxwaxecü nax tórü uanügü
naxnemaxã tüxũ daixũ. 7Rü yemaacü
nawa ítanguxũ ga yema aãcümamaxũ ga
tórü uanügü taxcax mexêxũ nhama
wüxi i weri i norü yaxruüwa
inhaxũrüxũ. Rü yema yaxruxũ ga tórü
uanügü taxcax mexêxũ rü narügáü rü
tibuxmü. 8Rü yimá Tupana ya
daxũguxũ i naanearü üruuxũ rü nhama i
naanearü üruuxũ, rü yimá nixĩ ya tüxũ
rüngüxêcëcü.

Tupana rü norü duũxũgüna nadau

125 1Rü yima maxpúne ya
Chiáü ya taxúema
ixügachixêxênëruuxũ nixĩgü i ngêma Cori
ya Tupanaaxũ yaxõgüxũ nax taguma texê
naxüchicüüxũ i norü ñnü. 2Rü yima ñane
ya Yerucharéü ya maxpúnegümaxã
íxümaeguächine, rü ngêxgumarüxũ ta i
núma ya Cori ya Tupana rü guxũgutáma
norü poramaxã ínanapoxexũ i norü
duũxũgü. 3Rü ngêma chixecümaxũ i
ãêxgacü rü taxütáma guxũgü
duũxũgümaxã inacuáxecha nawa i nhaa
naane i Tupana norü duũxũgüxũ nagu
namugüxũ. Erü núma ya Tupana rü tama
nanaxwaxe nax norü duũxũgü nagu
maxêxũ i ngêma nacüma i chixexũ. 4Pa
Corix ¡nũxũ rüngüxêxê i ngêma duũxũgü
i mea maxêxũ rü aixcuma mexügu
rüxñnüexũ! 5Notürü ngêma duũxũgü i
chixexũ i nacümagu íxü ¡rü poxcu
namaxã naxuegu! Erü ngêmatama nixĩ i
woetama naxcax ixĩxũ i ngêma chixexũ
ügüxũ. ¡Rü Iraéutanüxüna naxã i taãxê!

Toma nax to i nachixüanewa tagagüxũ rü tanaxwaxe i toxũ cuwoeguxêxê

126 1Rü yexguma Tupana
Yerucharéüçax tüxũ
woeguxêégu rü taxcax rü
ixanegüexürüümare nixĩ. 2Rü yexguma
ga yixema rü tórü taãxêmaxã tacugüe rü
aita taxüe. Rü yemaçax ga yema tama
Tupanaaxũ yaxõgüxũ rü nhanagürügü:
“Nüma ya Cori ya Tupana rü taxũ i
mexũ naxcax naxü i ngêma norü
duũxũgü”, nhanagürügü. 3Rü aixcuma
Cori ya Tupana rü taxũ i mexũ taxcax
naxü rü ngêmacax poraãcü tataãxêgü.
4Notürü, Pa Corix, nangexma i
tomücügü i nhuxmax rü ta to i
nachixüanegüwatama ngêmagüxũ. Rü
ngêma rü ta tanaxwaxe nax
Yerucharéüçax cunawoeguxêxêxũ nax
nümagü rü ta nataãxêgüxüçax nhama
paanexũ i pucümaxã taãxêxürüxũ. 5Rü
yixema auxácüma toegüxe rü
taãxêácüma tanayaxu i tümanetüarü o.
6Rü yixema auxácüma yangexpüxüxe i
tümaarü nanetüchire nax tayatoxüçax
rü ngêxguma yaxõxgu rü tayabuxgügu i
tümaarü nanetü rü wiyaeácüma tá
ítayangepüxũ i muxüchixũ i tümaarü
nanetüarü o.

Tupana nanangoxêxê i guxüma

127 1Rü ngêxguma chi tama
Tupanaarü ngüxêémaxã
yixĩxgu nax naxüxũ ya wüxi ya ípata rü
notüçaxmamare chi nixĩ i nawa
napuracüexũ i ngêma norü üruügü. Rü
ngêxguma chi núma ya Cori tama
nüxna nadaxgux ya wüxi ya ñane rü

notiçaxmamare chi nixí i nüxna nadaugüxü i ngēma norü daruüğü. ²Rü taxuwama name ega texé puracügu tüğü imaxgu nhuxmata üaxcü tüxü yarüxücumare nax ngēmaäcü ngüxü tingeäcüma tüxü nangexmaxü i tümaarü òna. Erü yíxema norü duüxüğü ixíğüxe rü Tupana tüxna nanaxä i ngēma tüxü taxuxü woo ítapeeyane. ³Rü ngēma taxacüğü rü wüxi i ngüxēē i taxü i Tupana tüxna äxü nixíğü. ⁴Rü ngēma taxacüğü i ngextüxügutama tüxü ngēmagüxü rü törü poxüruüğü nixíğü nhama churagüene rü norü poxürüxü yixixürüxü nixíğü. ⁵Rü nataäxē ya yimá duü ya muxacücü erü nhama namuxnexüchixürüxü nixí. Rü taxütáma namuü ega äëxgacüpeyewa norü uanümaxä nüğü ínaxuaxüğügu.

Cori ya Tupanaarü ngüxēēchiga

128 ¹Rü cutaäxē i cumax erü nüxü quicuaxüxü rü naga cuxínü ya Cori ya Tupana. ²Rü cuma rü tá cunangöx i ngēma curü puracüwa ne üxü i cunetüarü o. Rü tá cutaäxē rü mexü tá cuxü naxüpetü.

³Rü cupatawa i cuxicatama cumaxmaxä ícungexmaxüwa rü tá itaäxē. Rü nhama wüxi i úwa i oxochixürüxü tá nimu i cuxacüğü. Rü nhama oríwachacüxü i ngexwacax rüxüğüxürüxü tá naporae i ngēma cuxacüğü i curü mechacüwawa rütogüxü. ⁴Rü ngēmaäcü Tupana tá nüxü narüngüxēē ya yimá duü ya Tupanaxü ngechaücü. ⁵¡Rü Cori ya Tupana ya Chiáügu äpatacu cuxü rüngüxēxē! ¡Rü Tupana cuxü rüngüxēxē nax guxüma i curü maxügu nüxü

cudauxü nax nhuxäcü nüma ya Tupana Yerucharéüxü nangüxēxü! ⁶¡Rü Tupana cuxü namaxēxē i curü maxü nax ngēmaäcü nüxü cudauxü i cutaagü! ¡Rü Tupana tüxü rüngüxēxē nax nua Iraéutanüwa nangexmaxü i taäxē rü törü uanüğü tama tüxü chixewexü!

Tupana rü Iraéuanexü ínanguxuchixēē nüxna i norü uanüğü

129 ¹Rü nhuxmax i Iraéuane rü nhanagürü: “Chama rü muxüma ga ngüxüwa chaxüpetü noxritama changextüxügu. ²Rü aixcuma muxüma ga ngüxüwa chaxüpetü noxritama changextüxügu, notürü taxuxüma choxü narüporamae i chorü uanüğü. ³Rü poraäcü choxü nacuaüxüğü rü choxü nanapixēēğü. ⁴Notürü nüma ya Cori ya aixcuma mecümacü rü choxü ínanguxuchixēē naxmexwa i ngēma chorü uanüğü i chixexügu maxēxü”, nhanagürü i Iraéuane. ⁵Rü ngēma Yerucharéüarü uanüğü rü chanaxwaxe nax yaxānetanüächixü rü taxchaxwa yabuxmüxü. ⁶Rü name nixí nax yanamaächigüxü i ngēma norü uanüğü nhama wüxi ya maxē ya íäxcaxwexwa üaxcü paxa rümaächixēēcürüxü. ⁷Rü name nixí i nhama trügu i taguma norü owa nguxü rü taguma ibuxarü oóxürüxü nixíğü. ⁸Rü ngēxguma texé nüxü daxgu rü taxúematáma nhatagürü nüxü: “¡Tupana pexü rüngüxēxē! ¡Rü Cori ya Tupanaégagu mexü pexü ngupetü!” nhatagürü nüxü.

Cori ya Tupanagu tayaxögü

130 ¹Rü nhuxmax nax taxü i guxchaxüğü chauétüwa ngēxmaxü, rü curü ngüxēēcax

íchacaama, Pa Cori Pa Tupanax. ²¡Rü choxú nüxü naxinü i chorü yumüxë, Pa Cori Pa Tupanax, rü choxü nangãxü namaxã i ngëma tagaãcü naxçax íchacaxaxü! ³Pa Cori Pa Tupanax, rü ngëxguma chi nüxü cudawenügu i ngëma chixexügu i cupexewa taxüxü çrü texé chi cupexewa tame? ⁴Notürü i cumax rü toxú nüxü icurüngüma i ngëma torü chixexügu i cupexewa taxüxü nax ngëmaãcü cuxü ticuaxüügüxüçax. ⁵Rü guxüma i chorü maxümaxã cuxü íchananguxëxë, Pa Corix, rü nagu chayaxõ i ngëma curü ore. ⁶⁻⁷Chama rü nhama dauxütaegüxü i ngóonexü ínanguxëëgüxüarü yexera cuxü íchananguxëxë, Pa Cori Pa Tupanax. Rü Pa Iraéuaneciãxgüx, rü ngëma dauxütaegüxü i ngóonexü ínanguxëëgüxürüxü rü name nixí i ípenanguxëxë i norü ngüxëë ya Cori ya Tupana. Erü nüma rü tüxü nangechaü rü tüxü ínanguxüxëxë naxmexwa i tórü uanügu. ⁸Rü nüma tá nixí i Iraéutanüxüxü ínanguxüxëxëxü guxüma i norü chixexüguwa.

Cori ya Tupanagu tayaxõgu

131 ¹Pa Cori Pa Tupanax, chama rü tama chaugü chicuaxüxü rü tama choxú nangüchaü i guxüma i ngëma nüxü chadauxü. Rü tama naxçax chadau i ngëma taxucürüwa choxú ngëxmaxü. ²Notürü chachianemare rü nhama wüxi i buxü i maiwa nüxü rüchaxü i naéchacüxü caxürüxü charümeweemare. Rü ngëmaãcü wüxi i buxü i ngexwacax maiwa rüchaxürüxü chixí. ³Pa Iraéutanüxüx, rü name nixí i nhuxmax

rü guxüguma Cori ya Tupanaarü ngüxëë ípenanguxëxë.

Dawímaxã inaxuneta ga Tupana

132 ¹⁻²Pa Cori Pa Yacúarü Tupana ya Poraxüchicüx ¡rü nüxna nacuxãchi ya Dawí rü norü oégaãë naxçax ga guma cupata! ¡rü nüxna nacuxãchi ga yema norü uneta ga cumaxã nüxü yaxuxü ga yexguma nhaxgu: ³⁻⁵“Chama rü taxütáma chapatagu charüxãüx rü taxütáma ichaca nax icharüngüxüçax, rü taxütáma chapexetü, rü bai i nhuxgu tá chapexü nhuxmatáta chanaxü ya wüxi ya ípata naxçax ya Cori ya Yacúarü Tupana ya poraxüchicü nax ngëma nangexmaxüçax i ngëma baú i norü mugüchixü”, nhaxgu! ⁶Rü noxri rü nüxü taxínüechiga nax Efrátawa nayexmaxü ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixü. Rü yixçura rü Yáaarü íanechipenügu nüxü itayangau. ⁷¡Rü nhuxmax rü ngíxã Tupanapatagu tachocu nax ngëma napexewa nüxü yarücuaxüügüxüçax! ⁸¡Rü inachi, Pa Cori Pa Tupanax, rü cupatagu naxücu namaxã i curü mugüchixü i curü poraarü cuaxruxü ixixü nax ngëma cupatawa cungexmaxüçax! ⁹Rü ngëma chacherdótegü i curü puracütanüxügu rü tá nicómüchiru rü ngëma curü duüxügu rü norü taãxëmaxã tá aita naxüe. ¹⁰Rü curü duü ga Dawígagu ¡rü tauxü i choxü cuxoxü i chama i nachicüxü choxü cuxunetaxü nax aëxgacü chixíxüçax! ¹¹Yerü cumax, Pa Corix, rü chaunatu ga Dawímaxã icuxuneta namaxã i wüxi i uneta i taxucürüwama cuxüchicüxü. ¹²Yerü nhacurügu nüxü: “Rü cuchicüxü tá wüxi i cunexü chaxuneta nax nüxí

ãëxgacü yixixũcax. Rü ngëxguma cunegü chauga naxinüegu rü yanguxëëgüãgu i ngëma chorü mugü i namaxã nüxü chixuxü rü ngëma nanegü rü tá ta nüxí guxügutáma ngëma curü tochicaxüwa narütogü nax Iraéuanecüãxaru ãëxgacügü yixigüxũcax”, nhacurügü.

¹³Rü nüma ga Cori rü nüxü naxuneta ga yima maxpüne ga Chiãü nax yimagu naxãchiũxũcax. ¹⁴Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: “Daa nixí ya yima maxpüne i chanaxwaxene nax guxüguma nawa changexmaxü. Rü ngëxma tá chaxãchiü erü chorü me nixí. ¹⁵Rü ngëma chorü duüxügüaru nanetügü rü tá poraãcü nüxü chayaxoxëxë nax ngëmaãcü tama nataiyaexũcax i woo i ngëma duüxügü i ngearü diëruãxgüxü. ¹⁶Rü tá cuax nüxna chaxã i Iraéutanüxüaru chacherdótegü nax natanüxüétüwa nachogüexũcax i chapexewa. Rü ngëma chorü duüxügü rü norü taãxëmaxã tá aita naxüe. ¹⁷Rü marü namaxã ichaxüga ga gumá ãëxgacü ga Dawí ga chama nüxü chaxunetacü. Rü nataagü rü guxügutáma ãëxgacügü nixigü nhama wüxi i omü i ngëma náiechaxürüxü. Rü Dawítaatanüwa tá chanangoxëxë ya wüxi ya ãëxgacü ya poraxüchicü. ¹⁸Rü norü uanügü rü poraãcü tá chanaxãneexëxë. Notürü i nüma ya ãëxgacü rü tá chanataxëxë rü tá nüxü chicuaxüxü”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

**Wüxi i taãxë nixí ega Tupanaarü
duüxügü nügü ngechaüügü**

133 ¹Rü dücax nax nhuxãcü namexechixü i ngëxguma ngëma Tupanaarü duüxügü rü aixcuma

wüxigu Tupanaga naxinüegu rü nügü nangechaüügü. ²Erü ngëxguma ngëmaãcü nügü nangechaüügü rü nhama pumára i paacaxü i namaxã chacherdótegüxü nabaerugüxü nhuxmata naxchinaguxgu rü naxchirugu irüyaexürüxü taãxë tuxna naxã. ³Rü nhama cherena ya maxpüne ya Ermóüétügu nguxü rü maxpüne ya Chiãüétügu nguxürüxü tuxü nataãxëxëxë. Rü Chiãüwa nixí i ne naxüxü i Tupanaarü ngüxëë nax namáxũcax i norü maxü i norü duüxügü.

¡Cori ya Tupana cuxü rüngüxëxë!

134 ¹Pa Duüxügü i Cori ya Tupanaarü Puracütanüxü Ixigüxex ;rü nüxü pecuaxüxügü i guxãma i pemax i chütacü napatawa nax pengexmagüxü! ²¡Rü ngëma nachica i üünexüguama pexuenümexëgü rü Cori ya Tupanaxü pecuaxüxügü! ³¡Rü nüma ya Cori ya Tupana ya dauxügüxü i naane rü nhama i naanearü üruxü, rü yima maxpüne ya Chiãüwa cuxcax ne nanamu i norü ngüxëxë!

**Ngëma taxü i mexügü i Tupana
üxüchiga**

135 ¹⁻²Name i nüxü ticuaxüxügü ya Cori ya Tupana. ¡Rü nüxü pecuaxüxügü i naéga i guxãma i pema i tóru Cori ya Tupanapatawa rü napataxtüwa puracütanüxü ixigüxë! ³¡Rü nüxü pecuaxüxügü ya Cori ya Tupana erü nüma rü namecúma! ¡Rü wiyaegü i naégagu ixügü pewiyaegü erü nüma

rü tamaxã namecúma! ⁴Rü nüma rü nüxũ naxuneta ga Yacú ga Iraéugu ãégacü nax norü meruxũ yixĩxũcax. ⁵Rü chama rü meama nüxũ chacuax rü nüma ya tórü Cori ya tórü Tupana rü guxũma i ngẽma duũxũgü namaxã tupanaáxũétüwa naxü. ⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxü i guxũma i taxacü i nüma nanaxwaxexũ i dauxũguxũ i naanewa rü nhama i naanewa. Rü ngẽxgumarixũ ta nanaxü i ngẽma nüma nanaxwaxexũ i márwa rü natamawa. ⁷Rü nüma rü guxũwama i nhama i naanewa nayachũxãchixẽxẽ ya cherená. Rü nanayaaneanecüixẽxẽ nax ngẽmawa nüxũ icuáxũcax nax napuxchaũxũ. Rü ngẽma ngextá namaxã ínanguxũxũwa ya buanecü rü inanamuãchi. ⁸Rü nüma nixĩ ga nüxcúma nadaiaxũ ga yema Eyítuanecüãx nanegü ga nüxĩraxũxũ rü nadaiaxũ ga yema nüxĩraxũxũ ga naxũnaxacügü. ⁹Rü Eyítuanewa nanangoxẽxẽ ga taxũ ga guxchaxũgü naxcax ga Eyítuanecüãxarü ãëxgacü rü norü ngũxẽeruũgü. ¹⁰⁻¹¹Rü nanadaiãcu ga muxũma ga nachixũanegü. Rü nanadai ga ãëxgacügü ga iporaexũ ga Cheú ga Amuréutanüxũgüarü ãëxgacü rü Óyi ga Bacháũanearü ãëxgacü rü guxũma ga yema ãëxgacügü ga Canaãanewa yexmagũxũ. ¹²Rü yema norü naanegü ga yema ãëxgacügü rü nüma ga Tupana rü norü duũxũgü ga Iraéutanüxũgüna namaxã nax guxũgutáma noxrü yixĩxũcax. ¹³Pa Cori Pa Tupanax, cuéga rü tagutáma inayarüxo, rü guxũgutáma i duũxũgü rü nüxna nacuãxãchigü. ¹⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü aixcumama mea namaxã

inacuax rü mea nüxna nadau i norü duũxũgü. Rü nüxũ nangechaũtümüxũgü i ngẽma norü duũxũgü. ¹⁵Rü ngẽma tama yaxõgũxũarü tupanagnetagü rü úiru rü diërumünaxcaxgümare nixĩ. Rü naxchicünaxãgü i duũxũgü naxmexmaxã ümarexũ nixĩgü. ¹⁶Rü nixããxchirex notürü tama nidexagü. Rü nixãxetüchirex notürü tama tüxũ nadau. ¹⁷Rü naxãmachixẽ notürü tama tüxũ naxĩnue. Rü nangearü maxũãx. ¹⁸Rü ngẽma duũxũgü i ngẽma naxchicünaxãgü ügũxũ, rü ngẽma naxchicünaxã i nagu yaxõgũxũrũxũ taxuwama name. ¹⁹Pa Iraéutanüxũgüx ;rü Cori ya Tupanaxũ pecuãxũxũgü! Rü pema Pa Chacherdótegüx ;rü Cori ya Tupanaxũ pecuãxũxũgü! ²⁰Rü pema Pa Lewítanüxũgüx ;rü Cori ya Tupanaxũ pecuãxũxũgü! Rü pema nax Cori ya Tupanaxũ pengechaũgũxũx ;rü nüxũ pecuãxũxũgü ya Cori ya Tupana! ²¹Rü namexechi ya Cori ya Tupana ya maxpũne ya Chiáũgu áchiũcü i Yerucharéüwa. Rü name nax nüxũ icuãxũũgũxũ.

**Tupana rü guxũgutáma
Iraéutanüxũgũxũ nangechaũ**

136 ¹¡Moxẽ nüxna pexãgü ya Cori ya Tupana! Erü nüma rü namecúmaxũchi rü ngẽma norü ngechaũ rü taguma inayagux. ²¡Moxẽ nüxna pexã ya yimá Tupana ya guxũma i tupanagnetagüétüwa ngẽxmacü! Erü ngẽma norü ngechaũ rü taguma inayagux. ³¡Rü moxẽ nüxna pexã ya Cori ya Tupana ya guxũma i corigüarü ãëxgacü ixĩcü! Erü ngẽma norü ngechaũ rü taguma inayagux. ⁴Rü nüxícatama

nixĩ i naxũãxũ i taxũ i mexũgũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ⁵Rũ nũma nixĩ i norũ cuaxmaxã naxũãxũ i dauxũguxũ i naane. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ⁶Rũ nũma nixĩ ga dexáétũwa nangoxẽãxũ ga waixũmũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ⁷Rũ nũma nixĩ ga naxũãxũ ga uãxcũ rũ tauemacũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ⁸Rũ nũma rũ nanaxũ ga uãxcũ nax ngunecũ inabáixũcãx. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ⁹Rũ nũma rũ nanaxũ ga tauemacũ rũ ẽtagũ nax chũtacũ inabáixgũcãx. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ¹⁰Rũ nũma nixĩ ga nadaiaxũ ga nũxĩraxũgũxũ ga nanegũ ga yema Eyítuanecũãxgũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ¹¹⁻¹²Rũ nũma nixĩ ga norũ poramaxã Eyítuanewa ínanguxũẽãxũ ga Iraéutanũxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ¹³Rũ nũma nixĩ ga Már ga Dauchiũxũ ga taxregu yayauxyeũchixũãxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ¹⁴Rũ nũma nixĩ ga yema már ga yayauxyeũchixũxũwa yachoũẽãxũ ga yema Iraéutanũxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ¹⁵Rũ nũmatama nixĩ ga yema Már ga Dauchiũxũgũ nanguxẽãxũ ga Eyítuanecũãxaruã ãẽxgacũ ga Faraóũ namaxã ga norũ churragũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ¹⁶Rũ nhũxũchi nũma nixĩ ga yema naane ga taxũema nagu

ãpataũgu yagagũaxũ ga yema norũ duũxũgũ ga Iraéutanũxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũxũcãx rũ taguma inayagux. ¹⁷Rũ nũma nixĩ ga nadaiaxũ ga to ga nachixũanegũaruã ãẽxgacũgũ ga poraexũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ¹⁸Rũ woo nax naporaexũ ga yema ãẽxgacũgũ notũrũ nũma ga Tupana rũ nanadaiaama. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ¹⁹⁻²⁰Rũ yemaacũ nanadaĩ ga ãẽxgacũgũ ga Cheú ga Amuréutanũxũgũaruã ãẽxgacũ rũ Óyi ga Bacháũanearũ ãẽxgacũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ²¹⁻²²Rũ Tupana nixĩ ga nũxũ yanucũ ga yema ãẽxgacũgũaruã naane nũxũ ga Iraéutanũxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcãx rũ taguma inayagux. ²³Rũ nũma ya Tupana rũ tũxna nacuaãxãchi ngẽxguma taxũ i guxchaxũwa ingexmagũgux. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i taxcãx rũ taguma inayagux. ²⁴Rũ nũma nixĩ i tũxũ ínaxũxũ nũxna i tóruã uanũgũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i taxcãx rũ taguma inayagux. ²⁵Rũ nũma nixĩ i duũxũgũxũ rũ naexũgũxũ nachibũexẽxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ²⁶Rũ moxẽ nũxna pexãgũ ga yimá Tupana ya dauxũwa ngẽxmacũ! Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux.

Babiróniaanearũ natũcutũgũwa

Yerucharẽcãx taxauxe

137 ¹Rũ yexguma Babiróniaanearũ natũcutũgũwa tarũtogũgũ rũ taxauxe

yerü nüxna tacuaxãchi ga Yerucharéü.
 2Rü Babiróniaanearü naitanügu
 tanachogü ga torü paxetarüügü ga
 árpagü. 3Rü yema Babiróniaanecüãx ga
 yéma toxü gagüxü ga torü yemaxügu
 toxna puxüxü, rü toxü namu nax
 taãxéacü naxçax tawiyægüxü nagu ga
 wiyægü ga Yerucharéücüãx. 4¿Rü
 nhuxäcü tá nagu tawiyægü ya torü Cori
 ya Tupanaarü wiyægü i ngëxguma
 ngëma naane i tama toxrü ixixüwa
 tangexmagügu? 5Rü ngëxguma chi
 Tupanapexewa cuxü icharüngümagu, Pa
 Yerucharéüx ;rü daa chorü
 tügünechacüxü rü nüxü iyanangüma nax
 cuxçax napaxetaxü! 6Rü ngëxguma cuxü
 charüngümagu rü tama choxrütama
 taãxéétüwa cuxü chaxíxëxëgu, Pa
 Yerucharéüx ;rü daa chorü conü rü nua
 chauxmanaxãwa yaxü nax taguma wena
 chawiyæxüçax! 7Pa Cori Pa Tupanax ;rü
 tauxü i cunangupetüxëxëmarexü nax
 cupoxcuexü i ngëma Edóütanüxü ga
 Babiróniaanecüãxgüxü muxü nax
 noxtacüma iyanaxoxüçax ga torü ñane ga
 Yerucharéü! 8Rü cumax, Pa
 Babiróniaanex, rü tá icuyarüxo. Rü tá
 nataãxë ya yimá cuxü iyarüxoxëëcü
 naxçax ga yema tomaxã cuxüxü. 9Rü tá
 nataãxë ya yimá curü buxügüxü
 íyauxücü nax nutagu yachixgüãcüma
 nadaiaxüçax.

Cori ya Tupanana moxë naxã ya Dawí

138 1Rü guxüma i chorü
 maxümaxã tá moxë cuxna
 chaxã, Pa Cori Pa Tupanax. Rü ngëma
 togü i nachixüanegüarü ãëxgacügü i
 tama cuxü cuaxgüxüpexewa tá cuxçax
 chawiyæ. 2Rü yima cupata ya üinene

íngexmaxüguama chadawenüãcüma tá
 ichacaápxü nax ngëmaacü moxë cuxna
 chaxãxüçax naxçax i curü ngechaü rü
 nax aixcumacü quixüxü. Erü cuma rü
 cugüégagu icuxuneta, rü aixcuma
 cuyanguxëxë i guxüma i ngëma nüxü
 quixüxü. 3Rü yexguma cuxna chacaxgux
 nax choxü cuporaxëëxü rü cuma rü
 choxü cüngãxüga rü aixcuma choxü
 cuporaxëxë. 4Rü guxü i nachixüanegüarü
 ãëxgacügü rü tá cuxü nicuaxüxügü i
 ngëxguma nüxü naxünüegu nax nhuxäcü
 cuyanguxëëxü i ngëma nüxü quixüxü i
 curü unetagü. 5Rü nümagü rü aixcuma tá
 Cori ya Tupanaxü nicuaxüxügü naxçax i
 ngëma mexügü i taxügü i naxüxü. Erü
 nüma ya Tupana rü naporaxüchi. 6Rü
 woo dauxüwa nax nangemaxü ya Cori ya
 Tupana notürü ngëma nüxü nadawenü i
 ngëma tama nügu icuaxüüxü. Notürü i
 ngëma nügu icuaxüüxü rü yáxügutama
 nüxü nacuax i nhuxäcü nax yixüxü. 7Rü
 ngëxguma ãücümaxüwa changexmagu,
 rü cuma rü choxü ícupoxü nax tama
 choxü yamãxgüxüçax. Rü icunawëx i
 curü pora rü choxü ícunguxuchixëxë
 naxmëxwa i chorü uanügü i chamaxã
 nuexü. 8Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
 aixcuma tá nayanguxëxë i ngëma mexü i
 chorü maxüçax nagu naxünüxü. Erü
 cumax, Pa Corix, rü taguma inayagux
 nax choxü cungechaüxü rü chamaxã
 cumeçümaxü. ;Rü tauxü i choxü ícutáxü,
 Pa Cori Pa Tupanax! Erü cumatama nixi i
 choxü cungoxëëxü.

Guxüxüma nacuax ya Tupana

139 1Pa Cori Pa Tupanax, cuma
 rü marü choxü cüngügü rü
 meama nüxü cucuax i chorü maxü. 2Rü

cuma nūxũ cucuax i guxũma i ngẽma chaxũũ. Rũ woo curũ yáxũwa changexmagu rũ nūxũ cucuaxama i ngẽma nagu charũxĩnũũ. ³Rũ ngẽma íchixũgũxũwa rũ cuma rũ nūxũ cucuax i guxũma i ngẽma chaxũũ. ⁴Rũ woo taxũta namaxã chachonagũxũ i ore, rũ cumax, Pa Corix, rũ marũ nūxũ cucuax i taxacũmaxã tá chadexaãchixũ. ⁵Rũ chorũ guxũcũwawa cungexma rũ chauétũ cuwéxmex. ⁶Rũ guxũma i ngẽma cuax rũ chauãxẽ rũ tama ningũ nax nūxũ chacuáxũ i ngẽma. Rũ ngẽma nax nataxũchixũ i ngẽma cuax rũ tama nūxũ chacuax i nhuxãcũ nax yixĩxũ. ⁷¿Rũ ngextá tá chaxũ naxchaxwa i cuãxẽ? ¿Rũ ngextá tá chanha nax cuxna chayáxũxũcax? ⁸Rũ ngẽxguma chi dauxũguxũ i naanegu chaxĩnagũgu, rũ ngẽma cungexma i cumax. Rũ ngẽxguma chi mairaxũtũũgu chaxũcuxgu rũ ngẽma rũ ta cungexma i cumax. ⁹⁻¹⁰Rũ ngẽxguma chi chagonagũgu rũ ùaxcũ ne ùxũwa chanhaxgu rùexna ùaxcũ írũxũcuxũgu chaxãchiũgu, rũ woo i ngẽma rũ chauétũ cuwéxmex rũ curũ tũgũnemexẽ rũ tagutãma choxũ ningex. ¹¹⁻¹²Rũ ngẽxguma chi nagu charũxĩnũgu nax ãanexũgu chicũxũ rùexna ngẽma ngóonexũ rũ ãanexũxũ yanguxuchigu, rũ ngẽma ãanexũ rũ taxucũrũwama cuxchaxwa choxũ inicux, erũ ngẽma ãanexũ rũ nhama nangunexũrũũtama nixĩ i cuxcax. Rũ ngẽma ãanexũ rũ ngẽma ngóonexũ rũ cuxcax rũ nawũxigumare. ¹³Rũ cuma nixĩ ga cunaxũxũ i nhaa chaxune. Rũ cuma nixĩ ga chauéanũwa choxũ cuxũxũ. ¹⁴Rũ ngẽmacax cuxũ chicuaxũxũ naxcax nax nhuxãcũ choxũ cuxũxũ, erũ curũ ù rũ

namexechi. Rũ ngẽma rũ meama nūxũ chacuax. ¹⁵Rũ taxuxũma cuxcax naxẽxũgu ga yexguma chauéanũwa noxri chanaxĩxĩchigu rũ chiyachigũgu ga taxũema choxũ ídaxũwa. ¹⁶Rũ cuxetũ rũ nūxũ nadau ga chaxune ga yexguma noxri chanaxĩxĩchigu. Rũ naxũpa nax chabuxũ rũ curũ poperagu naxũmatũ ga nhuxãcũ tá nax choxũ cuxũxũ. Rũ naxũpa nax chamaxũxũ rũ cuma nūxũ cucuax i nhuxre i ngunexũ tá choxũ nangexmaxũ. ¹⁷Pa Tupanax, rũ ngẽma nagu curũxĩnũxũ rũ chorũ cuax rũ tama nawa nangu. Erũ ngẽma curũ ãnũgũ rũ taguma ãnagax. ¹⁸Rũ ngẽxguma chi chayaxugũxgu i ngẽma curũ ãnũgũ i chauxcax nagu curũxĩnũxũ rũ naxnecũtẽxearũ yexera chi nixĩ i norũ mu. Rũ woo ngẽxguma paxmama chabãxãchigu rũ ngẽxguma rũ ta chagu curũxĩnũ. ¹⁹⁻²⁰Pa Tupanax, rũ nũxna nayaxu i norũ maxũ i ngẽma chixexũ ùgũxũ! ¿Rũ choxna yaxĩgachixẽxẽ i ngẽma máetaxũxũ i chixexũmaxã cuchigagu idexagũxũ rũ notũcaxma cumaxã nuexũ! ²¹Pa Cori Pa Tupanax ¿ẽxna taxũtãma naxchi chaxaixũ i ngẽma duũxũgũ i cuxchi aixũ rũ nūxũ chaxoxũ i ngẽma cumaxã nuexũ? ²²Rũ ngemãacũ guxũ i chorũ maxũmaxã naxchi chaxai i ngẽma duũxũgũ rũ nūxũ chacuax i ngẽmagũ rũ chorũ uanũgũ nax yixĩgũxũ. ²³Pa Tupanax, ¿nangugũ i chorũ maxũ i nhuxãcũ nax yixĩxũ i cupexewa! ¿Rũ choxũ naxũ nax nangóoxũcax rũ aixcuma name i ngẽma nagu charũxĩnũxũ! ²⁴¿Rũ choxũ nadawenũ rũ ngoxi chixexũ i namagu chixũ! ¿Rũ ngẽma nama i maxũwa choxũ gaxũgu choxũ ixũxẽxẽ!

**Dawí rü Tupanaarü ngüxêêçax
ínaca i norü yumüxêwa**

140 ¹⁻²Pa Cori Pa Tupanax
jñaxmexwa choxü
ínanguxuchixêxê i ngêma chixexü
ügüxü i duüxügü! jRü choxü ínapoxü
nüxna i ngêma máxwaxegüxü rü ngêma
chixexüçax daugüxü rü guxü i oragu rü
dajçaxax daugüxü! ³Rü yimá norü conü
rü nhama äxtapearü conürüxü
naxámagu. Rü ngêma norü dexe rü
äxtapeguchatarüxü nixí. ⁴Pa Corix
jçoxna nadau naxçaxwa i ngêma
chixri maxêxü i duüxügü! jRü choxü
ínapoxü nüxna i ngêma máxwaxegüxü
rü naxçax daugüxü nax nhuxäcü
chixexügu choxü nanguxêêgüxü! ⁵Rü
ngêma duüxügü i nügü icuaxüügüxü rü
chapexegu nanaxügu i wüxi i norü
yaxruxü. Rü choxü niwaiyemaxügu
namaxá i ngêma norü yaxruxü rü norü
bocupararuxü. ⁶Rü chama rü marü
cumaxá nüxü chixu rü nhachagürü
cuxü: “Cuma nixí i chorü Tupana
quixixü. jRü nüxü naxínü i ngêma
cuxna naxçax chacaxü! ⁷Pa Cori Pa
Tupana Pa Chorü Maxêêruxü ya
Poracüx, rü cuma nixí i choxü
ícupoxüxü i daiwa”, nhachagürü
cuxü. ⁸⁻⁹Pa Cori Pa Tupanax jrü tauxü i nüxü
cunatauxchaxêxü i ngêma chixexüaru
üruxü nax naxüäxüçax i noxrütama
ngüchaü! jRü nüxna nachuxu nax tama
yanguxêxêäxüçax i ngêma norü ínü i
chixexü! Rü ngêma chorü uanügu i
choxü íchomaeguächixü rü inachigü nax
choxü yamaxgüxüçax. jNotürü
naxçaxtama natáeguxêxê i ngêma
chixexü i çaxçaxax naxügüxü nax

nümatama nagu nayixüçax! ¹⁰jRü
naétügu nayixêxê i curü poxco nhama
áxwe ya inaicürüxü! jRü wüxi i äxmaxü
i taguma nawa ínachoxüxügu nawocu!
¹¹jRü tauxü i cunamaxêêchaxü i
nhama i naanewa i ngêma
guxchigawaxexü! jRü ngêma
máxwaxexü rü nüxna nangu i ngêma
chixexü nax ngêma yamáxüçax! ¹²Rü
chama nüxü chacaxax rü nüma ya Cori
ya Tupana rü mea namaxá inacuax i
ngêma ngearü diêrúaxü. Rü tüxü
ínapoxü ya yíxema naxixächixêgüxê.
¹³Rü ngêma duüxügü i aixcuma mexü
rü tá cuyü nicuaxüxügü. Rü cuyütawa tá
nangexmagü i ngêma cupexewa
ixaixcumagüxü.

**Cuxüicatama chadawenü, Pa
Tupanax**

141 ¹Rü nhuxmax nax cuxna
chacaxaxü, Pa Cori Pa
Tupanax, jrü paxa choxü rüngüxêxê!
jRü choxü naxínü i nhuxmax nax cuxna
chacaxaxü! ²Rü nhaa chorü yumüxê i
cumaxá nüxü chixuxü jrü nayaxu
nhama pumáratexê i yáuanecü
chaxunagüchacüxüäcúma cuxçax
chiguxürüxü! ³Pa Cori Pa Tupanax jrü
choxü rüngüxêxê nax tama ore i
chixexüxü chixuxüçax i cuchiga! ⁴jRü
choxna nayaxu i ngêma chixexügu nax
charüxínüxü! jRü tauxü i choxü
quingexü nax chixexügu chixüxüçax rü
bai i natanü nax chaxäxüçax i norü
önawa i ngêma duüxügü i chixexü
ügüxü! ⁵Rü choxü rü wüxi i ngüxêê
nixí ega ngêxguma choxü nawexächixêgü i
wüxi i duüxü i cupexewa mexü. Notürü
ngêma norü ucuxê i ngêma chixexü

ügüxü rü tama choxü name rü taxütáma naga chaxínü. Rü guxügutáma chayumüxê nax nüxü naxoexüçax i ngêma chixexü i nagu ínamaxêxü. ⁶Rü ngêma chixexü ügüxü i duüxügüarü âêxgacügü rü tá nayayitanü nhama maçpúnewa nayixürüxü. Rü ngêxgumama tá nüxna nacuxächie nax namexü ga yema ore ga namaxâ nüxü chixuxü. ⁷Rü yima naxchinaxägü i ngêma chixexü ügüxü rü naxmaxüxütágu tá nawoone nhama mairaxü i aixmüanexü ngêxma woonexürüxü. ⁸Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxü nixí i chadawenüxü. Rü cuxçax nixí i chinaxü nax choxü ícupoxüxüçax. ;Rü tauxü i choxna quixügachixü! ⁹;Rü choxü ínapoxü nawa i ngêma yaxruxü i çaxçaxçax yanuagüxü i ngêma chixexüarü üruügü! ¹⁰Notürü nümatátama nagu nayi i ngêma yaxruxü i çaxçaxçax yanuagüxü. Rü yoxni i chamax rü tá chinha.

Cuma nixí i chorü çuxchicaxü, Pa Cori Pa Tupanax

142 ¹Rü tagaäcü nüxna chaca ya Cori ya Tupana. Rü tagaäcü naxçax íchaca nax nüxü changechaütümüxüçax. ²⁻³Rü napexewa naxçax chayarüdexa i ngêma guxchaxügü i choxü ngêxmaxü. Rü ngêxguma chauétü nanguxgu i ngêma guxchaxügü rü napexewa nüxü chixu nax nhuxäcü ngüxü chingexü. Pa Corix, cuma nüxü cucuax i chamaxü i nagu chixüxü. Rü ngêma nama i nagu chixüxüwa rü chorü uanügü rü ngêxma chapexegu nanaxügü i wüxi i yaxruxü. ⁴Rü ngêxguma chorü tügü necüwagu

chadawenügu rü tataxuma ya texé ya chorü ngüxêewa üxe. Rü tataxuma ya texé ya choxü ípoxüxe. Rü tataxuma ya texé ya çaxçaxçax oegaxâxêxe. ⁵Rü cuxna nixí i chaxaxü, Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxü nhachagürü: “Cuma nixí i chorü çuxchicaxü quixüxü. Rü cuma nixí i choxna cunaxâxü i guxüma i taxacü i choxü ngêxmaxü i nhama i naane i nawa chamaxüwa”, nhachagürü. ⁶;Rü naxçax irüxínü i chauga nax aita chaxüxü! Erü marü nataxuma i chorü pora. ;Rü nüxna choxü ínanguxuchixêxê i ngêma chawe ingêxütanüxü! Erü nüma rü choxü narüporamaegü. ⁷;Rü choxü ínanguxuchixêxê nawa i nhaa chorü guxchaxügü nax ngêmaäcü cuxü chicuaxüüxüçax! Rü nhuxüchi i ngêma duüxügü i aixcuma mexügu rüxínüexü rü tá choxü ínachomaeguächi i ngêxguma chamaxâ cumecümagu.

Pa Corix, cugu nixí i chayaxöxü

143 ¹Pa Cori Pa Tupanax ;choxü nüxü naxínü i chorü yumüxê! ;Rü naxçax irüxínü i ngêma cuxna naxçax chaxaxü! ;Rü êcü choxü nangâxü! Erü cumecüma rü aixcuma cuyanguxêxê i ngêma nüxü quixuxü. ²;Rü tauxü i choxna naxçax cucaxü i chorü chixexügü nax poxcu chamaxâ cuxueguxüçax! Erü cupexewa rü tataxuma ya texé ya tama nüxü cuáxe nax chixexü taxüxü. ³Rü ngêma chorü uanügü rü chawe ningêxütanü rü waixümüwa choxü nipotügü. Rü éanexügu choxü napoxcu nax ngêma chamaxüxüçax naxruxü ga yema nüxcüma yuexü. ⁴Rü nhuxmax rü chayaxüxüächiâxüchi rü chauãewa poraäcü chamuü. ⁵Rü nagu

charüxĩnú ga yema mexũgũ ga taxũ ga
 nũxcũma toxçax cuxũxũ. Rũ nũxna
 chacuaxãchi nax nhuxãcü poraãcü toxũ
 curũngũxẽẽxũ. ⁶Rũ ngẽma nax
 chacuxwaxexũchixũ rũ cuxçax
 chaxunagũmexẽ nhama waixũmũ i paxũ i
 dexá naxwaxexũchixũrũxũ. ⁷Pa Cori Pa
 Tupanax ¡paxa choxũ nangãxũ! Erũ
 ngẽmatama chayũ. ¡Rũ taxũ i cuxoxũ
 nax choxũ curũngũxẽẽxũ! Erũ ngẽxguma
 tama choxũ curũngũxẽẽgu rũ tá chayũ
 naxrũxũ i ngẽma yuexũ. ⁸¡Rũ paxmama
 choxũ nawex nax nhuxãcü poraãcü choxũ
 cungechaũxũ! Erũ cugu nixĩ i chayaxõxũ.
 ¡Rũ choxũ nũxũ nacuxaxẽxẽ nax nhuxãcü
 cunaxwaxexũ nax cupexewa chamaxũxũ!
 Erũ cumaxã nixĩ i nũxũ chixuxũ i ngẽma
 chorũ ngũchaũ. ⁹Pa Cori Pa Tupanax
 ¡nũxna choxũ ínanguxuchixẽxẽ i ngẽma
 chorũ uanũgũ! Erũ cuxçax nixĩ i chinhaxũ
 nax cuxũtagu chaugũ chicũxũçax. ¹⁰¡Rũ
 choxũ nanguxẽxẽ nax chanaxũxũçax i
 curũ ngũchaũ! Erũ cuma nixĩ i chorũ
 Tupana quixĩxũ. Rũ chanaxwaxẽ i cuãxẽ i
 üünexũ rũ mexũ i nacũmagu choxũ
 nixũxẽxẽ. ¹¹Pa Corix, cuéagagu cuxna
 chaca nax choxũ cumaxẽẽxũçax. ¡Rũ
 choxũ ínanguxuchixẽxẽ nawa i nhaa
 ngũxũ i chingexũ! Erũ cuma rũ
 cumecũma. ¹²Rũ cuma rũ cuyanguxẽxẽ i
 ngẽma nũxũ quixuxũ. ¡Rũ ngẽmacax
 nadai i ngẽma chorũ uanũgũ! ¡Rũ êcü
 guxũxũma nadai! Erũ chama rũ curũ
 duũxũ chixĩ.

**Ãẽxgacũ ga Dawĩ rũ Tupanana
 moxẽ naxã**

144 ¹Namexechi ya Cori ya
 Tupana ya chorũ poxũruxũ.
 Rũ nũma nixĩ i choxũ nanguxẽẽxũ rũ

choxũ nũxũ nacuxaxẽẽxũ nax nhuxãcü tá
 daiwa chaxũxũ. ²Rũ nũma nixĩ i
 aixcuma chamũcü yixĩxũ rũ chorũ
 poxũruxũ yixĩxũ. Rũ naxçax nixĩ i
 chinhaxũ nax ngẽxma chicũxũçax. Rũ
 nũma nixĩ i chorũ nguxuchixẽẽruxũ rũ
 chorũ tüpexeruxũ. Rũ namaxã nixĩ i
 chaugũ chatüpexexũ. Rũ nũma nixĩ i
 çaxmexwa nangexmagũxẽẽxũ i
 ãnegũ. ³Pa Cori Pa Tupanax çtaxaciwa
 cuxũ name ya yimá duũ rũ ngẽmacax
 nagu curũxĩnũxũ? ¿Rũ curũ taxacũ nixĩ
 ya yimá duũ rũ ngẽmacax poraãcü nũxũ
 cungechaũxũ? ⁴Rũ yimá duũ rũ wũxi i
 ngũãcüürũxũ nixĩ i norũ maxũ. Rũ
 ngẽma norũ maxũ rũ nhama wũxi i
 gauxchipeçaxũ üpetũxũrũũmare nixĩ.
⁵Pa Corix ¡yawãxna i dauxũguxũ i
 naane rũ nhama i naanegu írũxĩ! ¡Rũ
 nũxũ ingógũ ya m̃axpũnegũ nax
 yanaigũxũçax rũ yacaixquegũxũçax!
⁶¡Rũ inacuxgũ ya cuxnegũ ya ãẽmacũgũ
 ixĩgũne nax ngẽmachaxwa
 yabuxmũxũçax i curũ uanũgũ! ⁷⁻⁸¡Rũ
 êcü çaxçax rũxue i dauxũguxũ i
 naanewa nax nawa choxũ
 ícuyaxchixũçax i nhaa taxũ i guxchaxũ
 i nawa changexmaxũ! ¡Rũ choxũ napu
 naxmexwa i nhaa chorũ uanũgũ i
 doratãaxgũxũ i norũ doramaxã choxũ
 íxuxũgũxũ! ⁹Pa Corix, ngexwacaxũxũ i
 wiyægu tá cuxçax chawiyæ chorũ
 paxetarũmaxã. Rũ ngẽmaãcü chorũ
 wiyæmaxã tá cuxũ chicuaxũxũ. ¹⁰⁻¹¹Rũ
 cuma nixĩ i nachixũanegũarũ
 ãẽxgacũgũxũ curũngũxẽẽxũ nax norũ
 uanũgũxũ naporamaegũxũçax. Rũ cuma
 nixĩ ga curũ duũ ga Dawĩxũ
 ícunguxuchixẽẽxũ naxmexwa ga norũ
 uanũgũ. ¡Rũ nhuxmax rũ choxũ ínaxpoxũ

nax tama norü taramaxã choxü
yamaxgüxüçax i chorü uanügü! ¡Rü
choxü napu naxmexwa i nhaa chorü
uanügü i dorataxgüxü i norü doramaxã
choxü íxuaxüügüxü! ¹²Rü ngëxguma
Tupanaga ixĩnüegu rü aixcuma
tataãxëgü. Rü tanegü rü mea nayae
nhama nanetügü i bacaxürüxü. Rü
taxacügü rü iyamexechi nhama
Tupanapataarü caxtagürüxü. ¹³Rü tóru
trígupataügü rü nixãacu namaxã i
naguxüraxüxü i nabü. Rü tóru
carnérugü rü poraäcu nimu i tóru
nachitaxüwa. ¹⁴Rü tóru wocagü
nixãacügü rü mea nabue i naxacügü.
Rü tóru ñanemaxüguwa rü taxüema
ãücümaxügüa aita taxü. ¹⁵Rü ngëma
duüxügü i guxüma i nhaa mexü nüxü
ngëxmagüxü rü aixcuma nataãxëgü. Rü
ngëmatama taãxë nüxü nangexma i
ngëma duüxügü i Tupana namaxã
icuaüxü.

Rü name nixí nax guxü i duüxügü
rü Cori ya Tupanaxü yacuaxüügüxü

145 ¹Rü chama rü tá cuxü
chixuchiga nax nhuxäcü
nüxü cucuaxüchixü, Pa Tupana Pa
Chorü ãëxgacüx. Rü guxügutáma cuxü
chicuaxüxü. ²Rü wüxichigü i ngunexügu
rü mexü i cuchigaxü tá chixu rü
guxügutáma cuxü chicuaxüxü. ³Rü
nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü
nacuaxüchi rü ngëmacax name nax
nüxü icuaxüügüxü. Rü ngëma tóru cuax
rü tama nawa nangu nax nüxü
icuaxüçax i nhuxäcü nüxü nacuaxüchixü
i nümax. ⁴Rü papágü rü naxacügüwa tá
nananguxëgü nax cuxü yacuaxüügüxü
naxçax i ngëma cuxüxü. Rü tá nüxü

nixugügü i ngëma mexügü i curü
poramaxã cuxüxü. ⁵Rü chama rü tá
nüxü chixu nax nhuxäcü torü ãëxgacü
ya üüncü nax quixixü i cumax. Rü tá
nüxü chixu i ngëma mexügü i toxçax
cuxüxü. ⁶Rü duüxügü rü nachiga tá
nidexagü i ngëma ãücümaxü i curü
poramaxã cuxüxü. Rü chama rü tá cuxü
chixuchiga nax nhuxäcü guxüétüwa
cungexmaxü. ⁷Rü duüxügü rü tá cuxü
nixuchiga nax nhuxäcü
cumecümaxüchixü. Rü tagaäcü tá nüxü
nixugügü nax cuma rü ãëxgacü i
aixcuma mea guxãmaxã icuäcü quixixü.
⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
namecüma rü nüxü tangechaütümüxü
rü yaxna tamaxã naxĩnü rü tüxü
nangechaü. ⁹Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü guxãmaama namecüma rü
ngëma naxüxüwa inanawex nax
nhuxäcü poraäcü tüxü nangechaüxü.
¹⁰Rü guxüma i ngëma cuxüxü rü tá cuxü
nicuaxüxügü, Pa Cori Pa Tupanax. Rü
ngëma curü duüxügü rü tá cuxü
nicuaxüxügü. ¹¹Rü tá nüxü nixugügü
nax cuma rü aixcuma ãëxgacü ya
üüncü quixixü rü nhuxäcü
namexechixü i ngëma curü puracü i
curü poramaxã cuxüxü. ¹²Rü ngëmaäcü
tä duüxügü nüxü nacuax nax nhuxäcü
cuporaxüchixü rü nhuxäcü ãëxgacü ya
üüncü quixixü. ¹³Rü cuma rü
guxügüma ãëxgacü quixí rü
guxügutáma namaxã icuaxü i guxüma.
¹⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü
ínarüdagüxëxë ya guxãma ya yíxema
iyayitanüxe. Rü tüxü naporaexëxë ya
guxãma ya yíxema turaexe. ¹⁵Rü
guxüma i ngëma cuxüxü rü cuxü
narüdaunü nax cuma

cunachibüexêẽxũcax i ngêxguma naitaiyaegu. ¹⁶Rü cuma rü cuyaxüwemügü rü curü ngüchaũmaxã mea cunataãxêxê i guxũma i ngêma maxêxũ. ¹⁷Rü nüma ya Cori rü guxũma i ngêma nagu naxĩnũxüwa rü aixcuma nawexgu. Rü guxũma i ngêma naxüxüwa rü namecüma. ¹⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nangaicama ya yíxema aixcuma naga taxĩnüeãcüma norü ngüxêẽcax ícagüxe. ¹⁹Rü yíxema nüxü ngechaũgüxe, rü tüxna nanaxã i ngêma naxcax ítacaxũ. Rü ngêxguma norü ngüxêẽcax nüxna tacagüegu, rü nüma rü tüxü naxĩnũ rü tümaarü guxchaxüwa tüxü ínanguxüxêxê. ²⁰Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü ínapoxü ya yíxema nüxü ngechaũgüxe, notürü nanadai i ngêma duũxügü i tama naga ínüechaũxü. ²¹Rü Cori ya Tupanaxü chicuaxüxü. Rü name nixĩ i guxũma i duũxügü nüxü nicuaxüxügü ya yimá Üünecü i nhuxmax rü guxügutáma.

Tupanaxü ticuaxüxügü naxcax i ngêma naxüxü

146 ¹Name nixĩ i nüxü ticuaxüxügü ya Cori ya Tupana. Rü chama rü guxũma i chorü maxũmaxã tá Cori ya Tupanaxü chicuaxüxü. ²Rü nhuxmax naxchamaxüxü rü Cori ya Tupanaxü tá chicuaxüxü. Rü nhama rü ta chamaxü rü naxcax tá chawiyae ya yimá chorü Tupana. ³Rü tauxü i nagu cuyaxõxü i yatügü i nügü nüxü cuaxêẽxü! Erü nümagü rü duũxügümare nixĩgü rü tama maxü tüxna naxã. ⁴Rü ngêxguma nayuegu rü wenaxarü waixümüxü

nixĩgü. Rü ngêma ngunexügutama inayarüxo i guxũma i taxacü i nagu naxĩnüexü. ⁵Rü tataãxê ya yíxema Yacüarü Tupanaxütawa nayaxüxe i tümaarü ngüxêẽ rü nagu yaxóxe ya Cori ya Tupana. ⁶Rü nüma nixĩ i naxüãxü i dauxüguxü i naane rü nhama i naane, rü ngêma már, rü guxũma i taxacü i nawa ingexmachigüxü. Rü nüma rü guxügguma nayanguxêxê i ngêma nüxü yaxuxü. ⁷Rü nüma rü tümaétüwa nachogü ya yíxema togü chixri tümamaxã icuáxe. Rü yíxema taiyagu ímaxêxe rü tüxü nachibüexêxê. Rü yíxema poxcupataüwa ngêxmagüxe rü tüxü ínanguxüxêxê. ⁸Rü yíxema ingexetüxe rü tüxü nidauuchigüxêxê. Rü yíxema ya iyayitanüxe rü tüxü ínarüdagüxêxê. Rü nüma ya Cori rü nüxü nangechaũ i ngêma duũxügü i mexü ügüxü. ⁹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxna nadau i ngêma duũxügü i tama Iraéutanüxü ixĩgüxü i to i nachixüanewa ne íxü. Rü ngêxgumarüxü ta tüxü narüngüxêẽ ya taxcutagü rü yutegüxe. Notürü ngêma duũxügü i chixexü ügüxüarü ínũ rü nagu nayanachixexêxê. ¹⁰Pa Yerucharéüx, rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxügutáma ãêxgacü nixĩ. Rü yimá curü Tupana rü gucü ya taunecügu rü tá pemaxã inacuax. ¡Rü ngĩxã nüxü ticuaxüxügü ya Cori ya Tupana!

Tupana rü poraãcü Iraéutanüxüxü narüngüxêẽ

147 ¹Rü ngĩxã nüxü ticuaxüxügü ya Cori ya Tupana! Rü name nixĩ i naxcax

tawiyaegü. Erü wüxi i taãxê nixí nax nûxû icuaxüügüxû. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü wena ínanadaxêxê ya Yerucharéü rü nananutaquexe i ngêma Iraéutanüxügü i to i nachixüanegügu woonexû. ³Rü nüma rü tüxü nataãxêxêxê ya yíxema poraãcü ngechaü ingegüxe rü tüxü nananaxêxê ya yíxema ngúxü ingegüxe. ⁴Rü nüma rü nûxü nacuax nax nhuxre yixixü ya êxtagü rü wüxichigü rü naégamaxã nüxna naca. ⁵Rü nüma ya tórü Tupana rü ãëxgacü ya guxüétüwa ücü nixí rü naporaxüchi. Rü norü cuax rü taguma inayagux. ⁶Rü nüma rü nûxü narüngüxêê i ngêma duïxügü i tama nügü icuaxüügüxü notürü nanaxãneexêxê i ngêma chixexü ügüxü. ⁷¡Rü árpamaxã naxçax pewiyaegü rü moxê nüxna pexãgü ya tórü Tupana! ⁸Rü nüma rü caixanexümaxã nanatüxchipeta i nhaa naane. Rü nanamexêxê ya pucü nax nhaa naanexü yawaixêêxüçax, rü maxpúnegüwa nanaxügüxêxê ya maxê. ⁹Rü nüma rü nanachibüexêxê i naexügü. Rü ngëxgumarüxü ta nanachibüexêxê i ngêma weri i cúrwucacügü i ngëxguma naxauxegu. ¹⁰Rü tama ngêma cowuarü poramaxã nataãxê ya Tupana rü bai i yatügüarü poragu narüxinü. ¹¹Notürü ngêma aixcuma namaxã nataãxêxü nixí nax nûxü ticuaxüügüxü ya yíxema nagu yaxögüxe i norü ngechaü. ¹²Pa Yerucharéücüãxgüxü ¡rü Cori ya Tupanaxü pecuaxüxügü! Rü Pa Chiáüx ¡rü curü Tupanaxü icuaxüxü! ¹³Erü nüma rü nanataixêxê i perü ínearü íãx naxçaxwa i perü uanügü. Rü mea

nüxna nadau i pexacügü i perü íanewa. ¹⁴Rü nüma nixí i pexü nangüxmüexêêxü i pechixüanewa rü muxüchixü i trígumaxã pexü nataãxêxêëgü. ¹⁵Rü nüma rü nhama i naanewa nanamu i norü ore. Rü ngêma norü ore rü paxama guxüma i nhaa naanewa nangu. ¹⁶Rü nüma rü nanangoxêxê i cherena i gáuxü i pamüemaxü i nhama carnérutaxarüxü cómüxü. Rü ngêma gáuxü i ãtexexümaxã nanagüane. ¹⁷Rü nüma rü nanayixêxê i gáuxü i ãpüxüxü. Rü ngêma gáuanexü i núma namuxümaxã rü ngêma dexã rü ínitai. ¹⁸Notürü yixcüama ínanangüxêxê ya buanecü ya naicü. Rü yimã buanecü rü ínanadexêxê i ngêma gáuxü. Rü ngëxguma i ngêma dexã rü iniyax. ¹⁹Rü nüma nixí ga Iraéutanüxüxü nûxü nacuaxêêxü ga norü ore rü norü mugü. ²⁰Notürü yema togütücumü ga duïxügü rü taguma nûxü nacuaxgü ga yema norü ore rü norü mugü. ¡Rü ngíxã nûxü ticuaxüxügü ya Cori ya Tupana!

Tupanaxü nucuaxüxügü i ngêma nüma naxüxü

148 ¹⁻²Rü name nixí i Tupanaxü ticuaxüxügü. Rü pemax, Pa Dauxücüãx, rü name nixí i ngêma dauxüwa nûxü pecuaxüxügü. Rü pemax, Pa Orearü Ngeruügü i Dauxücüãx, rü name nixí i nûxü pecuaxüxügü. Rü pemax, Pa Tupanaarü Churaragü i Dauxücüãx, rü name nixí i nûxü pecuaxüxügü. ³Rü cumax, Pa Üaxcüx, rü cumax, Pa Tauemacüx, rü pemax, Pa Êxtagüx, rü name nixí i nûxü pecuaxüxügü. ⁴Rü cumax, Pa Dauxügüxü i Naanex, rü cumax, Pa

Dexá i Caixanexũétuwa Ngẽxmaxũx, rü name nixĩ i nüxũ pecuaxũxũgũ. ⁵¡Rü nüxũ pexuchiga ya Cori ya Tupana! Erü nüma nixĩ ga namaxã nadexaächixũ nax nangóxũcax i guxũma i taxacü ingexmaxũ. ⁶Rü yemaacü nanangoxẽxẽ ga guxũma nax guxũgutáma nüma nanaxwaxexũãcũma nangexmaxũcax. Rü inanaxã ga mugü ga taxúema üchicüüxũ. ⁷¡Rü nhama i naanewa rü nüxũ pecuaxũxũgũ ya Cori ya Tupana, Pa Naexũgü i Taxüchigüxũ i Mar-arü Mátamaxũwa Maxẽxũx! ⁸Rü name nixĩ i nüxũ pecuaxũxũgũ, Pa Aẽmacü, rü Gáuxũ i Ãpũxũxũ, rü Gáuxũ i Ãtexexũ, rü Cherená, rü Tacü ya Buanecü ya Tupanaarü Ngúchaũ Ücũx. ⁹⁻¹⁰Rü pemax ya máxpúnegü, rü máxpũxanegü, rü guxũma i naigü i taxũne, rü nanetügü, rü naxũnagü, rü naexũgü, rü werigü, rü guxũma i taxacü i natanecamaxã ixĩxũ, rü name nixĩ i nüxũ pecuaxũxũgũ. ¹¹¡Rü guxũma i aẽxgacügü i wüxichigü i nachixũanemaxã icuaxũ, rü guxũma i norü ngũxẽeruügü i aẽxgacügü, rü guxũma i norü duũxũgũmaxã rü Tupanaxũ pecuaxũxũgũ! ¹²¡Rü yatügü rü ngexũgü rü ngextũxütcügü rü paxũgü rü oxigü, rü Tupanaxũ pecuaxũxũgũ! ¹³Rü ngẽmaacü i guxãma i pema rü name nixĩ i nüxũ pecuaxũxũgũ. Erü nüma ya Tupana rü guxãétuwa nangexma. Rü nüma rü namaxã inacuaax i guxũma i dauxũguxũ i naanewa rü nhama i naanewa ngẽxmaxũ. ¹⁴Rü nüma ya Tupana rü nüxũ narüngũxẽẽ ga norü duũxũgü ga Iraéutanüxũ nax norü uanügüxũ naporamaegüxũcax. Rü ngẽmacax, Pa Iraéutanüxũ i Aixcuma

Tupanaarü Duũxũgü Ixĩgüxex, rü name nixĩ i nüxũ pecuaxũxũgü. Erü nümatama nixĩ i pexũ naxunetaxũ nax norü duũxũgü pexĩgüxũcax. ¡Rü ngĩxã nüxũ ticuaxũxũgü ya Cori ya Tupana!

Tupana ya guxũarü üruxũ rü aẽxgacü nixĩ

149 ¹¡Rü nüxũ pecuaxũxũgü ya Cori ya Tupana! ¡Rü naxcax pewiyae nagu i wüxi i wiyae i ngexwacaxũxũ! ¡Rü ngẽmaacü nüxũ pecuaxũxũgü i guxãma i pema nax norü duũxũgü pexĩgüxũ! ²Rü pemax, Pa Iraéutanüxũ i Yerucharẽcũãx i Tupanaarü Duũxũgü Pexĩgüxex ¡rü namaxã petaãxẽgü! Erü nüma nixĩ i perü aẽxgacü ga nügüxũ pexũ nangoxẽẽxũ. ³Rü pemax, Pa Iraéutanüxũx ¡rü Tupanaéragu ípexĩächitanü rü ngẽmaacü nüxũ pecuaxũxũgü! ¡Rü perü ápagũmaxã rü perü pãdérugũmaxã pepaxetagüãcũma naxcax pewiyaegü! ⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü namaxã nataãxẽ i norü duũxũgü i nüxũ icuaxũũgüxũ. Rü tüxũ namaxẽxẽxẽ ya yixema tama tügü icuaxũũgüxẽ. ⁵Rü pemax, Pa Norü Duũxũgüx ¡rü Corimaxã petaãxẽgü! ¡Rü woo i pechicawa rü naxcax pewiyaegü! ⁶⁻⁷¡Rü peãxmaxã nüxũ pecuaxũxũgü! ¡Rü pexmexwa peyange i tara i guxũcüwawa téxũ nax ngẽmamaxã penadaixũcax i ngẽma duũxũgü i tama Tupanaxũ cuaxgüxũ, rü ngẽmaacü penapoxcuxũcax i ngẽma togü i nachixũanegü! ⁸⁻⁹Rü ngẽma norü aẽxgacügü rü norü ngũxẽeruügü i poraexũ ¡rü curẽchimaxã peyachotagü nax ngẽmaacü peyanguxẽẽxũcax i

ngẽma poxcu i Tupana namaxã ueguxũ!
 Rũ nũma ya Tupana rũ aixcuma tá
 tũmamaxã nataãxẽ ya guxãma ya
 yíxema aixcuma naga ínũexe. ¡Rũ nũxũ
 pecuaxũxũgũ ya Cori ya Tupana!

**Guxũma i ngẽma Tupana ũxũ rũ
 nũxũ nicuaxũxũgũ**

150 ¹¡Cori ya Tupanaxũ
 pecuaxũxũgũ! ¡Rũ
 napatawa rũ nũxũ pecuaxũxũgũ! ¡Rũ
 pema i dauxũguxũ i naanewa
 ngẽxmagũxe i nũma ínangexmaxũwa rũ
 nũxũ pecuaxũxũgũ! ²¡Rũ nũxũ
 pecuaxũxũgũ naxcax i ngẽma mexũ i
 norũ poramaxã naxũxũ! ¡Rũ nũxũ

pecuaxũxũgũ erũ guxũguma
 nangexmaecha rũ natakuma i norũ ũgũ
 rũ norũ gux! ³¡Rũ cornétamaxã rũ
 árpamaxã rũ árpaxacũmaxã nũxũ
 pecuaxũxũgũ! ⁴¡Rũ pãdérugũmaxã
 ípexĩáchitanũácũma nũxũ
 pecuaxũxũgũ! ¡Rũ wowerugũmaxã rũ
 paxetaruũgũ i átũxũxũmaxã nũxũ
 pecuaxũxũgũ! ⁵¡Rũ paxetaruũgũ i
 átachinũxũ rũ itagaxũmaxã nũxũ
 pecuaxũxũgũ! ¡Rũ paxetaruũgũ i
 átachinũxũ rũ ígaxũmaxã nũxũ
 pecuaxũxũgũ! ⁶¡Rũ guxũma i ngẽma
 ingũátanũcũxũ rũ Cori ya Tupanaxũ
 yacuaxũxũgũ! ¡Rũ ngĩxã Cori ya
 Tupanaxũ ticuaxũxũgũ!